

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İSLAM DEVLETİ ANAYASASI VE İSLAMİ KAVRAMLAR

MAHMUD ŞAKİR

RİSALE: ÖZGÜR EL ERDİŞİ

KAYNAK: MAHMUD ŞAKİR, HZ. ÂDEM'DEN BUGÜNE İSLAM TARİHİ, KAHRAMAN YAYINLARI

de ki:
"Rabbim, ilmimi arttır."
TÂHÂ suresi 114. ayet

[facebook/Ücretsiz İslami e-kitap indir](https://facebook.com/ranterey)

İÇİNDEKİLER

1.BÖLÜM

İSLAMİ KAVRAMLAR

Ümmet
Hilafet
Kişi Olarak İnsan
Toplum
Kadın
Kardeşlik
Ehl-İ Zimmet
Dil
Müslüman Ve Çevresi
Şehir Ve Şehircilik
Toprak
İslam'a Çağrı
Seçim
Yönetim
Yasama Ve Kaynaktan Araştırma
Lüks Yaşam (Refah)
Uygarlık
Cihad
Zafer
Müslüman Kişinin Görev ve Yükümlülükleri

2.BÖLÜM

İSLAM TARİHİNDEN ÖZET BİLGİLER

İlk İslam Devleti Dönemi (Hicri: 1-10)
Hulefa-İ Raşidîn Dönemi (Hicri: 11-40)
Emevi Dönemi (Hicri: 41-132)
Abbasi Dönemi (Hicri: 132-656)
Memlükler Dönemi (Hicri: 658-923)
Osmanlı Dönemi (Hicri: 923-1342)

3.BÖLÜM

İSLAM DEVLETİ ANAYASASI

İslam Devleti Anayasası
Ümmet Ve Devlet
Yönlendirme Konseyi
Yasama Ve Yürütme
Bakanlıklar
Yargı
Müteferrik Konular

1.BÖLÜM

İSLAMİ

KAVRAMLAR

Ümmet

Hilafet

Kişi Olarak İnsan

Toplum

Kadın

Kardeşlik

Ehl-İ Zimmet

Dil

Müslüman Ve Çevresi

Şehir Ve Şehircilik

Toprak

İslam'a Çağrı

Seçim

Yönetim

Yasama Ve Kaynaktan Araştırma

Lüks Yaşam (Refah)

Uygarlık

Cihad

Zafer

Müslüman Kişinin Görev ve Yükümlülükleri

İSLAMİ KAVRAMLAR

Ümmet

Ümmet" ^[1], tarih boyunca tek bir inanç bağıyla birbirine bağlı olarak varlığını sürdüren fertlerin oluşturduğu insan topluluğudur. Dolayısıyla: Farklı kökenlerine, konuştukları farklı dillere, sahip oldukları farklı sosyal statülere ve farklı ekonomik seviyelere, icra ettikleri farklı mesleklere, keza yaşadıkları farklı zaman ve çağlara rağmen ümmetin tüm bireylerini tek bir şemsiye altında toplayan bağ işte bu ortak inanç bağıdır. Şu halde ortak inanç kurumu devam ettiği sürece ümmet de var demektir. ^[2]

Buna göre, Hz. Adem (as)'den, Hz. Muhammed (sav)'e kadar çağlar boyu gönderilmiş olan peygamberlerin tümüne ayak uydurmuş, aynı zamanda kıyamet kopuncaya kadar son peygamberin hidayeti üzerinde yaşamaya devam edecek tüm insan toplulukları işbu uzun tarih şeridi üzerinde bir tek ümmet oluştururlar. Çünkü bu insanların tümü aynı şeylere inanmakta ve aynı sisteme uymaktadırlar. Bu sistem ise Allah'ın göndermiş olduğu peygamberler tarafından getirilen aynı sistemdir.

Buna göre ümmet fertlerinin kulluk ettiği "Rabb" aynıdır, kurumsal inançları aynıdır. Bu sebeple hepsi birden Allah'ın

emrine teslim olmuşlardır. Gönderdiği peygamberlere gönülden inanmış, yargısını itirazsız kabullenmiş, yaratıcılarına inanmış üzerlerine indirdiği bilgilere, emir ve yasaklara, meleklerle, kitaplara, elçilere, ahiret gününe iman etmişlerdir; Peygamberlerinin getirmiş olduğu nurlu ilahi sistemi uygulamışlardır..İşte, başka milletlerden bu özellikleriyle ayrılan ve bu uğurda yaşayan insan topluluğu ümmettir.

İslâm ümmetinin bu anlamdaki tanımını Kur'ân-ı Kerîm'de aynen ifade edilmiştir. Burada belirtmek gerekir ki bu yüce Kitab-ı İlâhî aynı zamanda arap dilinin birinci derecede temel kaynağı da sayılmaktadır. Dilbilimcilerin tümü böyle söylemektedirler. Keza, gerek arapça konuşan müslümanlar, ya da arapça konuştukları halde başka dinlere mensup olanlar da bu gerçeği kabullenmektedirler.

Binaenaleyh gerek cahiliyetçi olsun gerek İslamcı olsun arapla-nın tümü ümmetin tanımını Kur'ân-ı Kerîm'den bu şekilde anlamaktadırlar. Ümmetimizin eskiden yaşamış olan büyükleri de böyle ifade etmiş ve meseleyi böyle anlamışlardır. Zira Kur'ân-ı Kerîm'e emsal oluşturacak bir diğer kaynak yoktur. O, öyle bir kitaptır ki, geçersizlik ne sonraları onun için sözkonusu olacak, ne de ondan önceki geçmişte onu yalanlayan bir şey ortaya çıkacaktır.

"Gerçek şu ki Musa ve Harun'a kurallara uymakta titizlik gösterenler için bir aydınlık ve uyarı olan -doğruyu yanlıştan ayırıcı-kitabı verdik. Onlar, özlerinde, yaratıcılarına candan

saygılı ve onunla karşılaşacakları günün endişesini taşıyorlardı. İşbu Kur'an da kutsal bir uyarıdır; yoksa onu yalanlıyor musunuz?! Şu da bir gerçektir ki daha önceleri İbrahim'e de akılcı yeteneği vermiştik; Biz O'nu tanıyorduk.

İbrahim babasına ve halkına:

- Şu tapınıp durduğunuz heykeller de ne oluyor?! diye çıkışmış, onlar da:

- Babalarımızı bunlara taparken gördük, demişlerdi. İbrahim

-bu kez de-:

- Ciddi söylüyorum, sizler de babalarınız da düpedüz bir sapıklık içindesiniz, deyince:

- Peki sen mi gerçeği bize göstereceksin yoksa oyunbazlardan biri misin? diye karşılık vermişlerdi. İbrahim şöyle demişti:

- Esas yaratıcınız, göklerin de yerin de yaratıcısı olandır. Onları o yaratmıştır. Buna tanıklık edenlerden biri de benim. Allah'a yemin ediyorum ki siz ayrıldıktan sonra putlarınıza bir oyun oynayacağım!

Nitekim tümünü parçalayıp -güya- baş vursunlar diye aralarından büyüğünü sağlam bıraktı (sonra durumu farkedene) halk, tanrılarımıza bunu kim yaptı?! Mutlaka o, zorbalardan biri olmalı dediler. Kimileri de:

- İbrahim denen bir gencin onları diline doladığını duymuştuk, deyince:

- O halde O'nu halkın gözleri önüne getirin de görsünler diye -aralarında- konuştular.

İbrahim gelince,

- Bunu tanrılarımıza sen mi yaptın İbrahim? Diye kendisine sordular. İbrahim:

- Şu büyükleri yapmış olabilir, binaenaleyh konuşabüyorlar-sa varın onlara sorun diye cevap verdi {Bunun üzerine)

- Zalimlerin ta kendileri bizzat sizlersiniz diye birbirlerini suçladılar. Sonra yine eski kafalarına dönüp O'na

- Bak İbrahim! Bu putların konuşamayacağını elbette ki biliyorsun! Deyince İbrahim:

- O halde size hiçbir fayda ya da zarar veremeyen, Allah'tan başka şeylere mi tapıyorsunuz. Size de onlara da yazıklar olsun! Hiç mi aklınızı başınıza almayacaksınız! diye çıkıştı.

(Bu kez putçular birbirlerine):

- Yapacağınız bir şey varsa o da şu adamı ateşe verin de tanrılarınıza yardım edin dediler. (İbrahim ateşe atılınca) biz:

- Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve zararsız ol, dedik. Ona karşı komplo kurmak istediler. Fakat gayretlerini boşa çıkardık. O'nu da Lut'u da cümle alem için mübarek kıldığımız yere ulaştırıp kurtardık. İbrahim'e, ayrıca İshak ve Yakub'u vererek O'nu Ödüllendirdik ve onları faydalı birer insan yaptık; Onları, buyruğumuzla doğruya ileten önderler yaptık. Faydalı işler yapmayı namaz kılmayı, zekat vermeyi onlara

öğrettik. Onlar bize (gerçekten içtenlikle) kulluk eden kimselerdi. Lut'a bir de yasa ve ilim verdik; O'nu (halkının) çirkin fiiller işlediği kasabadan kurtardık. Vakıa onlar günahkar bir topluluk idiler. (Böylece) Lut'u merhametimizin kapsamına aldık. Esasen o da iyi kimselerdendi. (Keza) Nuh da vaktiyle bize yakarmış, biz de onun duasını kabul edip hem kendisini, hem de ailesini büyük sıkıntıdan kurtarmıştık. Ayetlerimizi yalanlayan topluluğa karşı O'nu destekledik. Gerçek şu ki onlar çok kötü bir topluluk idiler; Nitekim tümünü suda boğduk.

Davud ve Süleyman ise halkın koyunlarının, içinde yayılıp (zarar verdikleri) bir ekin hakkında {bir ara} yargıda bulunuyorlarken biz onların verdiği hükme tanık bulunuyorduk. Esasen Süleyman'a, bu meselenin çözümünü anlamayı biz sağladık. Onların herbirine yasa ve bilgi verdik. Davudia beraber Allah'ı yücelterek ansınlar diye dağları ve kuşları buyruk altına aldık. İşte bunları biz yaptık. O'na sizi savaşta korumak için zırh yapma sanatım Öğrettik. Şimdi artık şükreder misiniz? Mübarek kıldığımız yere doğru esen şiddetli rüzgarı, Süleyman'ın emrine biz verdik. Biz herşeyden haberdardık. Dalgıçlık ve daha başka işler de yapan şeytanlardan da O'nun buyruğu altına verdik. Onların tümünü biz koruyorduk.

Eyyub da Rabbine şöyle yakarmıştı:

"Allahım! Başıma bir bela geldi, (beni kurtar). Sen merhametlilerin en merhametlisisin.."

Biz de onun duasını kabul etmiş, sorununu çözümlemiş, O'na tekrar ailesini kavuşturmuş ve onlarla birliktekilere de aynısını yapmıştık. Bunu bir rahmet olarak ve içtenlikle kulluk edenlere bir hatıra olsun diye yapmıştık. (Ey Muhammedi) İsmail'i, İdris'i ve Zülkifl'i de hatırla ki onların her biri -gerçekten- zorluklara göğüs geren -mert- kimselerden idiler. Onları merhametimizin kapsamına aldık. Nitekim iyi insanlardı.

Zünnun'a gelince: (Halkına) öfkelenip gittiği zaman O'nu sıkıştırmayacağımızı sanmıştı. (Halbuki yönlendirmemizle balina tarafından yutulunca, balığın içindeki) karanlıkta, senden başka ilah yoktur, sen yücesin, doğrusu ben yanlışlık yapanlardan biri oldum, diye yalvarmaya başladı. Biz de onun yakarışına karşılık verip kendisini kurtardık. İnananları -sonunda- işte böyle kurtarırsınız. Zekeriya da öyleydi. Rabbim! Beni yalnız bırakma, sen varislerin en hayırlısıym diye yakarmış, biz de ona karşılık vererek, Yahya'yı kendisine bağışlamıştık; eşini, -ileri yaşma rağmen- doğurgan hale getirmiştik. Nitekim onlar da güzel davranışlarda yarışıyor, içten gelen arzularla ve ürpererek derin bir saygıyla bize dua ediyorlardı. Namusunu koruyan Meryem'e de ruhumuzdan üflemiş onu ve oğlunu cümle aleme bir mucize kılmıştık. İşte (bütün peygamberlerin insanlık dünyasına Allah'tan alıp ifettikleri bu) tevhid dini hepinizin tek -ve ortak- dinidir. Ben de hepinizin Rabbiyim. O halde yalnızca bana kulluk ediniz."^[3]

Bakınız, görüldüğü gibi, tarihte birbirlerinden çok uzak çağlarda yaşamış bulunan, değişik kökenlerden gelen ve farklı diller konuşan bütün insanlar {yani peygamberlerin tümü ve onlara ilahi mesajlar doğrultusunda inananlar) bir tek dine mensupturlar. (Hepsi m üs lüm andırlar ve hepsinin temelinde dini İslâm'dır.) Çünkü hepsi aynı gerçeklere inanmışlardır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Biz atalarımızı aynı din üzerinde bulduk -Aynı şeylere inandıklarını gördük- Dolayısıyla biz de onların izinde doğruyu bulmuş durumdayız, dediler.^[4]

Bu demektir ki, kitleler hep: "Biz atalarımızı aynı şeylere inanan ve aynı yolu izleyen insanlar olarak biliyoruz. Binaenaleyh biz de onların yolunu izleyeceğiz." demişlerdir. (Bu da ümmet denen geniş topluluğun, aynı inancı paylaşan çeşitli kökenlere mensup kitlelerinden oluştuğunu başka bir şekilde kanıtlamaktadır.) Yani ümmet, ortak inanç sayesinde birbiriyle irtibatlıdır. Ümmet kavramıyla, ortak inanç kavramı birbirleriyle ilişkilidirler. Fakat yüzyılımızın başında Avrupa'da birçok prenslikler bir araya gelerek aynı siyasi şemsiye altında birleşince bu kez tarih yazarları sözü edilen çeşitli etnik kitleleri birbirleriyle -sözde- kaynaştırarak ortak noktalarda birliklerini savunarak onları bir tek devletin vatandaşları şeklinde gösterme gayreti içine girdiler. Köken, dil ve gelenek benzerlikleri açısından birbirlerine yakın topluluklar olarak onları nitelemeye başladılar. Bu malzemeler ise, sık sık işlenip propaganda edilerek, zamanla bu Avrupalı tarih yazarlarının,

anlayışı yaklaşım ve yargıları doğrultusunda ümmet kavramı için yeni birtakım unsurlar haline gelmiş oldu.

Tabi Batı'da eğitim gören ve batı hayranlığına kapılan müslü-manlar da onların bu yaklaşımlarını benimsediler. Ondandır da anlayıp hazmettikleri bu metodla ümmet dediğimiz bu geniş toplumun varlığı için temel oluşturacak değerleri kendi elleriyle kendi anlayışlarına göre yeniden çizmeye başladılar, Buna göre de (Kur'an ölçüleriyle bilinen gerçek) ümmet, bir takım milletlere ayrılmış oldu. Bu yeni tanımlamalardan kimine göre millet, ortak dile dayanmaktadır. Fars Milleti, Arap Milleti, Türk Milleti gibi... kimine göre ortak geleneklere ve ortak antropolojik özelliklere dayanmaktadır, Bunlar da aynı milleti daha küçük birimlere ayırmaktadırlar. Suriye Milleti, Firavun (Mısır) Milleti, Mağrip Milleti, Afgan Milleti ve İran Milleti gibi... Bu böyle devam edip gidiyor.

Yine bu tanımlamalardan bir diğerine göre millet, aynı toprak parçası üzerinde yaşayan topluluktur; Bir diğerine göre aynı kökenden gelen topluluktur. Bir diğerine göre ortak tarihe sahip olan topluluktur; Bir başkasına göre ise aynı ekonomik kriterlerle birbirine bağlı kitlelerden oluşan topluluktur (ki bu tanımların hepsi hatalıdır).

Bu değerlendirmeler -maalesef- kesin ve sanki kabulü zorunlu-olan gerçekler gibi algılandı. Ne var ki herkesin eğilimine göre bu değerlendirmelerde de farklı görüşler ileri sürüldü.

Örneğin şövenistler din olgusunu hiç hesaba katmamaktadırlar. Dindarlar ise sadece bir tepki olarak dini esas almaktadırlar. Fakat bütün bu ihtilaflardan inanç ve dil gerçeklerinin temel kriterlerini veren Kur'an'a baş vurulmamıştır.

Bu noktadan hareketle müslümanlar ne yazık ki kendi kimliklerini kazanamamış, onlarda, Kur'an'ın belirlediği doğru inanca dayanan düşünce ve idealler oluşamamıştır.

Müslümanların -bu konuda- takındıkları tavırlar ise birer tepkiden öteye gitmemiş bu tavırlar çeşitli faktörlerin sonuçları ya da bazı görüşlerin diğer bazılarına tercih edilmesiyle kendini göstermiştir. Fakat bu yeni anlayışın malzeme ve unsurları olduğu gibi kabul görmüş ve benimsenmiştir, bu konuda kitaplar yazılmış insanlar da bu yazılıp çizilenler doğrultusunda yön tutmuş ve çocuklarına (yani yeni nesillere) böyle telkin etmişlerdir.

Ancak gerçek şudur ki ümmet kavramının belli bir toprak parçasıyla ilişkisi yoktur. Bilakis yeryüzünün tümü, islâm ümmetinin çalışma alanıdır. Dolayısıyla müslüman bir kitle Allah'ın nizamını nerede hayata geçire bilirse işte orası ümmetin ilk karargahı ve direnişinin ilk noktası olacaktır. Ondandır da ümmet, davet ve tebliğ ile İslâm düşünce ve kültürünü yaygınlaştırmak suretiyle ve cihadla çemberini genişletmeye çalışır. Ta ki İslâm, tüm yeryüzünü şemsiyesi altına alıncaya kadar.

Hal böyle olunca, İslâm fikriyatı tüm yeryüzüne yayılmadıkça ve insanlık dünyasının tümü, Allah'ın indirmiş olduğu şaşmaz ve . çağlarüstü nizamı hayata geçirmediği müddetçe ümmetin mücadele görevi sürüyor demektir; Ümmetin omuzunda henüz çok büyük bir görev var demektir. O da tüm yeryüzünde Allah'ın nizamını uygulamaya imkan buluncaya kadar mücadele etmektir.^[5]

Ümmet kavramının kökenle de hiçbir ilişkisi yoktur. Nitekim aynı kökenden gelen insanlar değişik inançlara bağlı oldukları zaman aralarında meydana gelen kavgalar ve savaşlar daima çok daha şiddetli ve kanlı olur.

Bu cümleden olarak araplardan müslümanlarla onların bizzat soydaşları olan müşrikler arasında (yani Kureyşli müslüman ve müşrikler arasında) hatta amca çocukları arasında, kardeşler ve baba-oğul arasında bu kavgaların en şiddetlisi cereyan etmiştir. Nice vakitler iki kılıç birbirlerine karşı çekilmiştir ki bunların biri babanın, diğeri ise oğulun elinde bulunuyordu. Onların arasını farklı inançlar, değişik fikir ve ideolojiler ayırmıştı.

Bu savaşların, bu kavgaların nedeni, farklı inançlardan başka bir şey değildi çünkü artık köken birliği ne iki ayrı inanca mensup bulunanları ne de iki ayrı fikir ve ideolojiye bağlı kampları birbirlerine bağlayabilmiş, aralarını bulabilmiştir. Çok kere insanlar arasındaki ihtilaflar her ne kadar önemsiz ve bu ihtilafların sebepleri de o derece basit

olmuş ise de aynı kökenden gelmiş olmak bu olayları önleyememiştir.

Aynı kökten, aynı kabileden, aynı aşiretten ve hatta aynı aileden gelmelerine rağmen farklı inançlara bağlı olan kamplar arasındaki savaşıardan, tarihin hiçbir merhalesi boş kalmamıştır.

Dilin de (İnanç kurumuyla olan bağından öte) ümmet kavramıyla hiçbir ilişkisi yoktur. Çünkü dil, belli bir insan topluluğunun kendi aralarındaki iletişim ve haberleşme aracıdır. Bunlar aynı kökten gelmiş olabilirler. Aralarında özel birtakım, düşünce ve kültür bağları da olabilir. Fakat inanç, dil denen olgunun üzerinde etkilerini yapar.

Örneğin bugün arap kökenli olmayan müslümanlar bile (Kur'an'ın dili olduğu için) sürekli olarak arapça öğrenmeye özen gösterirler. Bu konuda biraz da tarihe baktığımızda görmüş oluruz ki İslâm tarihinin ilk dönemlerinde genellikle mütercimler arap-çadan farsçaya ve farsçadan arapçaya tercüme yapıyorlardı. Bu mütercimler tabiatıyla İslâm toplumu içinde yaşayan, ancak henüz mecusî dinine bağlı bulunan ve önemli hayat prensiplerinde pers milliyetinin etkilerini yaşayan kimselerdi. (İslâm devletininO bünyesinde üstlendikleri görevin önemine rağmen kendi milletlerinin dilini geliştirip korumak için çaba sarfediyorlardı.

Bu gayretler Emevî Halifesi Abdülmelik b. Mervan zamanında, devletin resmi belgeleri a rap çalaş ti alıncaya kadar da devam etti. Keza çağımızda Suriye'yi işgal ettikleri

dönemde Fransızlar da aynı şekilde hareket ederek, fransızca bilen ve inançlarını paylaşan hristiyan araplar arasından mütercimlerini seçiyorlardı. Çünkü bu mütercimler fransızlarla aynı dine mensup bulunuyorlardı. Dolayısıyla onların dilini çok daha iyi öğrenmeye özen gösteriyorlardı. Halbuki düşünce ve kültür bakımından onlarla ilişkisi olmayan ve sosyal hayatta fransızlarla ortak bağları bulunmayanlar böyle bir özenti duymuyorlardı. Nitekim bütün sömürgeci devletlerin işgal ettikleri yerlerde izledikleri politika böyle olmuştur.

Bugün de kavga ve savaşların en çok cereyan ettiği bölgelere bakalım, görmüş oluruz ki bu kavgaların çoğu, aslında aynı kökten gelen ve aynı dili konuşanlar arasında patlak vermektedir. Çünkü bu insanlar, köken ve kültür bakımından kardeş olmakla beraber ideolojik ve felsefi konularda farklı şeylere inanmaktadırlar.

Bugün Filipinler'de Fatani'de, Hindistan ve Pakistan halkları arasında, Eritreliler ve Habeşliler arasında, Suriye'de, Afganistan'da, hatta Avrupa'da -yakın geçmişte- Doğu ve Batı Alman halkları arasında, keza, kuzey ve Güney Kore arasında, Asya'da da Kuzey güney Vietnam halkları arasında cereyan eden savaşların, kavgaların ve ihtilafların temel sebebi, taraflar arasındaki aykırı görüş, inanç ve ideolojilerden kaynaklanmıştır. Bütün dünyada cereyan eden kavgaların hemen tümünün temelinde bu sebep yatmaktadır.

Tarihin de (inanç kurumu ile olan belli düzeydeki bağından öte) ümmet kavramıyla hiçbir ilişkisi yoktur. Çünkü tarih, esasen insan topluluklarını ırk ve dil gerçeklerinden daha fazla birbirine bağlayan bir faktör değildir. Meselenin aslına bakılacak olursa gerçek tarih, ümmete ait olan tarihtir. Çünkü ümmetin fertleri, ortak inançla birbirlerine bağlıdırlar ve şu bir hakikattir ki inançları uğruna canlarını feda etmiş olan kahramanlar kendilerinden sonra o inanca sahip çıkanlar için birer örnek teşkil ederler. Sonraki nesillerin onlara ayak uydurması, onların çizgisinde yürümesi adeta bir zorunluk olmuştur.

Örneğin bu amaçla İslâm tarihinin ve özellikle raşid halifeler dönemine ait tarihin, ondan sonra da Emevi tarihinin bütün İslâm ülkelerinde Özenle okutulduğunu ve incelendiğini görüyoruz. Bu ülkelerde ders programlarını hazırlayan kadrolar tarafından İslâm'ın o ülkeye ne zaman ve nasıl ulaştığı, titizlikle incelenmektedir. İşte ancak bu suretle ele alman tarih İslâmî bir tarih olmuş olur. İslâm tarihinden önceki aşamalara gelince bunlar ikinci derecede bir önem taşır ve genellikle halk, tarihin bu kesitine pek önem vermez. Öyle ya, bugün Iraklı müslüman kişiyi sümerlere, Babilliler'e, Asurlular'a ya da Keldaniler'e bağlayan hangi tarihî bir bağ vardır?

Keza Suriyeli müslüman kişi, hangi bağlarla Finikeliler'e ya da Aramîler'e bağlanabilmektedir?

Mısırlı müslümanm Tutankamon'a ya da Firavunlara bağlayan bir bağ var mı?

Arap yarımadası müslümanlarmı Tasım ve Cüdeys'e bağlayan hangi tarihi bağ vardır?

Fakat bütün müslümanlar örneğin Ebu Ubeyde Amir b. el-Cerrah'a gönülden bağlıdırlar. Kalpleri sanki bu kumandanın, bu büyük sahabinin komuta ettiği ordularla birlikte harekete geçmekte, adeta onun kazanacağı zaferlerle gurur duymak için giriştiği savaşların sonucunu beklercesine hayat tarihini okumaktadırlar. Keza sahabilerin giriştiği gazaları ve savaşları okuyan müslüman gencin, bu esnada yüreği gururla doludur. Okudukça içinde kahramanlık duygulan şahlanmaya başlar. Öyle ki İslâm tarihini okuyan genç müslüman, cihad ordularını bizzat komuta ediyorca-sma ve mücahitlere cesaret ve moral veriyorcasına metinleri gür sesle okumakta, sesinin tonu değişmektedir.

Örflere, adet ve an'anelere, kavramlara ve düşünce biçimlerine gelince esasen bütün bunlar inanç kurumundan kaynamaktadır. Sosyal hayatın bu gerçekleri, ırkları ve dilleri ne olursa olsun aynı ümmetin mensupları arasında benzerlik gösterirler.

Modern çağda ekonomik faktör ya da ekonomik terim adı altında bilinen olaylara gelince bunlar, kitleleri ya da ümmeti oluşturan, unsurları birleştiren şeyler değildir. Hatta diyebiliriz ki bunlar, insan ilişkilerinin en zayıf ve en önemsiz unsurlarıdır. Öyle ki bunlar çok kere hayattaki etkin sebepler

değil, bilakis terimsel düzeyde sınırlı kalırlar ve bu iktisadi faktörler, ifadelerini buldukları terimlerle beraber değişir onların ifade ettiği anlamlara uyar ve bu terimlerin farklı anlamlarına göre de dalgalanıp dururlar.

Esasen ekonomik faktörler kadar sık sık değişen bir şey de yoktur.

Müslümanlar din ve inanç gerçeğinden başka herhangi bir faktörün, kitleleri ve halk topluluklarını bir noktada birleştirebileceğine inanmamaktadırlar. Özet olarak, ümmet öyle bir insan topluluğudur ki aynı din ve inanç kurumuna bağlıdır.

Arapça olarak bu şekilde ifadesini bulan ümmet kavramına Kur'ân-ı Kerim'de aynen böyle anlam vermektedir, ki Kur'ân-ı Kerim Allah Teâlâ'nın, kullarına göndermiş olduğu yüce kitabıdır.

"Ona son yakarışımız ise şudur: Alemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya hamd olsun"^[6]

Hilafet

Liderler, büyük önderler ve geniş imparatorlukların başındaki hükümdarlar, daima dünyaya birden fazla yöneticinin sığamaya-cağı noktasında ortak bir görüşe sahip olmuşlardır. (Onlara göre bütün dünyayı yalnızca bir tek adam yönetmelidir) ^[7]

Liderler bütün yeryüzünü tek başlarına şahsi hevesleriyle ve taşkınlıklarıyla doldurmak, her çeşit zevk ve arzularını doyuma ulaştırmak için bu görüşe sahiptirler.

Örneğin Makedonyalı Büyük İskender bütün dünyaya egemen olma hayaliyle yaşıyordu. Hayalini gerçekleştirmek amacıyla da doğuya bir sefer düzenledi. Keza hevesini almak için bir ara batıya da açıldı. Ancak her ne kadar o gün için bilinen dünya topraklarının birçok geniş kesimlerini egemenliği altına alabildi ise de mukadder ecel gelip O'nu yakalayı-verdi. Roma Sezadan ve İran Kisraları da aynı hayallere kapılmışlardı...

Müslümanlar ise İslâm'a çağrının her eksen üzerinde harekete geçmesi gerektiği görüşündedirler. Ta ki bu davet dünyanın her yerine yayılsın. İşte bu takdirde bütün insanlık dünyası artık bir tek halifenin yönetimine bağlanabilir. Bununla birlikte büyük İslâm devletinin eyaletleri başında yine (birer devlet başkanı statüsüne sahip olan) valiler bulunacaktır. Bunlar kendi eyaletlerinin sınırları içinde özerk ve yetkili olacaklar ve halifeyi bu bölgelerde temsil edeceklerdir. Şu var ki (tüm dünyayı egemenlikleri altına alma heves ve hayaline kapılan) cahiliyetçilerle (insanlık dünyasını İslâm'ın çağlar üstü evrensel ve şaşmaz ilahi nizamının şemsiyesi altında kardeşçe birleştirmek isteyen) müslumanların, -düşüncelerini üzerinde temellendirdikleri- görüş arasında çok büyük farklar vardır. (Yani bir dünya devleti kurmak idealinde aynı şeyleri istiyor gibi görünmelerine rağmen cahiliyetçilerle müslümanların görüşleri arasında büyük uçurumlar mevcuttur.)

Dünyada yönetimlerin, zorbalar tarafından ele geçirilmesi konusundaki heveslerin temelinde baş olmak, arzulan tatmin

etmek, şöhret kazanmak, otoriteyi baskı amacıyla kullanmak ve insanları çıkar sağlamak için köle niyetine çalıştırmak gibi amaçlardan başka bir şey yoktur.

Halifeye gelince o, (bu statüde kendisine belirlenen görev ve yetkiler çerçevesi içinde) bütün bu sayılanlardan tamamen uzaktır. Çünkü her şeyden önce onun yetkileri Allah'ın kitabı ve elçisinin sünnetiyle sınırlıdır ki bu bir anayasadır; Onunla (yukarıda zorbalarla ilgili olarak) sayılan heveslerin arasında bir engeldir. Dolayısıyla ne kendisinde bulunmayan bir yetkinin varlığını ileri sürebilir, ne de kendisini insanüstü bir varlık sayabilir. Hz. Peygamber (sav) dahi böyle bir iddiada bulunmamıştır. Nitekim bulunamazdı da.

Allah Teâlâ bu konuda ona şöyle emretmiştir:

"Ey Muhammedi De ki: Ben de sizin gibi sade bir insanım. Ancak bana vahiy gelmekte (Allah'tan mesajlar inmektedir). Şunu bilin ki hepinizin ilahı birdir (aynıdır), içinizden kim Rabbine ak yüzle kavuşmayı arzu ediyorsa -bu dünyada- güzel işler yapsın ve rabbine yaptığı kullukta O'na kimseyi ortak koşmasın."1 Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi:^[8]

"Ben de bir kulum, binaenaleyh her kul gibi ben de yer içerim, her kul gibi otururum."^[9]

Hz. Peygamber (sav)'in hanımı Ümmü Seleme'den nakledilen bir hadiste O'nun şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Ben de bir insanım. Sorunlarınızda hakemlik etmem için bana başvuruyorsunuz. Olabilir ki bazılarınız, karşıtlarına

oranla kanıtlarını çok daha inandırıcı bir dille anlatır, ben de dinlediğim bilgilere dayanarak onun lehinde karar verebilirim. Bu nedenle kendisine müslüman kardeşinin hakkından vermek durumunda bulunacağım kimseler, böyle bir şeyi asla almasınlar. Çünkü ben -bilmeden, farketmeden- bu hakkı birinden koparıp diğerine verirken, ona esasen bir parça ateş vermiş oluyorum!"^[10]

Hiz. Ebubekir (ra)'de halife seçildiği gün halka şöyle hitap etmişti:

"Bakınız vatandaşlar! Ben bugün başınıza yönetici seçilmiş bulunuyorum, ancak sizin en hayırlınız (en üstünüz) değilim. Binaenaleyh iyi yönetirsem bana yardımcı olunuz; yok eğer kötü davranırsam beni doğru yola getiriniz."^[11]

Cahiliyetçi bir yönetici böyle değildir. Cahiliyetçi lider, baskıcıdır, kimsenin görüşünü almaz, hiçbir konuda ona karşı durulmaz, sözü kanundur, işareti kesin emirdir; istediği gibi davranır, canı neyi isterse öyle yapar. Her şey otoritesine bağlıdır ve iradesi altındadır. Halifeye gelince o, Allah'ın indirmiş bulunduğu kayıtlarla ve Rasulullah (sav)'in sünnetiyle sınırlıdır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Öyle ise aralarında, Allah'ın indirmiş bulunduğu yasayla hükmet, sakın onların heveslerine uyma ve bu yasanın bir bölümünü uygulamaktan seni alıkoymalarına karşı dikkatli ol. Eğer -bu yasayı- istemeyecek olurlarsa bil ki Allah,

günahlarının bir kısmı yüzünden onları cezalandırmak istemektedir. Zaten insanların çoğu günahkârdır. Yoksa cahüiyet devrinin yasalarını mı istiyorlar? Allah'tan daha iyi bir yönetim sistemi koyan var mı?"¹⁶¹

H. Peygamber (sav) de şöyle buyuruyor:

"Allah'a karşı gelmek pahasına kula boyun eğilmez!"^[12]

H. Ebubekir, devlet başkanı seçildiği gün şöyle demişti:

"Ben Allah'ın ve elçisinin emirlerine bağlı kaldığım sürece siz de emirlerimi yerine getirin, ancak ben eğer Allah'ın ve elçisinin emirlerine karşı gelecek olursam artık emirlerime uymak zorunda değiliz." ^[13]

Cahiliyetçi lider, egemenliği altında bulunan diğer milletlere karşı halkının daima baskın çıkmasını ister ve egemenliği altında bulunan yabancılara köle muamelesi yapar. Bu suretle de başta kalmak için, halkının desteğini kazanmaya çalışır.

Bu konuda, Yunanlılar'ın Makedonyalı büyük İskender zamanında egemenlikleri altına aldıkları milletlere karşı uygulanan yönetimi; keza Romalılar'ın topraklarını ele geçirdikleri milletleri nasıl köleleştirdiklerini; aynı şekilde perslerin bayrakları altında topladıkları milletlere ne kadar baskıcı bir yönetim uyguladıklarını, örnek olarak gösterebiliriz.

Hatta, modern çağda sömürgeci milletlerin, topraklarını işgal ettikleri ve yönettikleri halklara karşı nasıl davrandıklarını, bu cümleden olarak İngilizler'in, Fransızlar'ın,

Ruslar'm, Hollandalı-lar'ın, İspanyollar'm, Portekizliler'in, Belçikalılar'in, Almanlar'm ve bütün emperyalist milletlerin, karşılarında yenilgiye uğramış halkları, -planlarını uygulamak amacıyla- nasıl kobay olarak kullandıklarını, yeni yeni topraklar daha ele geçirmek ve ihtiyaç duydukları servetleri ve hammadde rezervlerini elde ederek diğer birçok halk kitlelerini de dize getirmek için, onları nasıl savaş cephelerine sürdüklerini bir an düşünelim. Halbuki bu emperyalistler kendi milletlerinin çocuklarını, kendi vatandaşlarını her türlü riskten koruyorlardı. Onlara bu, yenilgiye uğramış milletlerin yönetimini bile teslim ediyorlardı. Bunu, kendi milletlerini korumak ve diğer milletler üzerindeki egemenliklerini sürdürmek için yapıyorlardı.

Bu konuda dehşet veren bir olay da şudur: İngilizler Mısır'da giriştikleri el-Alemeyn savaşı sırasında, mayınlı arazide malzeme olarak kullanmak ve mayınların patlatılmasını sağlamak amacıyla acil olarak yeterli sayıda köpek bulamadıkları gerekçesiyle ordula-rındaki bir tümen Hintli askerleri gözden çıkararak bu mayınlı arazilere sürmüş ve onları büyük bir vahşetle imha etmişlerdi. Halbuki İslâm'da devlet başkam olan halifeye gelince ona bağlı halkların ve milletlerin tümü eşittirler. Etnik kitleler ve farklı kökenden gelen milletler arasında hiçbir ayırım yoktur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Ey İnsanlar! Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Sonra kendi aranızda tanışasınız diye sizleri farklı milletler ve

kabileler haline getirdik. Bununla beraber Allah katında en üstün olanınız, Allah'ın koymuş olduğu sınırlara saygılı davranmakta duyarlı olanınızdır. Şu bir gerçektir ki Allah (cc) her şeyi bilir ve her şeyden haberdardır. ^[14]

Hz. Peygamber (sav) de veda haccı sırasında halka karşı yaptığı ünlü konuşmasında şöyle demişti:

"Ey Halk! Şunu bilin ki hepinizin Rabbi birdir (aynıdır.) Atanız da aynıdır. Hepiniz Adem'den türediniz? Adem ise topraktan yaratıldı. Bilmiş olunuz ki Allah katında en üstün olanınız Allah'ın koymuş olduğu sınırlara karşı saygılı davranmakta daha çok titizlik göstereninizdir. Şunu da bilmiş olunuz ki Arap olanın, arap olmayana karşı hiçbir üstünlüğü yoktur. Bir üstünlük varsa o da Allah'a saygı göstermeye bağlıdır."

Başka bir rivayette de:

"Beyaz insanın siyah tenli olana üstünlüğü yoktur." demiştir. Ne ilginçtir ki Hz. Ömer döneminde Mısırlı bir kipti, Mısır valisi Amr b. el-As'm oğlu Muhammed'den dayak yemiş bunun üzerine kipti bizzat halife nezdinde davacı olmuştu. Halbuki kipti şahıs, hem hiristiyan hem de -görünürde- ülkesi müslümanlar tarafından fethedilmiş mağlup bir milletin çocuğuydu, aleyhinde davacı olduğu ve şikayet yapmaya kalkıştığı şahıs ise ülkede egemen olan ve bu ülkeyi fethedip yönetenlerdendi, (bizzat Mısır valisinin oğluydu) Şikayet ise devrin halifesi Hz. Ömer'in ta kendisine arze-dilmişti. Bunun üzerine Halife Hz. Ömer sırf bu şikayet üzerine Mısır'daki

valisi Amr b. el-As'ı ve oğlu Muhammed'i birlikte Medine'ye çağırıldı.

Vali ve oğlu, Hz. Ömer'in huzuruna varınca Hz. Ömer şikayetçi Kıpti'yi de çağırarak ona elindeki çubuğu uzattı: -Şu çubuğu al ve -soylu geçinen- bu adama vur bakalım diye emir verdi. Bunun üzerine kıpti, Halife'nin elinden aldığı çomakla Mısır valisi Amr b, el-As'ın oğlu Muhammed'e bizzat babasının da gözü Önünde her tarafını yara bere içinde bırakmaya kadar dehşetli bir meydan dayaağı çekti. Kıpti vurdukça Hz. Ömer Ona:

- Vur şu soylu anne ve babanın oğluna diyor, onu cesaretlendiriyordu. Muhammed ise darbeler altında iyice haşlandıktan sonra Hz. Ömer Kıpti'ye seslenerek:

- Şimdi de Amr'ın dazlak kafasına vur bakalım diye gürledi ve ardından da Amr'a hitaben:

- Allah'a yemin ederim ki oğlun senden gücünü aldığı için bu zavallı adamı dövme cesaretini kendinden bulmuştur, diyerek onu ağır sözlerle cezalandırdı. Hatta bu arada Kıpti, artık yaptığıyla yetinerek:

- Ya Emire'l-Mü'minin! Ben hakkımı aldım ve tatmin de oldum. Bana dayak atmış bulunan kimseden, -adaletiniz sayesinde-intikamımı almış bulunuyorum diyerek Mısır valisini adeta çatla-tırcasma topluluk huzurunda memnuniyetini ifade etti.

Ondan sonra Hz. Ömer Mısır valisi Amr'a dönerek Ona:

- Behey Amr! Anneleri tarafından özgür olarak doğurulmuş insanları ne zamandan beridir böyle köleleştiriyorsunuz! diyerek onu bir daha haşladı. Bunun üzerine vali Amr, Hz. Ömer'den Özür dileyerek bu olaydan esasen haberdar olmadığını anlatmaya çalıştı. Ondan sonra Hz. Ömer tekrar Kıpti'ye dönerek:

- Haydi bakalım şimdi uğurlar olsun, ama bak., bir kuşkun olursa mutlaka bana yaz diyerek ona güven verdi. İşte cahiliyetçi lider böyle davranmaz.

Cahili uygulamada yönetimin başındaki hükümdar, esasen bütün halkı kendi hizmetinde ve çıkarlarının sağlanmasında kullanır. Bazan bu, politik olarak öyle tezgahlanır ki halkın bizzat kendisi liderlerin çıkarı için adeta birbirleriyle yarışır. Ona yakın insanlar hizmetini yapmak ve amaçlarını gerçekleştirmek için birbirlerine karşı yarışır. Halifeye gelince O, tam tersine kendisini halkının hizmetine amade kılar ve kendisini aynı zamanda bu hizmetten sorumlu tutar. Düşünebiliyor musunuz. Hz. Ebubekir halife seçilmeden önce mahalledeki komşularına yardım ederek onların koyunlarını sağardı. Devlet başkanı olarak seçildikten sonra birgün bir cariye O'na sesini duyururcasına:

- Artık komşularımız koyunlarımızı sağacaklar mı? diye patavatsızca konuşmuş, bu sözleri duyan Hz. Ebubekir hiç de alınmamış, bilakis şu cevabı vermişti:

- Neden olmasın! Hayatıma yemin ederim ki koyunlarınızı yine sağacağım. Umarım bugün sahip olduğum Önemli statü, daha önceki mütevazı tutumumu ve ahlâkımı değiştirmez.

Ondan sonra da Hz. Ebubekir gerçekten de komşularının -arada bir- koyunlarını sağarak onlara yardıma devam etti. Hz. Ebube-kir'in bu cariyeye:

- Kızım, koyunlarınızı güdeyim mi, ya da koyunlarınızı sağayım mı? diyerek hoşgörüsünü ifade etmiş ve üzerindeki heybetini bertaraf etmeye çalışmış olduğu söylenmektedir.

Aynı zamanda cariyenin, bu yoldaki isteklerini geri çevirmediği de kaydedilmektedir.

Hz. Ali de şunları anlatmıştır:

"Hz. Ömer'in, birgün arazide koşup durduğunu gördüm. Gidip ona:

- Ya Emirelmü'minin nereye böyle acele acele gidiyorsun? diye sordum. Bana:

- Beytülmal (devlet hazinesi) in sürüsünden huysuz bir deve kaçmış, onu aramaya çıkmış bulunuyorum, diye cevap verdi. Ben de hayretler içinde ona:

- Sen -gerçekten- yerine geçecek olan yöneticiye böyle bir Örnek davranış bırakarak onun perişan olmasına neden olacaksın dedim. Bunun üzerine Hz. Ömer şu karşılığı verdi:

- Hz. Muhammed (sav)'i peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki şayet Fırat kıyısında bir keçi bile kaybolursa kıyamet gününde bunun hesabı dahi Ömer'den sorulacaktır. İşte İslâm'daki halife örneği budur.

Cahili rejimin başındaki devlet yetkilisi ise, üzerinde kontrol kurduğu eyaletlerin ve vilayetlerin servetlerini merkeze çeker. Bu servetleri, esas halkının bulunduğu ve kendisinin de yetişip yaşadığı yönetim merkezine aktarır. Bunu sırf özel statüye sahip olan kendi halkı, diğery eyaletlerde ya da vilayetlerde yaşayan insanların sırtından geinsinler diye yapar.

Hatırlamalıyız ki Roma devrinde Suriye bölgesinde üretilen tahıl, Roma Devleti'nin merkezine taşınıyordu. Sırf Bizanslılar nimetler içinde yüzşünler diye bu yapılırken Suriye halkı açlık çekiyordu. Cahili düzenin hakim olduğu yerlerde işte bu bir ana kuraldır. Emperyalistler de bu modern çağda aynı şeyi yapmış, sömürge haline getirdikleri ülkelerin servetlerini ve gelir kaynaklarını kendi ülkelerine nakletmeyi, sömürge halkını ise fukaralığın, açlığın ve hastalığın, şiddetli darbeleri altında inlemeye terketmişler-dir. Halife'ye gelince O, bütün vilayet ve eyaletlerin aynı ekonomik ve yaşam düzeyinde olması için bir eyaletten diğery bir eyalete, zorunlu bir sebep olmadıkça ürünlerinin nakledilmesi, bu sebeple ülkenin bazı yerlerinde kıtlıkların ve felaketlerin yaşanmaması için imkanlarını seferber eder.

Tabi ki İslâm ülkesinin bir bölgesinde yetişen ürünlerin, bir başka bölgesine nakledilmesi böyle bir amaçtan sayılmaz. Bu ancak bölgeler arası ticaret ve kâr amacına, bir bölgeden alman ürünlerden aynı ürünü yetiştirmeyen ve ondan yoksun bulunan bir diğery bölgenin yararlandırılması suretiyle

refah düzeyinin yükseltilmesi ve dengenin sağlanması amaçlarına yönelik olur.

Örneğin Akdeniz Bölgesinde yetişen zeytinin başka bölgelere nakledilmesi, Suriye'de yetişen meyvamn, Endonezya'da yetişen baharatın ve mesela Pakistan pirincinin, İslâm devletinin diğer bölgelerinde pazarlanması gibi... İslâm nizamı her tarafa hakim olduğu takdirde Hilafet makamının kurulması ile birlikte İslâm Devleti'nin bütün halkı ekonomik açıdan da rahatlayacaklardır. Çünkü insanlar bu büyük dünya devletinin bir bölgesinden diğerine çalışmak için kolayca geçebileceklerdir. Zira şu anda ülkeler arasında bulunan çeşitli engeller ve sınırlar artık bulunmayacaktır. Nitekim bu katı sınırlar yüzündendir ki bazı ülkeler servete boğulmuşken diğer bazıları açlık çekmektedirler.

Aynı zamanda zengin ülkeler fakir devletler üzerinde baskı kurabilmekte onları sömürmektedir. Bugün bile, bir ülkede açlık başgösterdiği zaman halk bu yüzden kırılırken, diğer memleketlerde insanlar cennet ve nimetler içinde yaşamaktadırlar. Afetlere uğrayan ülkelerde de durum böyledir. (İlahi taksimatın gereği olarak) bazı yerlerde zenginlik kaynakları çok olur. Ya da toprakları, maden rezervleriyle ve servetlerle dolu olur. İnsanlar böyle yerlerde refah içinde yaşarken başka bir tarafa el uzatmaz yardım etmez, Ya da diğer ülkelerde yaşayan insanlar buralara gelip yararlanma imkanı bulamazlar.

Nitekim sömürgeci ülkelerin durumu böyleydi. Bunlar, zayıf ve güçsüz ülkelerin zenginlik kaynaklarını yağmalayarak kendi Bu ülkeleri ise yoksulluğa t erke diyorlardı. Halbuki İslâm niza-mıyla yönetilen halkların bir özelliği de şudur: Devlete bağlı bütün farklı kitlelerin, (halkların ve milletlerin) ekonomik seviyeleri eşit

Olur ^[15]

Cahili düzende devlet başkanı, çok kere zor kullanılması ve kan dökülmesi yoluyla ya da tayin edilerek iş basma gelir. Her iki halde de halk böyle bir yönetim biçiminden memnun olmaz. Çünkü toplum siyasi arenadan uzak yaşamak durumunda kalır ve buna zorlanır.

Nitekim tarihlerde okuyoruz ki Sasani imparatoru Şireveyh, babası Perviz'i ve ondan sonra da onyeddi kardeşini öldürmüş, sadece sekiz ay kadar tahtta kalabilmiştir. Yerine geçen oğlu Erdeşir'de öldürülmüştür. Sonra Şehraz başa geçmiş, o da öldürülmüştür. Sonra imparatorun kızı Boran tahta oturmuş, onu da daha niceleri izlemişlerdir ki her biri - ister babası ister kardeşi ister efendisi olsun-selefini öldürerek ancak yönetimi ele geçirebilmiştir. Olaylar böyle sürüp gitmiş, ta ki devletler ortadan kalkıncaya kadar.

Bizanslıların durumu da bunlarınkinden daha iyi değildi. Nitekim İmparator Fokas öldürülünce yönetim, onun emrindeki komutan Herakleios'a geçti. Ondan sonra da yönetim hep bu şekilde el değiştirip durdu. Ta ki onların da otoriteleri son buluncaya kadar. Yunanlılar Bizanslılar'dan

önce, onlardan çok daha sapkın ve kendi aralarında daha kavgacı ve geçimsiz idiler.

Keza içinde yaşadığımız bu modern çağda da geri ülkelerde askeri devrimler sık sık birbirini izlemektedir. Liderler, komünist ülkelerde görüldüğü üzere ya kalabalık kitleleri arkalarına alarak, ya da çeşitli siyasi manevralarla birbirlerini devirip durmaktadırlar. Veya liderler günümüzde demokrasi denilen çeşitli siyasi tezgahlarla yönetimleri ele geçirmektedirler ki bu yöntemle baş vurulan oyunlar diğerlerindekiinden daha az değildir. Demokrasilerdeki seçim sistemleri de dürüst değildir. Çünkü bu seçimlerde (vatan-
daşın vicdanı, tarafsız ve objektif yargısı değil, bilakis) paralar siyasi oyunlar, liderlik rekabetleri ve otomobil konvoylarıyla düzenlenen etkileyici şovlar kitle psikolojisi üzerinde çok büyük rol oynar ve yönlendirici etki yapar.

Buna ilaveten sıradan, kültürsüz ve cahil kalabalıkların oyları ile aydın ve olgun insanların oyları bu seçimlerde eşit tutulmaktadır. Halbuki İslâm nizamında Halifeyi "Erbab-ı Hallü akd" yani (çözücü ve bağlayıcı) olarak bilinen kültürlü, bilgili, tecrübeli, ilim ve irfan sahibi bir topluluk ya da bir danışma meclisi seçer. Bu şahsiyetler toplumun en bilgili ve en dirayetli üyeleri olurlar. Burada dirayet sözcüğünden amaç, siyasi tecrübedir, gücü yerinde kullanabilme yeteneğidir ve duygusallığa yer vermemektir. Halkın genel görüşü bu şahsiyetlerin görüşü doğrultusundadır. Buna günümüzde halkın gücü ya da halk potansiyeli denir. Bu,

genellikle ilim adamları, üst düzey yöneticiler, bürokratlar ve yüksek rütbeli komutanlardan oluşur. Halife bunlar tarafından seçileceği gibi Hz. Ebubekir'in yaptığı üzere onlara danışarak onaylarını aldıktan sonra birini de yerine seçebilir; ya da aralarından bizzat adlarını zikrederek belli bir grubu görevlendirir; -Hz. Ömer'in yaptığı gibi-Onlar da yeni halifeyi seçerler.

Halifenin, yerine geçmek üzere önceden birini belirlemesi caizdir. Hz. Ebubekir'in, Hz. Ömer'i seçtiği gibi. Ancak ashaptan bir gruba danıştıktan ve Hz. Ömer için onların görüşünü aldıktan sonra bu kararı vermiştir. Fakat "istihlaf" demlen bu yöntemde duygusallığın hiçbir rolü olmamalı, örneğin -caiz olmakla beraber- halife, oğlunu ya da yakınlarından birini belirlememelidir. Nitekim Hz. Ömer'e, yerine oğlu Abdullah'ı bırakması için tavsiye yapılnca, bu görüşü ortaya koyan Muğira b. Şa'be'ye:

"Allah canını alsın! Allah'a yemin ediyorum, sen bu tavsiyenle aslında Allah'ın hoşnutluluğunu kazanmayı hiç de amaçlamış değilsin; Bizim aile olarak sizin yönetiminizde gözümüz yoktur. Bu işi zaten hiç sevmemiştim. Bir de ailemden bir başkasını mı şimdi bu işe bulaştırayım! Eğer gerçekten hayırlı bir iş idiyse işte aileden birimiz bunu yapmış bulundu. Yok eğer kötü idiyse Ömer'in ailesinden bir tek kişinin bu vebale girmiş olması ve Hz. Muhammed (sav)'in ümmeti hakkında sorgulanması yetiyor."

"Doğrusu çok yoruldum, ev halkımı nimetlerden yoksun bıraktım. Eğer bunun ağır hesabından yakamı kurtarabilirsem -ki

ne günah ne de sevap istiyorum- işte o zaman mutlu olacağım.^[16]

Yerine oğlu Abdullah'ı bırakması için kendisine tavsiyede bulunulduğu zaman Hz. Ömer istihlafla ilgili olarak ayrıca şöyle demişti.

"Hangi tercihi yapacak olsam her birinin daha önce örnekleri vardır. Nitekim yerime birini bırakmayacak olsam, işte Hz. Peygamber (sav) öyle yapmıştı. Yok birini seçecek olsam işte Hz. Ebubekir de böyle yaptı."

Hz. Ali'ye gelince, yerine oğlu Hasan'i bırakıp bırakmayacağı sorulduğunda:

"Bunu ne size tavsiye ederim ne de yapmayın derim. Siz daha iyisini bilirsiniz." şeklinde kısa bir cevap vermişti. Çekimserliğinin sebebi ise bu sırada Hz. Hasan seviyesindeki sahabilerin sayı olarak azlığı idi. Bu dönem, sahabilerin ve cennetle müjdelenmiş seçkin şahsiyetlerin sayıca çok oldukları Hz. Ömer zamanından farklıydı.

Muaviye'ye gelince o, yerine oğlu Yezid'i bıraktı. Çünkü bunda devlet ve toplum için yarar görüyordu. Halbuki bu sırada henüz bir grup sahabe hayatta idiler ve Yezid'den - elbette ki- daha üstün kimselerdi. Ne var ki Muaviye İslâm toplumunda baş gösteren anlaşmazlıkların gelişmesinden ve Abdullah b. Zübeyir, Abdullah b. Ömer, Hasan b. Ali ve

Abdurrahman b. Ebibekir gibi sahabilerin arasında da anlaşmazlık çıkıp müslümanların birbirlerine girmesinden korkuyordu. Bu sahabilerin, dünya ve menfaat çamurlarına batmasından endişe ediyordu. Bu nedenle Halife (Muaviye), toplum adına yararlı olacağına inandığı için yerine oğlu Yezid'i bıraktı. Ne yazık ki bu "istihlaf" yönetimi artık bir kural oldu ve duygusal eğilim sebebiyle, keza işbaşında otoriteyi koruyup aile egemenliğini devam ettirmek amacıyla bu yöntem yerleşti. Tabi ki bu doğru değildir. Ancak müslümanların onayıyla ve bey'attan sonra bu tür hilafet de legal sayılır. Emeviler, Abbasiler ve Osmanlılar işte bu "istihlaf" yöntemiyle (yani önceden veliaht belirlemek suretiyle) işbaşında kalmışlardır.

İlk müslümanlar hilafetin bir fırsat olduğunu akıllarının ucundan bile geçirmemişlerdir. Nitekim oğlu Abdullah'ı yerine geçirmesi konusunda Muğira b. Şa'be'nin Hz. Ömer'e yaptığı tavsiyeye karşılık, onun verdiği cevapta bu gerçeği açık şekilde görüyoruz. Aynı zamanda ilk müslümanlar hilafet makamını ele geçirmek amacıyla üstünlük yarışma girişmeyi de asla düşünmemişlerdir. Nitekim Said b. el-As, Hz. Ali'ye.

- Ey Hasan'ın babası. Ey Abdimenafogulları! Yoksa liderlikte yenik mi düştünüz?! diyerek duygularını tahrik edince Hz. Ali Ona:

- Sen liderliği bir üstünlük yarışı olarak mı yoksa (seçim yoluyla devralman) bir hilafet olarak mı görüyorsun? diyerek onun bu hizmet makamı hakkındaki yanlış görüşünü (sert bir ifadeyle) düzeltmeye çalışmıştı.

Bu cümleden olarak ilk müslümanlar bazı komutanların siyasi heveskarlıklarından ve ordularının onları sevip yüceltmesinden (ya da günümüzün deyimiyle) Askeri bir yönetimin toplum üzerinde otorite kurmasından daima endişe ediyorlardı. Böyle bir yönetimin baskısından ve hilafet makamına görüşlerini zorla kabul ettirmesinden korkuyorlardı. Hz. Ömer'in, Halit b. Velid'i, Şam orduları baş komutanlığından uzaklaştırmasında bu kanaatin açık etkileri vardır. İşte bu noktadan hareketledir ki biri davranıp halife olduğunu ilan etmeye kalkışırsa hemen öldürülmelidir. H. Peygamber uzun bir hadisinde bu konuda şöyle buyurmuştur:

"(Bir halife varken) bir diğeri gelip onunla makam kavgasına girecek olursa -sonradan gelenin- hemen boynunu vurunuz."^[17]

Bilindiği üzere İslâm'ın daha ilk dönemlerinde (genç sahabe-lerden) Hz. Abdullah b. Zübeyr (ra) halife seçilmişti. Emeviler'den Mervan b. el-Hakem ona karşı baş kaldırdı. Sonrada oğlu Abdül-melik b. Mervan bu ayaklanmayı devam ettirdi ta ki hilafet makamını Hz. Abdullah b. Zübeyr (ra)den koparıp alıncaya kadar. Bunun üzerine halktan biat de alarak Abdullah b. Zübeyr Hazretlerinden sonra halife oldu.

Hiç kuşku yok ki Abdülmelik'ten önce meşru halife Hz. Abdullah b. Zübeyr (ra) idi. Gerek Mervan b. el-Hakem, gerekse oğlu Ab-dülmelik b. Mervan birer isyancı terörist idiler. Fakat halk bugün bu meseleyi yanlış biliyor, hilafet makamının Mervan'a ve oğlu Abdülmelik'e ait olduğunu,

Abdullah b. Zübeyr hazretlerinin ise isyancı olduğunu sanıyorlar.

Abdülmelik'in -sözde- meşru halife sıfatıyla onu ortadan kaldırdığına inanıyorlar. Bu yanlış anlama, şu noktadan kaynaklanmaktadır. Vaktiyle yönetim Emevi ailesinin elindeydi. Dolayısıyla bunun böyle devam etmesi düşüncesi yayılıp tutunmuştur. Bu sebeptendir ki Hz. Abdullah b. Zübeyr Emevi ailesinden olmadığı için sapkın görülmüş, hareketi olağan dışı sayılmıştır.

Daha sonraki dönemlerde İslâm dünyasında birden çok halifenin ortaya çıkması olayına ise pek ciddi bakılmaz. Bu sorun, İslâm Devleti'nin, zayıf düşmesiyle birlikte îslâmî yönetim sisteminin bazı ana kurallarının, uygulamadan kaldırılmasının bir sonucudur.

Halife olabilmenin şartları ise şunlardır: Müslüman olmak, akıllı olmak, buluğa ermiş bulunmak duyuları normal olmak ve bilgi bakımından yeterli olmak. Ayrıca güçlü olmak gibi bir şart, bu kurallar arasında sayılmamış olmakla birlikte hiç kuşkusuz o da örtülü olarak aranır. Çünkü bazı şahsiyetler vardır ki gerçekten -yukarıda sayılan şartların tümüne sahip bulundukları halde iradeleri zayıf olduğu ve başkalarına çok çabuk inandıkları için ümmeti sevk ve idare etme yeterliliğinden yoksundurlar; ya da insanların başvurdukları hileleri siyasi manevraları bilmez, çok çabuk kandırılırlar.

Şu olaydan ders çıkarmak gerekir: Ebuzer adındaki ünlü saha-bi Hz. Peygamber'den, yönetim işlerinde görev almak için istekte bulununca O 'na:

"- Ya Ebazer! Sen -insanların ısrarı karşısında yumuşayan- zayıf birisin. Halbuki devlet işlerinde yöneticilik esasen bir emanettir.

- Altından çıkılmadığı takdirde ise rezalet ve pişmanlık sebebi olur. Ancak onu hakkıyla üstlenenler ve kendilerine düşen görevleri yerine getirenler hariç."^[18]

Halifenin, Kureyş topluluğu içinden seçilmesi şartına,ve bu şarta kaynaklık eden. Hz. Peygamber'in "Liderler ancak Ku-reyş'ten olur." sözüne gelince, islâm tarihinin ilk dönemlerinde halk (gerçekten de) Beytullah'ı civarında yerleşik bulunan ve onu koruma misyonunu üstlenmiş olan Kureyşten ancak liderlerin çıkabileceğini kabul ediyordu. Çünkü Kureyş kabilesi tüm arap topluluklarının belli zamanlarda buluşup toplandıkları bir mevkide bulunuyordu. Arap kabileleri Hac yapmak üzere Mekke-i Mükere-reme'ye gelirlerdi. Aynı zamanda Kureyşliler soy bakımından arapların en orta seviyedeki bir kabilesinden idiler. Hz. Peygamber (sav) de bu kabileye mensuptu ve bu dinin elçisiydi. Allah'ın kitabı Kur'ân-ı Kerîm- O'na inmişti. O da bunu insanlara ulaştırmış, emaneti yerine getirmiş, ümmeti öğütlemişti. Dolayısıyla arapla-rm, bu kableden başkasına yönetimin dizginlerini teslim etmesi zordu. Nitekim Mekke'li göçmenler Hz.

Ebubekir'in devlet başkanı seçildiği gün Medine'de Beni Saide ailesinin toplantı yerine bu gerçeği gözlediler.

Fakat Kureyşîiler dahil, genel olarak araplar, fetihler sırasında zamanla Arap yarımadasından çıkarak dağıldılar. Birçok arap kabileleri fethedilen memleketlere gidip yerleşti. Bu suretle de araplar bölündüler, yayılıp parçalandılar. Kureyş'ten de birçok kimse çeşitli çevrelere dağılıp yerleştiler. Hatta fethedilen ülkelere göçüp gittiler. Örneğin Emeviler Suriye'de yerleştiler. Sonraları Dımışk'ta devletleri ortadan kalkınca onlardan bir kısmı Endülüs'e gitti. Bir kısmı da Afrika taraflarına yollanarak dağıldılar. Abbasoğulları Devleti kurulunca bu kez Ehl-i Beyt'ten (Hz. Peygamber'in yakınlarından) birçok aileler gelip Irak'ta yerleştiler. Onlardan bazı gruplar H. 145 yılında Medine'de patlak veren Muhammed Zi'n-Nefs'iz-Zekiyye hareketinin ardından 'Taberistan' a, Mağrip taraflarına ve Afrika ortalarına doğru harekete geçtiler.

Keza onlardan bazı gruplar da H. 169'da cereyan eden Fakh meydan savaşından sonra Medine'den ayrılarak dağıldılar. İşte bu şekilde Kureyşliler, hatta Hz. Peygamber'in yakınları, dünyanın o gün için bilinen birçok uzak yerlerine dağılıp gittiler.

Sonra şunu da biliyoruz ki şehirlerde yaşayanlar medeni hayatın bir sonucu olarak neseplerini unuttular (kimlerin soyundan geldiklerini, atalarının kimler olduğunu bilmez oldular). Bugün bildiklerimiz, düşünüp tahmin ettiklerimiz bunlardır. Bununla birlikte birçok kitleler fetihlerden sonra

arap oldukları kompleksine kapıldılar, Kureyş kabilesinden olduklarını ileri sürdüler; hatta Hz. Peygamber (sav)'e ve araplara olan olağanüstü sevgiden dolayı Ehî-i Beyt'ten olduklarını bile iddia ettiler. Sözde onların bu soydan geldiklerini kanıtlayan şecereler ^[19] uydurdular.

İslâm dünyasında bu tür şecereler öyle çoğalmıştır ki bunların gerçeğini sahtesinden insan ayıramamaktadır. Gerek buna, gerek İslâm'ın eşitlik prensibine gerekse Allah'ın koyduğu ölçülere bağlılık gösterenler hariç, milletler, cemaatler ve kabileler arasında ayırım yapılamayacağı kuralından hareketle hilafet konusunda Hz. Peygamber'in şu hadisine tutunabiliriz:

"Başınıza bir köle bile geçecek olursa Allah'ın kitabı ile sizi yönettikçe onun sözünü dinleyin ve ona itaat edin."^[20]

Hz. Enes b. Malik Hz. Peygamber (sav)'in şöyle dediğini rivayet etmektedir: "Söz dinleyin ve amire itaatta bulunun. Allah'ın kitabı ile sizi yönettiği müddetçe başı, bir kuru üzüm benzeyen Habeşli zenci bir köle bile olsa onun emirlerini yerine getirin ^[21]

işte Osmanlılar buna dayanarak müslümanların yönetimini üstlenmişlerdir ki bu dayanak sağlamdır. Yani soyu ve rengi ne olursa olsun hilafet makamına geçebilecek şartlar kendisinde mevcut olan her insan hilafet görevini üstlenebilir.

Bir kişinin hilafet makamında kalabileceği süreye gelince bu, sınırlı değildir ve ölüm, delirme, açıkça küfre sapma (yani

İslâm'dan çıkma) hilafetin fonksiyonlarını yerine getirememesi halleriyle, görevine engel olacak bir nedenin oluşması dışında halifeye verilmiş olan oyların geçersizliği söz konusu değildir. Gerçek hilafet fonksiyonlarını yerine getirememesi (yani yetersizlik) hali yorumlanabilecek esnekliktedir. Fakat ümmetin kendisine bu görevi yüklediği kimse aslında siyasi hırsla kapılmamalı, yetersizliğini sezdiği anda bunu açıklaması ve işten el çekmesi gerekir. En doğru davranış budur.

Fakat (tarihi gerçeklere baktığımızda) en zayıf, en güçsüz ve en son halifelerin bile hilafet makamına, daha doğrusu yönetim dizginine yapışıp kaldıklarını görüyoruz. İslâm tarihinde ve İslâm kaynaklarında hilafet süresinin sınırlandırıldığına ilişkin bir kanıt yada bir örnek yoktur. Bu da seçimlerin yapıldığı ülkelerde meydana gelen siyasi ve sosyal sarsıntıların İslâm ülkesinde cereyan etmemesi içindir.

Bugün çağdaş dünyamızda bu sarsıntılara, bu çalkantılara sıkça tanık oluyoruz. Hem sonra halifenin görev süresini sınırlandırdığımız takdirde ümmeti, onun zaman içinde kazanmış olduğu tecrübelerden, gücünden, dinamizminden ve sahip olduğu düşünsel olgunluktan yoksun bırakmış olacağız. Buna ek olarak zaten bir halifeden diğerine siyasi eğilimin değişmesi çok zordur. Çok şeffaf bir çizgi üzerinde siyaset devam ettiği sürece devletin ya da ümmetin rejimi kesinlikle değişikliğe uğramaz. Çünkü İslâm'ın yönetim şeklinde herhangi bir karışıklık ve günümüz rejimlerinde olduğu gibi bir aldatmaca, bir düzenbazlık ve bir

göz boyama yoktur. Sadece bir şahıstan öbürüne bir takım siyasi görüş farkları vardır. Tabiatıyla biz her ne kadar yaklaşıklığa taraftar olsak bile illaki Ibu farklar ortaya çıkacaktır.

Örneğin Hulefa-i Raşidin efendilerimiz (ra) ki onlar ümmetin en üstün bireyleri idiler, peygamberlik okulunda eğitilmiş bulunuyor uygulamada hemen hemen aynı çizgide yürüyorlardı. Buna rağmen siyasette bazı genel noktalarda birbirlerinden farklı görüşlere sahip olduklarını görüyoruz. Örneğin Hz. Ebubekir danışıyor. Ondan sonra karar veriyordu. Hz. Ömer'se danışıyor ondan sonra uyguluyordu. Hz. Ömer sahabilerin Medine dışına çıkmalarını yasaklamıştı.

Hz. Ömer sahabilerin vaktiyle Hz. Peygamberle birlikte girişmiş oldukları cihad hizmetlerini onlar için yeterli sayıyordu. Hz. Osman ise sahabilerin Medine'den ayrılmalarına izin verdi. Hz. Ali onları yanına alıyor ve görevlendiriyordu. Hz. Ömer valilik görevlerini Öncelikle sahabilere veriyordu. Hz. Osman ise sahabe olup olmamaya bakmadan en güçlü kimselere görev verirdi. Hz. Ali'de güçlülere görev verir ve onları çok ağır bir şekilde sorgulardı. Hz. Ebubekir aynen Hz. Peygamber (sav) 'in yaptığı gibi ehl-i beyt'i layık oldukları yerlere koyardı. Hz. Ömer ise onlara yönetimde öncelik verir, halktan diğerlerini Hz. Peygamber (sav)'le olan beraberliklerini de hesaba katarak savaşlarda bulunanları ve Mekke fethinden önce ehl-i Bedr'i, Mekke fethinden sonra da diğer savaşlara katılanları öne alırdı. Raşit

halifeler döneminde işte,bu örneklerde görüldüğü üzere böyle basit görüş farkları vardı.

Onlar Raşit oldukları halde böyle farklı siyasi görüşler ortaya koymuş olduklarına göre halifelerin sık sık değiştiği çağlarda görüş ayrılıkları olmaz mı?

Sonuç olarak diyebiliriz ki görüşleri daima İslâm ümmeti tarafından birer genel kural olarak kabul edilen bu ümmet önderleri Raşit halifelerin hiçbirinin devlet başkanlığı süresi sınırlandırılmamıştır. Bilakis herbiri ölünceye kadar bu görevde kalmıştır. Keza onlardan sonra da bütün halifeler bu yolu izlemişlerdir. Bununla beraber Raşit halifelerin bazı davranışları ölçü alınamaz. Herhalde onlar İslâm nizamına uymuş, kendiliklerinden bu nizama aykırı bir şey ortaya atmamışlardır. Bu çizgiden sadece Yezid'in oğlu ikinci Muaviye farklı davranmıştır. Bu zat kendinde yetersizlik sezerek mevkiini danışma meclisine bırakmıştır.

Müslümanlar toplanıp İslâm'ın sağlam sistemine uygun bir şekilde başlarına istedikleri birini seçsinler diye sorunu müslü-manlara bırakmıştır. Müslümanların geriledikleri dönemlere baktığımızda halifelerin makamlarından devrilerek alaşağı edildiklerini gözlerine mil çekildiğini, öldürülüp parçalandıklarını görüyoruz ki bu dönemleri {yukarıda da işaret ettiğimiz gibi} ciddiye almıyoruz. Çünkü uygulama artık İslâm'ın sağlam çığrından çıkmış bulunuyordu. Bu dönemler ise hicretin üçüncü yüzyılının yarısından sonra başlamıştır.

[22]

Kişi Olarakİnsan

Allah Teâlâ insanı en güzel biçimde yaratmıştır. Onun terkiinde (organlarının yerli yerine konmasında) takviminde (genel görünümünde, şekil ve biçiminde) tadilinde (vücudunun bölümleri arasındaki uyum ve dengede) birer güzellik vardır. Bunu böyle takdir etmiş, böyle irade buyurmuş olmakla hiç kuşku yok ki yüce Allah'ın insanoğluna karşı bir keremi (bir özel muamelesi vardır.) Bu da insanın, Allah nezdinde çok Önemli bir yere, yüksek bir itibara sahip olduğunu ve kainat nizamı içerisinde bir ağırlığı bulunduğunu kanıtlamaktadır. Allah'ın ona karşı olan özel ilgisi ise insanın bu çarpıcı yaradılış ve terkiinde (varlığının akıllara durgunluk veren konstrüksiyonunda) ortaya çıkmaktadır. Gerek son derece dakik ve karmaşık biyolojik yapısıyla gerek donatılmış olduğu eşsiz akıl melekesiyle, gerekse hayretler içinde bırakan ruhî ve manevî yönleriyle insandaki bu çarpıcı tablo ortaya çıkmaktadır. ^[23]

"Biz insanı en güzel biçimde yarattık.^[24]

Allah Teâîâ'nın insana yüklediğı çok büyük görevi onun izniyle yerine getirmesi için: Yaratma, oluşturma, analiz ve sentezde; cazibeyle yörüngeye oturtma ve evirip çevirmede; zenginlikleri ve potansiyel güçleri, servet ve hammaddeleri çıkarmada ve bütün bunları hazır ve işlenmiş hale getirmede ilahî irade işbu yerkürenin dizginlerini işte bu yeni varlığa teslim etmek istemiş bu alanda dilediğı gibi davranmakta onu serbest bırakmış tır^[25]

Allah Teâlâ beşer cinsinden bu yaratığı birçok varlıklara oranla üstün kılmıştır. Onu -anlatılan bu çarpıcı güzellikteki dış görünümüyle, balçık ve ilahî nefha (denilen ruhun) birleşiminden oluşan bu harika doğasıyla üstün kılmıştır. Bu suretle Allah Teâlâ bu bünye içinde gökle yerin esprilerini bir araya getirmiştir. Bilmediği meçhulleri keşfedebilmesi, yerin servetlerini işleyebilmesi, iyiyi kötünden, doğruyu yanlıştan ayırt edebilmesi ve bu suretle de doğru yolu izleyebilmesi; içinde kötülük bulunacağını tahmin ettiği her şeyden uzak durabilmesi için akıl melekesiyle donatarak onu üstün kılmıştır.

Allah Teâlâ insanın doğasına birtakım yetenekler yerleştirerek onu yeryüzünde hilafet görevini yapacak yeterliliğe sahip kılmıştır ki insan işte bu yetenek ve yeterlilik sayesinde yeryüzünde değişiklikler yapmakta, üretmekte, sentez ve analiz yapmakta ve bu suretle de hayat için lazım olan olgunluğa erişebilmektedir.

Yeryüzünde doğanın üstün güçlerini onun emrine vermiş, gök sistemlerinde ve uzayda bulunan güçlerin yardımıyla ona imdat göndermiştir. Varlık âleminin onu karşıladığı görkemli törenle, içinde meleklerin bile secdeye kapandığı kortejle ağırlayarak yüce yaratıcı bu insanı üstün kıldığını ilan etmiş, onu ağırlamıştır. Böylesi bir yüceltmeyi (tüm aşamalarıyla), ulu katından yeryüzüne kalıcı olarak indirmiş bulunduğu kitabında (yani Kur'ân-ı Kerim'in-de) da ilan etmiştir. ^[26]

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Rabbin meleklere:

"- Ben yeryüzünde bir halife var edeceğim dediği^[27]nde O'na:

"- Orada anarşi çıkaracak, kanlar dökecek birini mi var edeceksin? Oysa biz seni övgünle yüceltiyor ve seni sürekli kutsuyo-ruz, dediler. Allah onlara:

"- Kuşkusuz ben bilmediklerinizi bilirim diye cevap verdi.

Yüce Allah yine şöyle buyurmaktadır:

"Gerçek şudur ki Adem'in çocuklarını (yani insanları) becerikli kıldık onların karada ve denizde gezmesini sağladık, onları yararlı gıdalarla besledik. Yarattıklarımızın pek çoğundan onları üstün kıldık."^[28]

Allah'ın, insanı üstün yaratmış olmasının ve onu becerilerle donatmasının kanıtlarından bazıları da şunlardır: İnsan kendi gözünde de değerlidir. İzlediği yönün ve işlediği fiilin sorumluluğunu yüklenmektedir. İşte bu meziyetlerinden dolaydır ki Allah Teâlâ onu çalışma dünyası olan bü âlemde emanetçi kılmıştır. El-betteki iyi ya da kötü işlediklerinin karşılığını görmesi ve yaptıklarının meyvelerini hesap gününde devşirmesi yani (cezaya çarptırılması ya da ödüllendirilmesi) Allah'ın şaşmaz adaletindendir.

Allah katında değerli olan, Allah tarafından önemsenen ve yeryüzünde üstün kılınan bu insan (ki yeryüzü onun emrine verilmiş, çalışması için hazır hale getirilmiştir) saygın olmalı ve hayatı koruma altına alınmalıdır. Çünkü büyük

kainat toplumunun içinde insan, temel yapı taşıdır. Onu öldürmek en büyük cinayettir ve tüm insanları öldürmeye eş değerde sayılmıştır. Uğradığı ölüm tehlikesinden onu kurtarmak ve hayatının devamı için çalışmak ise tüm insanlığı ihya etmeye eş değerde sayılmıştır. Nitekim Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurmaktadır:

"Bu yüzden İsrail oğulların a şu yasayı koyduk:

"Kim birini öldürmeye ya da anarşi çıkarmaya karşılık değil {de boşuna) bir insanı Öldürecek olursa bütün insanları öldürmüş gibi olur; ve kim de onu kurtarıp hayata kavuşturacak olursa bütün insanları diriltmiş gibi olur. Gerçek şu ki elçilerimiz kanıtlarla onlara geldi. Sonra buna rağmen ortalığı anarşiye boğan yine onlar oldular/"^[29]

Said İbnü'l-As, Hz. Ömer'den rivayet ettiği bir hadiste Hz. Peygamber (sav)'in şunu söylediğini nakletmektedir:

"Kişi, yasak olan bir kanı dökmediği (suçsuz bir insanı öldürmediği) sürece dininde devamlı bir ferahlık içindedir."^[30]

Hz, Ömer'in oğlu Abdullah'tan da şu hadis rivayet edilmiştir:

"Kişinin, içine kendini atıp da bir türlü kurtulamadığı talihsizliklerden biri de haksız yere kan dökmektir."^[31]

Bilindiği üzere bir mü'mini haksız yere öldürmenin cezası (bu dünyada) Ölümdür, ahirette ise cehennemdir. Şu var ki yanlışlıkla ölüme sebebiyet verenin suçu nisbeten hafiftir ve tazminatla telafisi mümkündür. Çünkü olay yanlışlıkla

cereyan etmiştir. Hatanın cezası ise mümin için kaldırılmıştır. Hz. Peygamber şöyle buyurmaktadır:

"Allah, ümmetimin yanlışlıkla ya da unutarak yaptıklarını af buyurmuştur." Yanlışlıkla insan öldüren - keffaret olarak- mü'min bir esirin özgürlüğünü bağışlar, öldürülen kişinin ailesine de bir tazminat öder ve Allah'a yakararak yaptığından pişman olur, tevbe eder af diler.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"- Yanlışlık hariç, bir mü'minin, diğer bir mü'mini öldürmesi asla olacak şey değildir. Bir mü'mini yanlışlıkla öldüren kimsenin, mü'min bir tutsağı özgürlüğüne kavuşturması ve öldürülenin ailesine bir tazminat ödemesi şarttır; sadakaları olsun diye almazlarsa hariç. Öldürülen (mü'min kişi) eğer size düşman bir topluluktan ise (manevi tazminat olarak) mümin bir esirin, özgürlüğüne kavuşturulması gerekir. Sizinle aralarında anlaşma bulunan bir millettense ailesine bir tazminat ödenmesi ve -yine-mü'min bir esirin özgürlüğüne kavuşturulması lazımdır. Bulamayan ise -affedilmesi için- Allah'tan tevbe niyetine peş peşe iki ay oruç tutar. Allah Teâlâ ilim ve hikmet sahibidir. Kasıtlı olarak bir mü'mini katledenin cezası ise sonsuza dek cehennemdir. Allah Teâlâ ona karşı öfkeli. Ona lanet etmiş ve ona korkunç bir işkence hazırlamıştır.^[32]

Müslüman kişi katil olmadığı, dininden dönmediği ve zina yapmadığı sürece onu öldürmek helal değildir. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmaktadır.

"Allah'ın bir olduğuna ve benim onun elçisi olduğuma tanıklık eden hiçbir müslümanm -şu- üç şeyden birini işlemedikçe öldürülmesi helâl olamaz: Dul zinakâr (yani dulken zina eden}, cana can (yani insan öldüren), topluluktan ayrılarak dinini terke-den."^[33]

İnsanın canına kıymak yeryüzünde büyük fesat ve anarşiye yol açacağı için, eğer bir grup insan suçsuz yere birisini zulmen öldü-rürlerse hepsi birden ölüm cezasına mahkum olurlar. Bu nedenledir ki Hz. Ömer şöyle diyor:

"Eğer San'a kentinin halkı -tutalım ki- bir insanı suçsuz yere öldürecek olursa, hepsini birden idam ederim."

Allah Teâlâ'mn:

"Ey İnsanlar! Sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık; Aranızda tamşasınız diye sizleri kabilelere ve -ayrı ayrı- milletlere ayırdık. Ancak Allah katında en üstün olanınız. Allah'ın koymuş bulunduğu sınırları çiğnememekte en duyarlı davranmanızdır." Diye buyurduğu üzere insanlar -yukarıdaki- takva ölçüsü hariç, eşit oldukları için, İslâm toplumunda (yani-islâm nizamının uygulandığı ülkede) farklı sosyal sınıflar olmaz. İnsanlar kanlan bakımından da birbirlerinden farklı değildirler. Bu nedenle kan tazminatında birinden diğerine herhangi bir fark yoktur.

Kısasta da bir kimse ile bir diğeri arasında fark yoktur. Sumra b. Cundub'tan rivayet olunan bir hadiste Hz. Peygamber (sav)'in şöyle dediği anlatılmaktadır:

"Kölesini öldüreni öldürürüz; Kölesini sakatlayanı sakatlarız." Bir diğer rivayette ise: "Kölesini hadımlaştırıranı hadımlaştırırız." [34]

Efendinin, kölesi ile olan bağı, açısından âlimler (müctehit hukukçular) arasında çok basit bazı görüş farkları varsa da genel kurallar -yukarıda açıklandığı üzere- aynıdır.

Tabiatıyla (insan canı) çok büyük değer taşıdığı ve kişi, kendine değil, ümmete ait olduğu için sırf görevlerden kaçmak, vermekte olduğu yaşam ve mücadele sınavından kurtulmak amacıyla hayatına veremez. Kişi böyle bir yetkiye sahip değildir.

Ebû Hureyre'den rivayet olunan bir hadiste Hz. Peygamber (sav)'in şöyle dediği nakledilmektedir.

"Kim bir uçurumdan kendini atar ve canına kıyarsa o kimse cehennem ateşinde sonsuza dek yuvarlanıp durur; Ve her kim ki zehir içerek canına kıyarsa o insan elinde zehiriyle birlikte cehennemde kalır; Keza kendini bir demir parçasıyla öldüren insan da elinde demiriyle birlikte cehennem ateşine girerek onu karnına saplayıp durur ve sonsuza dek cehennem ateşinde kalır." (!)

Allah katında çok değerli olan, işte bu insan (denen varlığın) zulme uğramaması lazımdır. Allah Teâlâ -elbetteki- zalimleri sevmez ve zalimler onun verilmiş bir vadine nail olamayacaklardır, yaptıkları zulmün karşılığında cehennemle cezalandırılacaklardır.

"İbrahim, Rabbi tarafından bir takım emirlerle denenmiş, o da bu emirleri yerine getirmişti -bunun üzerine- Allah ona:

- Seni insanlara önder kılacağım dedi. Oda:
- Ya soyumdan olanlara (ne yapacaksın?) deyince,
- Zalimler benim verdiğim sözden faydalanamaz,

buyurdu."^[35]

"İnanıp da güzel işler yapanlara gelince onlara ödülleri verilecektir. Allah zalimleri sevmez"^[36]

"Onlardan kim ki "Ben Allah'tan başka bir ilahım" diyecek olursa işte onu cehennemle cezalandıracağız. Zulmedenlerin cezasını işte böyle veririz."^[37]

"İnsanlara baskı yapan ve ortalıkta hiç yere anarşi çıkaranlara karşı durulmalıdır. İşte bunlara can yakıcı işkence vardır."^[38]

Ebuzer'den rivayet edilen bir kudsi hadiste Hz. Peygamber (sav) Allah Teâlâ'dan şunları nakletmektedir:

"Ey kullarım ben zulmetmeyi kendime yasaklamış bulunuyorum. Aynı zamanda aranızda da onu yasakladım. Öyleyse birbirinize zulmetmeyiniz."

Zulüm denen muameleden biri de insanları aşağılık hale getirmek, onların özgürlükleri üzerinde baskı kullanmak, ihtiyaç duydukları maddeleri azaltmak ve onları dışına tasam ayacakları sınırlı alanlarda kısıtlı tutmaktır.

Esasen Allah katında kendisine çok büyük değerler verilmiş bulunan bu insan (denen varlık) aşağılanamaz,

onunla alay edilemez, korkutulamaz, terör ve dehşetle ürpertilip sindirilemez ve namusuna dokunulamaz.

"Ey iman edenler içinizden bir grup, bir diğerini alaya almasın. Olaki (alaya almanlar) diğerlerinden daha hayırlıdır. Keza bir grup kadın diğer bir grubu alaya almasın. Olaki (alaya alınanlar) diğerlerinden daha üstün olurlar. Mimiklerle birbirinizi aşağılamayınız, birbirinize çirkin lakaplar takmayınız; iman etmiş olduktan sonra birbirinize bu isimleri takmak ne kadar da çirkindir. Tevbe etmeyenler ise zalimlerin ta kendileridir. Ey iman edenler zanna kapılmaktan çok sakının. Gerçekten de zannın bazıları günahtır. Sır araştırmayınız, birbirinizi çekiştirmeyiniz. İçinizden biri, ölmüş kardeşinin etini hiç yemek ister mi? Halbuki bundan iğrenirsiniz. O halde Allah'ın koyduğu sınırları çiğnememek için çok duyarlı olun. Allah tevbeleri gerçekten kabul eden ve rahmetle muamele edendir."^[39]

Hiz. Ebu Hüreyre (ra) Rasullullah (sav)'tan rivayet ettiğı bir hadiste şunları nakletmektedir:

'Aman ha! Zanna kapılmaktan sakının. Zan, sözlerin en yalanıdır, sır araştırmayınız, çirkin amaçlarla yarışmayınız, birbirinizi kıskanmayınız, birbirinize kin bağlamayınız, birbirinize sırt çevirmeyiniz, Allah'ın kullan olarak kardeş olun."^[40]

Başka bir hadisinde de şöyle buyurmaktadır:

"Müslüman, müslümanın kardeşidir, ona zulmetmez, onu sorunlarla başbaşa terketmez ve onu aşağılamaz." Sonra

Hız. Peygamber göğsünü işaret ederek: "İşte takva buradadır." Şunu bilin-ki kişinin, müslüman kardeşini aşağılaması ona günah olarak yeter artar bile; Müslümanın her şeyi, kanı, malı ve namusu diğer bir müslümana yasaktır."^[41]

İslâm, kişinin isteklerine engel olmaz. Örneğin, insan eğer maddi açıdan ruhsal açıdan ve eğilim olarak yeterli imkanlara sahipse birden fazla kadınla evlenebilir. Eş olarak seçmiş bulunduğu kimseyle birlikte yaşamının mümkün olamayacağını gördüğü zaman da boşanabilir. Çünkü insanların yapıları birbirine uymayabilir, mizaçları birbirine ters gelebilir. Dolayısıyla yaşam, eşlerin ikisi için de cehenneme dönüşeceğine, her biri kendisine uygun bir yaşam tarzını bulabilir ve umulur ki kocaya boşamayı yasaklayan başka dinlerin aksine, Allah Teâlâ koyduğu bu İslâm nizamı sayesinde onların herbirine daha hayırlı birer eş nasip eder. Durum ve şartlar ne olursa olsun, aralarındaki sorunlar ne kadar büyük olursa olsun Allah bu imkanı bahşedebilecek güçtedir.

Eşlerin boşanmasını yasaklayan (muharref) dinlerin mensupları arasında bu nedenledir ki mefsedet (yani çirkin fiiller) meydana gelmiş, rezalet ve hayasızlık yayılmıştır. Çünkü bu toplumlarda kişi, birden fazla kadınla ilişki, kurmakta, fakat bu kadınları helal eş değil, metres olarak kullanmaktadır. Çünkü onların dinleri birden fazla kadınla evlenmeyi yasaklamıştır. Bu da toplumda çeşitli sorunların yaşanmasına neden olmuştur.

Keza İslâm nizamına göre akdın da kocası ölünce tekrar evlenebilir. Nitekim İslâm toplumuna baktığımızda kadının birden çok evlendiğine şahit oluyoruz.

Bu cümleden, tarihte örnek olarak görüyoruz ki Umeys kızı Esmâ, vaktiyle Hz. Ali'nin kardeşi Cafer b. Ebu Talip'le evliydi. Cafer, Mu'te savaşında şehit olunca Esmâ bu kez Hz. Ebubekir'le evlendi. Hz. Ebubekir de vefat edince Hz. Ali ile evlendi. Her üçünden de çocuk doğurdu. Her üçüyle de mutluluk ve refah dolu bir beraberlik sürdü. Gerçek sevgi sayesinde bu beraberlikler korundu.

Bir ara Cafer b. Ebu Talib'in oğullarından biri ile Hz. Ebube-kir'in oğlu Muhammed (Cafer mi yoksa Ebubekir mi daha üstün diye) tartışırlar. Esmâ ikisinin de annesidir.

Hz. Ali de bu tartışmaya şahit olur ve onlara:

- Bunu anneniz Esmâ'dan sorun, der. Onlar da sorarlar.

Esmâ şu cevabı verir:

- Ben, ne Cafer'den üstün bir delikanlı ve ne de Ebubekir'den üstün bir orta yaşlı gördüm. Bu kez Hz. Ali söze karışarak:

- Peki söyler misin Esmâ, beni onların yanında nasıl buluyorsun? deyince ona da:

- Esasen üç üstün insanla yaşadım ki sıra itibariyle sen onlardan sonra geliyorsun ve Allah'a yemin ediyorum ki eğer böyle değil de (senin onlardan üstün olduğunu ileri sürerek) değişik bir ifade kullanacak olursam seni darıltmış olacağım, der.

Başka bir Örnek olarak el-Haris Kızı Ümmü Hakîm, vaktiyle Ebu Cehil oğlu İkrime ile evliydi. İkrime Ecnadîn Savaşında şehit olunca Ümmü Hakim bu kez Halid b. Said b. el-as ile evlendi. O da Marc es-Suffar'da şehid olunca Ömer b. el-Hattab'la evlendi.

Keza Zeyd b. Amr b. NufeyTin kızı Atike de vaktiyle Hz. Ebube-kir'in oğlu Abdullah ile evliydi. Taif'te isabet alarak ölünce Ati-ke'yle Hz. Ömer evlendi. Hz. Ömer de vefat edince Zübeyir b. el-Avam onunla evlendi. O da şehid olunca Hz. Ali Atike'ye evlenme teklifinde bulundu. Fakat Atike bu teklifi kabul etmedi. Ona karşı isteksiz olduğu için değil, bilakis {daha önceki kocaları gibi} onun da vurulacağından korktuğu için bu teklifi reddetmişti. Nitekim Hz. Ali de Atike ile evlenmediği halde vuruldu.

Kadının kocası da ölebilir. Bu durumda {bazılarının zannettiği gibi} sırf kendisine bakmak için değil aynı zamanda bir hayat arkadaşı olarak da kocaya ihtiyacı olabilir. Şu halde kadın evlenmek istediği zaman buna hakkı vardır. Bazı dinlerin mensupları arasında görüldüğü üzere kimse O'nun bu isteği karşısında engel olarak duramaz. Nitekim bu toplumlarda, kadının, kaybederek arkasından dul kaldığı kocasının hatırasını koruyabilmesi için evlenmesine engel olurlar.

Ancak İslâm nizamının, insana bahşettiği bu üstünlüğün, ona vermiş olduğu bu özgürlüğün de bir sınırı vardır. Zira hiçbir yerde sınırsız özgürlük yoktur. Bilakis

insanın hürriyeti başkalarının hürriyetinin bittiği yerde başlar. Aynı zamanda din ve inancın izin verdiği kadarla sınırlıdır.

Kişi çirkin sözler kullanamaz, başkasına lakap takamaz, kimseye sövemez, lanetleyemez, çekiştiremez başkasının ırz ve namu-

sunu dil uzatamaz, toplumun inançlarına saygısızlık edemez. Evinde dahi {komşularını rahatsız edecek şekilde} gürültü edemez, radyo ve televizyonun sesini yükseltmez. Civarındaki insanların huzurunu kaçıramaz. Çünkü bu tür davranışlardan biri nefretin yayılmasına, düşmanlıkların genel bir hal almasına, insanın yaşadığı ortamda çirkin söz ve ifadelerin yerleşmesine sebep olur.

Kişi İslâm ümmetinin çıkarlarına zarar verebilecek, ya da ümmet düşmanlarının çıkarlarına hizmet edebilecek, müslümanların sırlarını Öğrenmelerine yarayabilecek herhangi bir davranışta bulunamaz, bu doğrultuda bir tavır koyamaz. Bu konuda sözlü davranışlar için geçerli olan her şey yazılı davranışlar içinde geçerlidir.

Kişi, toplumu' ^[42]rahatsız edecek biçimde giyinme hakkına sahip değildir. Erkeğin kadın, kadının da erkek kıyafeti giymesi gibi. Keza kişi toplumun yabancı olduğu giysi türlerini de giyemez,-vü-cudunun birçok yerini göstererek çıplak dekolte kıyafetlerle geze-mez, tahrik edici yerlerini açarak özgürlük adına caddelerde kırı-tamaz. Bütün bu davranışlar İslâm toplumunda yasaktır.

Ebu Hureyre (ra) Hz. Peygamber {sav}'in kadın gibi giyinen erkeğe ve erkek gibi giyinen kadına lanet ettiğini nakletmektedir.^[43]

Kişi özgürlük adına caddeleri işgal edip bu gibi genel alanlarda bina kuramaz, insanların yollarını bu şekilde kapatamaz, inşaatını çok yükseltip etrafın ışık ve havasına engel olmaz, yollar üzerinde kazı yapamaz, suların halka ulaşmasını önleyemez.

Keza müslüman kişi İslâm ümmetinin ürünlerini ümmet düşmanlarına satamaz, yaşadığı muhitte düşmanların ürünleri lehinde propaganda ve reklam yapamaz. Ümmetin ihtiyacı varken küfür diyarında yatırım yapamaz. İleride kafirlerin istifade edebilecekleri şekilde onların para ve sermayelerini getirip İslâm topraklarında yatırım projeleri için işletemez.

Müslüman kişi bir sorumluyduysa, yönetimi altında bulunanların prestijini kıramaz; bu suretle onların Özgürlüklerini bastıramaz, İslâm'a çağrı ve mesaj verme - daimi- faaliyetlerini sekteye uğratarak, seyahat hürriyetini kısıtlayamaz, her şahsî isteğine boyun eğerek hale gelsinler diye; aynı zamanda bu sayede onların üzerinde sıkı bir otorite kurabilmek, sonra da işsiz güçsüz bırakıp, ihtiyaçları peşinde koşuşturan fırın kapılarında, durak ve istasyonlarda zorunlu gıda maddelerinin satış yerlerinde pasaport ve vize başvurularında, kuyruklarda beklemeye onları mahkum ederek perişan hale getiremez, onları fukaralaştıramaz. Çünkü halk

perişan olduğu zaman diktatöre boyun eğer hale gelir, toplumu zulümden, toprağı zorbalardan koruyamaz. Özgürlük hiçbir zaman köle ve esirlerin eliyle gerçekleşemez. Şu halde özgürleştirme imkanına sahip olabilmek için her şeyden önce özgür olmak gereklidir.

Bu bağlamda yine İslâm şariatının saptadığı bazı müeyyideler vardır ki bu müeyyidelerle kişi olarak (konumuz olan) değerli insanın özgürlük sınırları çizilmiştir. Şüphe yok ki ümmetin mutluluk ve esenlik içinde yaşamasını sağlamak amacıyla kişiler olsun tüm toplum olsun diğerlerinin de çıkarlarını korumaktan başka bir nedenle kişi özgürlüğü sınırlandırılmamışlar.

Müslümanlar gerileyince İslâm nizamında buna paralel olarak halkalar birbiri ardına kopmaya başladı; halk, dini vecibelerini ihmal eder oldular. Bu çöküşle beraber düşmanlar da onlara baskın çıktılar. Sonuç olarak zayıf düşenler (müslümanlar), güçlü olanları (ehl-i küfrü) örnek almak durumunda kaldılar. Bu gelişmenin de etkisiyle zorbalılar, kitleler üzerinde egemenlik kurdular. Ahlaksızlık odaklarının başındaki insanlar cemiyette söz sahibi oldular. Dolayısıyla ahlâksızlık yayıldı. Günümüzde halk arasında çirkin sözlerin, çeşitli sövgülerin, çekiştirme ve lanetlemelerin yayıldığını görür olduk. Bugün insanlar birbirinin ırz ve namuslarına dil uzatmakta, meskenlerin içinde gerek gürültü çıkararak gerekse radyo ve televizyon gibi iletişim araçlarının seslerini yükselterek başkalarının dokunulmazlığını hiçe sayarak etrafa

eziyet vermekte, çirkin sözler sarfederek toplumun inançlarına karşı saygısızlık yapmaktadırlar.

Keza bazı kimseler, söz ve davranışlarıyla tavır ve tutumlarıyla adeta düşmanlara değer vermekte, müslümanları ise çiğnemekte, onlara ait sırların ortaya serilmesine hizmet etmektedirler. Bazı kimseler çirkin ve İslâm örfüne aykırı giysilerle dolaşmakta, kimi erkekler kadın kılığına ve bazı kadınlarda erkek kılığına girmekte, neredeyse çıplak gezmekte ve özellikle kadınlar bunu özgürlük adına yapmaktadırlar.

İnşaatlar oldukça yükseltilerek, halkın hareket alanları olan caddelerin ve yolların dokunulmazlığı çiğnenerek, İslâm'ın yasakladığı şeylerin ticaretini yaparak, ümmet düşmanlarına ait malların reklam ve propagandası yapılarak müslümanlara ait servet ve paralarla küfür diyarında yatırım yapılarak ya da kafirlerin paralarıyla (finans kaynaklarıyla) müslümanlara ait yatırım projeleri gerçekleştirilerek ümmete zarar verilmektedir. Günümüzde İslâm şeriatine uygun olan ya da şeriatın zorunlu emri olan birçok şey, yabancı yahut çirkin sayılmaktadır. Tabiatıyla İslâm düşmanlarının, düşünce ve kültürlerinin etkisiyle bütün bunlar -maalesef- yerleşmiştir. Bu da müslümanların günümüzde içine düştükleri çöküntünün bir sonucudur. Bu çöküntünün sosyal hayatta görülen sonuçlarından bazıları da şunlardır:

Kadının dul kaldıktan sonra evlenmek istemesi durumunda, onun kendisini sırf geçindirecek biriyle evlenmek istediği sanılmaktadır (Yani onun, erkeğin evlenmek isterken

amaçladığı şeyleri düşünmediği sanılmaktadır). Halbuki kadın da sırf kendisini geçindirecek biriyle evlenmekten çok, erkeğin evlenmekten amaçladığını düşünmesi doğru olmaz mı? Çünkü fitrat da bunu böyle gerektirmektedir ve eğer dul bayanla, kayınbiraderi evlenecek olursa birçok dedikodulara konu olacaktır.

Nitekim Hz. Ali'nin daha önce (yengesi olan, Cafer'in dul eşi) Umeys kızı Esmâ ile evliliği -yukarıda- inceledik. Böyle bir sorunun olmadığını gördük.

Eğer günümüzde dul bir bayan (değil kayınbiraderi ile) kocasının bir arkadaşı ile dahi evlenecek olsa birçok dedikodulara konu olacaktır. Sonra, ashabın, arkadaşlarının dul kalan eşleriyle evlendiklerini görüyoruz. Bu tür evliliklerde esasen vefat eden şahsın geride bırakmış olduğu emanetlere sahip çıkmak, geride kalan eşi, himaye altına almak, ona değer vermek ve İslâm'ın bu konuda istediklerini gerçekleştirmek gibi çok önemli hedefler vardır. Bugün insanların bazıları, dul bayanların evlenmemelerine taraftarlardır. Halbuki bu, Onu rağbet duyduğu şeyden uzaklaştırmaktadır ve insanın fitratına da aykırıdır. Nitekim bu tür baskılardan birçok ahlâksızlıklar sonuçlanmakta ve toplumu etkilemektedir.

Keza kadınla ilgili olarak sözkonusu edeceğimiz çok evlilik meselesi ve daha birçok konuyu düşmanlar işlemekte ve bunlardan sebep İslâm'ı suçlamaktadırlar. Özet olarak denebilir ki, İslâm toplumunun çökmesiyle birlikte Allah'ın

değer vermiş bulunduğu bu insan denen üstün yaratık bugün tamamen tesadüflere terkedilmiş ve ihmal edilmiştir.

Mevcut şartların ve ümmetin içine düşmüş olduğu çöküntünün, uğradığı geri kalmışlığın sonucu olarak; keza üzerinde egemen olan haçlı-siyonist dünyasının kültürü etkisiyle bugün müs-lümanlar arasında tutunan düşünce ve yaklaşım biçimleri yüzünden materyalist uygarlık ölçüleri dünyaya hakim olmuş ve bu ölçüler -ne yazık ki- evrensel değerler olarak kabul görmüştür. Bütün bu kavramlar, bu düşünce ve yaklaşım biçimleri eğer İslâm inancına aykırı ise reddedilmesi gerekir. Çünkü eğer böyle ise bunların ucunda tüm dünyanın mutsuzluğu ve yıkımı vardır. Gerek Allah tarafından üstün kılınan insanla ilgili değerleri, gerekse onu yüceltmek üzere konmuş olan yasaları ancak ashabın ve Hz. Peygamber (sav)'in anladıkları şekilde anlar, bu ölçülerin dışında olanları kabul etmeyiz.

Öyle ise bu ölçüleri bizler uygulamaya koymalıyız ki insanoğlu mutluluktan nasibini alabilsin ve tüm insanlık dünyası refah, doyumluluk ve barış içinde yaşayabilsin. ^[44]

Toplum

İslâm toplumu, müslümanlardan, zimmet ehlinden ve onlara bağlı topluluklardan oluşur. Bunlardan başka (diğer dinlere mensup kitleler) bu topluluğun içinde bulunamazlar. Çünkü İslâm yönetim sistemi putlara tapanların, müşriklerin ve (Hz. Ali, Adiy b. Müsafir, el-Hâkim Biemrillah ile Ağahan gibilerini tanrılaştıran) yani insan cinsine kulluk eden diğer

müşrik grupların İslâm diyarında ve müslümanlar arasında yaşamalarına izin vermez.

Bu grupların, aşağıdaki yollardan birini seçmekten başka çareleri yoktur. Binaenaleyh ya İslâm topraklarını terkederler; ya (Musevilik ve Hıristiyanlık gibi) kitaplı dinlerden birine veya bu dinlerle eş değerde sayılan mecusiliğe, ya da İslâm dinine girerler; veyahut silahı seçerler.

Şu halde İslâm toplumu birçok dinlere bağlı çeşitli gruplardan arı ve sade bir toplumdur.

Toplum, kendi bireylerinden bir şahsa (daha önce kişi olarak insan konusunda sözünü ettiğimiz) sınırlar içinde bir özgürlük tanımadır. Çünkü eğer bu hürriyeti ondan esirgeyecek olursa onun yaratıcılık gücünü yitirmesine sebep olacak, hayata bağlanma duygularını öldürecek, -karnını doyurabilmek için- usanç duyacağı her işi yapmaya onu zorlayarak kendisine boyun eğdirecek ve nihayet her zorbanın ve özentiyi bünyeye sokulmuş her yabancı unsurun karşısında dize gelecektir.

Toplum, insanın var oluşuyla birlikte onun ruhunda doğal olarak bulunan mülk edinme hakkını kişiye tanımalıdır. Nitekim çocuk, sevdiği şeyi hemen kapıverir ve malıdır diye hevesle sahiplendiği şeyleri gizlemeye çalışır. Eğer ona engel olursanız, onu yaralamış ve size karşı içinde olumsuz duygular beslemesine neden olmuş olursunuz. Şayet onunla aranızda büyük bir yakınlık bağı yoksa bu kez onun bu duygulan ciddi bir kin düzeyine ulaşabilir. İşte bu sebeptir

ki, bireylerinin arası daima açık olsun ve birbirlerini sevmesinler diye vatandaşlarından mülkiyet hakkı yasaklanmış olan ülkelerde çocuklara işte böyle muamele edilmektedir.

İlgili yönetimler dize gelmiş bulunan bölgeler üzerindeki kontrollerini sürdürmek ve devlet adamlarının, devletin mülkiyetinden yararlanabilmeleri amacıyla bu yönetime başvurulmaktadır. Bunlar, kendileri için doğal bir hakmış gibi devletin mal varlığını istedikleri gibi kullanır, refah içinde yaşarlar; Büyük bir ısrarla da dağıtırlar. Halbuki toplumun geriye kalan bireyleri çok kötü şartlar içinde birer zavallı olarak yaşarlar. Bütün bunlara ilaveten, hak ve Özgürlüklerinin bir bölümü kısıtlanan insanın yaratıcı yetenekleri zamanla körelir, morali çöker, verimi azalır, imkan ve enerjisinden ancak azım kullanır. Bu nedenlerle verdiği ürün de az olur.

Buna bağlı olarak ümmetin elde edeceği ürünün miktar ve seviyesi düşer. Kaynaklarına sahip olduğu halde iletemediği için; yedek stokları varken bunları kullanamadığından; elinde potansiyel güç bulunmakla beraber bundan yararlanmadığı için başka, milletlere muhtaç duruma düşer. Bütün bu olumsuzluklar ise istenen geçim ve refah düzeylerini yakalayamamış olan fukara vatandaşların ve sömürülen kitlenin hesabına işler, fatura onlara çıkar.

Şu varki aynı zamanda kişinin mülkiyeti, özgürlük adına bir zulüm aracı da olamaz. Toplumun gücünü kendi şahsi çıkarı uğruna kullanamaz ta ki faiz ve İslâm'da ticareti yasak

olan malların alım satımıyla elinde bir servet toplanmış olsun; ondan sonra da toplumun tümünü kendi özel işlerinde kullanabilsin; Başkalarının omuzlarına basa basa yükselsin ve bütün ipler eline geçmiş olsun. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmaktan":

"Kim ticari spekülasyon yaparsa hataya düşmüş olur."

[45]

Allah Teâlâ da şöyle buyurmaktadır:

"Faiz yiyenler, aynen cin çarpmış gibi mezarlarından kalkacaklardır." Faiz de ticaret gibidir, dedikleri için böyle olacak. Oysaki Allah ticareti serbest, bırakmış, faizi ise yasaklamıştır. Binaenaleyh rabbinden gelen öğüt üzerine kim vazgeçecek olursa (bu yasaktan) önceki (faizler) kendisine aittir ve işi Allah'a kalmıştır. Kim yeniden (faize) dönecek olursa işte onlar artık cehennemliktir; Sonsuza dek orada kalacaklardır. Allah faizi mahveder, sadakaları ise verimli kılar. Allah inatçı kâfirlerin hiçbirini sevmez." [46]

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Zulüm yaptıkları, insanları Allah'ın yolundan çevirdikleri, (men oldukları halde) faiz aldıkları ve haksız yollarla insanların mallarını yedikleri için vaktiyle serbest olan güzel şeyleri onlara yasakladık ve kafir olanlarına da acı veren bir işkence hazırladık." [47]

Keza İslâm, Kur'an'da yasaklanmış olan herşeyin satışını ve ticaretini men eder. Alkollü içkiler, uyuşturucu maddeler ve domuz eti gibi... Bu maddeler haram yollarla kazanılan

paralar için en büyük ticaret mallarıdır. Ve bu yollarla servet yapmak için en çok başvurulanan araçlardır.

Toplum, yönetimde kendisini temsil ettirerek halka iş bulmalı, miskinleşmeyi ve tembel tembel oturmayı yasaklamalıdır. Hz. Ebû Hureyre'den rivayet olunan bir hadiste Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:

"Canımı elinde tutan Allah'a yemin ederim ki içinizden biri ipini alıp sırtında odun taşıyarak onu getirip satması, elde ettiği parayla geçinmesi ve o parayla iyilikte bulunması onun bir adama gidip -versin ya da vermesin- kendisinden bir şey dilenmesinden daha hayırlıdır^[48]

Kişi esasen kendinin değil bütün ümmetin malı olduğu için yönetim onu çalışmaya mecbur etmeli ve parası olduğu için servetiyle yetinecek diye tembel tembel oturmaktan, ihtiyacı yok diye çalışmamaktan onu men etmelidir. Ümmetin ihtiyacı bulunduğu sürece kişi ne kadar ihtiyaçsız olursa olsun çalışmak zorundadır. Çünkü birey, toplumun malıdır. Ama ona işbulmak yönetimin görevidir.

Hz. Enes şunları naklediyor, diyor ki:

"Ensar'dan biri Hz. Peygamber'e gelerek ihtiyaç duyduğu bir şeyler istedi. Hz. Peygamber ona:

- Evinde hiçbir şey yok mu? diye sordu. Adam:

- Var ama şöyle: Bir bez var, bir kısmı ile üstümüzü Örtüyor, bir kısmını da altımıza seriyoruz. Bir tane de kap var; onunla su içiyoruz. Hepsi bu kadar.

Hz. Peygamber ona:

- Git bana onları getir dedi. Adam da gidip bu iki şeyi Hz. Peygamber'e getirdi. Allah'ın elçisi onları eline alarak orada bulunanlara: "Kim bunları satın almak ister?" diye sordu. Adamın biri:

- Ben bir dirheme alıyorum, dedi. Hz. Peygamber bu kez de kim bu fiyatı artırmak ister diyerek üç defa tekrarladı. Bunun üzerine başka biri müşteri çıkarak ben iki dirheme alıyorum dedi. Hz. Peygamber de eşyaları ona vererek kendisinden iki dirhem alıp Ensarlı adama verdi ve ona şu öğütte bulundu:

"Şimdi git bu iki dirhemden biriyle ailene yiyecek al, diğeriyle de bir balta al ve bana getir."

Bunun üzerine Ensarlı adam gidip bir balta satın alarak getirdi. Hz. Peygamber bizzat eliyle bu baltaya bir sap takarak kendisine şöyle dedi:

"Şimdi git odun kes ve götürüp sat. Haydi bakalım on beş gün bana görünme."

Bunun üzerine adam gidip odunculuk yaptı ve odununu sattı. On beş dirhem kazanmış olarak da döndü. Bu paranın bir bölümüyle elbise, bir bölümüyle de yiyecek aldı. Hz. Peygamber ona:

- İşte bu yaptığın, gelip dilenmenden daha hayırlıdır. Çünkü dilenmek kıyamet gününde senin yüzünde bir leke olur. Dilenmek ancak şu üç kişi için caizdir: Hiç bir şeyi bulunmayan yoksul kişi, çaresiz kalan borçlu ve çalışamayacak kadar ızdıraplı hasta."

Biz, çalışmak için gerekli olan şartların ve çalışmaktan güdülen amacın ne olduğu hakkında herhangi bir açıklamaya burada ihtiyaç duyacak durumda elbette değiliz. Çünkü bunlar herkesçe gayet açık şekilde bilinen şeylerdir. Ancak şunu belirtmek gerekir-ki bu şartlardan biri: yapılacak işin haram olmaması (yani İslâm dininin yasaklamış olduğu bir iş olmaması) toplum için zararlı bir faaliyet ya da ibadetten alıkoyan bir meşgale olmaması gerekir. Çalışmaktan amaç insanlara muhtaç olmamak, tembellikten sakınmak ve sakındırmak, Allah'ın kullarına yararlı olmak ve Allah'ın insanlar için mubah kılmış olduğu temiz şeylerden yararlanmak ve rızıklanmak olmalıdır.

Kişi artık çalışamaz duruma geldiği zaman, devletin onu, başkasına el açtırmayacak şekilde geçindirmesi lazımdır. Keza toplumun tümü, yönetimi temsilen, bireye gençliğinde iş bulmaktan ve yaşlandığı zaman da onu korumaktan sorumludur.

Hız. Ömer birgün çok yaşlı ve gözleri görmeyen bir dilenciye rastladı. Ona arkadan koluna dokunarak:

- Sen hangi kitap ehliindensin? diye sordu. Yaşlı adam:
- Yahudiyim, diye cevap verdi. Bu kez Hız. Ömer:
- Peki neden dileniyorsun? Seni dilenmeye zorlayan sebep nedir? diye sorunca.
- Devlete ödemek zorunda olduğum cizye vergisi için gerekli parayı bulmak, geçinebilmek ve yaşlılık, diye cevap verdi. Bunun üzerine Hız. Ömer bu yaşlı adamın elinden

tutarak onu evine götürdü. Kendisine birşeyler ikram ettikten sonra onu devlet hazinesinin kahyasına göndererek ilgiliye:

- Buna ve benzerlerine sahip ol, onları gözet. Vallahi biz bu adam hakkında hiç de insafli davranmamışız. Gençliğinin meyva-larmı yemişiz, yaşlanınca onu yalnızlığa terketmişiz. Bunun üzerine beytûlmahn (yani devlet hazinesinin kahyası) ona zekat dışında tahsil edilmiş mallardan birşeyler verdi. Çünkü gayrimüslimlere zekat verilmez.

Bilinmelidir ki İslâm yönetim sisteminde devlet, - ulaştırma, eğitim, aydınlatma ve yaşam için gerekli tüm medeni ihtiyaçları birey için hazırlamak zorundadır. Hz. Ömer şöyle derdi:

"Allah'a yemin ediyorum ki eğer Fırat kıyısında bir katır bulunacak olsa Ona bile neden yol yapmadı diye Allah'ın Ömer'i hesaba çekeceğinden korkuyorum."

Tabiatıyla yaşam için gerekli olan medeni ihtiyaçlar her zaman aynı değildir. Bilâkis değişen zamanın şartlarıyla birlikte bu ihtiyaçlar da çeşitlilik arzeder. Örneğin eskiden yollar sadece basit şekilde ulaşım için hazır hale getirilirken günümüzde (asfalt gibi çeşitli fenni maddelerle) döşenmektedir. Eskiden zeytin yağı ile çalışan kandiller kullanılırken bugün aydınlatmada elektrik kullanılmaktadır. Böylece gelişmeler birbirini izlemektedir. Öyle ki gelecekte daha neler kullanacağımızı şimdiden kestirememekteyiz. Vatandaşlar için gerekli olan bütün bu medeni ihtiyaçları devlet hazırlar. Bu onun görevidir.

Vatandaşlar üzerinde bir ayrıcalığa sahip olmamaları ve onları ezmeleri için bu konudaki sorumluluğu ne devlet başkanı, ne de devlet adamları kişisel olarak üstlenemezler. Onlar bu görevleri, sadece halka hizmet etmek için yüklenmişlerdir. Onlar da halktan aşağı olmasa bile onların düzeyinde yaşamak durumundadırlar. Nitekim Hz. Ebubekir devlet başkanı seçildiği gün şöyle hitap etmişti:

"Başınıza seçildim ama ben en üstününüz değilim. Dolayısıyla eğer sizi iyi yönetecek olursam benim emirlerime uyun. Yok eğer kötü yönetirsem beni uyararak gidişatımı düzeltin."

Hz. Ömer, halk, bulduğu bir gıda maddesini yiyip doyuncaya kadar ondan tatmazdı.

Utba b. Farkad'dan nakledildiğine göre bu zat Azerbaycan'a uğrayınca orada kendisine "Saruhan helvası" tabir edilen bir tatlı ikram edilmişti. Utba bundan biraz yiyince tatlı ve hoş bir yiyecek olduğunu gördü. Bunun üzerine:

-Vallahi ne güzel şey, Emirü'l-Mü'minin Hz. Ömer Efendimize bu tatlıdan bir miktar hazırlasak ne iyi olur dedi. Nitekim bu helvadan iki küfe dolusu hazırlatarak deveye yükledi ve iki kişiyle beraber Hz. Ömer'e yolladı. Bu iki görevli helvayı Hz. Ömer'e sununca kapların ağzını açarak.

- Bu nedir? diye sordu. Adamlar:

- Helvadır, efendimiz. Dediler. Hz. Ömer tadınca lezzetli hoş bir şey olduğunu gördü. Elçiye:

- Peki müslümanlar bu tatlıdan yolculukları sırasında doyasıya yiyecek kadar bulabiliyorlar mı? diye sordu. Adamlar:

- Hayır, diye cevap verince Hz. Ömer:

- Öyleyse hayır, ben de yemem dedi ve helva küfelerini geri çevirdi. Ondan sonra da Utba'ya özet olarak şu mesajı yolladı:

"Selamdan sonra,

İşbu tatlı ne senin ne de ananın yapabildiği bir şeydir. Yolculuklarında ne yiyip doyuyorsan müslümanları da onunla doyur, tamam mı!"

Yine Hz. Ömer'e (devlet başkanlığı sırasında) Yemen'den bir miktar harmani ^[49] gönderilmişti. Bunları teker teker halka dağıttı. Sonra konuşma yapmak üzere mimbere çıktı. Bu sırada üzerinde bu harmanilerden iki tane vardı. Halka hitaben:

- Beni dinleyiniz! diye konuşmaya başlar başlamaz. Ashaptan Selman-i Farisî Hazretleri hemen ayağa kalkarak:

- Hayır! Andolsun ki seni dinlemeyeceğiz. Vallahi de seni dinlemeyeceğiz! diyerek Hz. Ömer'in konuşmasını kesti. Bunun üzerine Hz. Ömer:

- Neden, ey Abdullah'ın babası? diye sorunca, Selman:

- Bak ya Ömer! Sen dünyaya sahiplenmekle bize üstünlük taslıyorsun. Herbirimize birer harmani dağıtırken sen iki tane aldın ve ikisini birden giymiş olarak mimbere çıkmış bize hitap ediyorsun! diye onu sert bir dille uyardı.

Hız. Ömer bu sırada kalabalık içinde bulunan oğlunu arayarak.

- Ömer'in oğlu Abdullah nerede? diye seslendi. Oğlu
- Buradayım efendimiz! diye cevap verince Hız. Ömer:
- Söyler misin (oğlum) şu üzerimde bulunan iki harmaniden biri kime aittir? dedi. Abdullah

- Benimdir, deyince Hız. Ömer Selman'a dönerek:

- Bak ey Abdullah'ın babası! Sen biraz acele ettin. Doğrusu eski elbisemi yıkamıştım. Abdullah'ın harmanisini ödünç olarak aldım, giydim. Hepsisi bu kadar. Bunun üzerine Selman:

- İşte şimdi konuş, seni dinleriz ve emirlerine de boyun eğerez, dedi.

İşte böyle... Her ne kadar toplumun birey üzerinde bir otoritesi varsa da onun yetkisini sınırlandırabiliyor, onu sorguluyorsa da kişiliğini eritmiyor. şu halde bireyin dokunulmaz bir şeref ve haysiyeti vardır, sınırları tayin edilmiş bir özgürlüğü vardır, toplum üzerinde hakkı hukuku vardır, sorgulama yetkisi vardır. Yönelttiği sorulara cevap verilmesi hakkı vardır. şu halde İslâm'ın yönetim sisteminde kişi ile toplum arasında bir denge mevcuttur.

Bu denge sayesinde bireyin özgürlüğü, toplumu rahatsız edecek şekilde çığırdan çıkamaz. Toplumun da otorite ve yetkisi, bireyin kişiliğini eritemez, egemenlik aletiyle onu ezemez. İslâm devletinde sorumluluk makamındaki insan ise hem toplumun hem de bireyin -aynı şekilde- hizmetindedir.

İkisine karşı ne üstünlük taslayabilir, ne de ayrıcalığa sahip olabilir.

İslâm dünyasında -anlatılan- bu yönetim sistemine aykırı bir düzen, bir rejim varsa böyle bir rejim İslâm'ı temsil edemez. Bilakis ona ters düşer. Nitekim zaman içinde, Allah'ın emirlerinden ve İslâm'ın öğretilerinden uzaklaşmak suretiyle bu aykırılık kademeli olarak gerçekleşmiştir. Raşid Halifelerin dönemi sona erer ermez müslümanlar peyder pey çözüldüler, taki bugün ileri sürdüklerimizle yaptıklarımız arasındaki uçurum -zaman içinde- oluştu. İs-lâmdan bu şekilde uzak düşmeye ek olarak bir uzaklaşma daha vardır ki o da Allah düşmanlarının bugün İslâm toprakları üzerinde büyük etkinliğe, itibar ve saygınlığa sahip olmuş bulunmalarıdır. Bu sayede yandaşlarını yüksek mevkilere oturtuyor, kendilerine ters düşenleri ise alaşağı ediyorlar. İşte bu nedenledir ki gerçekleşmesi için gayret sarfedip durduğumuz bireyle toplum arasındaki dengeyi sağlayan ve İslâm'ı temsil eden gerçek tabloyu İslâm dünyasında bir türlü göremiyoruz. ^[50]

Kadın

Allah Teâlâ her şeyi çift yaratmış, insan cinsini de erkek ve kadın olarak yine çift yaratmıştır. Soyun korunmasını ve devamını bu iki unsurla birlikte sağlamıştır. Kadın ve erkeğin herbirine, yek diğerinden farklı yetenek ve imkanlar vermiş ve bunları (geniş boyuttaki) doğal yaşamada, işlevde ve ortak ev hayatında herbirine yüklenecek görevlere uygun hale getirmiştir. Öyle ki herbirinin işlevsel görevi diğerininkini

tamamlamakta bu suretle de her ikisinin birbirini tamamlayan görevleriyle hayat bir bütünlük kazanmaktadır.

Allah Teâlâ ilahi hikmetiyle karı ile koca arasına merhamet ve sevgi bağıny koymuş, {onları birbirlerine bağlamıştır.) onlardan biri olmadan diğeri tekbaşma tabiattaki işlevsel görevini yapamaz. Örneğın ikisinden biri bu görevden çekildiğı zaman soyun yürümesi duraklar, beşer unsuru biter ve hayat sona erer. Keza onlardan biri doğal görevini ve yükümlülüğünü yerine getirmekten çekilecek olursa ya da diğerrinin doğal görevini üstlenmeye kalkışırsa ortalığı anarşi sarar işler birbirine karışır ve toplum mutsuzluğa boğulur.

Bilindiğı üzere erkek unsuru, kadına oranla daha güçlü bir bedenle yaratılmıştır. Zorluklara dayanır. Çünkü işinde meşakkat vardır. Evinin dışındadır, (gerektiğinde) hem gece, hem gündüz dondurucu soğukta, yakıcı sıcakta çalışır. Araba sürer, çarkları çevirir (makine çalıştırır) çift sürer. Kömür, maden ve taş ocaklarında ter döker, ormanlarda çalışır. İşte bu yaratık öyle bir doğaya sahiptir ki hayatının bir bütünlük kazanabilmesi için kendisinden daha zarif ve daha güçsüz yapıya sahip bir eşle ortak yaşamayı sever. Doğasındaki güçlölük faktörüyle kendisinden daha zayıf ve güçsüz unsura karşı koruyucu kanatlarını germek, ona bağlanmak (beraberliğin) mutluluk ve sağlığını onda yakalamak, pürüzsüz ve arı bir yaşam sürmek için erkek kadını sever.

. İşte bu nedenledir ki erkek unsuru, erkekleşmiş (zarifliğini yitirmiş kadına karşı eğilim duymaz, güçlü kuvvetli

kadım istemez ve yapısında sertlik bulunan bir ortakla hayatını birleştirmeye rağbet duymaz.

Kadın da zarif, ince nazik ve yumuşak bir doğayla yaratılmıştır. Zorluğa dayanamaz. Zahmetli işlere karşı sabrı yoktur. Ona sakin bir ortam ve ince işler daha uygun düşer ki bu da ev hayatında ancak oluşabilir ve belli bazı meslek ve çalışmalarda olabilir. Aynı zamanda kadın öyle bir doğaya sahiptir ki hayat arkadaşının güçlü, ortağının sert olmasını ister. Bu ortağın ona sevgi ve yakınlık göstermesini (üzerine kanatlarım gerip onu korumasını) arzu eder. O da bu arkadaşının yapısındaki katılığı, cilveleriyle yumuşatmayı, yorgunluğunu paylaşarak gidermeyi sever. Dolayısıyla bu şekildeki beraberlikle denge sağlanmış olur. Çünkü yumuşaklığı, incelik ve zarafeti seven bir duyguyla donatılmış güçlü bir bünye ile gücü seven (sert doğaya sahip bir arkadaşın beraberliğini yeğleyen) zarif ve yumuşak bir bünyenin birlikte oluşu vardır bu dengenin temelinde.

İşte yaşam bu dengenin üzerinde doğrultusunu bulur ve insan, bu iki unsurunun birlikteliği ile gerçek bütünlüğünü kazanır. Dikkat edilecek olursa kadın, kadınsı erkeği sevmez ve kadınlara özenen erkeklerden nefret eder.

İşte Allah Teâlâ'nın, insanları üzerinde yaratmış olduğu bu doğa sebebiyledir ki, kadın güçlü erkeğiyle ve cesur silahşörüyle daima gurur duyar; büyük kapasiteye ve sağduyuya sahip olan, zor anlarda kendisine sığınılabilen dışarıdaki işinde yolculuklarında ve seyahatlerinde güçlü

kişiliğinin kendisini tehlikelerden koruduğu erkeğin üzerinde kadının daha çok dikkati yoğunlaşır.

Bu nedenledir ki erkek gizlenmeye ve sıkı örtünmeye ihtiyaç duymaz. Bilakis daha açık ve ortadadır, hemcinsleriyle daha sıkı temas halindedir. Yeryüzünü şen ve bayındır hale getirmek, çevreyi kalkındırmak yeraltı zenginliklerini ortaya çıkarmak, servetlerini değerlendirmek ve yatırım yapmak için daima araştırma durumundadır.

Kadın cinsinin ise bütün gücü onun -erkeğe oranla- daha zayıf ve güçsüz olmasında gizlidir. Ona karşı duyulan rağbet, onun daha ince ve nazik olmasına bağlıdır; Ona karşı olan istek onun daha çok dişi olmasında gizlidir. Kadın çok daha latif, çok daha zarif, ince ve cilveli olduğu zaman erkek de -buna bağlı olarak- onu daha çok sever.

İşte güçlü erkeklerin kendi aralarında kadınla ilgili kavgalarının sebebi de burada yatmaktadır. Dolayısıyla -bu kavgaların körüklenmemesi bakımından- kadının ön plana çıkmaması gereklidir. Onun, tahrik edici sözler karşısında yumuşamaması lazımdır ki gönlünde kötü niyet besleyen kimse kendisine karşı heveslenmesin, o da yabancının hevesine uymasın ve -alakası olmayan -uzak kişilere karşı duygusal davranmak durumunda kalmasın. Kadının, inceliğini, zarafet ve güzelliğini gizlemesi ve cilve yapmaması gerekir. Kadın için örtünmenin aslı esasisi budur.

Ona bu konuda güvence sağlayan şey ise ev ortamıdır. Ancak kadın, çalışmak için ya da herhangi bir ihtiyaç için

dışarı çıkmak zorunda kaldığı zaman çok sakın, ağır başlı ve örtülü olması lazımdır; Bilimsel çalışma, eğitim, öğretim, doktorluk hemşirelik ve alışveriş gibi hizmet ve amaçlarla yapı ve doğasına uygun işler için ev dışına çıkmalıdır. Erkeklerin karşısına ve özellikle tek erkekle yalnız kalmaktan korunmalıdır.

Aynı zamanda dışarıdaki işi, evde bulunmadığı sıralardaki evin iç durumuyla bir çelişkiye sebep olmaması ve zamanlama bakımından uygun olması gereklidir.

Kadın ile erkeğin farklı ve doğalarının birbirlerini tamamlamasıyla denge nasıl oluşuyorsa onların -yine birbirini tamamlayan-farklı iş ve meşgaleleri ile de ayrıca denge oluşmaktadır. Örneğin erkeğin işi evin dışındadır ve bu işte eşya ve olaylara karşı mücadele vardır; bir hareket ve hengâme vardır; diğer erkeklerle çekişme ve rekabet vardır; bir cümbüş ve karışıklık vardır. Öyle ise erkek, evinde sükunet ve rahatlık bulmalıdır, işinde karşılaştığı zorlukların yorgunluğunu üzerinden atacak, terini silecek nazik şefkatli ince ve latif bir el bulmalıdır. Kadının, evdeki işine gelince bunun Özelliğinde bir sakinlik bir monotonluk vardır. Kadın ev işlerinde yorgunluk hissedince çocuklarla oynasarak ev hayatının gereklerini düzene koyarak dinlenme imkanı bulur.

İşte bu noktadan hareketle, tabiattaki bu denge ve birbirini tamamlayan kadın erkek ilişkisini hesap eden islâm hayat sistemi, erkeğe verdiği hakların aynısını kadına da vermiştir. Tüzel kişilik, mülkiyet, evlenmede görüş açıklamak,

mal üzerinde tasarrufta bulunmak ve şahitlik yapmak gibi hayatın her alanında İslâm, erkek gibi kadına da haklar vermiştir. Aynı zamanda erkeklere yüklemiş olduğu ibadet ve görevleri ona da yüklemiştir. Dolayısıyla kadın ile erkeğin her biri yaptıkları işlerden, eda ettikleri görev ve yükümlülüklerden başardıkları hayırlı işlerden sorumludurlar. Onlardan biri diğerrinin yükünü yüklenmez, günahını üstlenmez.

Kadının kendine özgü kişiliği ve adı vardır. Bunu değiştirmek ve (kocasının ailesi sosyal mevki bakımından ne kadar yüksek olursa olsun) kocasının soy ismini alması mümkün değildir. Nitekim Huvaylit kızı Hz. Hatice, (insanlık dünyanın en şerefli olan Hz. Muhammed (sav)'le evlendikten sonra dahi) soy ismini değiştirmemiştir. Bilakis Hatice binti Huvaylit olarak kalmıştır. Kendisi de bizzat bu soy ismini korumuştur. Aynı zamanda o devirdeki bütün kadınların - evlendikten sonra da- adları ve soyadları olduğu gibi kaldı. Bugün müslümanların yaşadığı bazı ülkelerde kadınların soyadları kocalarının soyadlarıyla değiştiriliyorsa bu, Hristiyanların ve özellikle Avrupalılar'ın etkisinde kalmaktan başka bir şey değildir ve bunda İslâm'a aykırılık vardır aynı zamanda kadının hakkını hiçe saymaktır.

İslâm hayat sisteminde erkeğin sahip olabileceği her şeye kadının sahip olma hakkı vardır. Toprak, ev, dükkan ve her çeşit mal gibi... Ancak şart olan, bunları helal yoldan kazanmış olmaktır. Keza mülkiyetinde bulunan mal varlıkları

üzerinde hiç kimse onu tasarruftan men edemez, kocası ya da bir yakını onu bu konuda zorlayamaz.

Şurasını bilmek gerekir ki bugün medeni birer ülke olduklarını ileri süren bazı devletlerde kadına, kocasına danışmadan mal varlığı ve gayri menkulleri üzerinde tasarrufta bulunmasına izin verilmemektedir.

Keza kendi mihri üzerinde de istediği gibi tasarrufta bulunabilir ve mirastan da belli bir paya sahiptir. Her ne kadar -İslâm hukukuna göre- onun payı erkeğin payının yarısı ise de o, bu hakka sahiptir. (Onun mirastan erkeğin yarısı kadar yararlanmasının sebebi ise) erkeğin onun nafakasını sağlamakla yükümlü bulunmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü kadın kocasını geçindirmek zorunda değildir. Ailenin işlerini geçim ve düzenini sağlamak ve onu korumak erkeğe aittir. Bu konuda kadına düşen önemli bir sorumluluk yoktur. Bu durum ise kadının mirastan erkeğin yarısı kadar bir pay almasını gerektirmektedir. Dış görünüş itibarıyla bu farklılıkta esasen bir eşitsizlik yoktur. Bilakis tam bir denge vardır. Çünkü evlenen kadınla kocanın mirastan herbirinin aldıkları paylar toplam olarak kadının erkek kardeşiyle birlikte, yada kocanın, karısıyla birlikte mirastan aldıkları paylara tamamen eşittir.

Ayrıca erkek evlenirken nikahladığı kadına "mahr" denen bir para öder halbuki kadın böyle birşey ödemez. Erkek karısına ve çocuklarına masraf yapar. Halbuki kadın böyle bir harcama yapmak durumunda değildir. Hatta ve hatta kadın

bebeğini emzirmeyi reddederse erkek ona baskı yapamaz aksine çocuğa ücretli dadı tutmak zorundadır.

Kadın da erkek gibi şahitlik yapabilir. Fakat kadınlık fitratının gerektirdiği bir duygusal eğilime sahip olduğu için kadın daima zayıf tarafı tutar ve güzele meyleder. Ayrıca duygusallık ona hayattaki bazı gerçekleri unutturur.

Bu nedenledir ki iki kadının birden yapacakları şahitlik bir tek şahitliğe, ya da bir erkeğin şahitliğine eşit sayılmıştır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Erkeklerinizden iki şahit tutun eğer iki erkek bulunmazsa gözünüzün tutacağı kimselerden olmak şartıyla bir erkekle iki kadını şahit gösterin ki onlardan biri -daha sonra- yanılacak olursa diğeri ona hatırlatsın. Şahitler çağırıldıklarında sakın ola-ki gelmemezlik etmesini er." ^[51]

Aslında bu, kadını şahitlik konusunda rencide etmek anlamına gelmez. Bilakis bu, kadının doğasındaki duygusallık nedeniyle onun şahit olduğu olayı unutabileceğinden kaynaklanan bir endişeyi yansıtmaktadır.

Allah'ın kadını erkekten farklı yaratmış olmasının bir neticesi olarak onun ibadeti de erkeğinkinden daha azdır. Çünkü kadın aylık "regl" halleri yaşar. Halbuki erkekte böyle bir şey yoktur. Dolayısıyla kadın bu periyodlar sırasında namaz kılmaz ve kılınmayan bu namazlar affa uğrar. Kadın bu namazları kaza etmez. Çünkü namazın yükümlülük süresi, ergenlik çağından ölünceye kadar -akli denge bozulmadıkça- devam eder.

Nitekim fenalık geçirenler bayılanlar unutanlar ya da zorla alıkonulanlar namazı kaza etmek zorundadırlar. Fakat oruca gelince onun belli bir zamanı vardır. O da mübarek ramazan ayıdır. Kadın hayız sırasında orucu da namaz gibi bırakır. Fakat sonra bu borcunu kaza etmek zorundadır. Görüldüğü üzere kadın erkekten daha az ibadet eder. İki kadının şahitliği de bir erkeğin şahitliği hükmündedir.

İşte Hz. Peygamberin "Kadınların, akılları ve dinleri eksiktir"

sözü bu gerçeği açıklamaktadır. Bu söz onları aşağılamak için değil bilakis bir gerçeği ifade etmek için söylenmiştir.

Ebû Said el-Hudri (ra) şu hadisi rivayet etmektedir. Diyor ki:

"Hz. Peygamber kurban bayramı sabahı -başka bir rivayete göre ramazan bayramı sabahı- namazgaha giderken bir grup kadının yakınından geçti.

Onlara şöyle seslendi:

- Bakın kadınlar! Çoğunuzun cehennem halkından olduğunu size gösterirsem inanır mısınız? (Kadınlar telaş içinde):

- Neden Ya Rasulallah?! diye sorunca Hz. Peygamber şu cevabı verdi:

- Çünkü çok söversiniz ve yakınlara nankörlük edersiniz. Sizden, akıllı ve dini daha eksik olan kimse görmedim; Her biriniz en tutarlı bir erkeğin bile aklını başından alabilir."

Bunun üzerine kadınlar:

- Peki dinimizin ve aklımızın eksik yönü nedir, ya Rasulallah? diye sorunca Hz. Peygamber şöyle konuştu:

- Kadının şahitliği erkeğin şahitliğinin yarısı değil mi? Kadın-

lar:

- Evet diye cevap verdiler. Hz. Peygamber:

- İşte kadının aklının noksanlığı budur, dedikten sonra bu kez de:

- Kadın hayız gördüğünde namazı ve orucu bırakmak zorunda değil mi? diye sordu. Kadınlar yine onu doğrulayarak:

- Tabi ya Rasulallah diye cevap verdiler. Hz. Peygamber

- Kadının dinini noksanlığı da budur, dedi."^[52]

Buna rağmen gerçekleri kavlamaktan ve objektif düşünmekten uzak kimselerin belki de anlamakta zorluk çekecekleri bu tespitlerle birlikte Hz. Peygamber çok kere kadınların korunmasını onlara sahip çıkılmasını tavsiye buyurmuştur.

Bu cümleden olarak şunu söylemiştir:

"Kadınları birbirinize tavsiye ediniz, onlar elinizde esirdirler."^[53]

Hz. Ayşe de şu hadisi rivayet etmektedir:

"İçinizde en hayırlınız aile halkına iyilik yapamınızdır. Ben ise içinde halkıma en fazla iyilikte bulunan bir kimseyim. Arkadaşınız öldümü artık onun yakasını bırakınız"^[54]

Yani biri öldüğü zaman artık onun kötü yanlarını anlatmayınız. Bunu örnek olarak aktardık aslında. Hz. Peygamber (sav)'in kadınları tavsiye eden hadisleri çoktur.

Kocasını seçmekte kadının tercih hakkı vardır. Çünkü bir ömür boyu o kocayla yaşayacak olan kendisidir. Kocasına gönlünü verecektir. Ebû Hureyre {ra} Hz. Peygamber (sav)'in şöyle dediğini nakletmektedir:

"Dul, açıkça ifade etmedikçe bakire ise izin vermedikçe ev-lendirilemez."

Hazır bulunanlar Hz. Peygamber (sav)'e:

- Bakirenin izni nasıl olur ya Resulallah? diye sorunca:
- Kendisine teklif edildiğinde (reddetmez) sadece susarsa bu onun teklifi onayladığı anlamına gelir."^[55] diye cevap verdi.

Buna göre bir kimse eğer kazını zorla evlendirecek olursa böyle bir evlendirme geçersizdir.

Muhaddislerden Müslim hariç, bir grubun rivayet ettiği bir hadiste Hansa binti huzam el-Ensari adındaki sahabiyye Hz. Peygamber (sav)'den şunları nakletmektedir:

"Dul bir bayanı, babası zorla evlendirdi. Kadın bu evlilikten memnun değildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav)'e gelip durumunu anlatınca Allah'ın elçisi onun nikahını fesh etti." Yani nikah sözleşmesini iptal etti.

Ayrıca Ebû Davud ve İbni Mace'nin, Abdullah b. Abbas'tan rivayet ettikleri bir hadiste: bir cariyenin, Hz. Peygamber (sav)'e gelerek babasının kendisini zorla

evlendirdiğini anlatması üzerine Hz. Peygamber (sav)'in onu serbest tercihi ile yönlendirdiğini nakletmem ektedirler.

İslâm dini, gerek bakire gerekse dul olsun, ergin ve akıllı kadına istemediği kimse ile evlenmeyi reddetme özgürlüğünü vermi-tir. Ne babasının, ne de velisinin, kadını istemediği biriyle zorla evlendirme hakkı vardır. Hatta kadının, duygusallığı yüzünden bu konuda çok kötü bir yanlışlık yapmaması için İslâm Dini velinin evlendirme yetkisiyle kadının red veya kabul etmekteki özgürlüğünü birlikte şart koşturmuştur. Bu suretle de kızları, velilerinin zorlamasından korumuştur. Aynı zamanda kadınlar, sosyal seviye bakımından da kendilerine denk olmayan erkeklerle evlenmeyi red etme Özgürlüğüne sahiptirler.

Kadın, kendisine teklifte bulunan kimseyle evlenip evlenmeme hakkında sahip olduğuna göre, damat adayını görüp ona bakma (ve inceleme) hakkına da sahiptir. Tabiatıyla bu hak damat adayı için de söz konusudur.

İbni Mace Nikah babında şu hadisi rivayet etmektedir: "Bir keresinde adamın biri Hz. Peygamber (sav)'e gelerek ona, filanca kadına evlenme teklifinde bulunduğunu anlattı. Hz. Peygamber (sav) kendisine:

"- Peki ona baktın mı? (yani yüzünü görüp onu inceledin mi) diye sordu. Adam:

- Hayır, deyince, Hz. Peygamber, ona gidip kadını görmesini emretti.

Çiftlerden, cenini karnında taşıyan, kadın olduğu için birden çok erkeğin onun rahmine sperm bırakması, ya da onun birden çok erkekle düşüp kalkması -İslâm'ın koyduğu disiplin açısından-mümkün değildir. Çünkü bu tür ilişkiler, dünyaya gelecek olan çocukların soylarında karışıklığa, hakların kaybolmasına ve yanlışlık sonucu mahremlerle evlenmeye yol açar. Keza kadın bir yıl içerisinde ancak bir defa doğum yapabilir. Bu nedenle bir kadının, birden çok erkekle evlenmesinin mantıklı bir yanı yoktur. Halbuki erkek birgün içinde bile birkaç kadını aşılabilir (yani hamile bırakabilir). Dolayısıyla biz müslümanlar, neslin çoğalmasını istediğimiz zaman, ya da felaketler sonucu yitirdiğimiz insan kaybının yerini doldurmak için veya İslâm ümmetini çevreleyen şartlar gerektirdiğinde bir erkeğin birden çok kadınla evlenmesinde yarar olabilir.

Evet İslâm'da çok evlilik (birden çok kadınla evlenmek) yaşanmıştır. Çünkü buna gerektiğinde şiddetli ihtiyacımız vardır. Sebebine gelince: örneğin delikanlılar genellikle kendilerinden yaşça küçük kızlarla evlenmektedirler. Bu da bir süre sonra koca bulamayan kızların birikmesine neden oluyor.

Tutalım ki yirmibeş yaşındaki delikanlılar yirmi yaşındaki kızlarla evleniyor olsun, bu gidiş elbetteki bir süre sonra koca bulamayan kızların birikmesine neden olacaktır. Bu birikme ise mevcut olan kuşak içinde dört posta evlilikten sonra yani bu konudaki hesaplamalara göre sekiz yıl sonra

meydana gelecektir. İşte bu birikmiş olan gecikmeli kızlardan birkaçının bir erkekle evlenmesinden başka bu sorunu çözüme kavuşturacak çare yoktur. Aksi halde bu durumun olumsuz sonuçları toplumun aleyhinde ortaya çıkar. Böyle bir sonuca ise hiç bir müslüman razı olmaz, hiçbir akıllı insan bunu onaylamaz. Fakat çok evliliğe baş vurulmaz ise bu kötü sonuç fiilen meydana gelir. Bu da toplumda kokuşmanın, çözülüp dağılmanın nedeni olur. Toplumda bunalımlı bir kadın kitlesi oluşur ve bu sayı gittikçe artar.

Nitekim bu durum, çok evliliğin bulunmadığı ülkelerdeki durumla benzerlik göstermektedir. Bu görüntü her ne kadar ahlâksızlık cümbüşü ve erkeklerin metreslerle yaşaması gibi perdeler arkasında zaman zaman gizli kalabiliyorsa da gerçek bundan ibarettir ve hiçbir müslüman böyle bir rezaleti kabul edemez. Buna ek olarak genellikle erkeklerin, yakıtını oluşturdıkları savaşlar ev dışında çalıştıkları için erkeklerin kurban gittiği kazalar, çok tehlikeli ve zor işler esnasında meydana gelen felaketler ve ormanlarda, kömür ve maden ocaklarında, gemilerde, demir yollarında, tünel kazılarında barajlarda ve taş ocaklarmdameydana gelen yangınlar, çökme ve patlamalar sırasında genellikle erkekler telef olmaktadır. Tabiatıyla erkeklerde bu şekilde sayıca uğranılan kayıplar sonucu, kocası olmayan kadınların sayısı gittikçe artış gösterir. Bu ise sonucun daha da büyümesine neden olur. Bu sorunu ise ancak çok evlilik çözümleyebilir.

Çok evlilik sayesinde ve kadının da onayının zorunlu olmasından hareketle cinsel sorun kendiliğinden çözümlenmiş olur. Hatta (diyebiliriz ki) gerçek İslâm toplumunda cinsel sorun esasen yoktur. Bu bir gerçektir, kuru bir iddia değildir, hakikatin ta kendisidir, sadece laf değildir. Buna bir örnek göstermek istediğimiz zaman, günümüzün sistemleri arasında aramamalıyız. Bilakis ilk İslâm toplumuna dönmeliyiz.

Kocasız birçok kadının, evli erkeklerle evlenmek istedikleri bir gerçektir. Bütün hayatları kocasız geçmektense bunu tercih ediyorlar. Allah'ın, bünyelerinde yaratmış bulunduğu cinsellik içgüdüsünü bile farketmeden sadece yalnızlıktan ve tatsız bir hayattan başka bir olaya sahne olmayan evlerinde tek başlarına yaşamaktansa avunabilmek pahasına hayatlarını evli erkeklerle birleştirmeyi tercih ediyorlar. Tabi ki yalnız başlarına yaşadıkları takdirde kendilerine orada yardımcı olacak birini bulamayacaklardır.

Keza birçok kadın vardır ki annelik duygusundan yoksun kal-maktansa kumalarla birlikte yaşamaya katlanmaktadır. Buna karşın eğer bazı kadınlar kendilerini aldatarak Avrupa hıristiyanlık düşüncesinin etkisi altında bunu reddetmeye kalkışıyorsa, aslında onlar yaratılmış oldukları doğaya bu suretle ters düşüyorlar. Çünkü cinsel arzunun, cinsel içgüdünün varlığını onlar da kabul etmekte, keza annelik duygusuna inanmaktadırlar. Zira bu iki duyguyu, Allah Teâlâ insanın ruhuna işlemiştir.

Kadının ihtiyaç duyduğu Şeyler sadece mal ve maddi yardım değil. Her ne kadar yaşayabilmek için bu maddi Şeyler temel ihtiyaçlar ise de o, bunlardan başka manevi birtakım Şeylere de ihtiyaç duyar ki bunlar ruhsal yn için son derece gereklidir. İnsan ruhu bunları elde etmeden istikrara kavuşamaz, rahat edemez doyuma ulaşamaz. Bu manevi ihtiyaçlar ise erkeğin beraberliğidir ve gençlik günlerinden çok, yaşlılıkta göreceği Şefkat, nezaket ve saygıdır. Yaşlı insana gösterilen yakınlık sevgi ve takdir duyguları özellikle onun çok ileri yaşlarında büyük önem taşır. İşte bu yaşlarda karı ile kocanın birbirlerine karşı gösterecekleri sıcak ilgi ve beraberlik, başkaları tarafından gösterilemez. Onun için kadın, özellikle yaşlılık günlerinde kendisine sahip çıkacak ve avutacak Şefkatli bir kocaya muhtaçtır. Kadın kaybettiği kocasının boşluğuna ve acısına karşı (sırf cemiyet baskısı altında) zorlanarak sabredip dayanmaya kalksa bile ileride erkeğin beraberliğine şiddetle ihtiyaç duyacağı bir gerçektir.

İlk İşlm toplumunda müslümanlar kadını, sevdiği hiçbir Şeyden yoksun bırakmazlardı. Bir kadın kocasını kaybedip iddeti biter bitmez hemen evlenme teklifinde bulunurlardı. Eğer teclin kabul ederse bu, mutlaka o kişiye istediği içindi. Yok eğer reddederse bu da kendi zgr iradesi ve hevesi doğrultusunda olurdu. Bazan da birini istemediğini rahatça bizzat ifade ederdi. Bunun zerine bir diğeri gelir ona evlenme teklifinde bulunurdu. Yani zgrlğ tamamen elindeydi ve karar ona aitti.

Bu sayededir ki müslümanlar toplumlarını rezaletlerden ve bunalımlı kadınların çoğalmasından koruyabildiler. Aynı zamanda kadına o dönemde kolayca evlenme imkanı verildiği için bu, onlara çok sayıda genç insan temin etmede bir yardım kaynağı oldu. İşte bu gençlerden meydana gelen ordular sayesinde çok geniş toprakları fethederek inançlarını dünyaya yaymayı, uygulamakta olan zulüm düzenlerini yıkmayı ve medeniyetlerini kurmayı başa-rabildiler. (Evliliği kolaylaştırmanın bir sonucu olan) genç nesildeki artış olmasaydı. İlk müslümanlar - savaşların yiyip tükettiği- insan sayısının azlığı yüzünden bu başarıları gösteremeyeceklerdi. İşte bu toplum içerisinde kadın, hak ve özgürlük olarak istediği her şeye nail olabilmıştır.

Bu konuda o toplumdan bazı kadınları örnek gösterebiliriz.

Hiz. Peygamber (sav) 'in halasının oğlu Ebu Seleme Abdullah b. Abdil'esed el-Mahzumi, hicretin dördüncü yılı başlarında Uhud savaşında yaralandıktan sonra ölünce--ki yarası bir ara iyileşmeye yüz tutmuş sonra tekrar azmış ve ölümüne sebep olmuştu-. Aynı zamanda kuzeni olan bu zatın ölmesiyle ortada kalan aileyi Hiz. Peygamber düşünmeye başladı. Aileye bakacak Allah'tan başka kimse yoktu. Dul kalmış bulunan eş, henüz yirmisekizinci yaşını bile doldurmamıştı. Seleme ve Ömer adlarında iki erkek çocuk ile Zeynep adında bir kız çocuğu öksüz kalmışlardı. Bir rivayete göre Rukiye adında ailenin bir kız çocuğu daha vardı.

Hız. Peygamber (sav) Ebû Seleme'nin ölümü üzerine bu ailenin geçimini ve bakımını üzerine almayı düşünüyordu. Onları ailesinin içine almaktan bu aile için daha iyi bir şans olamazdı. Hız. Peygamber (sav)'e aile olmaktan ne daha büyük bir üstünlük, ne de (Hız. Peygamber gibi geçim ve bakımlarını üzerine almış bir aile reisiyle eşit düzeye gelmiş olmaktan ötürü) daha fazla saygı toplamak mümkündü.

Nitekim Hız. Peygamber (sav) Ümmü Seleme ile evlendi. Bu evlilik ona bütün müminlerin anası olma statüsünü kazandırdı.

Şimdi de Ümmü Seleme'nin bu evlilik hakkında anlattıklarını dinleyelim. Diyor ki:

"İddetim sona erince birgün deri tabaklarken Hız. Peygamber (sav) gelip bana evlenme teklifinde bulundu. Ben de elimdeki işi bırakarak onun bu teklifini kabul ettim. İçinde hurma lifleri bulunan tabaklanmış deriden bir minder koydum. Üzerine oturdu ve beni -Allah'ın emriyle- kendine istedi. Sözünü bitirince ona:

"Ey Allah'ın elçisi! Ben çok kıskanç bir kadınıam. Bu nedenle olabilir ki hoşuna gitmeyen bir davranışımı görürsün -bana gücenirsin- Allah da bu yüzden beni -korkarım- ağır bir cezaya çarptırır. Hem sonra ben artık yaş bakımından da olgunlaşmış biriyim, çocuklarım da var..." diye söylendim.

Hız. Peygamber (sav) şöyle konuştu:

"Kıskançlık diye söylediğin huyu, dilerim Allah Teâlâ değiştirir. Yaşlandım, dediğine gelince ben de senin gibiyim. Çocukların ise benim çocuklarım dır." Bunun üzerine:

"Öyle ise durumumu Allah'ın elçisine havale ediyorum (nasıl emrederseniz öyle olsun)." dedim. Hz. Peygamber (sav) de beni nikahladı."^[56]

Bir örnek daha vermem herhalde yeterli olacaktır. Çünkü ilk İslâm toplumu işte böyle idi.

Hz. Ömer'in amcası kızı Atike Binti Zeyd b. Amr b. Nufel el-Adeviyye'yi, Hz. Ebubekir'in oğlu Abdullah nikahlayarak evlenmişlerdi. Aralarında büyük bir aşk vardı. Abdullah Taif'te -çarpmışmalar sırasında- yara alınca karısıyla arasındaki bu aşırı sevgi yüzünden, ölürse kendisinden sonra evlenmemek üzere Atike'den söz aldı. Başkalarına ihtiyaç duymayacak kadar ona bol miktarda mal ve servet de bırakmıştı. Tabiatıyla böyle bir sözleşme meşru değildi. Nitekim öldükten ve iddeti bittikten sonra amcası oğlu Hz. Ömer Atike'ye evlenme teklifinde bulundu. Bunun üzerine Atike kocasına vermiş olduğu sözü Hz. Ömer'e hatırlattı. Ancak Hz. Ömer bu sözleşmenin doğru olmadığına dair onu ikna etti. Atike de Hz. Ömer'in evlenme teklifini kabul ederek evlendiler.

Ne var ki Hz. Ömer suikaste uğrayarak hançerlendi ve üç gün sonra vefat etti. Hanımlarının iddetleri de bir süre sonra bitti. Emirü'l-Mü'minin hazretlerinin ortalıkta kalan çocuklarına kardeşlerinden ve arkadaşlarından başka kim bakabilirdi ki? Nitekim bu kez de Atike'yi Hz. Zübeyr b. el-

Avam istedi. Atike kabul edince evlendiler. Halbuki Atike, Hz. Zübeyr'in, üç kadınla daha evli bulunduğunu biliyordu. Bununla beraber, birlikte mutlu yaşadılar. Yaklaşık onüç yıllık beraberlikten sonra Hz. Zübeyir de öldürüldü. Bunun üzerine iddeti sona erince bu kez Atike'yi Emirü'l-Mü'minin Hz. Ali istedi.

Ancak Atike önceki kocaları gibi Hz. Ali'nin de öldürüleceğinden endişe ederek teklifini kabul etmedi. Aslında Atike Hz. Ali'yi istemediğinden değil bilakis -kapıldığı batıl inançla- onun da diğer kocaları gibi öldürülmesinden korkuyordu. Çünkü daha önce evlendiği üç kocası da öldürülmüşlerdi. Tabiatıyla bu yanlış bir inançtı ve böyle bir inanca kapılmak doğru değildir.

Nitekim, Hz. Ali, Atike ile evlenmemesine rağmen öldürüldü. İşte ilk İslâm toplumunda erkekler böyle yaşıyor ve amaçlarını gerçekleştirebiliyorlardı. Herşeye rağmen Allah'ın rahmetine kavuşmuş bulunan kardeşlerinin ailelerine de bakıyor ve onların geçimlerini üstleniyorlardı. Aynı şekilde kadınlar da gayet özgürce ve herhangi bir engelle karşılaşmadan amaçlarını gerçekleştirebiliyor, çocuklarının bakım ve yetiştirilmesi konusunda bu görevi üstlenecek biriyle isteyerek hayatlarını birleştirebiliyorlardı. İlk İslâm toplumu çok saf ve sağlam idi. Günümüzdeki toplumların karşılaştığı sorunlardan uzak idi.

Çok evlilikten söz ederken burada özet olarak boşanma hakkında da bazı bilgiler vermeliyiz.

Adamın biri bir kadınla evleniyor, sonra birlikte yaşamayı bir türlü sürdüremiyorlar, ya birinin, ya da her ikisinin olumsuz davranışlarından ötürü artık aralarındaki ortak yaşam çekilemeyecek hale geliyor ve bir cehennem hayatına dönüşüyor. Bu sorun nasıl çözümlenebilir?

Çözüm için iki şık vardır ki, üçüncü bir yol yoktur. Bunlardan biri boşanmadır ki, İslâm bunu tercih etmiştir. Öbürü ise, birinin diğeriyle ne duygu, ne de sevgi ve aşk bakımından hiçbir ortak yanları kalmadan isimden ibaret olan evliliği devam ettirmektir. Bu ise hiçbir zaman ikisinden birinin, diğeriye karşı yapay bir sevgi gösterisiyle dahi bakmaması, hatta her ikisinin de günah işleyerek, -erkek metresiyle yaşarken, karısının bunu görmezlikten gelip göz yumması, ya da kadın, aşıklarının ağuşunda yaşarken kocasının hiç orali olmaması- pahasına sürdürülen bir evliliktir.

Düşünün ki bunlar sevgilileriyle geçirdikleri gece hayatının yorgunluğu içinde ve sabahlara karşı ancak gelir evde buluşurlar. İşte modern ve çağdaş toplumlarda sahte Yahudiliğin ve Hristiyanlığın etkisini yaşayanlar tarafından tercih edilen evlilik, şekli budur. Bu tür evlilikte boşanma yoktur. Bir kadının ya da bir erkeğin sevmediği biriyle ve baskı altında yaşamaya razı olacağına, yüzüne bakmak bile istemediği halde onunla beraberliğini sürdürmek arzusunda olabileceğine inanmak güçtür.

Evet birbirlerinin eğilimlerine ve vicdani inançlarına nasıl katılabilirler? İşte bu yüzdendir ki, bazı Hristiyan ülkelerinde

inançlarına aykırı olmasına rağmen boşanmak meşrulaştırılmıştır. Bu da, boşanma yasağının sahte ve hayat kanunları ile uyumsuz olduğunu kanıtlamaktadır.

Cahiliyet Devrinde kadın, aynen bir mal gibiydi. Hayvanı duyguların doyuma ulaştırılmasında bir araç olarak kullanılıyordu. İslâm gelince kadına hakkını verdi. Fakat İslâm'ın çocukları (müslü-manlar) gerileyip düşmanları onlara karşı üstünlük kazanınca kadını yeniden aşağılık düzeylere düşürmeye heveslendiler ve onu bir lezzet aracı haline getirdiler; açık saçıldık, erkeklerle düşüp kalkma ve sokak malı durumuna düşürmek suretiyle özgürlük adına kendisine sosyal bir konum vererek onu aldattılar. Aslında kadın bu suretle özgürlüğünü yitirmiş ve sözde çıkarlarının kayba uğramaması bahanesiyle doğal gereksinimlerinden yoksun bırakılmıştır.

Çok evliliğin ve boşanmanın yasaklanması sözde kadın-erkek eşitliği sloganı ile kadına indirilmiş bir darbedir. Bugün kadın, erkek gibi dışarıda ve ağır işlerde çalışarak (cahiliyet devrinde olduğu gibi) inlemektedir. Kadın ihmale uğramış, en ucuz bir mal yerine konmuştur. Öyle ki erkek, ona olan ihtiyacını giderdikten sonra onu sokağa bırakabilmektedir. Bu durum içerisinde sözüm ona ikisi de heveslerini almış oluyorlar. Ne var ki, her ikisi de gençliklerini ve tazeliklerini yitirdikten sonra sırf bir lokma ekmek bulabilmek için en aşağılık işlerde bile çalışmaya katlanıyorlar.

Son olarak evlerde gereksiz yere, ihtiyaç fazlası hizmetçilerin çalıştırılmasına da özet olarak değinmek gerekir. İleride refah ve lüks yaşam konusunu işlerken inşaallah bu nokta üzerinde de duracağız. Evlerde hizmetçi çalıştırmak, aslında, ailelerin kimliklerini yitirmelerine, ümmetin canlılığını ve zindeliğini kaybetmesine neden olmuştur. Bu durum toplumu tabakalara ayırmıştır. Hiz-

metçi kullanma geleneği refah düzeyinin yükselmesi, lüks yaşam, zenginlik ve yoksullukta üstünlük yarışının bir sonucu olarak cemiyet hayatına girmiştir. Evin hanımının rahatını sağlamak ve hizmetini görmek amacı da bunda etkili olmuştur.

Ancak gerçeğe bakılacak olursa bu gelenek, aileler için bir takım dertlere ve sorunlara kaynaklık etmiş, toplumu yozlaştırmış, hayatı sancılı hale getirmiş, birçok yuvanın yıkılmasına neden olmuştur. İster erkek, isterse kadın olsun evlerde hizmetçilerin bulunması evdeki genç kızlar ve delikanlılar için büyük tehlikeler oluşturur.

Gerek erkek ve gerekse kadın hizmetçi eğer belli bir yaşın üzerine çıkmışlarsa (yaşlanmışlarsa) bu tehlikenin oranı azalabilir. Aksi halde daha büyük sorunların çıkması kesindir. Ancak hizmetçiler henüz belli yaşta iseler (gençseler) onların yaşadıkları aşın cinsel arzulara da işaret etmek gerekir ki, bu hal çok geneldir. Arzularını doyuma ulaştıramamış olmak bu hizmetçilerde efendilerine karşı düşmanlık duygularının gelişmesine de neden olur. Bu ise -toplumda hizmetçi sayısı

çoğaldığında- ümmet bünyesinde birtakım sosyal patlamalara neden olabilir. Nitekim bunun bir benzeri olan zencilerin Abbasiler zamanında giriştikleri ayaklanma ile mal ve kadın ortaklığı esasına dayalı bir ideoloji ile patlak veren Karmatiler isyanı hizmetçi çalıştırmanın sonuçlarıdır.

Bu sorunlar; genellikle hizmetçilerin ev sahiplerine ve özellikle kadınlara karşı giriştikleri taciz, sarkıntılık ve hırsızlıklar gibi münferit olaylardır. Bu tür kişisel eylemler - vaktinde tedbir alınmadığı takdirde- kısa sürede gelişecek ve toplumu sarabilecek bir yangının habercisidir

Diğer yandan toplumun bir kesiminin işgücünden yoksun kalıyoruz. Bunlar (ev işlerini hizmetçilere havale eden) kadınlardır. Ev hanımı, temel görevi olan çocuk yetiştirmeyi ve ev işlerini hizmetçiye bırakınca kendisi ne yapacaktır?!

İşte bu yüzdendir ki toplumun bir kesimi işsiz kalmış olacaktır. Halbuki ev hanımı aslı görevini yerine getirmiş olursa toplumda insana düşen işlerin yarısı bu suretle görülmüş olacaktır. Çünkü ailede evin içiyle ilgili işler kadına, dışıyla ilgili işler ise erkeğe aittir. İslâm düşmanlarının ileri sürdükleri gibi ev içi işlerinin tembellik, çocuk terbiyesiyle meşgul olmanın da işsizlik anlamına geldiği tezleri doğru değildir.

İkinci bir nokta da şudur ki, aslında biz bütün kadınların evli olmasını, ev hanımı ve çocuk sahibi olmalarını, namuslarıyla yaşamalarını, toplumda farklı sınıfların bulunmamasını istiyoruz. Ne var ki insanlık düşmanı güçler

bir kısım kadınların profesyonel hizmetçi olmalarını, geriye kalanlarsa bu hizmetçilerin omuzları üzerinde yaşamasını istiyorlar. Aslında bu çevreler, köleleştir-dikleri bu kadınlarla arzularını doyuma ulaştırmak isterler.

Şu bir gerçektir ki ümmet, lüks yaşam aşamasına girdiği takdirde yıkılmaya yüz tutar, başka toplumlar onun üzerinde egemenlik kurmaya başlar, ümmetin meydana getirdiği uygarlık zevale erer, onun yerini ise başka medeniyetler işgal eder. [57]

Kardeşlik

Hz. Peygamber (sav)'in arkadaşları, kardeşliği gerçek anlamıyla kavramış (ve hazmetmişlerdi). Bu kavramın ifade ettiği şey iman kardeşliğidir. (Aynı kutsal değerlere ve evrensel gerçeklere inanmakla oluşan kardeşliktir). Sahabüer bu kardeşliğin bütün gereklerini yaşamlarında uyguladılar ve bunun sonucu olarak da güven ve bolluk içinde, sevgi ve gönül rahatlığıyla dolu mutlu bir hayat geçirdiler. Bu hayat biçiminden de birliğin ve ruhsal doyumun parlak ışıkları doğdu.

Esasında kardeş, kan bağı ve soy birliği olan öz kardeş değildir. Nitekim çok kere kardeş, yapısında, gidişatında olayları değerlendirmesinde ve hayata bakış açısında bizzat öz kardeşinden farklı düşünmekte olabilir. Her biri Öbür kardeşinin yeğlediği yoldan çok uzak bir çizgiyi izlemekte olabilir. Bazen de kardeşlerden biri diğeriyle kavga edebilmekte, hatta her biri, karşılıklı savaşılan iki ayrı kamp

içinde yerlerini alabilmektedirler. Gerçek kardeşliğe gelince, gidişat ve ahlâkta, hayata bakış açısında büyük ölçüde benzerlikler vardır. Bunun içindir ki araplar eskiden beri şöyle derler: "Ananın doğurmadığı nice kardeşin vardır." Bundan amaçlan da seni tam anlamıyla seven ve hayatın birçok yön ve doğrultusunda seninle uzlaşan kimsedir.

Kişinin doğal yapısını terbiye eden, onun davranış biçimlerini disipline sokan hayatta üstleneceği rolü belirleyen ve üzerinde yürümesi gereken çizgiyi aydınlatan şey din ve inanç olduğu için aynı inancı paylaşanlar kardeş sayılırlar. Onlar kendi akraba ve öz kardeşlerinden daha çok aralarında anlaşabilir birbirlerine karşı daha çok doğru ve samimi davranabilir, birbirlerini daha çok sevebilir, birbirlerini daha çok koruyabilirler. Neden olmasın! Çünkü hepsi aynı davranış biçimini benimsemiş, aynı görüşü paylaşmış insanlardır. Omuzlarına yüklenmiş olan davanın aynı olduğuna inanmaktadırlar ve aynı dinin mensuplarıdır. Din ise yaşam biçimini belirleyen yoldur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Mü'minler ancak ve ancak kardeşirler. Kardeşlerinizin arasını bulunuz ve Allah'ın koyduğu kuralları çiğnememe duyarlılığını gösteriniz, umulur ki rahmete nail olursunuz.^[58]

Hz. Peygamber (sav) de şöyle buyuruyor:

"Hiçbiriniz, kendi canı için sevip istediği bir şeyi aynı zamanda mümin kardeşi için istemedikçe gerçek anlamda iman etmiş olmaz. ^[59]

Şu halde doğru ve samimi bir müslüman kendi zevk ve çıkarı için neyi seviyor, neyi diliyorsa mutlak surette müslüman kardeşi için de aynı şeyi arzu eder. İşte bu sayededir ki ilk İslâm toplumu, birbirine kenetlenmiş insanlardan oluşuyordu. Bu toplumun bireyleri arasındaki sıkı dayanışma sayesinde -halkın bir bölümü ci-had hizmetleri için cephelere koşarken hiçbir aksama meydana gelmiyor, bir genel açlık ya da herhangi bir felaket yaşandığında yine toplumun iç kesimi büyük ölçüde olumsuz etkilenmiyordu.

Gayrimüslim milletlerde bugün bir toplumsal sorun cereyan edince hemen fuhuş yaygınlaşmaya başlar. Açlık ve ekonomik sıkıntılar yüzünden, özellikle kıtlık ve pahalılık yaygın bir hal almca çeşitli kötülükler artar, zengin fakiri sömürür; bir felaket yaşandı mı güçlü zayıfı ezer. Halbuki bunun tam tersi olarak ilk İslâm toplumunda aileler arasında, hatta yöneticilerle vatandaşlar arasında sıkı bir yardımlaşma vardı. Bilakis günümüzde sorumlular refah ve nimet içinde yüzerlerken bunun sonucu olarak azmaktadırlar. Buna karşın halk perişanlık içinde yaşamaktadır. Bu yüzden günümüz toplumlarında, soy, tabaka çıkar, parti veya sözümona birlik ve beraberliği sağlayan herhangi bir ilişki varsa hemen çözümlüve-rir. Herkes kendi başının çaresine bakmaya çalışır ve tek başına mücadelesini sürdürür.

İslâm'da soy bağı (yani akrabalık) iman kardeşliğini güçlendiren bir unsurdur. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Sonra iman edenler, hicret edenler ve sizinle beraber cihad yapanlar, işte onlar sizdendir. Akraba olanlar ise Allah'ın kitabına göre birbirleri için daha önceliklidirler. Allah her şeyi çok iyi bilir." Akrabalıktan başka, iman kardeşliğini güçlendiren bir diğer faktör yoktur. Eğer akrabalar arasında din farkı varsa akrabalık hiçbir önem taşımaz. İslâmı kabul etmemiş olan yakınlar, müslüman akrabalarından uzak dururlar. Eğer şirk üzerinde iseler İslâm devletinin sınırları dışında kalırlar; Kitap ehli iseler, İslâm vatanında oturabilirler, fakat İslâm çemberine teğet olan bir başka çemberin içinde kalırlar ki bu iki çember birbirlerine girişmezler.

Şimdi de İslâm'ın getirmiş olduğu ve Hz. Peygamberin arkadaşlarının kavradığı anlamdaki uygulamalı İslâm kardeşliği ile ilgili bazı tarihi örneklerle bakalım:

Hz. Peygamber (sav) Medine'ye hicret ettikten sonra, kaynaşıp bir kütle haline gelsinler diye bütün müslümanları ikişer ikişer kardeş ilan etti. Ancak bazı kimselerin sandığı gibi sırf maddi alanda birbirlerine yardımcı olsunlar diye Ensar'la muhacirleri kardeşlik sözleşmesiyle birbirlerine bağlamak istememişti. Bununla beraber kardeşliğin sonucu olarak yardımlaşma oldu. (Sırf maddi çıkarın ön planda tutulmadığı şundan da anlaşılmaktadır.)

Örneğin Hz. Peygamber (sav) ile amcası oğlu Hz. Ali kardeş oldular. Halbuki ikisi de muhacir idiler (yani Mekke'li göçmenlerden idiler.) Keza amcası Hamza ile kölesi Zeyd b. Harise'yi kardeş ilan etmişti; İkisi de Mekke'li göçmenlerden

idiler; Zübeyir b. el-Avam ile Abdullah b. Mes'ud el-Huzeli'yi kardeş ilan etmişti; Onlar da Mekkei göçmenlerdendi; Bilal b. Rabbah ile Abdullah el-Khus'umi'yi kardeş ilan etmişti; ikisi de Mekkei idiler.

Hz. Ali'nin kardeşi Cafer'le Medine'li Muaz b. Cebel'i kardeş ilan etmişti. Halbuki Cafer Habeşistan'da gurbetteydi, (aralarında bir yardımlaşma sözkonusu olamazdı.) Bütün bunlarla beraber Hz. Ebubekir ile Hz. Ömer kardeş olmuşlardı ki her ikisi de Mekkei göçmenlerden idiler. Keza iki Medineli müslüman arasında da kardeşlik akdi yapılmıştı.

Eğer amaç sırf ekonomik olsaydı bir Mekkei göçmenle birkaç Medineli'nin kardeş olması gerekirdi. Bu suretle ancak Medineli-ler, Mekkei göçmen kardeşlerine en iyi şekilde yararlı olabilirlerdi. Çünkü Medineliler sayı olarak daha çok idiler ve Mekke'li göçmenlerin üç katını oluşturuyorlardı. Eğer amaç ekonomik alanda yardımlaşma olsaydı. Bu kardeşlik sözleşmesi hiç değilse Medine'li zenginlerle Mekkei yoksul göçmenler arasında yapılacaktı. Çünkü Medineliler arasında da yoksul insan vardı. Bununla beraber Mekkei göçmenler arasında da Hz. Ebubekir ve Hz. Osman gibi zenginler vardı.

Ancak Ensar'm, Muhacirler'e gösterdiği yakın ilgi ve bazı cömertlik örnekleri, tarihçilerin bu olaya sadece ekonomik açıdan bakmalarına ve bu kanaatla meselenin üzerinde durmalarına neden olmuştur. Bu ise oryantalistlerin, konuyu böyle ele almalarını ve ekonomik açıdan incelemelerini sonuçlandırmıştır. Nitekim bunlar, bu meseleden,

müslümanların her alanda maddeyi ön planda tuttıkları sonucunu çıkarmaktadırlar. Bizler de onların ileri sürdüklerini işin aslını, esasını inceleyip öğrenmeden bilinçsiz bir şekilde tekrarlayıp dururuz.

Her halükârda muhacirleri ve ensarı kapsamı içine alan bu kardeşlik sözleşmesi, iman kardeşliğini güçlendirmiş oldu; Akrabalık ve soydaşlık ilişkilerinden geriye kalan çökeltileri de zayıflattı. Örneğin birbirlerinin akraba ve yakınları olan Mekkeii göçmenlerin artık Medineliler'den kardeşleri vardı. Keza Medineliler de göçmen Mekkeliler arasında kardeşlere sahip olmuşlardı. Böylece sadece iman kardeşliği geçerliliğini koruyabiliyordu.

İşte burada konunun taşıdığı önem bakımından Hamza b. Ab-dülmuttalib'in Uhut savaşından önce din kardeşi Zeyd b. Harise için yazdığı vasiyetname ile, Hz. Ömer devlet düzeninde yazılı uygulamayı başlatınca Bilal b. Rabbah'm, payına düşecek olan ganimetlerden, din kardeşi Abdullah b. Abdurrahman el-Hus'umi lehinde vazgeçtiğine dair düzenlediği belgeyi düşünmeliyiz.

Ensar'm (yani Medineli müslümanların) din kardeşliği konusunda Abdurrahman b. Avf şunları kaydetmektedir.

"Hz. Peygamber (sav) Beni ve Saad b. Rabi'i kardeş ilan etmişti. Saad, birgün bana dedi ki:

- Ben Ensar içinde serveti çok olan biriyim. Binaenaleyh malımı yarıyarıya seninle bölüşmek istiyorum. Aynı zamanda

iki karım var. Bak hangisini beğenirsen onu boşayayım. İddeti sona erip helal olunca alır evlenirsiniz."

Ona dedim ki hayır buna gerek yok. (Ben tüccar bir adamım). Bana sadece pazarı, piyasayı gösterin yeter. Nitekim bana Kaynu-kaogulları pazarım gösterdiler. Ben de gittim ilk alışverişte hemen bir miktar lor ve biraz da yağ satan alarak kâr ettim;"^[60]

Bu kardeşlik önce teorik olarak başladı. Ondan sonra da yukarıda örneklerini verdiğimiz gibi maddi alanda uygulamaya kondu. Bilindiği üzere can dediğimiz şey, bazılarınca maddeden de (yani para ve servetten de) çok daha pahalı ve değerlidir. Buna rağmen o günün savaşları sırasında olup bitenlere bir göz atalım ve kişinin müslüman kardeşini kurtarmak için canını nasıl seve seve tehlikeye attığını görelim. Ayrıca dinini yıkılmaktan korumak için babasını, öz kardeşini ve yakınlarının tümünü nasıl feda ettiğini gözleyelim. Müslümanların bizzat ailesine.

Bilindiği üzere Ensar ve muhacirlerden oluşan müslümanlarla Kureyş müşrikleri arasında cereyan eden Büyük Bedir savaşı bu iki tarafın birbirlerine karşı verdikleri ilk savaştır, ki Kureyş ordusu, muhacirlerin babalarından ve yakınlarından oluşuyor, kan ve soy bağı, yakınlık, köken birliği, aynı yerde doğup büyümüş olmak, aynı çıkarlara sahip olmak ve toprak birliği gibi, din bağından başka her türlü ilgiyle birbirlerinin can ciğeri olan kimselerden meydana geliyordu.

Bedir savaşının cereyan ettiği gün müşriklerden Utba b. Rabia mslmanlan teke tek dövüşe davet etti. nce müslümanlar arasında bulunan oğlu Eb Huzeyfe ne atılarak onunla dövüşmek istedi. Fakat Hz. Peygamber (sav):

- Sen geri dur! diye emir vererek (başka silahşrleri ne çıkardı). Buna rağmen babası Utba b. Rabia öldürülürken genç sahabi Eb Huzeyfe de öne atılarak babasına darbe indirmiş, katledilmesine yardım etmişti. Bu manzarayı seyreden ablası Utba kızı (Eb Süfyan'm karısı) Hind'in dudaklarından, kardeşi Ebu Huzeyfe'yi kötüleyen şu mısralar dklmşti:

"Behey şaşı ey dişlek, Ey uğursuz snepe, Dini en aşağılık, Sefil Ebu Huzeyfe!

Hiç utanmadın mı sen Silah çektin babana O seni bytmşti Atmamıştı yabana."

Mbareze denen teke tek dğşn sonunda ilk önce Eb Hu-zeyfe'nin babası Utba b. Rabia, Ondan sonra şeybe (yani Eb Hu-zeyfe'nin amcası) ve Utba'nm oğlu Velid (Eb Huzeyfe'nin kardeşi) ldrldler. Utba'nm cesedi sürüklenip çukura atıldığı sırada Eb Huzeyfe'nin benzi solmuştu. Hz. Peygamber (sav) ona:

- Yoksa babanın uğradığı sonuçtan zgn msn? diye sorunca Eb Huzeyfe:

- Allah'a yemin ederim ki hayır, fakat babam isabetli görüşe sahipti, hoşgrl ve saygın bir şahsiyetti, Ben, Allah'ın, onu İslâm şerefine erdireceğini umuyordum. Fakat

böyle kötü bir sonla gittiğini görünce sırf bu yüzden üzüldüm." diye cevap verdi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) Ebû Huzeyfe'ye dua etti ve inşaallah sonuç bizim için hayırlı olmuştur, buyurdu.

Aynı şekilde Hz. Ebubekir de oğlu Abdurrahman'a seslenmiş, onu döğüşe çağırmıştı. Abdurrahman o gün müşriklerin safında bulunuyordu. Babası ona:

- Ulan pis herif! hani benim malım servetim! diye haykırınca Abdurrahman sadece şu mısralarla cevap veriyordu:

"Bir silahtan bir de attan başka bir şey kalmadı. Ve seni gebertecek bir kılıç var ey bunak!"

Sonra Abdurrahman babasını teke tek döğüşe davet etti. Hz. Ebubekir öne doğru atılmak isterken Hz. Peygamber (sav) kendisine engel olmaya çalışarak:

- Ey Ebubekir! Bizi varlığından yoksun etme. Bilmiyor musun ki sen benim gözüm ve kulağım gibisin."

Keza Bedir günü, -büyük sahabilerden- Ebu Ubeyde'nin, Kureyş saflarındaki babası da oğlunun üzerine yürüyerek onu öldürmek istiyordu. Babasını caydırmak için Ebû Ubeyde yüzünü çevirerek çekilmek istediye de adam ısrar etti.

Bunun üzerine Ebû Ubeyde dönerek babasını öldürdü ve Allah Teâlâ şu âyet-i kerîme'yi indirdi:

"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir toplumun, -babalan, oğullan, kardeşleri ve akrabaları bile olsa- Allah'a ve onun elçisine, düşmanlık edenlere sevgi beslediklerini göremezsin.

Onlar var ya, Allah gönüllerinin içine imanı yazmış ve onları kendi tarafından bir moralle desteklemiştir.

Allah onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacak, orada ebediyyen kalacaklardır. Allah onlardan memnun, onlar da Allah'tan hoşnutturlar. Onlar Allah'ın partisidir. Şunu çok iyi bilin ki, başarıya ulaşacak olanlar Allah'ın partisidir.^[61]

İşte görüyorsunuz, baba, oğul ve amca çocukları arasındaki kan ve soy bağı en güçlü bağlar olmasına rağmen, hiçbir kaynaştırıcı unsurla mukayese edilemeyecek kadar güçlü olan din kardeşliği ve iman bağı karşısında çözülmüş yıkılmış ve yok olmuştur. Çünkü iman bağı kalbe yerleşmiş bulunan sarsılmaz bir inancın sonucudur. Halbuki diğer bağların tümü, duyguya, çıkara, hevese veya akrabalığa dayanır.

Hz. Ömer bir keresinde sahabilerden Asoğlu Said'e rastlayarak onunla şöyle konuşmuştu:

- Bana dargınmışsın gibi görüyorum seni. Babanı -Bedir savaşında- ben öldürdüm sanıyorsun, öyle değil mi? Bak, eğer babanı ben öldürseydim senden hiç özür dilemezdim. Aslında (senin baban As'ı değil), ben dayım Muğira oğlu, Hişam oğlu As'ı öldürdüm. Babana gelince O, boynuzuyla bir şeyler araştıran öküz gibi etrafı yokluyordu. Ben onu görünce yönümü değiştirdim. Ondan sonra amcası oğlu Ali üzerine yürüdü ve onu öldürdü." Hz. Ömer'in bu konuşmasını dinleyen Said ise şu cevabı verdi:

- Ne Önemi var ki, eğer onu öldürmüş olsaydın o zaten yanlış yoldaydı. Doğru yolda olan sendin!"

Yine Bedir savaşının cereyan ettiği gün, Kureyşliler'den alman esirler arasında -sahabilerden- Mus'ab b. Umeyr'in - anne baba bir- öz kardeşi Ebû Aziz b. Umeyr b. Haşim de vardı. Onu esir alan zat ise Ensar'dan Ebû Yüsr adında biriydi. Esir düşen Ebû Aziz adındaki bu adam, Nadr b. el-Haris'ten sonra müşriklerin sancağını taşıyan kişi idi. Kardeşini yakalanmış olarak gören Mus'ab, onu esir almış bulunan arkadaşına:

- Onu sıkı tut -sakın bırakma- annesi çok zengindir. Belki oğlunu elinden kurtarmak için sana -iyi bir- tazminat öder!" deyince bu sözlerden çok incinen Ebû Aziz, kardeşi Mus'ab'a dönerek:

- Ey kardeşim! Benim hakkımdaki tavsiyelerin bu mu?! diye dert yanınca Mus'ab:

- Kardeşim sen değil, işte şudur!" diyerek onu esir alan arkadaşını gösterdi.

Bedir savaşı sona erince esirlere nasıl bir muamelede bulunulmasına ilişkin, Hz. Peygamber (sav) ashabına danıştı. Onlardan Hz. Ebubekir gibi bazıları tazminat önerdiler. Bu istişare sırasında Hz. Ebubekir şöyle konuştu:

"Ey Allah'ın elçisi! Bu adamlar aslında amca çocuklarımız yakınlarımız ve kardeşlerimizdir. Ben, onlardan tazminat alıp (kendilerini serbest bırakmana) taraftarım. Böylece onlardan alacağımız para, kâfirlere karşı bizim için

hem bir güç kaynağı olacak, hem de olabilir ki {bunlar sağ kurtulup gidince), Allah onları hidayete erdirir {İslâm'a girerler) ve bize destek olurlar." Hz. Ebube-kir'in bu görüşüne karşın Hz. Ömer, Hz. Ali, Hz. Saad b. Muaz ve Hz. Abdullah b. Ravvaha gibi bazı sahabiler ise esirlerin öldürülmesine taraftar idiler. Nitekim Hz. Ömer şöyle diyordu:

"Vallahi ben Ebubekir'le aynı görüşte değilim. Benim görüşüm şudur: Bana izin verin esirler arasındaki şu akrabamın boynunu vurayım, Ali'ye de izin verin o da kardeşinin boynunu vursun. Ta ki müşriklere karşı gönlümüzde hiçbir yakınlık bulunmadığını Allah'ın huzurunda ortaya koymuş olalım. Çünkü esir almış bulunduğumuz bu adamlar müşriklerin kodamanları öncüleri ve liderleridirler."

Yukarıdaki olaylara baktığımızda duygusallığın ısrarla bir kenara atıldığını, dava uğruna akrabalık bağlarından tamamen vazgeçildiğini; kabilecilik fanatizmiyle, bütün olanaklara başvurarak kabileciliği savunmak ve onunla gurur duymak ondan sonra da doğru ya da yanlış yolda olsun daima aileyi savunmak ve aile isminin yüceltilmesi uğrunda can vermek gibi.cahiliyet toplumunun tüm değer yargılarına karşı meydan okunduğunu görüyoruz.

Keza, iman kardeşliğine olağan üstü önem verildiğini, İslâm'ı korumak ve dinin mesajını yaymak amacıyla Allah yolunda cihad edildiğini tesbit ediyoruz ki bütün bu düşünceler yenidir. Bunları islâm ortaya atmıştır. Bu bakış açıları, cahiliyetin kurallarını bir kenara iterek onların içinden

sıyrılan ve İslâm'la birlikte bütün başarı ve zaferlerini gerçek ve temel sebebi olarak İslâm'ın getirdiği kurallara inanan ilk müslümanlar için bu düşünceler yeni davayı oluşturdu. Bu nedenledir ki İslâm'ı omuzlayacak gücü kaybettikçe müslümanlar ruh ve ahlâk planında daima gevşediler. Tarihte kaybettikleri heybet ve üstünlükler Önemini kaybetti. Devlet zevale erdi. Bu sonuçlarla birlikte cahili yaklaşımlar yeniden hortladı ve yayılmaya başladı. Hiç kuşku yok ki cahiliyet ve islâm'dan biri geliştikçe öbürü bu gelişme oranında çökmeye yüz tutar.

Hicretin altıncı yılında müslümanlarla Beni'l-Mustalik kabilesi arasında bu kabileye ait bir su kenarında savaş cereyan etti. Hz. Peygamber (sav) suyun kenarında karargahını kurmakta iken arkadan ordu için su taşıyacak adamlar geldiler. Bu sırada Hz. Ömer'le beraber ücretle tuttuğu bir delikanlı da vardı. Bu genç, Gı-faroğulları kabilesinden Cahcah adında biriydi. Hz. Ömer'in atma bakıyordu. İşbu Cahcah, ile Hazreçliler'in müttefiki olan Cüheyne kabilesinden Sinan b. Vabr, su yüzünden kavgaya tutuştular. Cü-heyneîi genç, Medineli müslümanlara Cahcah da Mekkeli göçmen müslümanlara seslenerek her biri taraftarlarını imdada çağırdı. Bu olayı seyretmekte olan (münafıkların başı) Abdullah b. Ubey b. Se-lul öfkelenmeye başladı. Yandaşlarından bir grup da yanında bulunuyordu. Bunlardan biri de Zeyd b. Erkam adında bir delikanlıydı. Abdullah b. Ubey şöyle saçmalıyordu:

"Bunu da mı yaptılar?! Bak hele, bizim topraklarımızda bize karşı düşmanlık güdüyor ve bize üstünlük taslıyorlar. And olsun ki Kureyş'in bu ayak takımı için söylenecek en uygun söz şudur: "Besle kargayı oysun gözünü." Fakat Allah'a yemin ederim, Medine'ye döner dönmez bu sefer -kozumuzu paylaşacağız- güçlü olanlar güçsüzleri mutlak surette şehirden çıkaracaktır."

Sonra Abdullah b. Ubey yandaşlarına dönerek onlara şöyle haykırdı:

"Bakın işte başınıza kendi ellerinizle bu dertleri açtınız. Bu adamları memleketinize soktunuz. Mallarınızı onlarla bölüştünüz. Bakınız Allah'a and olsun ki eğer ellerinizdeki imkanları onlardan esirgeyecek olursanız sizin yurdunuzdan bu adamlar tekrar defolup gideceklerdir!"

Münafıkların başı Abdullah b. Ubey b. Selul'un bütün bu söylediklerini Zeyd b. Erkam dinliyordu. Bir anda İslâm kardeşliği duyguları kabardı. Hemen gidip Hz. Peygamber'e bütün bunları anlattı. Hz. Peygamber düşmanını tam bu sırada dize getirmiş ve savaşın gailinden henüz yeni boşalmış bulunuyordu.

Hız. Ömer de tam bu sırada Hz. Peygamber'in yanında hazır bulunuyordu. Hz. Ömer Hz. Peygamber'e:

- Ey Allah'ın Elçisi! Abbad b. Büşr'e emret, gidip onu hemen gebertsin, dedi. Fakat Hz. Peygamber:

- Nasıl olur Ömer! Halk demezmi ki Muhammed şimdi de arkadaşlarını öldürüyor?! -Bu olmaz- Fakat çağrı yap ordu sefere hazırlansın.

Hız. Peygamber bu emri verdiği zaman sefere çıkılacak saatler değildi. Ancak Rasulullah'm talimatı üzerine ordu kalkış yaparak harekete başladı.

Zeyd b. Erkam'm, duyduklarım gidip anlattığını anlayan Abdullah b. Ubey, Allah'ın elçisine giderek ona, nakledilenleri katıy-yen söylemediğine ilişkin yeminler ederek Hız. Peygamber (sav)'i ikna etmeye çalıştı. Abdullah b. Ubey adındaki bu adam taraftarları arasında saygın bir kişiydi. Hız. Peygamber (sav)'in, sırada yanında bulunan Ensar'dan bazı sahabiler de ona:

- Ey Allah'ın elçisi! Olabilir ki sana bu sözleri nakleden delikanlı yanlışmıştır. Belki de adamın söylediklerini tam olarak aklında tutamamış, yanlış aktarmıştır, diyerek Hız. Peygamber (sav)'i yatıştırmaya çalıştılar.

Hız. Peygamber (sav) ayrılıp hareket etmeye başlayınca Medineli ashaptan Useyyid b. Hudayr, Ona yaklaşarak kendisini, yakışan bir üslupla selamladıktan sonra:

- Ey Allah'ın elçisi çok uygunsuz bir saatte hareket ettin. Hiç böyle bir saatte sefere başlamazdın! diyerek sözlerine başladı. Hız. Peygamber ona şu soruyu yöneltti:

- Arkadaşınızın neler söylediğini hiç duymadın mı? Useyyid:

- Hangi arkadaş ya Rasulullah? diye sorunca Hız. Peygamber:

- Abdullah b. Ubey, diye cevap verdi. Useyyid b. Khudayr:

- Peki Abdullah b. Ubey ne demiş? diye sorunca Hz. Peygamber:

- Güya Medine'ye döner dönmez güçlüler güçsüzleri şehirden çıkaracak diye tehditler savurmuş." dedi.

Bu sözleri duyan Useyyid, Hz. Peygamber'e şunları söyledi:

- Ey Allah'ın Elçisi! Allah'a yemin olsun ki isteyecek olursan asıl sen onu çıkarabilirsin. Vallahi gerçekte güçsüz ve sefil odur, üstün olansa sensin.

Ondan sonra da sözlerine şunları ekledi:

- Ey Allah'ın Elçisi! Onu hoşgör. Çüpkü Allah seni bize gönderdiği sırada halkı onu artık kral ilan etmek üzereydiler. Nitekim başına geçirecekleri krallık tacının boncuklarını ipe dizmeye bile başlamışlardı. Bu nedenle de seni, tahtım elinden alan biri olarak görüyor.

(Babasıyla adaş olan) Abdullah b. Ubey'in ğlu Abdullah, bu olup bitenleri kısa zamanda haber almıştı. Bu sahabi, genç bir mümindir. İslâm gerçeğini çok iyi anlamış ve hazmetmişti. İçinde yaşadığı bu topluluğun bütün bireyleriyle olan iman kardeşliğini de çok iyi kavramış bulunuyordu. Halbuki babası bu topluma (bencilliği yüzünden) ters düşüyordu. Genç Abdullah Hz. Peygamber'e gelerek ona şu ricalarda bulundu:

- Ey Allah'ın elçisi! (babam) Abdullah b. Ubey'i idam etmek istediğini duydum. Sana anlatılan bir olay üzerine bu

kararı almış olduğunu öğrendim. Eğer gerçekten infaz yaptıracaksan bana emret babamın kellesini hemen huzuruna getireyim. Allah'a yemin ediyorum Hazreç kabilesi içinde babasına, benim kadar saygı gösteren biri yoktur. Korkarım birine emredersin gidip babamın infazını yapar, ben de onu öldüren kişinin halk arasında gezmesine dayanamam, günün birinde gider, bir kâfirin intikamını almak için bir mü'mini öldürürüm ve bu suretle cehennem ateşine girerim!

Bu genç sahabiyi dinleyen Hz. Peygamber ona:

- Bilakis biz ona hoşgörülle bakarız ve aramızda bulunduğu sürece kendisiyle iyi geçinmeye çalışırız." diye cevap verdi.

Hz. Peygamber (sav)'in ordusu dönüşte Medine'ye girmek üzereyken Abdullah b. Ubey'in oğlu Abdullah kılıcını çekerek şehrin giriş kapısına dikildi. Askerler önünden geçerek şehre giriyorlardı. Bir ara babası da tam kapıdan içeriye girmek üzereyken oğlu ona:

- Sen geri dur bakalım! diye sert bir uyarıda bulundu. Babası Abdullah'a:

- Vahlar olsun oğlum! Sana ne oluyor! deyince oğlu:

- Allah'a yemin ederim ki Hz. Peygamber (sav) izin vermedikçe buradan içeriye adımını atamazsın! Çünkü üstün ve aziz O'dur, asıl zelil ve aşağılık sensin, anladın mı! diye babasını haşladı. Sonra Hz. Peygamber (sav) gelince -ki o daima ordusunu arkadan izler, geride kalmış bulunan özörlülere, kaybolanlara ve yardıma ihtiyaç duyanlara bu

suretle destek olmak isterdi- Abdullah b. Ubey yaklaşıarak oğlunu şikayet etti. Oğul Abdullah ise:

- Ey Allah'ın Elçisi! sen izin vermedikçe bu adam şehre giremez dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber izin verdi. Abdullah babasına dönerek:

- Bak! Hz. Peygamber (sav) izin verdi. Şimdi artık şehre girebilirsin dedi. İşte bu suretle Abdullah, insanlık dünyasının tanık olduğu en güçlü bağı aşarak imamyı yücelmiş ve yükselmiş oldu.

-Bu bağ, arkabalık bağıydı.- Abdullah bu en yakın insanla olan bağı dahi ayaklarının altına almıştı ki bu bağ her insan oğlunun gönlünde çok güçlü olan babayla oğul arasındaki kan bağıdır.

Kadınların da bu alanda erkeklerden geri kalmayan bir rolü vardır. Bir örnekte şudur: Ebû Süfyan, Hudeybiye barışının devamını ve ciddi uygulamasını sağlamak amacıyla, aynı zamanda süresini uzatmak için Mekke'den çıkmış Medine'ye gelmişti.

Ebû Süfyan, Kureyşliler'in de destek ve cesaretlendirmelerinin sonucu olarak müttefikleri olan Bekroğulların Huzaa kabilesine saldırılarına karşı müslümanların tepki göstermesinden korkuyordu. Çünkü Huzaa kabilesi müslümanlarla antlaşmak idiler. Ebû Süfyan bu amaçla Medine'ye gelince -Hz. Peygamber'in hanımı olan-kızı Ümmü Habibe Ramle'nin evine misafir oldu. İçeri girip Hz. Peygamber'e özel olan minderin üzerine oturmak isteyince kızı

Ümmü Habibe, minderi hızlı bir şekilde kaparak üzerine babasının oturmasını engelledi. Babası:

- Kızım! Anlamıyorum minderi mi bana yakıştırmadın, yoksa beni mi mindere yakıştırmadın, diye yakınınca kızı Ümmü Habibe:

- Hayır {Bilakis seni mindere yakıştırmadım). Çünkü bu, Hz. Peygamberin minderidir; sen ise pis bir müşriksin. Bu nedenle de Hz. Peygamber'in minderinin üzerine oturmanı istemedim

diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebû Süfyan öfkelenerek:

- Be hey kızım! Vallahi de sen benden ayrıldıktan sonra aklını oynatmışsın, diye karşılıkta bulundu.

İnsan psikolojisi zaman zaman bazı zaaflar gösterir. Dolayısıyla müslüman kişi bir diğer müslüman kardeşiyle anlaşmazlık içine girebilir. Mümin bir cemaat bir diğer mümin toplulukla kavga edebilir. Fakat çok geçmeden imanlı kişi - uyarıldığı takdirde- hemen kendine gelir. Keza mümin topluluk uyarılmca saldırganlığını bırakabilir. Ancak devam edecek olursa vazgeçinceye kadar saldırgan tarafa karşı önlemler alınır. Fakat iki taraftan hiçbirinin imansızlığına bu gerekçeyle hükmedilemez.

Hz. Enes b. Malik (ra), Hz. Peygamber (sav) 'in şu sözlerini nakletmektedir:

"Müslüman kardeşine, zalimde olsa mazlum da olsa yardım

et." Bu sırada adamın biri şunu sorar:

- Ey Allah'ın elçisi! müslüman kişi mazlum olduğu takdirde

(yani saldırıya uğradığı zaman) ona yardım ederim. - Bunu anladım- Fakat saldırgan olduğu zaman ona nasıl yardım edeyim?!

Hız. Peygamber şu cevabı verir:

- Ona engel olursun ya da başkasına zulmetmekten onu caydırırsın. İşte saldırgan kardeşine yapacağın yardım böyle olur.

Ebuzer el-Gıfarî de şunları anlatmaktadır: "Adamın birine sövdüm, anasına küfrettim. ^[62] Bunun üzerine Hız. Peygamber bana şunu dedi:

"Ya Ebazer! Sen öyle bir adamsın ki, sende hala cahiliyet döneminin alışkanlıkları bulunmaktadır. Esasen bu köleler sizin kardeşlerinizdir. Allah onları yetkinizin altına koymuş (Onları size emanet etmiş). Binaenaleyh kimin elinde müslüman kardeşlerinden böyle bir emanet varsa ona yediği şeyden yedirsın, giydiği kaliteden giydirsın; onlara güçlerinin yetmediği işleri yükle-meyin, şayet yükleyecek olursanız onlara yardım edin ^[63]

Müslümanlar arasındaki bu güçlü iman kardeşliğini yahudiler bir ara kabilecük ve soy ayırımı ile yıkmak istediler. Müslümanlar arasında fitne uyandırmaya çalıştılar. Bir keresinde yahudiler-den Şa's b. Kays adında bir adam Evs ve Hazrec kabilelerine mensup bir grup müslümanm yakınından geçiyordu. Vaktiyle düşman olan bu iki kabilenin bireyleri için

ortam arı duru bir hale gelmiş, yaşam bütün güzellikleriyle onlara gözükmüş İslâm dini cahiliyet ruhunu onlardan söküp attıktan sonra artık kardeş olmuşlardı. Şa's adındaki yahudi bunu görünce içi daraldı. Bu manzaradan rahatsız oldu.

Bunun üzerine gidip bir yahudi, gencini çağırarak ondan bu topluluğun yanında oturmasını ve yıllar önce aralarında patlak veren Buas savaşından söz etmesini hatta daha önceki günlere kadar giderek Evs ve Hazreç kabilelerinin düşmanlık dönemini deşmesini o sıralarda birbirlerine karşı söyledikleri kahramanlık şiirlerini okuyarak onları tahrik edip birbirlerine düşürmesini istedi. Bu genç de aynı şeyleri yaptı. Nitekim bu müslümanlar bir an için îslâm kardeşliği bağını bir kenara itecek kadar gaflete düştüler. Hatta Medine dışında kapışmak için birbirlerini tehdit bile ettiler. Neredeyse fitne kopmak üzereydi.

Hız. Peygamber bu olayı haber alınca derhal topluluğun bulunduğu yere giderek onlara karşı şu konuşmasını yaptı:

- Ey Ensar topluluğu! Allah'tan korkun, ben henüz aranızda bulunuyorken ve Allah Teâlâ sizi İslâm şerefiyle şereflendirip yü-celtmişken, cahiliyetle olan bağınızı İslâm sayesinde koparmış iken, sizi küfrün tehlikesinden kurtarıp, gönüllerinizi birbirine bağlamışken, yeniden cahiliyet davasıyla mı hareket ediyorsunuz? Ensar topluluğu peygamberlerinin bu öğütlerini duyar duymaz yeniden kendilerine geldiler. Akıllarını başlarına alıp Allah'ın nimetiyle

yeniden kardeş oldular. Böylece şeytanın bütün vesveseleri ve cahiliyet davası onların içinden sökülüp çıktı.

Bazen de müslümanlar arasındaki uzlaşmazlık ve kavgalar gelişebilir, fitne azabilir çatışma çıkabilir. İşte o zaman kargaşaya son vermek ve müslümanları uzlaştırmak yine müslüman kardeşlere düşen bir görev olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Müminlerden iki topluluk çarpışacak olursa onların arasını bulunuz. Eğer taraflardan biri diğerine karşı zorbalık ediyorsa Allah'ın emrine teslim oluncaya kadar zorba tarafa karşı mücadele ediniz. Vazgeçerse adaletle aralarını bulun ve adil davranın Allah adaletle davrananları sever."^[64]

Bilindiği üzere din kardeşlerinin saflarında yeniden yerlerini almaları için zorba müslümanlara karşı silahlı mücadele meşrudur. Fakat (bu mücadelenin kafirlere karşı verilen silahlı mücadeleden farkı şudur.) Yaralıya karşı artık hamle yapılmaz, yani öldürülmez sadece etkisiz hale getirilir; keza alınan esir öldürülmez, silahını bırakıp vuruştuktan vazgeçenler izlenmez. Aynı zamanda isyancı müslüman grupların, ganimet niyetine mallar alınmaz, kadın ve çocuk çocuklarına esir muamelesi yapılmaz. Çünkü amaç onları tamamen ortadan kaldırmak değil, tam tersine onları yeniden topluma kazandırmak ve îslâm kardeşliği bayrağı altında diğer müslüm anı arla onları yeniden bir araya getirmektir.

İşte ilk müslümanlar olan Hz. Peygamber (sav)'in sahabileri ile onlardan sonraki iki kuşağın tümü İslâm

kardeşliği kavramını bu şekilde anlamış ve hayata geçirmişlerdir. Bu sayede de hayattaki gerçek görevini yerine getirebilecek dayanışma içindeki sağlam toplumu meydana getirmeyi başardılar. Bu müstesna üç kuşak yeryüzünü kalkındırmak, insanları karanlıktan kurtarıp aydınlıklara ulaştırmada gerçekten çok büyük rol oynamışlardır. Allah Te-âlâ sonsuza dek onlardan hoşnut olsun. ^[65]

Ehl-İ Zimmet

İslâm toplumu zımmileri ^[66] (yani kitaplı dinlerden olanları), aynı statüdeki (mecusi ve sabii) gibi vatandaşları ve bütün müslü-manları kapsar. Bu nedenle İslâm toplumu içinde, bunlardan başka dinlerden olanlar bulunmaz. Çünkü putlara tapanların, müşriklerin ve örneğin -Hz. Ali'yi, Adiy b. Müsafir'i, el-Hakim Biemril-lah'ı ve Ağahan gibi kimseleri tanrılaştırarak insana tapanların İslâm toplumu içinde oturmalarına izin verilmez.

Bu gibi müşrik toplumların üç seçenekleri vardır: Ya İslâm topraklarını terketmek, ya kitaplı dinlerden birine girmek (mecusi dini ve İslam dini de bunlardan sayılır) ya da silaha sarılmak. Dolayısıyla denebilir ki İslâm toplumu çeşitli din ve inançlara mensup kamplardan uzak ve arı bir toplumdur.

Zımmiler, İslâm toplumu içinde özel bir sosyal sınıfı oluşturmazlar (Bazıları böyle olmasını candan isterler!). Ancak Zımmile-rin belli bir sosyal sınıf oluşturmamaları, İslâm hayat nizamında sosyal katmanların bulunmamasındandır. Aynı

zamanda onlar özel bir kamp ya da cemaat değillerdir. Bilakis toplumun bir par-çasıdırlar.

Nitekim Hz. Peygamber (sav) gayrimüslim vatandaşların haklarına saygılı olunmasını öğütlemiştir. Cüveyriye b. Kudama et-Temîmî diyor ki, Hz. Ömer'e:

- Efendimiz! Bizi biraz öğütler misiniz? dedik, şu cevabı verdi:

- Allah Teâlâ'nın zimmetinize emanet ettiği (gayrimüslim vatandaşların) haklarına saygılı olunuz."

Abdullah b. Ömer de Hz. Peygamber (sav)'in şunları söylediğini naklediyor:

"Kim sözleşmeli (zimmi) bir vatandaş öldürecek olursa cennet kokusunu asla alamayacaktır. Halbuki cennetin güzel kokusu kırk yıllık mesafeden alınabilecek cazibeye sahiptir."

Abdullah b. Mes'ud da Hz. Peygamber (sav)'den şu hadisi rivayet ediyor:

"Kim bir zimmiyi rahatsız edecek, üzecek olursa, onun düşmanı benim ve ben kime düşmanlık edecek olursam kıyamet gününde hakkımı ondan almaya çalışırım."

Kitap ehli, sırf cizye vergisini öder ödemez müslümanların koruması altına girmiş olurlar. Ancak eğer müslümanlar onları koruyamayacak duruma düşecek olurlarsa. -Hz. Ebu Ubeyde'nin Homs halkına yaptığı gibi-tahsil etmiş oldukları vergiyi tekrar kendilerine iade ederler. Hz. Ebu Ubeyde Homslular'ı düşman saldırısına karşı

koruyamayacağım anlayınca böyle yapmıştı. Homs halkı kitaplı vatandaşlardan İdiler.

Fakat Ebu Ubeyde'nin bu örnek davranışını eşi görülmedik çok adaletli bir tutum olarak buldular. Böyle bir muameleyi sadece müsümanlar yapabilir diye duymuşlardı. Bu olumlu etkiyle geri verilen vergilerini almadılar ve "Sizin adaletinizi, aynı dine mensup bulunduğumuz Bizans Kralı Herakleius ile ordusundan daha çok seviyoruz. Bize bir askeri güç ve komutan veriniz, onlarla birlikte şehri Herakleius'un ordusuna karşı savunalım!" dediler. Bu nedenledir ki - doğrusunu Allah bilir- ancak ehl-i kitaptan alman cizye vergisi esasen onları korumaya karşılıktır.

Kitap ehl-i cizye vermeyi kabul etmekle müsümanlarla sözleş-miş sayılırlar. Sözleşme ise zimmette bir haktır ve bunun gereği olarak müsümanların güç ve otoritesini kabul ederek bu otoriteye boyun eğmek, İslâm'a çağrı faaliyetlerine engel olmamak, düşmanlarla gizlice ilişki kurup vatan hainliği yapmamak, müsümanların sırlarını ve istihbaratını düşmanlara açıklamamak, düşman saflarında müsümanlara karşı çarpışmamak, domuz eti ve alkollü içkiler gibi yasaklı maddelerin ticaret ve alış verişini yapıp müsü-manları bu sebeplerle üzmemek gibi birçok kurallara uyma karşılığında müsümanlar zimmi toplulukları korumayı üstlenirler.

Zimmiler ayrıca Hz. Peygamber (sav)'e dil uzatmamak zorundadırlar. Aynı zamanda İslâm toprakları üzerinde yeni kiliseler kuramazlar, haçlarını yüksek yerlere koyamazlar,

kiliselerde yada meydanlarda ayinler düzenlerken seslerini yükselterek müslü-manları huzursuz ve tedirgin edemezler. Bütün bunların dışında onlar da İslâm toplumunun bir parçası diri ar. Onlara herhangi bir eziyet yapılamaz, onlara zarar verilemez; aşağılanamazlar; devlet başkanlığı makamı hariç hiçbir işte faaliyetleri engellenemez. Bütün bu saydığımız şeyler arasında kitap ehli'nin haklarını çiğnemek anlamına gelen hiçbir şey yoktur.

Onlar müslümanlar tarafından koruma altına alınmaya karşılık cizye vereceklerdir. Müslümanlar ise zımmi vatandaşların ödedikleri bu cizye vergisi karşılığında kendilerini tehlikeye atarak dış saldırılara karşı savunma ve cihad görevini üstleneceklerdir. Zimmiler bu hizmetlerin dışında kalacaklar, hatta müslümanların koruması altında bulundukları sürece savunmadan ve vatan topraklarını himaye etmekten sorumlu olmayacaklardır. Toprakların asıl sahipleri olan müslümanlar bu hizmetlerden sorumlu olacaklardır. Bu hizmetlerin karşılığı olarak şehit düştükleri ve düşmana karşı savaştıkları zaman Allah katında mertebelere ve sevaba nail olacaklardır. Kitab ehli ise bu gerçeklere inanmamaktadırlar.

Dolayısıyla turalımki bu gibi sebeplerle öldürülecek olsalar dahi herhangi bir mertebe ve sevap kazanamayacaklardır. Çünkü sevap sırf çarpışmanın ve silahlı mücadelenin bir karşılığı değil bilakis kesin ve içten olan imanın karşılığıdır. Nitekim nice adamlar ideallerinin ve

amaçlarının gerçekleşmesi için sırf milli gayret, kahramanlık, vatan savunması, yurtseverlik yada desinler diye düşmanla çarpışarak öldürülmüşlerdir. Buna rağmen hiçbir sevap ve Allah katında hiçbir mertebe kazanmamışlar, bilakis cehennemliklerden olmuşlardır.

Şu halde zımmi vatandaşlar savunma ve cihad faaliyetlerine katılmamaya karşılık vergi ödemiş olurlar. Ne ilginçtir ki imanın zayıfladığı, cihadın tamamen yok olduğu ve savaşların tümünün sadece ve sadece diktatörlerin ve yönetim kadrolarının sırf çıkarları uğrunda yapıldığı günümüzde insanların çoğu zorunlu askerlik uygulamasının bulunduğu ülkelerde belli bir para ödemek suretiyle askerlikten sorumlu tutulmamayı istiyorlar. Dolayısıyla sevap kazanma düşüncesi ortadan kalkınca savaş konusunda müs-lümanlarla zimmiler arasında hiçbir fark kalmamış olur. Hiç kuşkusuz can yerine mal ödemek insan nefsi için en uygun şeydir. Nitekim kitap ehli vatandaşlar esasen bunu yapıyorlar. (Yani cihad sevabına inanmadıkları için cizye Ödeyerek canlarını koruyorlar). Bu uygulama ise onların istek ve çıkarlarıyla çakışmaktadır.

İslâm devletinde zimmiler cizye, müslümanlar ise zekat ve sadaka öderler. Kitab ehli (zımmi vatandaşlar) zekat ve sadaka ödeme durumunda değillerdir. Çünkü zekat ve sadaka İslâm'la ilişkilidir. Kitab ehli ise İslâm dininin bağlıları değillerdir ki bu ödenekleri vermek durumunda olsunlar. Ancak müslüman olurlarsa bunları ödemek zorunda kalırlar. Elbetteki toplumun bir kesimi olan zimmiler hiçbir şey

ödemezken müslümanların hem zekat vermesi hem de cihad görevlerini (diğer kesimin yerine) üstlenmesi doğru olmaz. İşte bu nedenledir ki müslümanların zekatına karşılık zımni vatandaşlar da devlete cizye ödemek zorundadırlar.

Çok gerçekçi bir nokta da şudur ki, İslâm toplumu içinde yaşayan kitap ehli vatandaşlar sahiden içinde yaşadıkları topluma içtenlikle bağlı bile olsalar müslümanların safında düşmana karşı asla savaşmayı sevmezler. Çünkü müslümanların savaştığı karşıt cepheler genellikle hristiyan ve yahudi olurlar. Dışarıdaki Hristiyanlar ve Yahudiler ise daima müslümanlara karşı işbirliği içindedirler; aynı zamanda İslâm toplumunun belli bir kesimini oluşturan hristiyanların ve yahudilerin de din kardeşleridirler. Bu nedenledir ki din bağlarına karşı duyulan saygıdan ötürü içerideki hristiyan ve yahudiler -tabiatıyla- dışarıdaki dindaşlarına silah çekmek istemezler. Gerçek bu ise de onları içeride dış saldırılara Karşı koruyan ve aynı topraklar üzerinde birlikte oturan müslümanlara karşı içtenliklerini bozmamalıdırlar ve İslâm düşmanlarının saflarında müslümanlara karşı silah kullanmamalıdırlar.

Bu bilgiler kitap ehlinin cizye ödemesi ile ve müslümanların safında cephelerde çarpışmâ amal arıyla ilgili şeylerdi. Böyle olması çok doğaldır. Bunda onların hukukunun çiğnenen bir yanı yoktur. Bilakis böyle olmasında onların beklentileri ve çıkarları vardır. İnsan hak ettiği bir şeyden yoksun bırakıldığı zaman onu istemeye kalkışır. İçinde

zararı bile olsa insan engellendiği şeyin peşinde olur. Düşmanlar, bu konuyu dillerine dolayarak etrafında şüpheler uyandırmaya çalışıyorlar. Aslına bakılacak olursa savaşa katılmaları istendiği zaman muaf tutulmayı ister ve birçok mazeretler ileri sürerler. Ayrıca açıkça niyetlerini ifade edecek olsalar din kardeşlerine karşı silah çekemeyeceklerini ifade edeceklerdir. İnsanoğluna zorunlu bir görev yöneltildiği zaman muhakkak bir bahane ileri sürmeye çalışır ve bu görevi bir aşağılanma olarak görür. Bu zorunluluk kaldırılıp diğer insanlara eş tutulduğunda ise statü-. sünün bu şekilde devam etmesini arzu eder.

İşte bu nedenledir ki, cizye vergisi, esasen ehl-i kitaba boyun eğdirmek ve İslâm nizamı karşısında onları dize getirmek anlamını taşır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve elçisinin yasaklarını tanımayan ve hak din olan İslâm'ı din edinmeyen ehl-i kitaptan kimselere karşı savaşınız. Onlar, karşınızda küçülerek size elleriyle cizye vergisi ödeyinceye kadar bu savaşınıza devam ediniz.^[67]

Zımmi topluluk tarafından zamanla bir takım isteklerin ileri sürülmemesi ve İslâm nizamına karşı bir takım protestolara kalkışılmaması için bunun böyle uygulanması lazımdır. Ancak bu uygulama her halükarda düşmanların eleştirilerini engellemez. Onlar illaki iftira ve yalanlarla İslâm'a dil uzatacaklardır. Onların kalemleri güç yetirdikçe gerçekleri çarpıtacaktır ve insanları aldatmaya çalışacaktır.

Zimmiler'in İslâm'a çağrı faaliyetlerine (İslâmlaştırma faaliyetlerine) karşı direnmemeleri gerektiği koşuluna gelince bu da çok doğaldır. Mademki hakim unsur müslümanlardır ve mademki uygulanan rejim onların hayat sistemidir. Aynı zamanda mademki güvenlikten onlar sorumludur. Şu halde müslümanların sürdürecekları İslâmlaştırma faaliyetleri son derece doğaldır. Bununla birlikte İslâmlaştırma çabaları hiçbir zaman kitap ehline zarar vermez. Onların inançlarına dokunmaz. Çünkü müslümanlar zaten Hz. Musa ve Hz. İsa'nın Allah tarafından gönderilmiş birer peygamber olduklarına Allah'ın onları kendi milletleri olan İsrailoğulları'na elçi olarak gönderdiğine, Tevrat'ı Hz. Musa'ya, İncil'i Hz. İsa'ya indirdiğine inanmaktadırlar.

Bir peygambere inanan bir milletin ona dil uzatması, onun hakkında kötü konuşması mümkün değildir. Kim bunu yapacak olursa herşeyden önce kendi inancına ters düşmüş ve çok büyük günah işlemiş olur. Hem sonra bir kimse Allah tarafından gönderilmiş olduğuna inandığı bir kitaba saldıramaz. Bunu yaparsa çok büyük günah işlemiş olur. Dininden ve imanından kuşku duyulur, İsrailoğulları'nın Allah tarafından onlara indirilen Tevrat'ı ve İncil'i değiştirdiklerine inanmakla beraber hiçbir müslüman onların peygamberlerini ve kitaplarını inkar etmeye kalkışamaz.

Zimmiler'le İslâm devleti arasındaki sözleşmenin şartlarından biri olan "hainlik yapmamak" koşuluna gelince bu konuda ehl-i kitap ile müslümanlar aynı durumdadırlar.

Yani bu koşul her iki kesim için de sözkonusudur. Dolayısıyla şemsiyesi altında yaşadığı devlete karşı kim hainlik eder, düşmanlarla temas kurar, onlardan birini saklar yani düşmanlara yataklık eder, müslümanların sırlarını ve istihbaratını onlara bildirir veya onların safında müslümanlara karşı savaşırsa bu insan, ister müslüman, ister hristiyan, ister yahudi yada isterse mecusi olsun hiç farketmez ve böyle bir kimse derhal yargılanır ve hak ettiği cezaya çarptırılır. Öyle ise İslâm devletinde din farklarından ötürü hiçbirinin diğerine göre ayrıcalığı yoktur.

Ehl-i zimmet sözleşmesinde ki "müslümanlara eziyet etmemek" koşuluna gelince, esasen bu madde, komşuyu incitmeme ve onu sevmediği bir şeyle yüzyüze getirmeme kabilinden bir ahlâk müeyyidesidir. Nasıl olmasın?

Örneğin domuz eti ve alkol gibi dini rencide eden bir maddeyi müslümanın hayat alanı içine sokmak çok kötü bir şeydir. Aynı şekilde müslümanların da kitap ehline zulmetmemeleri ve kendilerine yasaklanan şeyleri onlara da yasaklamamaları için, İslâm hayat sistemi gayrimüslim vatandaşların ayrı mahallerde yerleştirilmesini öngörmektedir. İşte bu takdirde müslümanların mahallerine götürüp satmadan ve ortalıkta gezdirmeden, domuz eti ve alkol gibi maddeleri kendi mahallerinde kullanabilirler.

Yine ehl-i zimmet sözleşmesinde öngörülen "Hz. Peygamber'e dil uzatmamak" koşuluna gelince bu da komşuya eziyet vermemek, onun inançlarına saygı göstermek ve muamele-i

bilmisil (görmek istediği muamelenin aynısını yapmak) gibi bir ahlâk müeyyidesidir. Tabiatıyla bir müslüman en azından kedi inancının gereği olarak Hz. Musa ve Hz. İsa'ya dil uzatamayacağı için ehl-i kitap da Hz. Muhammed (sav)'i aşağılayıcı hiçbir söz söylememe-li ve bu anlamda hiçbir fiil işlememelidir.

Müslüman kişi zaten Hz. İsa'nın ve Hz. Musa'nın Allah tarafından gönderilmiş birer peygamber olduklarına inanmakta ve peygamberler arasında ayırım yapmamaktır. Zira Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurmuştur:

"Elçi (Hz. Muhammed) kendisine Rabbi tarafından indirilenlere inanmıştır. Bütün müminler de Allah'a, onun meleklerine, onun kitaplarına ve onun elçilerine inanmışlardır; ve derler ki biz Allah'ın elçileri arasında ayırım yapmayız. Duyduk, boyun eğiyoruz günahları mağfiret eden sensin ey Rabbimiz! Son dönüş sanadır."

Kiliselere, havralara ve gayrimüslim mabetlerine gelince, bunlar daha gayrimüslimlerle barış yapılmadan önce hangi durumda iseler aynen kalırlar. Ondan sonra îslâm siyasi düzenine bağlanırlar. Ehl-i kitab, cizye vermeyi kabul eder. Eğer müslümanlar fethettikleri yere zorla girecek olurlarsa, orada bulunan ibadethaneleri halifenin uygun göreceği hertürlü amaçlarla kullanabilirler. Eğer barış yoluyla girecek olurlarsa, ibadethaneler olduğu gibi kalır. Fakat bunlara yenileri eklenemez. Çünkü fetihten sonra artık o topraklarda İslâm hayat sistemi yürürlüğe girecektir.

Tabiatıyla artık ülkenin efendisi müslümanlar olduğuna göre ehl-i kitabın üstünlük gösterisinde bulunmaya, bunun belirtisi olarak örneğin kiliselerin zirvelerine haçlarını asmaya hakları olmaz. Çünkü bunlar yürürlükteki sistemi temsil ediyor anlamına gelir. Keza çan seslerini de yükseltmemeliler. Zira bu da uygulan- makta olan siyasi rejimi temsil eder anlamdadır. Aynı zamanda müslümanlara karşı meydan okuma anlamını da taşır ki başka bir rejim elbetteki bunu kabul etmez ve aynı zamanda iyi komşuluk ilişkilerine, müslümanların ve İslâm'ın egemen olduğu gerçeğine de aykırıdır.

Kitap ehli müslümanlarla yapmış oldukları sözleşmelerine bağlı kaldıkları sürece güven, gönül rahatlığı yaşam rahatlığı ve sükunet içerisinde yaşama olanağını bulurlar. Müslümanlar da onları korumaya devam eder. Aksine kitap ehli sözleşmelerinin şartlarından herhangi birini çiğnemeleri halinde müslümanlara karşı silah çekmiş düşmanlar sayılırlar. Bu takdirde müslümanlar onları kovabilir yada öldürebilirler. Müslümanların bir barış ortamı oluşturarak onları affetmeleri de olasıdır. Hiç kuşku yokki kişisel ihlaller sadece şartları ve kuralları çiğneyen kişiye özel bir cezayı ancak gerektirir. Toplu ihlaller ise istisnasız bütün topluluğun cezaya çarptırılması için yeterli sebebi oluşturur. Bu gayet doğaldır ve bu şekilde davranmak adalettendir.

Kitap ehli için öngörülen cizye vergisini ancak gücü yetenler öder. Dolayısıyla henüz buluşa ermemiş bulunan

erkek çocuklar, kadınlar ve kendilerini sırf ibadete vermiş olan rahipler (din adamları) cizye vergisini ödemekle yükümlü değildirler. Bazı islâm hukukçuları sırf topraklarına bağlı olan ve herhalde askeri bir faaliyetle ilişkisi bulunmayan çiftçilerin de cizye vergisinden sorumlu tutulmaları görüşünü ileri sürmektedirler. Cizye vergisi seyyanen de alınmaz (yani herkesten eşit miktarda alınmaz). Yoksulun, zenginin ve orta halli zımminin, ödeyecekleri kişisel cizye miktarları farklıdır. '

Keza ehl-i kitaptan bir kimse ileri yaşlılık, hastalık, maluliyet ve benzeri sebeplerle cizyesini veremeyecek duruma düşerse bu kimse sorumlu tutulmaz. Bilakis devlet ona yardım etmek zorun-da'dır.

Bilindiği üzere Hz. Ömer birgün yaşlı bir yahudi dilenciye rastlamış ona:

- Seni bu işe (yani dilenmeye) zorlayan nedir deyince Yahudi:

- Cizye, ihtiyaç ve yaşlılık diye cevap vermişti. Hz. Ömer de ona bir miktar ihsanda bulunduktan sonra götürüp beytülmal kahyasına:

- Buna ve benzerlerine sahip ol, Allah'a yemin ediyorum ki bu adam hakkında hiç de insafli davranmamışız; gençliğinin meyva-larını yemiş, yaşlanınca da onu ortalıkta bırakmışız, diye duygularını dile getirmişti.

Zımmi vatandaşlardan birinin İslâm'a aykırı bir fiil işlemesi halinde müslüman sanılarak sorumlular tarafından hakkında işlem yapılacağı endişesiyle -İslâm nizamına göre-

Kitap ehline özel kıyafetler (belli giyim şekilleri) belirlenmelidir. Onların, müslümanlara benzememeleri gerekir.

İslamm, yalnızca müslümanlara özgü bir yaşam ve yönetim biçimi olduğu gerekçesiyle düşmanlar, müslümanlarla beraber yaşayan zımmileri, bu rejimi reddetmek için daima kışkırtmışlardır. Müslümanların, kitap ehlinen farklı bir dine inandıklarını, (sözde azınlıkların din ve inançlarını hiç hesaba katmadan) kendi rejimlerini uygulamaya çalıştıklarını, bu rejimin ise -ister yahudi ister hristiyan olsun- kitap ehlinen kimsenin inanmadığı İslâm dininden kaynağını aldığını ileri sürerek bu tahriklerini yapmışlardır. Halbuki kitap ehli İslâm dinine inanmıyor, onu bir iman sistemi ve bir din olarak kabul etmiyor olsalar bile, bütün isteklerine cevap veren en mükemmel bir yönetim şekli olduğuna göre -ki asırlarca onun gölgesinde mutlu ve rahat yaşamışlardır- onu bir din değil sadece siyasi bir rejim, bir yönetim şekli olarak kabul etseler ne kaybederler? Nitekim hiçbir yönetim şeklinin şemsiyesi altında bu mutluluğu ve rahatı yaşamamışlardır.

Örneğin onların dışarıdaki din kardeşleri dünyanın birçok yerlerinde, çeşitli yönetim şekillerinin gölgesinde yaşıyor ve bu yönetimleri sürekli şekilde eleştiriyorlar. İstedikleri refah ve özgürlüğü vermediği için bu rejimleri kötülüyorlar. İkiye bir değişikliğe uğradığı, yeniden düzenlendiği için bu sistemlerden şikayet ediyorlar. Bu kanunlardan biri şayet onlara hayatın bir alanında bazı avan-

tajlar getiriyorsa da birçok avantajı ellerinden aldığını söylüyor, yakmıyorlar. Halbuki İslâm'ın yönetim şekli, ellerindeki hiç bir imkanı kısıtlamadan onlara çok daha büyük avantajlar sağlıyor; aynı zamanda diğerleri gibi sıkça da değişmiyor.

Şu halde müslümanlar bu yönetim şeklini din diye niteliyor ve ona bu yönüyle ağırlık vererek uygulamaya çalışıyor olsalar bile azınlıkların bunu siyasi ve idari bir rejim olarak kabul etmelerini engelleyen bir şey var mı?

Esasında bu konuda büyük önem taşıyan nokta tarihi sorundur. Çünkü tarihe baktığımız zaman kitap ehlinin, İslâm nizamının şemsiyesi altında -bütün isteklerini gerçekleştirerek- asırlarca nimetler içinde yaşadıklarını görüyoruz. Çünkü müslümanlar vaktiyle güçlü idiler. Ehl-i kitap azınlıklar, devletle olan sözleşmelerini çiğnedikleri zaman çok kere müslümanların hoşgörüsüyle karşılık buluyor affa uğruyorlardı. Böylece sık sık affa uğramak suretiyle görmüş oldukları güzel muameleye karşılık, devlete artık isyan etme alışkanlığından vazgeçeceklerine, bunda daha da ileri giderek sözlerinden caymada hep ısrar ettiler. Bu davranışlarını ise güçlü ve saygın oldukları şeklinde yorumlayıp sunardılar. Müslümanları zayıf gördükçe de İslâm düşmanlarıyla işbirliği içine girdiler, ayaklanma gösterilerinde bulundular.

Nitekim bu (içerideki yahudi-hıristiyan) azınlıkların, haçlı savaşları sırasında haçlılarla birlikte rol aldıkları, aynı şekilde

Moğol-lar'a yardım ve yataklık ettikleri tarihi birer gerçektir. Müslümanların gerilemesiyle birlikte onların hristiyan ülkelerle gizli temasları daima sürmüştür. Sömürgecilik faaliyetlerinin yani ekonomik haçlı savaşlarının başladığı döneme kadar tutumları böyle devam etmiş, bu dönem başlayınca bu kez içeride İslâm düşmanlarına -ekonomik alanlarda- destek olmuşlardır, onlara (bu alanlarda yararlı olabilecek kimlikler içinde) gözcülük ve casusluk yapmışlardır. Hala da bu niyet ve faaliyetlerini sürdürmektedirler.

İçerideki bu yahudi ve hristiyan azınlıklar madem ki tarih boyunca şimdiye kadar daima sözleşmelerini çiğnemiş, müslüman-lara hainlik yapmışlardır, şu halde bizimle onlar arasında artık hiç bir bağlayıcı anlaşma ve zimmette bir hak yoktur. Onlar artık karşıt bir cephe dir. Dolayısıyla müslümanlar onları topraklarından artık kovabilir ya da Öldürebilirler. Ne çare ki müslümanlarm gerilemiş (ve kendi yurtlarında bile azınlık durumuna düşmüş olmaktan dolayı) bunu yapacak mecalleri yoktur.

Aynı zamanda bizzat müslümanlarm kendileri çığırdan çıkmış, İslâm dışı yollara sapmış, şovenizmi (ırkçılık ve milliyetçiliği), sosyalizmi ya da kapitalizmi kendileri için yaşam sistemi olarak seçmişlerdir. Ne yazık ki bu suretle de dinlerinden uzak düşmüşlerdir. Bununla beraber eğer biz yeniden hayata kavuşur, -ümme t olarak- çağlar üstü İslâm hayat sistemini yürürlüğe koyacak olursak, içimizdeki yahudi ve hristiyan azınlıklar da eğer bu alışkanlıklarım sürdürece k

olurlarsa iki seçenekleri kalır: Ya topraklarımızı terkederler veya silaha sarılırlar!

Müslümanlar ilk asırlarda savaş sonraları bir takım köle ve cariyeler edinirlerdi fakat bugün böyle bir şey artık bulunmadığından bu konuyu işlemek için bir neden bulamıyoruz/[68]

Dil

Her ümmetin mutlak surette ortak bir dili vardır. Ümmetin bireyleri bu ortak dille birbirleriyle haberleşirler ve bu dili kullanarak ibadetlerini yerine getirirler. Keza ümmetin geçmişteki büyükleri tarafından geriye bırakılmış eserleri ve fikirleri, gerçekleştirdikleri başarı ve zaferleri daha sonrakiler yine bu dili kullanarak gelecek kuşaklara naklederler. Ümmet, şayet çok büyükse tabiatıyla mensupları bu ümmetin meydana getirdiği halklara ve milletlere göre birden çok dil kullanıyor olabilirler.

Daha Önce de tanımlandığı gibi ümmet, tarih boyunca aynı din ve inanca bağlı insan topluluğudur. Birçok milletler - doğaya uygun olduğu için- İslâm gibi belli bir dine bağlı olabilirler. Bu, bazen de savaşlar ve gerçekleştirilen geniş fetihler sonucu olabilir; bazı hallerde, Brahmanizm gibi ticari ilişkiler sonucu ya da otorite kullanarak hristiyanlık gibi yayılan dinler olabilir. Bazen de bir din sadece bir milletle sınırlı kalabilir.

İslâm ümmetin gelince, bu ümmetin mensupları dünyada çok geniş bir toprak parçası üzerinde yayılmış

bulunmaktadırlar. Bu ümmetin kapsamı içine bir çok milletler girmektedir. Bu milletlerin her birinin, bireyleri tarafından haberleşme ve iletişimde kullandıkları kendilerine has mahalli dilleri vardır. .

Bu ümmet, tabiatıyla aynı dine bağlı olduğu için, bir tek dil ile bu dinin ibadetleri eda edilmekte, Allah'ın kitabı ve Hz. Peygamber (sav) 'in hadisleri de aynı dille okunmaktadır ki o da Arapça'dır. Dolayısıyla Arapça'nın, ümmetin ortak dili olması bakımından tüm ümmet bireylerince bilinmesi gereklidir. İslâm ümmetine dahil bulunan milletlerin herbirine özgü bir dil bulunduğundan, el-betteki her milletin fertleri kendi mahalli dilini kullanacak ve onu öğrenecektir. Fakat aynı zamanda bunların din ve ibadet dili olarak Arapça'yı da öğrenmeleri gereklidir.

Çünkü müslümanlar ibadetlerini bu dille yapmaktadırlar. Keza Hz. Peygamber (sav)'in hadisleri de ancak bu dille incelenebilir ve okunabilir, ki hadisler İslâm'da yasamanın ikinci kaynağı sayılırlar. Aynı şekilde fıkıh ve İslâm hukuku da ancak bu dille okunup, incelenebilir. Çünkü bütün fıkıh mezheplerine ait kaynaklar Arapça yazılmıştır. Bütün bu kaynakları okuyup incelemek için araç olarak tercüme yeterli değildir.

Şu halde İslâm ümmetine dahil olan her milletin iki ayrı dili var demektir. Bunlardan biri günlük haberleşme, eğitim öğretim ve yönetim dilidir ki bu dil, o milletin kendi öz lisanıdır. Ayrıca din ve ibadet dili vardır ki o da Arapça'dır. Bu

nedenle Arapça, müslü-man milletlerden herbirinin ikinci dilidir.' [69]

Arap milletine gelince istisna olarak bir tek dilleri vardır. Ümmetin dinle olan bağları güçlü bir şekilde devam ettiği sürece din ve ibadet dilinin zamanla yozlaşıp kaybolmasından endişe edilemez. Bilakis bu dil sürekli olarak genişler ve gelişir. Hatta bazı ülkelerde din ve ibadet dili zaman içinde o kadar gelişir ve tutunur ki oradaki halkın mahalli dili gerilemeye ve yavaş yavaş yok olmaya yüz tutar.

Nitekim İslâm devleti, yükselişinin zirvesini bulduğu dönemlerde bazı müslüman devletlerini dilleri Arapça'nın yanında gerilemiş zayıflamıştır. Örneğin Farsça, Afganistan'daki Peştuca ve Türkçe tarihte bu durumları yaşamış, sonuç olarak güçlü Arapça bu milletlerin resmi dili haline gelmiştir. Tabiatıyla bu çok iyi bir sonuçtur. Çünkü müslüman milletlerin mahalli dilleri bu durumda ikinci dil haline gelirler.

Bazı milletler de vardır ki esasen kendi anadili yoktur. Bu milletin bireyleri yabancı dille konuşurlar. Bu da sömürge dilidir. Sömürgeciler egemen olunca kendi dillerini zorunlu şekilde konuşulur hale getirmişlerdir. Bugün batı Afrika'da ve orta Afrika'da: Senegal, Mali, Çad, Nijer, Fildişi Sahili, Orta Afrika, Dahomey ve Gine'de konuşulmakta olan Fransızca gibi... Keza Gambiya, Siralyun (Siera-leone), Nijerya ve Tanzanya'da konuşulmakta olan İngilizce gibi. Aynı şekilde Gine-Bisao'da konuşulan yabancı dil gibi... ki bu ülkede

Portekizce konuşulmaktadır. Esasen basit bir gayretle bu ülkelerde Arapça resmi dil haline gelebilir.

Çünkü bu ülkelerin herbiri birçok kabileleri kapsamaktadır. Bu kabilelerin herbirine özel mahalli dili vardır ve bu diller çok küçük topluluklar tarafından konuşulmaktadır. Hausa, Folani ve Manding gibi çeşitli mahalli dillerin yanı sıra Arapça, bu ülkelerde yaygml aşabilir.

İşin en doğrusu Arapça çok geniş, zengin ve evrensel değerde bir dil olduğundan aynızamanda din ve ibadet dili olmasından ötürü -ki bu dili öğrenmek esasen zorunludur- bu milletlerin Araplaşması gereklidir.

Bazı müslüman milletlerin kendilerine has dilleri vardır. Fakat bu dilleri yazıda kullanmak için alfabeleri yoktur. Tabiatıyla bu, o dillerin bilimsel açıdan zayıf düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu durumda yapılacak en isabetli şey -eğer koruyabileceklerse-Arap harflerini kullanmalıdırlar. Çünkü bu şekilde bir alfabe kullanımı hem Arapça'yı hem de mahalli dili öğretmekte kolaylık sağlı-yacak, her iki halde de aynı harfler kullanılmış olacaktır.

Nitekim İslâm devletinin yükselme dönemlerinde bazı milletler kendi mahalli dillerini (ister Farsça gibi medeniyet dili olsun, ister Türkçe gibi uygarlık dili olmasın) kaynaklarını Arapça yazmışlardır. İranlılar, Türkler, Endonezyalılar, Filipin ve Fatani gibi güneydoğu Asya'da bulunan halkların yaptığı gibi.

Bu ülkelerde Farsça, Urduca ve Fatanice hâlâ Arap harfleriyle yazılmaktadır. Mustafa Kemal ilk girişimde bulunduktan ve Arap alfabesini kaldırıp yerine latin alfabesini koyduktan sonra sömürgeciler de onu örnek alarak İslâm topraklarının diğer bölgelerinde aynı şeyi yaptılar. Örneğin Hollandalılar Endonezya'da, Ruslar da Orta Asya'da aynı şeyleri yapmışlardır. ^[70]

Müslüman Ve Çevresi

Hz. Peygamber (sav) cahili bir ortamda yetişmiş idi. Aldığı vahiy doğrultusunda çağrısını yalnız başına yapmaya başladı. İlk yıllarda Mekke toplumuna göre ancak çok küçük orandaki bir grup ona iman ettiler. İşte bu küçük topluluk, ileride büyüyen koskoca ümmetin çekirdeğini oluşturdular. Bu çekirdek grup, o günkü -kendine özel- ortam içinde yaşamını sürdürüyordu. Farklı dinden bir toplumun içinde yaşayan her müslüman, kendi değerlerini ölçü alarak (her şeye rağmen) değişik bir yaşam biçimini seçmek zorundadır. İşte bu çekirdek' grubun kendi toplumu ile ilişkilerini ne şekilde sürdürdüğünü incelenecek olursa bundan çıkan sonuç, müslüman azınlıkların, İslâm davetçilerinin, inançları bastırılmış kişilerin ve aynı halktan İslâm'a düşman bir azınlığın yönetimi altındaki müslüman çoğunluğun kendi toplumu ile ilişkilerini ne şekilde sürdürecekleri hakkında bize bir tablo sunacaktır.

İlk İslâm cemaati, cahili toplumu oluşturanların yalnızca Mekke halkından ibaret olmadığını bilmiyorlardı. Oysa (Mekke

de dahil) Arap Yarımadasında yaşayan halkın tümü yine ayrı bir cahili toplumu oluşturunuyordu. Ondan sonra da bütün dünya bu cahili-yeti yaşıyor ve Arap yarımadasını her taraftan çevreliyordu. Cahili yaşam tarzı her ne kadar bölgeden bölgeye birtakım farklılıklar gösteriyor idiyse de aynı ortak özelliklere sahipti. Cahili hayat biçiminin genel özellikleri ise: Yönetimin, paranın, şöhretin, nüfuz ve kuvvetin, saygınlık ve yüksek makamın, ya da Allah'ın indirmediği bir dinin insanlar üzerindeki katı baskıydı. Böyle bir toplumda kahin (din adamı) Allah adına insanlar üzerinde baskı kullanıyor ve insanlara musallat oluyordu. Onun adamları, diktatörlerin aynen yaptıklarını yapıyorlardı. Cahili hayat biçiminde birçok çarpık ilişkiler aynı zamanda birleşebiliyordu.

Genellikle diktatörler, Allah'ın emretmediği şeyleri insanlara emrediyor, heveslerine, şehvetlerine ve çıkarlarına göre çeşitli yasalar ve kurallar çıkararak güçsüz ve yoksul toplulukları sömü-rüyor, namuslara tecavüz ediyorlardı. Hatta zaman zaman bu zulümleri toplumun tümüne reva görüyorlardı. Nitekim bilindiği gibi eskiden zalim diktatörler istedikleri sayıda erkekleri köleleş-tiriyor, arzu ettikleri genç kızlardan istediklerini seçiyor, istedikleri miktarda insanların ellerinden mallarını alıyor, istedikleri kimseleri yine istedikleri kimselere ezdiriyorlardı. Bütün bu yaptıklarını da kendileri için ilahlar tarafından bağışlanmış haklar olarak, ya da statülerinin gereği olan yetkilerinden sayıyorlardı. Dolayısıyla cahiliyet dönemlerinde insan kalabalıkları aynen birer koyun

sürüsü gibiydiler, işbirliği içinde olan bir sürü kurda yem oluyorlardı.

İşte insanların izlediği ve onlar tarafından alışlagelmiş olan bu yaşam biçimi ya da ilahlar tarafından kendilerine verildiğini veya hayata geçirmekle yükümlü tutulduklarını ileri sürdükleri sistemin tümü cahili hayat tarzını oluşturuyordu. Cahiliyet, diğer bir tanımla: kliklerin ve baskın grupların hevesleri, şehvet ve çıkarları doğrultusunda yürürlüğe konan yaşam biçimiydi. Bir başka anlatımla da Allah'ın istemediği yasalardı.

Öyle ise insan tarafından yaşanan yapay kanunların tümü cahili sistemi oluşturur (yukarıdaki tanımlardan böyle bir sonuç çıkarabiliriz). Ve kim bu kanunları hakem kabul edecek olursa o da cahili bir insandır. Çünkü cahiliyet sistemi, Allah'ın istemediği bir yasayla insanları yargılar. Yoksa cahiliyet kavramı, bilginin zıt anlamlısı olan cahillik demek değildir. Çünkü Allah'ın indirmiş bulunduğu yasalarla hükmetmeyen toplumlar, ne kadar yüksek bilgi düzeylerini yakalamış ve ne kadar bilimsel kalkınma ve ilerleme kaydetmiş olurlarsa olsunlar yine de cahilidirler.

Eski toplumlar bu kavramı ya da bu terimi reddetmiş ve bu aşağılayıcı nitelikle damgalanmayı kabul etmemişlerdir. Bu mertebeden daha yüksekte olduklarını sanmışlardır. Çünkü (-sözü-mona- bunlar bilgili ve uygar toplumlar idiler) onlarda kültür ve ilim vardı; dolayısıyla onlara nasıl cahil denebilirdi? Bu milletler kendilerini böyle görürlerken halkın ne korkunç

sefalet içinde bulunduğuna ve ne ağır zulüm altında inlediğine, baskın grupların heves ve şehvetlerine göre koydukları kanunlarla onların üzerine nasıl çöreklenildiğine bakmıyorlardı.

Eski toplumlar bu kavramı ya da bu terimi nitelik olarak reddettikleri gibi günümüzün modern toplumları da aynen ve daha güçlü bir şekilde, daha şiddetle bunu reddetmektedirler. Onlara göre bilim ve uygarlıkta bunca çarpıcı ilerlemeler kaydetmişken, bilimsel alanda bu kadar büyük mesafeler alıp daha önce insanlık dünyasının asla ulaşamamış olduğu ileri aşamaları yakalamışken nasıl olur da bu toplumlar cahili olarak nitelenirlermiş (!) Özellikle son yıllarda bu milletler çok hızlı bir şekilde geliştiler ve geniş sıçramaların bir yıllık zaman bile almayan bir tanesiyle gerçekleştirilen hedefleri, insanlık dünyası kendi uzun tarihi boyunca gerçekleştirememiştir. Dolayısıyla bu milletler cahiliyet kavramının yorumunda yanlışlık yapmış bu kavramı bilgi kavramının karşıtı olarak algılamış ve bu şekilde nitelendirilmeyi alay konusu yapmışlardır.

Fakat şimdi bu modern toplumlara bir göz atalım: Görmüş oluruz ki yoksulların kemikleri, tıka basa yemekten iştahları kesilmiş bir azınlığın çarkları arasında Öğütölmektedir. Bu azınlık ise, ezdikleri kalabalıkların iniltilerini bir müzik gibi dinleyerek dans etmektedirler. Onların feryatlarına karşılık zevk duymakta ve coşmaktadır. Uçaklar batıdan doğuya kalabalıklar halinde

sarışın dilberleri taşımakta, mutlu azınlıklar bu kadınların vücutlarını satarak ticaret yapmaktadırlar.

Keza gruplar halinde uzak doğunun sarı ırkından yine uçaklar dolusu kızlar getirilerek zenginlerin evlerinde hizmet yapsınlar diye bu adamlara satılmaktadır. Bunun yanında - silah fabrikaları ça-lışsın ve silah tüccarlarının keseleri dolsun; zengin ülkeler daha da zenginleşsin diye- milyonların kafa tasları üzerinde savaşlar patla-olmaktadır. Bizzat bu amaçlarla geri kalmış ülkelerde askeri devrimler düzenlenmekte, sınıflar arasında kavgalar körüklenmektedir. Bir avuç mutlu azınlık sınırsız nimetlerin içinde yüzsün, ya da sözde kadın ve ticaret özgürlüğü adına kızlar peşkeş çekilsin diye kurulan sofralarda her gün milyonlarca insan içki ve uyuşturucu kullanmaktadır.

Bugün yüzbinlerce müslümanm gözleri bizzat kendi yurtlarında güneş ışığım bile görememektedir. Bunlar kendi etraflarında olup bitenleri bile bilmemektedirler. Bunlar zindanların karanlık köşelerinde sindirilmiş bulunmaktadır. Tek günahları "Rabbimiz Allah'tır" deyip bunu açıkça söylemiş olmaktır. İşte bu sebeple cezaya çarptırılmışlardır. {Günümüzün ileri milletlerinde görüldüğü gibi) bilim ve uygarlık düzeyi ne kadar yükselmiş olursa olsun anlatılanlar cahiliyetten başka birşey değildir. Aslında cahiliyet kelimesi ile ifade edilmek istenen kavram İslâm'ın getirdiği bir tanım-lamadır.

Bu tanıma göre cahiliyet, Allah'ın istemediği bir yönetim biçiminin uygulamasını anlatır ki bu yönetim biçimi zalim ve baskıcı bir muameleye götürür, insanları bilinçsizce yuvarlanacakları bir uçurumdan aşağı atar. Bu insanlar cahili bir hayat sisteminin kurbanı olarak içine yuvarlandıkları pis ve kokuşmuş suların içerisinde debelenip dururlar.

İşte hevesleri ve şehvetleri doğrultusunda Allah'ın istemediği şekilde hükmedenlerin yasaları böyledir. Cahili düzenin sonuçları ve cahiliyetin ta kendisi işte budur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Cahiliyet düzenini mi istiyorlar? Bütün içtenliğiyle inanmış bir topluluk için Allah'tan başka en iyi yönetim biçimi belirleyen kim olabilir ki?"

İlk müslüman azınlık işte bu cahili toplum arasında yaşadı. Sonra bütün dünya insanları arasında tek ve başka bir topluluk olduklarının farkına vardılar. Tabiatıyla bu, onların farklı bir doğaya sahip oldukları, insanlardan ayrı bir çamurdan yaratıldıkları anlamına gelmiyordu. Onlar Yahudiler'in kendilerine yakıştırmış oldukları "Seçkin kavim" ya da Allah tarafından üstün kılınmış millet değillerdi. Elbetteki dünya hayatında insanlar eşittir ve üstünlük ancak Allah'ın ölçülerine göredir. Çünkü bütün insanlar Adem'in soyundan gelmişlerdir. Adem ise topraktan yaratılmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ey İnsanlar! Sizleri bir erkek ve bir dişiden yarattık. Sizi ta-nışasınız diye milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında

en üstününüz ise kuralları çiğnememekte en duyarlı olanınızdır."

Esasen üstünlük iman ölçüleriyle olur, Allah'ın koyduğu sınırları çiğnememekle kazanılır (ki bunu da Allah'tan başka kimse bilmez). Dünyada ise eşitlik esastır. Dolayısıyla ilk müslüman azınlığın, kendisine tüm insanlık dünyasında tek ve ayrı bir topluluk olarak bakması, benimsemiş olduğu farklı inanç, farklı tasavvur ve düşünce, farklı ahlâk ve gidişat, farklı ibadet ve farklı insan ilişkileri açısından idi. Şu halde bu topluluk, içinde yaşamış olduğu halk kalabalığından gerçek anlamda farklı bir küme idi.

Cahili toplum arasında yaşayan ilk müslüman azınlık, aslında kendi halkına bir acıma gözüyle bakıyordu, sarhoşluklarından bir türlü uyanamayan, hayatta -zevk ve ilişki olarak- zulümden ve şehvetten başka bir şey bilmeyen günlerini gün ettikleri ya da zulmettikleri zamanın dışında hayattan haberdar olmayan o şımarık ve zalimlere, acıma duygularıyla bakıyorlardı. Halbuki bu azınlığın karşısında olan müşriklerin kalpleri kaya gibi sertti. Acıma diye bir şey bilmiyorlardı.

Aşağılık bir ruh yapısına sahip idiler; ırza ve namusa tecavüz etmek onlara zevk veriyordu. Cahili toplum arasında yaşayan bu ilk müslüman azınlık, aynı toplum içinde zalimler tarafından sefil duruma düşürülmüş ve ezilmiş olan zavallılara, zorbalar tarafından köleleştirilmiş, hizmet ve şehvetlerine alet edilmiş vücutları darbeler altında

parçalanmış, itilip kakılmaktan porsumuş ve sinmiş, aşağılanmaktan moralleri çökmüş, hayattan ümitleri kesilmiş zavallı insanlara da acıyor, {onları bu durumlarda ve çaresizlik içinde gördükçe yürekleri parçalanıyordu}. Bu küçük müslüman küme, bütün topluma acıyor, bu toplumun iyi yönde değişmesini arzu ediyordu. Bunun için de halkı İslâm'a davet ediyordu (Bu kahraman azınlığın sabırla, yüksek moralle ve eşsiz erdemlerle dolu örnek mücadelelerinin mutlu sonucu olarak) gün geçtikçe temiz ruhlu ve yumuşak yürekli insanlar İslâm dinine giriyor, böylece müslümanların sayısı gittikçe artıyordu.

Katı yürekli insanlara gelince bunlar çağrışı reddediyor, alçak ruhlu rezil tipler de çağrışı ve çağrıda bulunanları alaya alıyorlardı. Bu inat ve küstahlığa rağmen, bu kınama ve alaya alma tavırlarına rağmen müslümanlar yine de -doğru yolu bulacaklarını umarak- kendi toplumlarına acıyorlardı.

Nitekim Hz. Peygamber (sav) şöyle dua ederdi: "Allahım! Halkımı doğru yola ilet, onlar gerçeği bilmiyorlar."

Aynı zamanda müslümanlar stratejik olarak cahiliyetçilerin duygularını harekete geçirmeye çalışıyor, mantıklarına sesleniyorlardı. Ne var ki müslümanların bu yaklaşımı karşıtlarındaki bü-yüklenme ve küstahlaşma duygularını kabartmaktan başka bir işe yaramıyordu. Bu nedendir ki ilk müslüman azınlık tüm dünya insanları arasında özel bir küme olduklarını anlamışlardı.

Bu cahili toplum arasında yaşıyan müslüman azınlık, halkın ileri gelenleri tarafından Hz. Peygamber'e karşı -zaman zaman-terbiyesizce davranışlara varan eylemlere aşağılık bir gözle bakmıyordu. Halbuki bu tür bir muamele, mümin kişiye dayanılması en zor olan bir şeydir. Din kardeşlerine -O gün için bilmen- işkence çeşitlerinin her türlüşünü uygulamalarına rağmen küfrün elebaşlarına yine de kinle bakmıyorlardı. Halbuki Yasir'in hanımı Sü-meyye gibi bazı arkadaşları işkence altında can vermiş, şehid olmuşlardı. Durum bununla kalmamış, müslümanlar yurtlarını ter-kedip iki kez Habeşistan'a göçmek zorunda kalmışlardı. Orada gurbet ve kovulmuşluğun perişanlığını yaşamışlardı.

Bilindiği üzere gurbetçi daima işkence altındadır. Ne konaklarken rahattır, ne de yolculuk sırasında...

Cahiliyetçilerin, müslümanlara karşı zulüm ve baskılan o dereceye vardı ki Kureyş müşrikleri, Haşim ve Muttalip oğulları'm Ebu Talip mahallesinde çembere alarak onlara ambargo koydular. Bu yüzden müslümanların uğradığı perişanlık o raddeye vardı ki karınlarını ağaç yapraklarıyla ve otlarla doldurmaktan başka çareleri kalmamıştı. İşte bütün bu acılara rağmen müslümanlar yine de terbiyelerini bozmuyor, örneğin Ebu Cehil'e, bu çirkin lakapla hitap etmiyor, Ona:

"- Ey Hakem'in babası!" diye sesleniyor, çağırıldıkları zaman davetlerim reddetmiyorlardı.

Nitekim bir keresinde Hz. Peygamber (sav) -belki yola gelir umuduyla- küfrün elebaşlarından Ukba Bin Muayyit adındaki komşusunun davetini kabul etmiş, evine yemeğe gitmişti. Çünkü müşrikleri saymamak onları aşağılamak bu baskın zâlimlerin büyük tepkilerine neden olabilirdi. Tabiatıyla bu tepkilerin de İslâm'a çağrı faaliyetlerine karşı olumsuz etkileri olabilirdi. Nitekim bu gayretler hüsrana uğratılabılırdi. Çünkü henüz İslâm tutunamamıştı. Bu nedenle müslümanların gösterdiği iyi niyet ve iyi ilişkiler, esasen "hikmet" diyebileceğimiz çok ince bir anlam taşıyordu. En ideal metod buydu. İşte yine bu nedenledir ki ilk müslüman azınlık -tüm dünya insanları arasında- üstlendikleri rol itibariyle özel bir küme olduklarını farkediyorlardı.

Bu cahili toplum arasında yaşayan müslüman azınlık, öfkelerini bastırmaya çalışıyor, her türlü itilip kakılmaya karşı dayanma çabası veriyor, cahiliyetçilerin baskıcı davranışlarına karşı herhangi bir tepki göstermiyorlardı. Halbuki Hz. Peygamber (sav)'in, hatta büyük sahabilerinden birinin, küçük bir işareti bile, onların küfür elebaşlarından birini yok etmesi için yeterliydi. Fakat onlardan hiç kimse böyle bir şeyi Mekke döneminde aklının köşesinden bile geçirmiyordu. Çünkü böyle bir olay, İslâm davasını tamamen yok edebilirdi. Bu ise İslâm'ın lehinde olamazdı. Dolayısıyla eziyetlere karşı dayanma gücü göstermek, öfkeyi bastırmak -dava uğruna- bütün zorlukları sineye çekmek ve istenmeyen çetin şartlara

karşı insan nefsinin üstün gelmeye çalışması, İslâm tarihinde bu aşamanın belirgin bir özelliğidir. İşte yine bu nedenledir ki ilk müslüman azınlık tüm dünya insanları arasında üstlendikleri rol itibariyle özel bir küme olduklarını farkediyorlardı.

Bu cahili toplum arasında yaşayan müslüman azınlık, içinde yaşadığı halkla ilişkilerini, fiilleriyle ve davranışlarıyla değil, mensup olduğu İslâm'ın Ölçülerine göre ve kendi ahlâkî değerlerine göre düzenliyor ve sürdürüyordu. Hz. Peygamber (sav) bu azınlık için en güzel örnekti. Aynı zamanda toplumun kanaat ve vicdanında da Hz. Peygamber (sav) en doğru bir örnekti. Cahiliyetçiler bile onun hakkında "Biz onun hiç yalan söylediğini görmedik." diyor, bu gerçeği ikrar ediyorlardı.

Dolayısıyla Hz. Peygamber (sav) toplum içerisinde güvenilir bir şahsiyetti. Onun evi hem düşmanlarının, hem de arkadaşlarının emanetlerini sakladıkları güvenilir bir yerdi. Çünkü düşmanları bile emanetlerim teslim edebilecekleri ondan daha güvenilir bir kimse tanımıyorlardı ve onun hakkında şunu söylüyorlardı: "Biz ondan hiç bir hainlik görmedik."

Hz. Peygamber (sav) akrabalarla daima ilişkilerini sürdürür. Çaresizlerin dertlerini üstlenir, yokluk içinde olanlara kazanç sağlar, zavallıları barındırır ve haklı olanlara uğradıkları saldırılarda taraf olurdu. Sahabileri de (Allah'ın rızası onların üzerine olsun) ona her konuda uyarlardı.

Düşmanları onlardan son derece nefret etmelerine rağmen, sahip oldukları bu faziletler nedeniyledir ki onlara daima gıpta ve takdirle bakarlardı. Nitekim bu öyle çarpıcı bir tablodur ki gittikçe müslümanların sayısındaki artışta büyük bir faktör olmuştur. Çünkü kafirler müslümanlardan daima iyi şeyleri görüyor ve iyi şeyleri duyuyorlardı. Müslümanların ahlâk ve gidişatında erdemlere tanık oluyorlardı. Bütün bunlar ise müşrikleri müslüman olmaya özendiriyordu. İşte yine bu nedenledir ki ilk müslüman azınlık tüm dünya insanları arasında üstlendikleri rol itibariyle özel bir küme olduklarını fark ediyorlardı. İlk müslüman azınlığın, tüm dünya insanları arasında -üstlendikleri rol itibariyle- çok özel bir küme olarak kendilerini gitgide daha fazla hissetmeleri, Kureys müşriklerinin onlara karşı sergiledikleri tutum ve tavırların bir sonucudur. Ancak bu farkediş sadece his ve duygu planında sınırlıydı. Eyleme dönüşmüş bir ayırım değildi. Çünkü eğer bu müslüman azınlık, böyle bir şey düşünüp toplumdan soyutlanmış olsaydı. Üstlendiği görevi asla yerine getirmeyecek ve aynı zamanda Hz. Peygamber'in Öğretilerine de ters düşmüş olacaktı. Çünkü Hz. Peygamber (sav) şöyle buyuruyor:

"İnsanların arasına karışan ve onların her türlü eziyetlerine karşı göğüs geren mümin, insanlardan kaçan ve bu suretle onların kötü ilişkilerine karşı dayanmaya çalışmayan müminden çok daha üstündür."

Nitekim eğer Hz. Peygamber (sav), Kureyşliler'den kaçıp bir köşede gizlenmiş olsaydı (Allah'ın insanlara bildirilmek üzere kendisine indirdiği emaneti yerine getirmemiş olacak ve dolayısıyla da) emanete hainlik yapmış olacaktı; ilahi mesajları topluma ve insanlara bildirmemiş ve ümmeti öğütlememiş olacaktı. Tabiatıyla böyle bir kaçıştan dolayı onun, Allah'ın bu ümmete gönderdiği elçisi ve peygamberlerin sonuncusu olması olanak dışı kalacaktı. Öyle ya, gizlenerek hiç bir zaman evrensel bir davanın mesajlarını insanlara iletme mümkün olabilir mi?!

Göç konusuna gelince'bu, ancak ilahi yasaların, üzerinde uygulandığı bir ülkeye yapılabilir. Nitekim Medine'de İslâm devleti kurulunca müslümanların artık buraya göç etmeleri kesin bir zorunluluk haline geldi. Daha sonraları Mekke halkı Allah'ın dinine girince buradan başka bir yere gitmek artık ilk başlardaki Hicret (yani zorunlu göç) anlamını taşımıyordu. Dolayısıyla Mekke'den başka yere göçmekten dolayı sevap kazanmak da artık söz konusu değildi. "Fetihten sonra Hicret yoktur" ^[71]

Sonuç olarak diyebiliriz ki İslâm devleti kurma çalışmalarını organize etmek amacıyla ancak bir yerden diğer bir yere göç etmek vacip olur. Hz. Peygamber (sav) ve dava arkadaşlarının, Allah'ın emirlerini uygulamak ve İslâm devletini kurmak amacıyla Mekke'den Medine'ye yaptıkları göç gibi...

Hicret, ancak vicdana yapılan baskılar sonucu ve müslüman kişinin, reva görülen işkence ve eziyetlere artık dayanamaması halinde baş vurulan bir çaredir. Kendilerine yönelik baskı ve işkenceler şiddetlenip Hz. Peygamber (sav), beşeri gücüyle onları koruyamayacak durumda kalınca ilk müslümanların Habeşistan'a yaptıkları göç gibi...

Bu gerçekten başka göçü zorunlu kılan diğer bir neden yoktur. Müslüman kişinin görevleri olarak çağrı vardır, cihad (İslâmlaştır-ma gayret ve faaliyetleri) vardır. Zorluklara karşı dayanma ve direnme vardır.

Abdullah b. Abbas'ın naklettiği bir hadiste Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmaktadır:

"Fetihten sonra artık hicret yoktur; Ancak cihad vardır, niyet vardır. Binaenaleyh mücadele için çağrıldığınızda hep birlikte atılınız!" [72]

O halde hicret diye adlandırabileceğimiz ne bir kaçış, ne bir gizlenme şekli vardır; Ne de mecbur olmadıkça bir toplumu bira-kıp ona benzer bir diğer topluma giderek sığınmak vardır. Dinimiz değiştirilecek, Allah'a kulluk yapmamıza engel olunacak bir baskı altına girmekten korkarak ancak göç yapabiliriz. Öyle ise müslüman kişi ibadetlerini yapabildiği ve Allah'ın dinine çağrısını sürdürebildiği müddetçe bulunduğu yerde kalması gereklidir. Bu konuda küçük toplumun büyük toplumdaki farkı yoktur. Yakın toplum için sözkonusu olan şartlar uzaktaki toplum için de aynen geçerlidir. Toplumun konuştuğu dil ve geldiği köken ise hiç önemli değildir.

Halkın çoğu, İslâm dinine bağlı ise ve bunların da çoğu ya da bir bölümü eğer ibadetlerini yapabiliyorlarsa, İslâm'ın (cemaat, bayramlar ve cumalar gibi) belirgin emirleri toplu olarak yapılıyorsa, buna rağmen Allah'ın emrettiği hayat sistemi (yani İslâm şeriatı) uygulanmıyor ve Allah'ın indirmiş bulunduğu hükümlerle yargı icra edilmiyorsa; acaba biz böyle bir topluma kâfir diyebilir

miyiz?

Hayır, biz böyle bir topluma kâfir de diyemeyiz aynı zamanda böyle bir toplumu müslüman da sayamayız. Çünkü müslüman toplum, Allah'ın şeriatını hayata geçiren toplumdur. Böyle bir toplum ise bunu uygulamaktadır. İşte bu nedenle böyle bir topluma ancak cahili bir toplum diyebiliriz. Bu, İslâm'ın getirdiği bir terim, İslâm'ın getirdiği bir tanımlamadır. Toplumun bireyleri bu adı reddetseler bile daha önce de anlatıldığı gibi cahiliyet deyimi, bilginin zıt anlamı olarak algılandığından bu tepkilere rağmen toplumun adı budur.

Şu halde içinde yaşamakta olduğumuz toplumlar kâfir değildir. Dolayısıyla yukarıda anlattığımız gibi zorunlu nedenler olmadıkça bu toplumların içinden çıkıp başka yerlere göç edemeyiz. Bu şart, müslümanın her türlü aşağılanmaya boyun eğdiği anlamına gelmez. Fakat zorluklara karşı göğüs germesi ve Allah'tan zafer gelinceye kadar çağırını sürdürmesi ve güçlü olması yani gücünü ve moralini yitirmemesi gerekir.

İlk müslüman azınlık gerçekten her türlü olumsuzluklara karşı sabrettiler ve her türlü eziyetlere karşı dayanma ve direnme gücü gösterdiler. İslâm'a çağrısı var güçleriyle sürdürdüler; ta ki sayı-' lan gittikçe arttı yandaşları gittikçe çoğaldı, kısa zamanda güçlendiler, hazırlandılar ve ellerinden geldiğince güçlerini birleştirerek düşmana karşı önlemler almaya başladılar. Ondan sonra da Allah'tan emir geldi. Allah Teâlâ elçisinden Medine'ye göç etmesini istedi. Çünkü Hz. Peygamber (sav)'in artık taraftarları çoğalmıştı.

Nihayet Medine'de İslâm devleti kuruldu ve bu devlet kısa zamanda güçlendi, sonra Allah'tan zafer geldi. Müslümanlar düşmanlarına karşı üstünlük kazandılar. İslâm dini doğudan batıya her tarafa yayıldı. Böylece Allah'ın güzel kelimesi (çarpıcı emri) harika bir şekilde yerine gelmişti.

"Ey Muhammed (sav)! Elbetteki senden önce gelen peygamberler de yal anı anmışl ardı. Fakat onlara mal edilen yalanlara karşı dayandılar. Sonra onlara işkenceler yapıldı. Ancak zaferimiz gerçekleşinceye kadar sabrettiler. - Bilinmelidir ki- Allah'ın kelimelerini değiştirecek yoktur. Elbette ki sana eski peygamberlerin haberleri de gelmiş bulunmaktadır."^[73]

İşte müslüman kişinin kendi çevresiyle olan ilişkileri ve üslûbu böyle olmalıdır. ^[74]

Şehir Ve Şehircilik

İlk müslüm ani arın şehir ve şehircilik anlayışı, içinde hiçbir karmaşıklık bulunmayan basit ve sağlıklı bir anlayıştı.

Bu anlayışla onların inancı arasında paralellik vardı ve hayata bakış açılarıyla çakışıyordu. Aynı zamanda bu anlayış şehircilik planlamasında da rol oynuyordu. Böyle bir şehrin atmosferinde ise müslümanlar ferahlık ve psikolojik doyum içerisinde yaşıyorlardı.

Aslında o zamanlarda şehir, çölün ortasında çadır olarak bilinen, göçebelere ait konutun biraz daha gelişmiş biçimindeki evlerden oluşuyordu. Çadırın esasen şu özellikleri var; kenarları rahatlıkla yukarıya kalkabiliyor, bu sayede çadırın içine temiz hava girebiliyor, şayet içeride yükselmiş bir ısı varsa bunu hafifletiyor ve içerideki hava çok seri bir şekilde dışarıya boşalabiliyor. Bu arada eğer daha önce çadırın kenarlarının yere tesbit edilmiş olmasından dolayı içeride hapsedilmiş ağır bir hava varsa bu sayede hemen tahliye olma imkanım buluyor.

Yemek hazırlama işine gelince bu da çadırın biraz ötesinde açık bir alanda yapılıyordu. Bundan ötürü de yemek kokusu diye ortada bir şey bulunmaz ve tabiki çevrede bulunanları rahatsız etmezdi. Göçebe insanın gereksinim duyduğu kahve gibi şeyler ise çadırın yakınında ve hemen önünde hazırlanırdı. Bu sayede ev sahibi olan bedevi, çok rahatlıkla hem bu istediği şeyleri yiyip içebiliyor, hem de misafirlerine ve ziyaretçilerine ikram edebiliyordu. Dolayısıyla sağlık açısından çadır, diğer her tip konuttan daha üstün ve daha elverişliydi.

İslâmın yayılmaya başladığı ilk dönemlerde şehir, genellikle tek katlı evlerden meydana geliyordu. Koruyucu etki yaptığı için gündüz güneş tepedeyken ikinci katı, ısınlarn neden olduğu yüksek ısıyı hafifletmesi için daha sonraları tek katlı evler çift katlı konutlara dönüştü. Aynı zamanda akşama doğru bu kez ikinci kat başlayan esinti ile serinlik kazanıyordu. Konutu civar evlerinden ayıran açık bir alan vardı. Bina, bu konumuyla aynen çöl ortasındaki bir çadırı anımsatıyordu. Buna ek olarak konutun iç kesiminde de odalarla çevrili bir açık alan daha vardı. Burası dış çevreye kapalı bir konumda idi. Evin hanımı özgürlüğünü burada yaşıyor, mutluluğunu burada buluyordu.

İçeride bulunanları dışarıya göstermesin ve mahremiyeti korusun diye evin pencerelerinin tümü iç bahçeye açılıyordu. Elbet-teki aynı nedenle konut dış alanlara açılan pencerelerden de yoksun olurdu. Tabiatıyla evin dış cephelerinde pencere bulunmazdı. Caddeler genel olarak genişti. Evlerin arasını ise caddelerden daha az genişlikte sokaklar ayırırdı. Şehrin birçok yerlerinde yapı bulunmaması, ayrıca caddelerin, sokakların arasında, konutların içlerinde ve dış cephelerinde boş alanlar bulunması, keza yapıların çok yüksek olması havanın doğal bir şekilde sirkülasyonunu sağlıyordu. Şehirdeki bu konum ise çöldeki kabile çadırlarından oluşan küme ile benzerlik gösteriyordu ve günümüzün modern şehirlerinde yaygın olan hastalıkların daha az görülmesini sağlıyordu. Çünkü modern şehirlerinde binaların

yüksekliği nedeniyle havada hareket olmaz. Ayrıca yapıların yüksekliğine oranla caddelerin dar oluşu da havanın hareketsiz kalmasında rol oynar.

Evin dış cephesindeki açık alanda mutfak araç gereçleri ve buna bağlı öte beri bulunurdu. Evin dış kapısı, bir cömertlik belirtisi olarak açık tutulur. Evin sahibi de iç kapıya yalın bir yerde sedir üzerinde otururdu. Önünde şerbet ibriği ve bardaklarla akşama doğru komşularını ve ziyaretçilerini karşılardı.

Şehrin ortasında, -tüm kent halkının- haftada bir kez toplandıkları bir merkez cami ile, her mahallede o semtin büyüklüğüne uygun birer mescit olurdu. Bu mescitler yaşlı ve hastaların, zorlanmadan gidip içinde ibadetlerini yapabilecekleri mesafelerde nis-beten sık olurlardı. Mahalleler de buralarda yerleşik bulunan kabile ya da büyük aşiretlerin adlarını alırlardı. Bayramlarda ise kentteki bütün müslümanlar namazgaha ^[75] çıkarlardı ki bu alan genellikle şehir dışında olurdu.

Her kabilenin, belli bir semtte oturmasının toplumdaki askeri ve sosyal hayat üzerinde bir takım büyük etkileri olurdu. Çünkü bu konum, cepheye gidecek mücahitlerin - gerektiğinde bir tek posta halinde toplanmasını kolaylaştırıyordu. Böylece herhangi bir aksama ve gecikme olmadan birlikte gidip zamanında sıcak temasa girebiliyor ve - kabileler arasında daha çok yararlılık gösterme gayretleri ile kahramanlıklar sergilenebiliyordu. Çünkü bir kabilenin

adamları, herhangi bir otoriteye, "tarafınızdan askere celb edildik" demekten çekiniyor, çağrı yapılınca kendiliklerinden hemen cephelere koşuyorlardı.

Bu, tabiatıyla eskiden böyle idi. Ancak günümüzde de kabile ve aşiretlerin ayrı semtlerde oturmaları yararlı olabilir. Çünkü semt halkı akraba olurlarsa bu durumda müslüman kişiye sık sık yapması gereken üç ödev düşer: Birincisi İslâm kardeşliği, ikincisi komşuluk, üçüncüsü ise akrabalık bağlarının gereği olarak ilişkileri sürdürmektir. Bu yararlılardan biri de, mahalleye yabancı bir kimse girdiği zaman hemen sezilir. Çünkü mahallede herkes birbirini tanımaktadır. Onun için kimse bir başkasına saygısızlık edemez, haddini aşamaz, yük kızartıcı bir suç işleyemez.

Keza mahallede oturan kimse de yakışsız bir davranışta bulunamaz. Çünkü herkes birbirleriyle akrabadır ve herkes birbirini tanımaktadır. Elbetteki kızlar ve kadınlar da böyle yerlerde çok daha güven içinde olurlar. Aynı zamanda mahallelilerden biri camiye gelmediği zaman hemen anlaşılır ve eğer hasta olduğu saptanırsa cemaat ona "geçmiş olsun" demeye, şifa dilemeye gider. Kim olursa olsun hastayı ziyaret etmek sünnet olmakla beraber -yakınlarının topluca oturduğu böyle bir mahalle örneğinde- ziyaret, akrabalık bağından ötürü daha da gerekli olur, vacip olur. Eğer cemaate gelmeyen mahallelinin, namazı hafife aldığı sezilirse -bu tehlikeli- tutumundan ötürü önce uyarılır ve öğütlenir. Eğer

çok zorunlu bir mazeret ve ihtiyaçtan dolayı ise kendisine yardım edilerek ihtiyacı giderilir.

Ne var ki günümüz dünyasında, devleti yönetenlerle halk arasında büyük uçurumlar olduğu ve devletin gücü, halktan bir tabana dayanmadığı için, akrabaların (aynı kökenden gelen unsurların) ya da birbirleriyle anlaşılan sosyal kümelerin aynı mahallelerde yerleşmesinden iktidarlar daima korkmaktadır. Çünkü bu tür oluşumlar iktidarlara karşı tehlike olmaktadır. Bu nedenle yönetimler böyle kümeleşmeleri hemen dağıtmaya gayret göstermektedir. Çünkü böyle kümeleri dağıtmak, ahlâksızlığın yaygınlık kazanmasında büyük rol oynar.

Kimsenin kimseyi tanımayacağı, dolayısıyla -Otokontrol mekanizması ortadan kalkacağı için- kimse kimseden çekinip utanmayacak, akraba, yakınıni görüp yüzü kızarmayacak, akraba olmayan da -hiç değilse- mahallenin yaşlısını görüp ona saygı göstermek zorunda kalmayacaktır. Bugün modern şehirlerde gördüğümüz manzara budur. Bu şehirlerde komşu komşusunu tanımamaktadır. Ev sahibi, yanibaşmda kimin oturduğunu bilmemektedir. Bugünün hükümetleri, eskiden beri belli semtlerde oturan sülale topluluklarından da korkmaktadır. Dolayısıyla bu topluluklardan kurtulmak için, çevre düzenlemesi, planlama, yol, altyapı ve sosyal tesisler için istimlak bahaneleriyle bu gibi mahalleler parçalanmakta, halkı dağıtılmaktadır.

Eski İslâm şehirciliğinde kentin merkez camiinin hemen yanında, yönetim binası, (vilayet binası kaymakamlık vs.) ve çarşılar yapıldı. Kentin merkezinden dışarıya çıkan caddeler sınırlıydı ve genellikle dört tane olurdu. Yani her cadde bir yöne doğru giriş çıkışı sağlardı. Müslümanların kurdukları ilk şehirlerde bu taksimatı görüyoruz. Kentin emîri, merkez noktasında bir cami ile yanına-şında bir yönetim binası kurardı. Ondan sonra da kentin (henüz boş bulunan) alanının, her bölümü üzerinde konutlarını kursunlar diye kabilelere ayrı ayrı yer verirdi. Basra, Küfe, Fustat ve Kay-ravan kentleri böyle kurulmuşlardır.

Eskiden insan sayısı az ve toprağın değeri düşük olduğu için şehirler yatay olarak büyüyordu. Fakat günümüzde nüfus artmış, alanlar daralmış, toprak değer kazanmıştır. Elbetteki bu kez de şehirlerin dikey olarak büyümesi, yani yapılarda kat sayılarının artırılması gerekir. Bu alternatif, teorik olarak doğru gibi gözüküyor. Fakat en basit bir inceleme ve araştırma bile bugünkü şehircilik anlayışında büyük ölçüde bilgisizlik ve tedbirsizliğin etkili olduğ-nu ortaya koymaktadır. Çünkü kaşla göz arasında birçok şehirlerin büyüdüğünü, yapıların büyük bir hızla yükseldiğini görüyoruz. Tabiatıyla bu gelişmeye paralel olarak arsa fiyatları da yükseliyor, halk yer darlığından şikayet ediyor, tşin kötüsü bu yapılaşmalar hep tarıma elverişli topraklar üzerinde geliyor.

Devlet ise bu kez tarım arazisinin daralmış olmasından sebep inlemeye başlıyor. Bu toprakların yok olup gittiğinden

yakmıyor. Sonra bakıyoruz, şiddetle gereksinim duyduğumuz bu üzerinde yapılaşmaya gidilen güzelim toprakların, aslında hiç bir işe yaramayan kırsal ya da dağlık bölgeye sadece bir kaç kilometre uzaklıkta olduğunu görüyoruz. Hal böyleyken biz tutuyor, işe yaramayan bu alanları bir kenarda ihmal ediyoruz. Buralarda yapılaşmaya gideceğimize, öte yandan bizim için hayat kaynağı olan tarımsal toprakları değerlendirip üzerinde birçok projeler gerçekleştireceğimiz yerde onları yapılaşma ile berbat ediyoruz. Nitekim bakıyoruz, Dımaşk, Kahire ve İslâm dünyasında daha birçok kentler bu akibete uğramıştır.

Bütün bu anlatılanların ışığında denebilir ki, ideal bir İslâm kentinde halk, sabah namazını kıldıktan ve işlerinin başına gittikten sonra hayat, sabahın erken saatlerinden itibaren kımıldamaya başlar. Bu hareket öyle namazından biraz sonra kısa bir süre için duraklar. Çünkü bu saatlerden itibaren ikindi ezanına kadar halkbiraz dinlenir ve (kaylule) denen gündüz uykusu alır. İkindi namazından sonra tekrar günlük işlerine kaldıkları yerden devam ederler ve çalışma, güneş batıncaya kadar sürer. Bu saatten sonra var-diye ile çalışan kurum ve kuruluşlar hariç, yaklaşık olarak hayat durur.

Akşam namazı kılındıktan sonra akşam yemeği yenir ve yatsı namazından sonra da halk artık istirahate çekilir. Herkes evindedir. Yaklaşık olarak şehirde artık hayat durmuş olur. Bekçilerden ve mesela acil bir hastayı ziyarete giden, ya

da çok Önemli bir sebeple bir yerde gecikmiş olmak gibi mazereti olanlar hariç, sokaklarda kimsecikler bulunmaz. Tabiatıyla ortalığın sükûnet bulması için iletişim araçları (radyo ve televizyonlar) yayınlarına erken son verirler. Böylece halkın yeterli bir şekilde dinlenebilmelerine ya da aile içinde yapmak durumunda oldukları birtakım ödevlerini yerine getirmelerine imkan tanımış olurlar. Onlar da bu sayede rahat bir uyku almış ve dinlenmiş olarak ertesi gün işlerinin başına dönme olanağını bulmuş olurlar.

Böyle ideal bir İslâm kentinde camilerde (daha doğrusu mahalle mescitlerinde) cemaat, hastalık ve rahatsızlık sebebiyle namaza gelememiş olan arkadaşlarını toplu olarak ziyaret ederler, akrabalık ilişkisini sıcak bir şekilde sürdürür ve ihtiyaç sahiplerine yardım ederler. Komşu daima komşusunun durumunu sorar. Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki şehir, oturanlarıyla bir bütündür. Aslında her mahallesi büyük bir aile demektir. İslâm toplumu, bireylerinin birbirlerini sevmeleri ve dayanışma içinde olmaları bakımından bir bütünlük göstermelidir. Ya da Hz. Peygamber (sav)'in söylediği gibi:

"Müminler, birbirlerini karşılıklı olarak sevmek, birbirlerine acımak ve ilgi göstermek bakımından, bir yeri ağrıdığı zaman bütün organlarının da aynı şekilde ağrıyan yerin uykusuzluk ve ızdırabına katıldıkları bir tek vücuda benzerler."

İslâm kentinde, gece gündüz, müptelalarını bekleyen (bar, pavyon, gazino ve diskotek gibi) eğlence yerleri ile kahvehaneler bulunmaz. Sadece istirahat saatleri ile bu vakitlerden biraz öncesini ve biraz da sonrasını kapsayan dinlenme zamanları (ve dinlenme yerleri) vardır. Keza İslâm kenti Allah'ın haram kıldığı her türlü ilişkilerden, her türlü yasaklı maddelerin alışverişinden ve halkın rahatım bozan, gürültü, anarşi ve törenlerden uzak ve arıdır. [76]

Toprak

Allah Teâlâ toprağı yaratmış ve ezeli iradesiyle onun üzerinde var edeceği (insan denen) yaratık için vaktiyle bu toprakta uygun yaşam şartlarını da hazır hale getirmiştir. Ondan sonra bu mahluku (yani insanı) yaratmış ve ona yarayışlı olan maddeleri bu topraktan elde edebilmesi için çeşitli yetenekler ve güçler ihsan etmiştir. Değişmeyen yasalar çerçevesinde bu toprak üzerinde birçok değişiklikler yapmak üzere ona kabiliyetler bahsetmiştir.

Aynı zamanda Allah Teâlâ, yeryüzünü insana âmâde kılmış, insanın emrine boyun eğer hale getirmiştir. Dolayısıyla ne toprak, ne de ondaki hayat sistemlerinden biri serkeşlik eder. İçinde bulunan her şey, Allah'tan bir nimet ve ihsan olarak bu yaratığın yaşamı için uygun bir şekilde sürüp gider.

Bu nimetler sürekli olduğu için, akışın monotonluğu içinde insan belki bunun pek farkına varmaz ama gerçek budur. Bu nimetlerden bazıları da Allah Teâlâ'nın, toprağın kucağına emanet etmiş olduğu rızıklar ve servetlerdir.

Keza yer kürenin, içinde yüzmekte olduğu uzaya, koymuş bulunduğu yararlı şeylerdir. İnsanoğlu Allah'ın; kendisine verdiği akıl sayesinde bu nimet ve servetleri keşfedip devirler boyu kazandığı deneyimlerinden yararlanarak onları elde etme gücüne sahiptir. Allah'ın koymuş bulunduğu hayat kanunları değişmez, Sünnetul-lah değişikliğe uğramaz.

Allah Teâlâ insanoğluna akıl verdiği için -ki insanların rengine, ırkına ve dinine bakılmaksızın insan insanın cinsindendir- bu rabbani bağış sayesinde insanların tümü esasen eşittirler. Ancak onlardan bir bölümünün aklı, iman etmelerine kılavuzluk edebilmiş, onlar da (Allah'a ve mesajlarına inanmışlardır ki) Allah katında ödülleri vardır. Onların bir bölümü ise Allah'ın nimetlerini ve varlığını inkar etmişlerdir ki onların da kıyamet günü Allah tarafından çarptırılacakları cezaları vardır.

Dünya hayatına gelince herkes burada bir çaba vermektedir ve herkes işlediğinden sorumludur. Yeryüzü hem kâfir hem müs-lüman için dize getirilmiştir. Herkes onu işlemek ve ondan yararlanmak için akimi kullanmakta ve sebeplere sarılmaktadır. Dolayısıyla çaba harcadıkça sonuçlar elde eder ve daha kaliteli ürünlere ulaşır. Buna karşın tembellik ettikçe de ihtiyaçlarını karşılayamaz ve başkalarının sırtından geçinmek durumunda kalır. İşte bu, Allah'ın varlık ve hayat için koyduğu sistemdir. Allah'ın sistemi ise değişikliğe uğramaz.

İslâm, insanı çalışmaya özendirmiş ve yeraltı, yerüstü zenginliklerini ortaya çıkarmak için onu gayretlendirmiştir. Yer ise zaten bütün insanlara boyun eğecek duruma getirilmiş, emrine sunulmuştur. Öyle ki yeryüzü, kimseden kendini korumaz, kimsenin yüzüne kapılarını kapamaz. Allah'ın koymuş olduğu tabiat kanunları da her kesin emrindedir. Herkes için aynı değişmezliği gösterir. Bu yasalar nasıl konmuşsa aynen geçerliliğini, değişmezliğini korumaktadır. Akıl melekesi de bütün insanlara bahşedilmiştir. Kişiye sadece akımı çalıştırması ve Allah'ın bu varlık aleminde, eşya ve olayların özünde bloke ettiği tabiat yasalarının sır ve özelliklerini çözüp anlaması gerekmektedir. İşte ancak bu şekilde daha Öncekilerin ulaştığı bilgi ve bilim düzeylerinden yararlanması, bu bilgi birikimlerini anlayıp onlara birşeyler daha eklemesi bu sayede de yeryüzünün zenginlik ve servetlerini araştırıp çıkarması mümkün olabilir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Yeryüzüne -karşınızda- boyun eğdiren odur. O halde yerin omuzları üzerinde dolaşınız ve onun rızkından yiyiniz; dönüş onadır." Hiç kuşku yok ki sebeplere sarılan ve akılcı yolu izleyen kimse amaca ulaşır. Tabiki Allah dilerse...

İlk müslümanlar dinlerinin onlara yüklediği sorumluluktan hareket ederek çalıştılar, çabalar sarfettiler. Sonuç olarak da yeryüzü onların karşısında dize geldi ve o gün için bilinen tabiat kanunlarının elverdiği oranda, ayrıca tecrübe ve uzmanlıklarıyla eski bilgilerine ilave ettikleri

yenileri sayesinde yeryüzü ve dünya, hazinelerini onların önüne serdi. Onlar da o gün için çok çarpıcı sayılabilecek yeni şeyler buldular. Birkaç kuşak sonra müslüm ani ardan artık kimisi gaflet uykusuna daldı, kimisi Önlensiz tevekkül safsatasına kanarak rızkın çalışmadan da elde^edilebileceğini, yerdeki bereketli kaynakların yorulmadan da fişkırabileceğini sandı.

Tabiatıyla bu yaygınlık kazanmış bir cehaletten, egemen olmuş bir bilgisizlikten başka bir şey değildi. Aynı zamanda bu kafayla -daha önceki kuşakların asla yapmadığı karanlık yorumlarla Allah'ın kitabını yorumladılar. Onlardan Önceki ilim erbabının söylemediklerini yüce Kur'an'a mal ettiler.

"Eğer şu memleketlerde ki yerleşik halklar inanıp kuralları çiğnememiş olsalardı, göklerden ve yerden onların üzerine bereket kapılarını açacaktık. Fakat -gerçekleri- yalanladılar, biz de onları bu yaptıklarından dolayı ağır cezalandırdık." [77]

Şu halde yalnızca inanmak yeterli değildir. Çünkü inananların üzerine ne gökyüzü altın yağdırır ne de yeryüzü gümüş fişkırtır. Öyleyse mutlak surette çalışmak ve araçlara sarılmak, amaca ulaşmak için gereklidir, şarttır. Elbette ki inanmadan çalışmak da asla yeterli değildir.

İman, hakka, gerçeğe ve iyiye doğru itici; safsatadan, sapmadan, zulümden ve yanlış yolu izlemekten alıkoyucu bir güçtür. İlahi takdirin bir cilvesi de şudur ki Allah'ın düşmanları bazen budünyada Allah'ın nimetlerini elde

edebilirler. Bu onlar için, Allah'a iman etmedikleri ve onun ihsanını dile getirmediikleri için bir sınavdır.

Bugün müslümanlar gerileme, tembellik, "tedbirsiz tevekkül" bilgisizlik ve çalışmadan oturmak gibi eğilimler gösterirlerken onların dışındaki milletler atılmaya, çalışmaya, ilme, doğru yöneliyorlar. Bu nedenledir ki onlar ilerlediler ve büyük ilmi projeler hüneler ve eserler sergilediler. Bu yüzden de müslümanlara alaycı ve aşağılayıcı gözlerle baktılar. Sonra müslümanlarda uyandı, geri kalmışlıklarını görünce düşmanlarına özenip İmrendiler, soluyarak peşlerine takılmaya başladılar. Düşmanlarını hak edemedikleri kadar gözlerinde büyüttüler. Kendilerine ise küçük bir gözle baktılar, aşağılık kompleksine kapıldılar. Bu nedenle batıdan gelen her şeyi güzel, müslümanlara ait her şeyi ise kötü görmeye başladılar. Bundan da batı taklitçiliği doğdu.

Allah Teâlâ ahiret hayatının mutluluğunu isteyen ve bu yolda çaba harcayanlara ahireti, dünyayı isteyip bu amaçla çalışanlara da dünyayı verir. Yani Allah insanlara çalıştıkları doğrultuda amaçladıklarını gerçekleştirir. Dolayısıyla insanlar, harcadıkları çaba ve sarıldıkları araç ve sebeplere göre değişik değişik ve farklı düzeylerde başarı sergilerler; sonra insanların tümü inançlarına göre yaptıklarından sorumlu tutulurlar ve hesaba çekilirler. Bunun sonucu olarak da hem cennet hem de cehennem insanlarla dolacaktır.

"Kim bu çabucak geçiveren dünyayı dileycek olursa ona, yani dilediğimiz kimseye istediğimiz kadarını verir, sonra da

onu kınanmış ve yoksun bırakılmış olarak gireceği cehenneme atarız. Keza her kim ki ahireti dileycek ve imanlı bir kimse olarak kendine yaraşır bir çaba ile o gün için çalışırsa işte onların çalışmaları makbuldür. Hepsine; hem bu dünyayı isteyenlere hem de ahireti isteyenlere Rabbinin ihsanından fırsatlar veririz. Rabbi-nin iyilikleri kısıtlanmış değildir." [78]

Evet Allah'ın verdiği nimetler sadece imanlılarla sınırlı değildir. Kâfirlerle de sınırlı değildir. Bu nimetler insanlar arasında ancak harcadıkları çabaya kullandıkları bilimsel araçlara ve izledikleri sistem ve yollara göre farklı düzeylerde olur.

Bu noktadan hareketledir ki gelişmiş ve zengin ülkeler çalışmayı bilimsel sistemlere oturtan, düzenleme ve planlama yollarını izleyen, kalkındırıcı projeler üreten ve yapılanmanın gereksinim duyduğu ekonomik kalkınma için bilimsel ve pratik metodla-rı hazır hale getirirler. Geri kalmış ülkeler ise bilim ve teknoloji bulunmadığı ve bilgisizlik yaygın olduğu için bilimsel sistemleri uy-gulayamamakta, dolayısıyla bu ülkelerde devlet bu alanları ihmal ettiği ve sadece baskın güçlerin çıkarlarına hizmet ettiği için hayati Öneme sahip projeleri gerçekleştirememektedir. Bu da sonuç olarak düzenleme ve planlama çalışmalarını daima aksatmıştır.

Bütün bunlardan daha kötüsü, geri kalmış olan bu ülkelerde İslâm ümmetinin serveti ve ekonomisi bu ülkelere tebellüş olmuş ve uzun yıllar servetlerine musallat olmuş tiranlıkla sürdürdükleri yönetimleri boyunca baskın klikler,

zümreler ve cuntalar tarafından yağmalanmıştır. Yönetim süreli ve kısa geçse bile başka bir klik iş başına gelince var gücüyle bu servetleri daha da yağmalamış ve yurt dışına kaçırmıştır. Öyle ki müslümanların servetlerinin kaçırıldığı bu ülkeler, yağmacılar tarafından getirilen bu paralarla kalkınmış zengin olmuştur.

Şunu çok iyi bilmek gerekir ki eğer Allah Teâlâ yalnızca mümin kullarına nimetlerini ihsan etmiş olsaydı - ki bazıları böyle sanıyor- yeryüzünde kim var kim yok herkes iman etmiş olacaktı ve sırf bu zenginlikleri elde edebilmenin psikolojik baskısıyla Allah'a inanmaya kendilerini zorlamış olacaktı. Öyle bir durumda ise ibadetleri kendilerini yaratan Allah'a değil mal için olacaktı. Dolayısıyla bu nimetlere karşı onların ne Allah'a yapacakları bir şükür ne de bu iyilikleri dile getirmek gibi bir sebep bulunacaktı.

Şu halde Allah'ın insanlara yaptığı ihsan ve iyiliklerin tümü bir hikmete (isabetli bir ilahi projeye) dayanmaktadır. Bu ise haktır, gerçektir. Aynı zamanda insanın bir kanıta dayanarak inanması, inanmayanın da kendince bir kanıta dayanarak inanmaması için Allah bu sistemi böyle kurmuştur.

Bir cephesiyle gerçek böyleyken Allah Teâlâ ilahi hikmetiyle müminlere iyilikte bulunacağını hak ile vadetmiştir,

"O ülkelerin halkları Allah'a iman edip O'nun koyduğu sınırlara karşı saygılı kalmış olsalardı onların üzerine göklerden ve yerden bereket kaynaklarını fişkırtacaktık."

Şunu çok iyi bilmek gerekir ki iman meselesi hayattan soyutlanmış sırf bir kulluk meselesi değildir. Bilakis iman, hayat gerçeği ile içice olan bir fenomendir. İman, (Allah'ın yeryüzünde iradesini ilâhi mesajlarla konmuş yasalar çerçevesinde gerçekleştirerek) kalkınma ve ilerleme için sahibini iten manevi bir güçtür. İman, sahibini göklerin ve yerin bereketlerini kazanması için öne atılmak üzere iter. İman, sahibini harekete geçiren bir faktördür. Çünkü mümin hareketle emrolunmuştur. Hareket ise üretimi sonuçlandırır, hayatın ilerlemesini, gelişmesini ve devamlı suretle verimli olmasını sağlar. ^[79]

İslam'a Çağrı

İnsanlar birbirlerine karşı zor kullandıkları, adalet yerine, güç egemen olduğu, halk iktidarı, demokrasi, askeri yönetim (özgür, yönlendirici ya da) cahili gibi çeşitli adlar altında, insanların heveslerine göre biçimleri belirlenen beşerî yasalar hayatı geçirildiği zaman, durum ve şartlar elbette ki Allah'ın indirmiş olduğu çağlar üstü şaşmaz hayat sisteminin çizgisi dışında sürüp gidecektir. İşte böyle durumlarda adaleti gerçekleştirmek ve zulümden el etek çekertmek için müslümanlarm insanları, ilahi sistemi uygulamaya ve güçlü kimselerin, güçsüzler üzerinde baskı kurmamaları için onları İslâm şeriatına uymaya çağırmaları gerekir.

Hiç kuşku yok ki onların çağrısına asla kulak verilmeyecek, üstelik saldırıyla karşılık görecektir. Çünkü İslâm'a çağrı, zalimlerin, diktatörlerin ve tiranların çıkarlarına aykırıdır, tağutların baskılarına karşıdır. Keşke sorun, yalnızca onların İslâm'a yapılan çağrılara kulaklarını tıkamakla sınırlı kalsa!

Fakat ne çare ki zalimlerin tutumu bunu aşmakta ve iş, İslâm davetçilerini imha etmeye davalarını henüz yayılıp güçlenmeden hüsrana uğratmaya kadar vardırılmaktadır.

İşte bu raddelerde hikmetli stratejilerle hareket etmeli, gerek çağrı davasının, gerekse çağrıyı yapan İslâm mücahit ve mürşitlerinin herhangi bir toplu öldürme girişimine hedef olmamaları içinen isabetli bir yol izlemeli ve risklerden korunmalıdır. Dikkat edin, Hz. Peygamber (sav)'in Mekke'de çağrıya başladığına bir bakalım. Bugün gerek İslâm ülkelerinde gerekse İslâm'a ve müslümanlara karşı savaş bayrağı açmış bulunan memleketlerde, gerek açık, gerekse kapalı ifadelerle, sözde iman edildiğine ilişkin ortaya konan tavrı ve ağızla söylenenleri bir kenara koyacak olursak, cahili bir sürüden ibaret olan o günkü kalabalıkların, içinde bocaladığı durum, bugün dünyanın birçok yerlerinde egemen olan kargaşa ortamlarından pek farklı değildi.

İşte bu şartlar içinde Hz. Peygamber (sav) 'in çağrı görevim yerine getirirken izlediği yola bir göz atalım ve biz de onun hidayet yolu üzerinde yürüyelim (Aynı görevi yaparken

onun şaşmaz çizgisini izleyelim). Çünkü önderimiz ve liderimiz odur.

Hız. Peygamber (sav) bu görevi yerine getirmeye çalışırken üç perspektifi olan bir anayol izlemiştir. Bunlardan biri eğitimidir, biri yönetimdeki zümre ile doğrudan bir sıcak çatışmaya girmemektir, bir diğeri ise, çağrı faaliyetlerini koruyacak, onun gelişip yayılmasını sağlayacak bir çevre, güvenli bir alan bulmaktır. Bu üç patika da birbirlerine paralel olarak ve dengeli bir şekilde devam etmişlerdir. Çünkü bu tali yollardan birinin, diğeri çizgiler üzerindeki ilerlemeyi engellememesi gerekirdi. Nitekim öyle oldu.

Hız. Peygamber (sav) ilk önceleri örgütlediği dâva arkadaşlarıyla, Safa tepesi yakınında bulunan el-Erkam b. Ebi'l-Erkam'ın evinde, Said b. Zeyd b.Amr ^[80] in evinde ve başka sahabilerin evlerinde gizlice buluşuyordu. İman etmiş olan arkadaşlarını eğitiyor, onlara Allah'ın kitabını öğretiyor, Allah'tan inmiş olan âyetleri onlara okuyor ve onları doğru yola yönlendiriyordu.

Allah'ın sistematize ettiği ve her şeyi yasalarına göre yarattığı doğaya tıpatıp uyan ve insanın sağduyusu ile de paralellik gösteren İslâm'a çağrıyı benimseyenlerin sayıları ise gün geçtikçe artmaya devam ediyordu. Bu topluluk içindeki birey, insan ilişkilerinde, doğrulukta, Hız. Peygamber (sav)'in emirlerine bağlılık göstermede, işkencelere karşı dayanmada, çağrının başarıya ulaşması için şiddet ve zorluklara göğüs germede ve başına gelenlerden dolayı herhangi bir tepki

göstermemek konusunda en ideal müs-lüman tipini canlandırıyordu. Çünkü müslüman kişi, bunları yapmadığı takdirde çıkacak sonucun, çağrı faaliyetlerini, güç bakımından eşit bulunmayan müslümanlarla müşrikler arasında patlayacak savaşın içine çekeceğini çok iyi tahmin ediyordu. Bu ise çağrının ve çağrıyı yapanların yok olması demekti. Nitekim bu yanlışlık asırlardır yinelenmektedir. Ancak sahabilerin izlediği peygamberi mücadele metodu ve hikmetlerle dolu olan bu sistem, başkalarının da İslâm'a girmesinde ve kısa zamanda müslü-manların sayısının çoğalmasında çok etkili olur.

Şu da çok kesin bir gerçektir ki Hz. Peygamber (sav), çağrısını ve davasını sürpriz engellere çarpmaktan daima büyük bir duyarlılıkla korumaya çalışmış, bu nedenle de Mekke'nin liderleriyle ve zenginleriyle onu karşı karşıya getirecek olaylara engel olmuştur. Hz. Peygamber (sav) şahabı kardeşlerinden, onlara, arkadaşlarına ve hatta bizzat kendisine ne yapılırsa yapılsın, asla tepki göstermemelerini istiyordu. Nitekim kendisi çok kere işkenceye uğramış aşağılanmış ve kişiliği ile alay edilmiştir.

Keza sahabileri çok şiddetli işkencelere uğramışlardır. Buna rağmen ne onlar ne de Hz. Peygamber (sav) hiçbir şey yapmamışlardır. O, sadece arkadaşlarını dayanmaya çağırıyordu, şiddete karşı göğüs germelerini öğütüyor ve sahabilerine, eski peygamberlerin ve arkadaşlarının dava

uğrunda neler çektiklerini anlatıyordu. Sahabilerden Habbab b. el-Eret şunları söylüyor, diyor ki:

"Bir keresinde, uğradığımız saldırılardan ve çektiğimiz çileden yakınmak için Hz. Peygamber (sav)'e gittik. Kabe'nin gölgesinde hırkasına dayanmış oturuyordu. Ona:

- Peki artık bize Allah'tan yardım istemiyecek misin, bize dua etmiyecek misin? diye yakardık. Bize şu cevabı verdi:

- Bakınız! Sizden önceki (dava sahiplerinden) birini alır götürür, bir çukur kazıyıp içine atarlar, sonra da bir bıçkı getirip kafasının üzerine koyarak onu ikiye bölerlermiş; ya da demir dişli taraklarla vücudu taranarak eti kemiği birbirinden soyulurmuş. Bütün bunlar onu dininden döndürmezmiş. Allah'a yemin ederim ki o, bu mücadeleyi başarıya ulaştıracaktır. Öyle ki bir süvari, San'a'dan Hadramut'a tek başına gidecek -koyunun yambaşındaki kurttan bile endişe etmeyecek-, Allah'tan başka hiç kimseden korku duymayacaktır. Fakat siz çok acele ediyorsunuz."^[81]

Mahzumoğulları kabilesi, Ammar b. Yasir'i, babasını ve annesini her gün Mekke dışına çıkarıyorlardı. Bunlar müslüman olmuş bir aileydi. Öğle saatlerinde, hava iyice kızınca, onlara, alev gibi kızgın kumların üzerinde işkence yapıyorlardı. Nitekim Ammar'm annesi Sümeyye'yi bu şekilde şehid ettiler.

Hz. Peygamber (sav) bu korkunç durumu görürken bile "Sabredin, eyYasir ailesi! Size cennet vadedilmiştir." demekten başka bir çare bulamadı. Keza müslümanlar da göz yaşları

dökmekten ve yürekleri eriten acılar çekmekten başka bir şey yapmıyorlardı.

Halbuki eğer Hz. Peygamber (sav) İslâm'a çağrı davasını korumak adına karşıt bir eyleme girişmiş olsaydı, -ki bazıları böyle sanıyor, ya da böyle olmasını istiyor- Eğer Hz. Peygamber (sav), göz dağı olsun ve artık kimse müslümanlara işkence yapmaya cesaret edemesin; böyle bir şeyi artık göze alamasın diye karşıt bir eyleme girişmiş olsaydı, hiç bir zorluk çekmeden, arkadaşlarından birine emreder, Örneğin -elinden, müslümanların bizar olduğu- Ebû Ce-hil'i; ya da ezilmiş müslümanlara her türlü işkenceyi reva gören Ümeyye b. Halefi ya da bir başka sadist ve küstah Mekkeli lideri derhal Öldürmesi için görevlendirebilirdi. O sahabe de hiç tereddüt etmeden gidip bu adamları hemen öldürebilirdi. Hatta en seri bir şekilde infazı gerçekleştirerek, Hz. Peygamber (sav)'in bir emrini yerine getirdiği için bunu Allah'a bir kulluk bile sayabilir, o sadist zalimlere karşı bir kin ve yaptıklarının bir intikamı olarak gerçekleştirebilirdi. Fakat Allah'ın elçisi, dâvanın zarar görebileceği endişesiyle, bu zalim ve sadist Mekke müşriklerinin, dava arkadaşlarına ve her zaman müslümanlara azgın köpekler gibi saldırıp onları yok etmelerinden korkuyordu.

İşte bu nedenledir ki Hz. Peygamber (sav), müşriklerin eziyet ve işkenceleri gittikçe şiddetlenmesine rağmen dayanma gücü göstermiş kötülüklere karşı -ilk aşamalarda stratejik olarak- göğüs germeye çalışmıştır. Dâvanın geleceği

bakımından bütün bunlara katlanmış, yoksa teslimiyetçilikten sebep, ya da (haşa!) koktuğu için böyle yapmamıştır.

Müslümanlar, düşmanların kurmaya çalıştıkları komplo planlarını bozmak ve onları şaşırtıp ellerinden fırsatı kaçtırmak için bu dayanma gücünü gösteriyorlardı.

Halbuki bugün nice militan tipler vardır ki yönetmekte oldukları hareketin (topluluğun ve dâvanın) üzerine belaları şimşek gibi çekmiş, bunu da bir mertlik sanmışlardır (!) Nice aldatılmış gafil kimseler vardır ki bağlı bulundukları mücadele kampının felaketine neden olmuşlardır Nice nice lider kılıklı caniler vardır ki bu mevkilerini arkadaşlarının kafatasları üzerinde ancak kurabilmişlerdir. Hz. Peygamber (sav) bunların hiçbirini yapmamıştır.

Şu halde Hz. Peygamber (sav), miras olarak arkasında ne bı-rakmışsa biz de onu bırakmak durumundayız.

O, Medine'de bir devletleri oluşuncaya kadar müslümanlara, silah kulanma izni vermemiştir. Ancak devlet kurulunca artık silahlı mücadelede düşmanla yüz yüze gelindi.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Üzerlerine savaş açılanlara, uğradıkları haksızlık nedeniyle karşıt savaşa girişmeleri için izin verilmiştir. Elbetteki Allah onlara yardım edebilecek güçtedir. Onlar başka bir şey için değil, "Rabbimiz Allah'tır" dedikleri için haksız yere yurtlarından kovulanlardır.

Eğer Allah insanların bazısını, bazısıyla defettirmeyecek ol: saydı (belalı bazı kimselerin tehlikesini diğer bazı kimseler aracılığıyla defetmeyecek olsaydı) içinde Allah adının çokça anıldığımanastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılıp gidecekti. Allah elbette ki dinine yardım edenlere yardım edecektir. Hiç kuşkusuz Allah güçlüdür, azizdir." [82]

Onun için hiç unutmamalıyız ki biz müslümanlar bugün, -teorik olarak- inanmış gibi görünen cahilî bir toplum içinde henüz "Mekke devri"ni yaşamaktayız. Fakat her şeye rağmen Allah katından inmiş bulunan her emri uygulamak zorundayız.

Hz. Peygamber (sav) mücadelesi boyunca aynı zamanda çağrısını koruyacak güvenli bir yer bulma çabasını da sürdürüyordu. Çağrının böyle bir yerden yayılması ve halkı tarafından da desteklenmesi şarttı. Arkadaşlarının felaketlere uğradığını gördükçe bunun kaçınılmaz gereğini düşünüyordu. Bir ara dikkati Habeşistan üzerine yöneldi ve arkadaşlarına:

"Habeşistan'a gitseniz iyi olur. Orada bir kral var ki kimse onun yanında zulme uğramamaktadır. Orası doğruluk ülkesidir. Çektiğiniz acılardan Allah sizi kurtarıncaya kadar orda kalırsınız." Bunun üzerine müslümanlar Habeşistan'a iki kere göç ettiler. Fakat orası hoşlarına gitmedi. Çünkü küçük bir azınlık idiler. Sayılan sekseni geçmiyordu. Azınlıklar daima yabancılik hisseder, özellikle dini ve dili farklı olan bir azınlık, toplum içinde soyutlandığını, dışlandığını sanır. .

Nitekim bugün bile Habeşistan'da yaşayan müslümanların durumu böyledir. Üstelik Hristiyan din adamları müslümanlara karşı tepki gösteriyorlardı. Habeşistan Necaşisi onlara ilgi gösterdiği halde müslümanlar bu olumsuzlukları yaşıyorlardı. Bir ara bu göçmen müslümanlar tüm Mekke halkının İslâm'a girdiğini duyar duymaz hemen davranıp memleketlerine döndüler. Fakat Mekke'ye ulaşır ulaşmaz, aldıkları haberin doğru olmadığını gördüler. Bununla beraber onlardan hiç kimse, Mekke'li liderlerden birine sığınmadan evine giremedi. Bazıları ise gizlice girdiler.

Göçmen müslümanların Mekke toplumu içindeki hayatı yine eski durumuna döndü. Hz. Peygamber (sav) ise belki Sakıyfoğulları'ndan destek bulur diye Taife gitti. Ne çare ki orada engellerle ve kovulmayla karşılaştı. Çok üzgün ve moralsiz olarak tekrar Mekke'ye döndü.

Hz. Peygamber (sav) bu kez de etkinliklerin düzenlendiği zamanlarda gidip kendini kabilelere takdim ediyor, bu kabilelerden bazıları belki kendisini destekler diye onlara davasını anlatıyordu. Fakat Kureyşliler hep onu izliyor, onunla bu kabilelerin arasına girerek çeşitli iftira yalan ve dedikodularla onun ve davasının aleyhinde çalışıyorlardı.

Ne var ki bir hac mevsiminde Yesrib (Medine) hacılarıyla bir araya gelerek Kureyşliler'in gözlerinden uzak bir yerde onlarla görüştü. Onlara davasını anlattı. Bu Medine'li grub da Hz. Peygamber (sav)'i iyice anlayarak ona iman ettiler ve

gelecek hac mevsiminde Akabe denilen yerde tekrar kendisiyle buluşmak üzere ona söz verdiler. Nitekim bir sonraki yıl bu randevu gerçekleşti.

Buluşma sırasında Hz. Peygamber (sav)'in amcası Abbas da yeğeni ile birlikteydi. Abbas henüz müslüman olduğunu açıklamamıştı. Hz. Peygamber (sav)'in güvenliğini sağlamaları için bu Medine'li gruptan kesin söz aldı. Ondan sonra Medine'liler, Hz. Peygamber (sav) 'in kederde ve kıvançta bütün emirlerine bağlı kalacaklarına, eşlerini ve çocuklarını korudukları gifo -eğer Medine'ye gelecek olursa- onu da aynen koruyacaklarına ilişkin söz verdiler ve ona bey'atte bulundular.

Bu olaydan sonra Hz. Peygamber (sav) Mekke'de bavskı altında yaşayan sahabilerine, Yesrib'e göç etmeleri için izin verdi. Onlar da gerek gruplar halinde gerekse -Kureyşliler'den korktukları için-gizli olarak teker teker Medine'ye göç etmeye başladılar. Göç eden müslüman kişi eğer dokunulamaz kadar güçlü ya da çok cesur ise bazen de herkesin gözü önünde Mekke'den çıkıyordu. Hemen bütün sahabilerin Mekke'yi terk etmesinden sonra Allah'ın elçisi ile arkadaşı Ebubekir'de nihayet Medine'ye göç ettiler. Hz. Peygamber (sav) burada müslümanları ikişer ikişer kardeş ilan etti. Böylece Medine'deki İslâm topluluğu kenetlenmiş bir tek kütle haline geldiler ve ilk İslâm devletinin çekirdeğini oluşturdular. Burada artık gizlice Öğütlenmelerine gerek yoktu. Çünkü çoğunluk artık iman kardeşi olmuşlardı. Nitekim bir ülkede

İslâm yasaları uygulandığı zaman orası otomatik olarak bir İslâm devletine dönüşmüş ve bütün müslümanların sorumluluğunu üstlenmiş olur.

Düşmana karşı savaşmak için eğitim konusuna gelince Hz. Peygamber (sav) zamanında silahlar sıradan şeylerdi. Erkekler çok erken yaşlarda silah taşımaya başladıkları için onu kullanmayı çok iyi bilirlerdi. Bugün de ortam ve şartlar çok müsaittir. Fakat yukarıda da anlatıldığı üzere eğitim, düşmanı şaşırtma stratejileri ve düşmanla müslüman mümkün, olduğunca yüzyüze gelmemek yani sıcak temas ve fiili durumlar yaşamamak için sözü edilen kuralları çiğnememek gerekir.

İslâm mücahitleri için gerekli olan dövüş eğitiminin süresine gelince işaret etmek gerekir ki çok kere bu işi yapanlar acele ediyorlar ve meseleler de bu yüzden çarpıtılıyor. Eğitim gören mücahitler ise eğri büğrü yollardan eğitimini bitiriyor (yani sağlam ve güvenilir sistemlerle yetiştirilmeden cephelere yollanıyorlar). Dolayısıyla bunların çoğu düşmanlarının pusulalarına düşüp kurban gidiyorlar. Sebebi ise yeteri kadar korunamadıkları içindir.

Halbuki Hz. Peygamber (sav) onüç yıl süreyle her türlü işkencelere, acı ve ızdıraplara göğüs gererek mücadelesini sürdürürken sahabilerini de koruyordu. Dava arkadaşlarına verdiği sağlam terbiyeye, her türlü zorluklara ve müsait olmayan şartlara karşı direnç gösterebilecek ehliyetli ve

temkinli unsurlar yetiştirmesine rağmen yine de bu uzun süre içerisinde devlet kuramadı.

Eğer Medine'ye göç olmasaydı; Medine'li Ensar topluluğu Mekke'li göçmen müslümanlara destek vermemiş olsalardı ve İslâm hayat sistemi Medine'de egemen olmasaydı İslâm'a çağrı faaliyetleri Mekke'de Allah bilir daha ne kadar sürecekti.

Hiz. Peygamber (sav) bu aşama için bir süre belirlemiş değildi. Çünkü elinde değildi. Ona düşen görev, İslâm'a çağrı yapmak ve çalışmaktır. İşin sonu ise Allah'ın elindeydi. Çünkü O ancak istediğine yardım eder.

Nitekim Hiz. Peygamber (sav) sahabileri, zafer ve kurtuluş için ondan dua diledikleri her seferinde onlara "fakat çok acele ediyorsunuz." diyordu. Dolayısıyla biz müslümanlar her şeyden önce çağrı yapmakla ve Allah rızası için çalışmak ve bu çalışmada da samimi olmakla mükellefiz. Sonuçlara ve eğitimin olgunlaşmasına gelince bu yalnızca Allah'ın elindedir. Biz eğer çalışırsak harcadığımız çaba ve gösterdiğimiz içtenlik kadar sevap kazanırız. Çok kere acele etmek, işin hüsrarla sonuçlanmasına sebep olur. Çünkü çalışmalar doğal şekilde tamamlanmamıştır da ondan. Acele etmek bazen insanın yok olmasına bile neden olabilir. Çünkü henüz iki ayağı üzerinde duramamıştır.

Örneğin birileri diyebilir ki: Hiz. Peygamber (sav) zamanında müslümanlar aynı şehirde oturuyor, aynı merciye başvuruyorlardı; kültür kaynakları aynıydı. Hatta İslâm devleti genişledikten sonra dahi ışınlama ve yönlendirme

konusunda Medine yine merkez olmayı koruyordu. İslâm devletinin merkezi Dımaşk'a, Bağdat'a, Kahire'ye ya da İstanbul'a nakledilince de İslâm birliği gerek halifeliğin kişiliğinde gerekse kültür kaynağının aynılığında devam ediyordu. Fakat bugün durum değişmiştir. Çünkü siyasi sınırlar İslâm topraklarını bölmüş bu nedenle de müslümanlar arasında çeşitli görüş ayrılıkları meydana gelmiş. Hedefler farklılık göstermiştir. Öyle ki her ülkede düzen ayrı bir yön tutturmuştur.

Bu söz doğrudur. Fakat bizim yine de kapsamlı bir bakışla konuya eğilmemiz gerekir. Bugün İslâm dünyası Allah'a şükürler olsun ki birçok ülkelerin varlığıyla ortada bir gerçektir. Bununla birlikte bir çok organizasyon, İslâm dünyasındaki islâmî hareketler arasında bağlantı kurmak onları birbiriyle tanıştırmak müslümanlar arasındaki halkaların pekiştirilmesi için faaliyet merkezleri kurmak üzere çaba harcamaktadırlar.

Tabiatıyla bizim de sağlam bir İslâmî noktadan hareket ederek bu gelişmelere ayak uydurmamız ve Özellikle ırkçılıktan ve kampçılıktan uzak, çok uzak durmamız lazımdır.

Bizim esasen şöyle düşünmemiz gerekir.

1) Her İslâmî hareket genel islâmî çalışmanın bir parçasıdır.

Bütün müslümanların katıldıkları genel hareketin bir parçasıdır. Bu insanlar ırkları ve dilleri ne olursa olsun bu

hareketleri ayrı ayrı yerlerde başlatmışlardır. Şu halde bütün ülkelerdeki İslâm! hareketler aynı çizgidedir.

2) İslâm cemaatlerinden her biri müslümanların bir bölümüdür/ ^[83] tümü değildir. Bu cemaatlerden sadece biri İslâm için çalışıp diğerleri bu çalışmanın dışında kalmamaktadır ki suçlanarak bu çemberin dışında bırakılmış olsunlar. Ne yazık ki bu tutumun sonucu olarak dünyadaki İslâm cemaatleri birbirleri aleyhinde çoğalmıştır. Halbuki İslâm birdir ve aynıdır. Bu cemaatler bu yüzden dayanışmayı kaybetmişlerdir; ırkçılık kampçılık ve çatışmalar gelişip gitmiştir. Ne yazık ki İslâmî faaliyetler alanında bu yanlışlıkla çok şeyler olmuş, bazıları inadında da ısrar etmiştir.

Şunu da çok iyi bilmek gerekir ki hangi cemaat olursa olsun ve ne kadar önemli bir cemaat olursa olsun hiçbir zaman bunların bir tanesi bile dünya müslümanlarının yüzde birini temsil etmemektedir. Dolayısıyla her cemaat, müslümanların tamamı değil, ancak bir kısmı olarak kalacaktır.

3) Yapılacak çalışmaların "müminler ancak kardeştir" âyet-i kerîmesinin ifade ettiği çerçeve içerisinde sürmesi gerekir. Bu suretle müslüman toplum içinde herkes birbirine yardımcı olacaktır. İslâmî anlamıyla her müslüman diğer müslümanların kardeşi olduğundan, birinin diğerini desteklemesi aynen kendi ülkesindekikendi şehrindeki ve kendi mahallesindeki müslüman gibi ona yardımcı olması vaciptir.

Sırf hemşehrisiyle, ya da vatandaşlık bağlarıyla bağlı olduğu kimseyle işbirliği içinde olabileceğini sananlar İslâm kardeşliğini böylesi çirkin, grupçu bir anlayışla ırkçı sosyalist bir yaklaşımla yorumlayanlar hatalıdırlar. İslâm kardeşliği bir grup veya örgüte girenin oradaki üyelerle kurduğu arkadaşlık ilişkisi gibi değildir, keza hemşeriler veya aynı devletin vatandaşlığını taşıyanlar arasındaki ilişkiler bütünü de müslüman kardeşliği olmadığı gibi herhangi bir bağla irtibatlı olanlar arasındaki yakınlık da mü'minlerin kardeşliği değildir.

4) Egemen güçlerin kucağına düşüp onlara dalkavukluk ederek yandaşlarının, sözde zorbaların zulmüne uğramaması için edindikleri rezil konumlarını İslâm'ın hizmetinde imiş gibi bir yorumla aklamaya gayret edenlerin takındıkları uzlaşmacı tavırlara sapmadan, çalışmalar sırf İslâm uğruna yapılmalıdır.

5) Sözde İslâm'ı temsil ettiklerini ileri süren, ancak İslâm'ı yaşamayan kimselerin etrafında değil, bilakis İslâm'ın etrafında toplanmak ve örgütlenmek gerekir. İnsanlar, nihayet bu dünyadan çeker giderler, ancak yaptıkları geride kalır. İnsanlar yanlışlık da yapabilirler, doğru da davranabilirler, İslâm ise sağlamdır ve kuşkuyla neden olan hiçbir yanı yoktur. Biz insanlara, İslâm'a uygun hareket ettikleri kadar ancak değer veririz. İslâm'a ters düşenlerin ise karşısında dururuz. Her eylem, onu işleyenin amaçlarına ve gidişatına göre değerlendirilir.

6) İlim erbabıyla her alanda danışma içinde olunmalıdır. Karşılıklı tavsiyeleşmeli. Düşmanların komplo ve planlarını

boşa çıkarmak için karşılıklı düşünce bilgi ve sistem alışverişi yapmalıdır.

Bu çizgi izlenerek yapılacak her iş, elbetteki sağlıklı ve samimi olacaktır. Umarız müslümanların gayretleri Allah tarafından kabul görür. İşte o zaman zafer için dua etmeye hak kazanmış oluruz ve zafer Allah tarafından bize ihsan edilmesi gerekli olur. Zira Allah Teâlâ: "Müminleri zafere ulaştırmak üzerimize bir haktır." buyurmaktadır^[84]

Seçim

Seçim sistemi -bazı kimselere- halkın en ideal temsil edildiği alternatif olarak gözükmekte, bazıları da konuyu abartarak seçime dayanan yönetim şeklinin İslâm nizamındaki "Şura" sistemine en yakın idare biçimi olduğunu saymaktadır. (Alim kisvesine bürünmüş) bazı kimseler de bu yolda fetva vererek seçime dayalı yönetim şeklinin bizzat İslâm nizamı olduğunu ileri sürmektedirler. Bu adamlar seçimin, çoğunluğun görüşünü yansıttığını, dolayısıyla çoğunluğu temsil eden kesimin toplumu yönetir olması ve azınlıkta kalanların da onlara uyması gerektiğini savunuyorlar. Sözde halk yönetimi ya da başka adıyla "demokrasi" bu imiş.

Olan şu ki, bugün bilim ve teknoloji alanında Batının kaydettiği başdöndürücü ilerlemelere bakarak onun -siyasi yönetim biçimi olarak- ortaya koymuş bulunduğu bu yaklaşıma aldanan birçok insan vardır.

Geri kalmışlığın bir sonucu olarak da bu insanlar aşağılık duygusuna kapılmış bulunmaktadır. Bunlar batı

uydusu taklitçi bir yolu izleyerek Avrupa'da egemen olan herşeye çarpılmış oldukları için körü körüne batıya uymayı seviyorlar.

Tabiatıyla insan sevdiği şeyi daima yüceltir, hatta onda bulunmayan üstün nitelikleri varmış gibi kabul eder.

İşte bu yaklaşım, alim kisvesi içinde bulunan bazı kimselerin, batıdaki sistemleri -faydalı olup olmamasına bakmaksızın- İslâm dünyasında da uygulanması konusunda davetiye çıkarmasını sonuçlandırmıştır. Bu adamlar batıdaki yönetim biçimlerini ve dayandıkları sistemleri İslâm'a en yakın idare şekilleri olarak nitelemektedirler. Halbuki bu görüş bilgisizliğin ta kendisidir.

Azınlıktan ve çoğunluktan amaç insanların durumları bu ise peygamberlerin ve Allah elçilerinin üstlendikleri rol nerede kalacaktır?

Tarih boyunca gelmiş geçmiş liderlerin ve ıslahatçıların üstlendikleri görevler ve yaptıkları işler ne olacak?

Peki bunlar, kendilerine verilen görevler ve üstlendikleri ödevlerle bir kenara atılarak terk mi edileceklerdir?

Bunların getirdiği birikimleri, insanlık bugün ne yapacak, bunları nasıl işleyecektir?

Bu seçkin insanlar, yoksa vaktiyle çağdaşı oldukları cahillerin ve genelin heveslerine göre mi hareket etmeliydiler ya da ne yapmalıydılar?

İslâm'da azınlık ve çoğunluk diye birşey yoktur. Fakat İslâm'a göre hak ve batıl vardır {Yani gerçek ve gerçek olmayan vardır; doğru vardır, yanlış vardır).

Hak ve gerçek öyle bir şeydirki, savunucusu bir kişi bile olsa ona uymak zorunludur. Batıl (gerçek olmayan) ise bütün toplum tarafından savunulsa ve uygulamaya konsa bile ona baş kaldırmak ve onu bir kenara itmek her kesin görevidir.

Nitekim peygamberler ve Allah'ın elçileri hakka doğruya ve gerçeğe insanları çağırırlarken yalnızdırlar. Tek başlarına bu daveti üstlenmekte ve insanlara yalnız başlarına çağrı yapmaktadırlar. İçinde yaşadıkları toplumun tümü, çıkarları ve hevesleri uğruna onlara karşı mücadele eder, bâtıla tutunarak onlarla savaşırlar. Allah Teâlâ, Hz. Peygamber (sav)'in şahsında bu konuda bizi şöyle aydınlatmaktadır.

"Ey Muhammedi Yeryüzünde bulunanların çoğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar ancak sanıya uymakta ve yalandan başka şey söylememektedirler."^[85]

Hız. Peygamber (sav) ilahi elçilikle gönderilip kendisine vahye-dilen mesajları iletmekten sorumlu tutulunca emrolunduğı şeyleri açık ve çarpıcı bir şekilde ilan etti. Ne var ki Arap dünyası üzerinde sahip oldukları liderlik ve sürdürdükleri zevkleri ellerinden çıkacak diye kapıldıkları korku yüzünden Kureyşliler Hız. Peygamber (sav)'in karşısına dikildiler. Ayak takımını Hız. Peygamber (sav)'e karşı kışkırtarak ona saygısızlık ettiler. Bir çok put yerine, "Allah

birdir" dediği için onunla alay ettiler. Atalarının kulluk ettiği putlara perva etmediği için onunla eğlendiler. Hz. Peygamber (sav)'in söylediklerine "Sırf iftiradır ve uydurmadır." dediler, "böyle şeyleri şimdiye kadar hiç kimse duymadı" diye her tarafı velveleye verdiler.

Allah Teâlâ onların bu saldırılarını şu şekilde anlatmaktadır:

"Sâd. Şanlı Kur'an'a and olsun ki o kâfirler ileri sürdüklerinin tam tersine bir küstahlık ve parçalanmışlık içindedirler. Onlardan önce de nice kuşakları yok ettik. O zamanlar feryat ediyorlardı. Halbuki artık kurtulma fırsatını kaçırmışlardı. Aralarından kendilerine bir uyarıcının gelmesine şaşmışlar ve "bu çokyalancı bir sihirbazdır, bütün ilahları bir tek ilah halinemi getirdi? Doğrusu bu tuhaf bir şeydir," demişlerdi. Onlardan ileri gelenler: "Yürüyün Tanrılarınıza bağlılıkta direnin sizden istenen sadece budur. En son dindede böyle bir şey duymamıştık, bu ancak uydurmadır."^[86]

"Bilakis! Biz atalarımızı bu dine bağlı olarak bulduk, biz de onların izindegiz. -İşte böyle- senden önce hangi memlekete bir uyarıcı -bir peygamber- göndermişsek mutlaka oranın sosyeta: Biz atalarımızı bu din üzerinde bulduk biz de onların izindegiz, d emişlerdir."^[87]

Dolayısıyla hal böyle olunca Kureyşliler'in tutumu karşısında ne yapmalıydı. İslâm'a çağrıtı bırakıp - çoğunluktadırlar diye- puta tapanların görüşlerine uygunmu

hareket etmeliydi yoksa karşısında direnen ve ona savaş ilan eden çoğunluğa perva etmeyip hak ve gerçek uğruna kendisine iman etmiş bulunan azınlığın yanında mı yerini almalıydı?

Hiç kuşku yok ki taraftarları ne kadar az olursa olsun yine de hakkın ve gerçeğin yanında yer almak, batıla karşı savaş açıp taraftarları ve destekçileri ne kadar kalabalık olursa olsun onunla mücadele etmek üzere yola devam etmek gerekiyordu.

Ne yazık ki zaman içinde insanların akıllarına bid'at ve hurafelere karşı bir eğilim girdi. Bilgisizliğin yaygınlık gösterdiği oranda bu hurafeler ve batıl inançlar da çoğaldı. Birçok kimseler bunları dinin özünden şeyler olduğu zannına kapıldılar. Gittikçe bu sanı kesin inanca, varsayımlar zihinlerde gerçeklere dönüştü. Bunun üzerine büyük ıslahatçı şeyh Muhammed b. Abdulvahab harekete geçerek insanlara doğruları açıklamaya başladı. Onlara dinin ne derece uzağına düştüklerini gösterdi.

Allah'a içtenlikle kulluk etmiş kimselerin (yani halk arasında evliya olarak kutsanan saygın kişilerin) artık ölüp gitmiş olduklarını, onlardan, imdat isteyen kimselerin yakarışlarına artık cevap verecek durumda olmadıklarını, darda kalıp yardım isteyenlere asla yardım edecek bir olanağa sahip olmadıklarını dua ve yakarışın sadece ve yalnızca Allah'a yapılması gerektiğini, esasen zorda kalıp ona dua eden kimseye yalnızca Allah'ın yardım edebileceğini, başındaki

belanın ancak Allah tarafından def edilebileceğini, bu nedenle de tepki gösterdiler ve yatırlar üzerindeki türbelerin yıkılması gerektiğini ortaya koydu.

Tabiatıyla alışkanlıklarını bırakamayan insanlar bütün bunları büyük bir tuhaflıkla karşıladılar, bunu İslâm dinine karşı bir cinayet ve dinden bir uzaklaşma olarak saydılar. Çünkü bu türbelerin içinde yatan insanlar, onlara göre dokunulmazlığa sahip evliya ve salih kimselerdi; kerametleri vardı, böyle bir şey nasıl olabilirdi?!

Bu nedenle halk yığınları şeyh Muhammed b. Abdulvahab'a

karşı şiddetle cephe aldılar. O da bu nedenle sık sık yer değiştirmek zorunda kaldı ta ki zaman geldi, Allah Teâlâ ortamı onun çin müsait hale getirdi.

Ona yardım edecek ve davasına rehberlik edecek kimselerin varlık göstermesini takdir buyurdu. Düşmanları ise sırf aleyhindeki dedikodulara dayanıp sözde dine yeni şeyler ilave ettiği zannına kapılarak ona karşı savaş ilan ettiler: Halbuki o, yeni bir şey uydurmamış İslâm'a herhangi birşey ilave etmemişti. Bilakis O, gerçeği açıklamış, hak yolu aydınlatmıştı.' [88]

Eğer bu ıslahatçı önder, döneminin cahili çoğunluğu karşısında susup öteden beri gördükleri ve yaşadıkları batıl inançlara alışan genele boyun eğmiş olsaydı esasen yabancı öğretiler bu şekilde ancak islâm'a girmiş olacak islâm'ın arı gerçekleri birer efsaneye dönüşmüş olacaktı. Sonuç olarak

şunu vurgulamak gerekir ki din ne çoğunluğu ne de azınlığı tanır. Çünkü bütün ümmet Kur'an'ın kesin "nas"ları karşısında boyun eğmek zorundadır.

Avrupa, vaktiyle karanlık bir cehaletin içerisindeydi. Sonra bazı insanlar yavaş yavaş aydınlanmaya başladılar. Bazı bilginler yetişip çeşitli deneyler yaptılar ve belli bir takım bilimsel sonuçlara ulaştılar. Ne var ki akıllara musallat olan ve halk üzerinde büyük bir etkiye sahip bulunan kilise adamları (yani ruhban sınıfı) bu bilginlerin ulaştıkları gerçekler karşısında paniğe kapıldılar. Dolayısıyla onlara karşı cephe aldılar. Onların bilimsel çalışmalarını dine karşı saygısızlık olarak nitelediler. Bununla da yetinmiyerek cahil halkı onlara karşı kışkırttılar ve devlet yöneticilerine de onları şikayet ettiler. Bunun üzerine bilime hizmet etmiş olan bu şahsiyetlerden güya dine karşı geldiği gerekçesiyle birçok kimseler öldürüldü.

Bu gelişmelerden sonra bu kez de kilise adamlarıyla bilginler arasında mücadele başladı. Ta ki bir zaman geldi liderlerden bazıları ilim adamlarını desteklediler. Bu suretle kiliseyle bilim arasındaki halka koptu ve nihayet kilise, bilimin karşısında hüsrana uğradı. Bilim ise egemen oldu. Ondan sonra bilimsel deneyler yapılmaya başlandı ve bunlar uygulanmaya kondu. Böylece uzun karanlık dönemlerden ve gafletten sonra Avrupa silkinerek uyandı. Sonuç olarak yine şunu ifade etmek gerekir ki bilimsel gerçekler çoğunluk ya da azınlık diye bir ayırım tanımaz bilimin tümü bilimdir. Öyle ki

bir tez, bilimsel deneyden geçip kesinlik kazansın diye yapılan bilimsel çalışmaların tümü bir bütündür. Ta ki ona aykırı olan şeyler ortaya çıkıncaya kadar.

Başka bir örnek vermek gerekirse:

Bir zamanlar Yahudiler Filistin'e dadanmaya başlamışlardı. Haçlılar'ın da yardımıyla nihayet bu topraklara yerleşerek yerlihalkı yurtlarından kovdular ve bölgeyi gaspettiler. Sonra da yayılmacı faaliyetlerini sürdürebilmek için komşu ülkelere karşı saldırılara başladılar. Bunun üzerine komşu ülkeler de mecburi askerlik sistemini getirerek gençlerini silah altına almak zorunda kaldı. Halk önce bu sistemi memnuniyetle karşıladı. Fakat uygulamaya geçilince bu kez firar olayları başladı. Herkes bedel ödeyerek askerlik yapmaktan kurtulmak istiyordu.

Nihayet (bu güçlü eğilim karşısında) devlet mecburi askerlik sistemini bedelli askerliğe dönüştürmek zorunda kaldı. Bir süre sonra halkın çoğunluğu bu uygulamayı eleştirir oldular. Çünkü herkes çıkarma bakıyor ve kendi kişisel sorununu düşünüyordu. Herkes ülkenin meselesini ve ümmetin çıkarlarını adeta birlikte ihmal ediyordu. Bütün bunlara baktığımızda acaba çoğunluğun görüşüne uyarak mecburi askerlik sisteminin kaldırılmasına taraftar olalım da bu suretle ümmeti tehlikeye mi atalım, yoksa azınlığın görüşüne mi uyalım. İşte buradan da anlaşılıyor ki ümmetin genel çıkarı çoğunluk ve azınlık diye bir ayırım tanımaz.

Ümmet esasen çıkarının gereği olan kurallara kendisi uymalıdır.

Bazı kimselerin, zorunlu askerlik konusunda değişik görüşleri var. Bunlar çoğunluğun askerlikten kaçındığını reddediyorlar. Fakat ailenin bir çocuğu askere gittiğinde evde meydana gelen hüzünlü havaya, bedelli askerliğe karşı olan eğilime ve askerlerin terhis olurken duydukları sevince bakarak ikna olmaktadır.

Bilmemiz gereken bir nokta daha vardır ki o da şudur: Kişinin kendisiyle başbaşa bulunduğu sıradaki düşünceleri onun emsalleriyle oturup konuştuğu sıradaki düşüncelerinden farklıdır. Halkına karşı ya da bir kalabalığa karşı kişinin açıkça haykırarak söylediği şeyler esasen yalnız basma iken düşündüğü şeylerden çok kere farklıdır. Nitekim medyada, halk adına yapılan açıklamalara; ya da büyük kalabalıkların ve toplumun birlikte ifade ettiği fikirlere bakılacak olursa bütün halkın zorunlu askerlik yapmayı ve gönüllü olarak cephelere koşmayı desteklediğini görüyoruz.

Toplumsal söylemlerde herkesin vatan borcu uğruna canını seveseve vermek istediğine tanık oluyoruz. Eğer gerçek bu ise ohalde neden herkes buna rağmen bedel ödeyerek askerlik yapmamayı istemektedir, neden vatandaşlar cephelere gitmekten kaçınıp silah altındayken bile kışlalarda ve askeri bürolarda şehrin içinde askerliklerini yapmak istiyorlar; neden askere gitmemek için beş.yıl yurt dışında

Çalışmanın yollarını araştırıyorlar ve neden ailenin bir çocuğu askere gittiği zaman evdekiler üzüntüye kapılıyor?

Belki bazı kimseler bütün bunların, imanının zayıf olduğu, cihad ortamının bulunmadığı nedenlerine bağlayarak ayrıca bu durumun, egemen olan sosyal ve kültürel şartlardan, kişinin fitratmda-ki korunmacı eğiliminden kaynaklandığını ileri sürüyor olabilirler. Bahaneler bahaneler... Bütün bunlar kişisel görüşlerdir. Bu düşünceler ve daha başka türlüsü de hepsi kişisel çıkarları anlatmaktadır. Ancak mmetin çıkarı mecburi askerliği gerektirmektedir. Herhalkrda biz durumun ıslahından ve cihad mekanizmasının yeniden çalıştırılmasından yanayız.

Din, ilim ve ümmetin çıkarları madem ki çoğunluğa azınlığa bakmıyor şu halde çoğunluğun görüşüdür diye biz neye önem verebiliriz, neyi araştırabiliriz, hangi konu üzerinde konuşup onu çok önemli sayabiliriz. Bazı kimseler şunu sorabilirler. Neden bu sözlerinizle bilimi ayrı, ümmetin çıkarlarını da ayrı olarak ifade ettiniz? Halbuki bilim de mmet çıkarlarının kapsamı içindedir. Cevap olarak derim ki ben aslında bu iki kavramı birbirinden ayırmış değilim. Fakat konuyu gerektiği kadar açıklığa kavuşturmak ve tartışmayı kolaylaştırmak bakımından bu iki kavramı ayrı ayrı ifade ettim. Gerek yönetimde, gerek politikada gerekse örgütlenmede seçimin gerçek değeri hakkında bir yargıya varabilmemiz için, çoğunluğun seçim olayında nasıl bir değer ifade ettiğine bakalım.

Bilindiği üzere toplum bireylerinin tümü gerek bilgi ve kültür bakımından gerekse olgun bir dünya görüşü bakımından eşit seviyelerde değildirler. Hatta (dünyanın neresinde olursa olsun) toplumun çoğu bu konuda istenen düzeyin daha gerisindedir. Hal böyle olunca bütün toplumu oy kullanmaya çağırdığımız zaman herkesi kültür, bilgi, deneyim ve dünya görüşü açısından aynı düzeyde tutmuş oluruz. Hatta açıkça ifade etmek gerekirken dünyaolaylarını sahip olduğu uzmanlık bilgileri sayesinde analiz edebilen, bilim alanında önemli yere sahip olan bir ilim adamıyla bu dünyadan habersiz, eşya ve olayların sebep ve sonuçları hakkında hemen hiçbir bilgiye sahip bulunmayan kuru bir cahili aynı düzeyde tutmuş oluruz. Öyle bir cahilki oyunu para karşılığında ya da herhangi bir çıkar için kullanabilen bir tip olur. Peki hangi akıl bu eşitliği onaylayabilir ve hangi mantıkla böyle bir seçimden sağlıklı sonuçlar alınacağına inamlabilir.

Çoğunluk bilgi, kültür, deneyim ve erdemler açısından daima istenen seviyenin gerisinde bulunduğundan bu büyük kitleyi akrabalık, arkadaşlık ve dostluk ilişkileriyle duygusal yönlerden yaklaşılarak parayla, politik yollarla baskılarla ve nihayet göz dağı vererek korkutarak yönlendirmek pekâlâ mümkündür. Seçim mevsimlerinde adayların sırf kazanabilmek için ne büyük hilelere baş vurduklarını hepimiz görüyoruz. Şu halde seçim sonuçları halkı temsil edenlerin değil, tam tersine daima parayı ve serveti temsil edenlerin başarısıyla sonuçlanır.

Nitekim Amerika Birleşik Devletler i'nde zenginlerin paralarının, seçim dönemlerinde ne büyük roller oynadığını hepimiz biliyoruz. Bu paraları temsil edenler, sırf kapitalizmi ve -bizzat kendi deyimleriyle- "kapitalist düzeni ayakta tutmak" için seçimlere giriyor ve kazanıyorlar.

Keza yahudi oylarının, îsraili para ve silahla destekleyen ve amaçlarının gerçekleştirmesine yardım eden Amerikan siyasetinin ayakta durabilmesi için ne kadar büyük rol oynadığını da biliyoruz. Öyle ise nerede halkın oyu? Nerede halk iradesi ve halkı kimler yönetiyor? Acaba halk mı kendi kendini yönetiyor, yoksa para, ya da (uluslararası kampların kapalı kapılar ardından pazarlık yapıp üzerinde uzlaştıkları) siyaset mi onları yönetiyor?

Bugün Sovyet İmparatorluğunda' ^[89] yandaşları ülke halkının % 50'sini geçmeyen komünist partisi, yönetimi elinde tutmaktadır. Bununla beraber parti, bütün halka musallat olmuş durumdadır.

Adaylığını koyma hakkına sahip olanlar yalnızca komünist partisi üyeleridir. Parlamento ve büyük üyeler sadece onlardan oluşur. Rus politikasını çizenler ve istedikleri kadar para kullananlar bunlardır. Dolayısıyla komünist partisi ileri gelenleri kapitalistlerin en büyükleriyle boy ölçüşmektedirler. İşin ilginç yanı şu ki, gerek komünistler, gerekse kapitalistler demokrasiyi uyguladıklarını (ya da başka bir deyimle) halk yönetimini en geniş anlamıyla hayata geçirdiklerini ileri sürüyorlar.

Eğer bu dediklerinde her iki taraf da samimi iseler, ne zavallıy-mış bu demokrasi denen şey yok yalan söylüyorlarsa, yalan üzerine kurulu bir düzene de "yazıklar olsun!" demek yaraşır.

Gerçek şu ki halk, Rusya'da demokrasi adına ezilmektedir. En öncelikli halklardan ve en küçük özgürlüklerden bile insanlar engelleniyor. Mülk edinmek inanmak ve ibadet etmek yasaktır. İnsanların inançları ve kutsal değerleri çığnenmekte, küçümsen-mektedir. Öyle ki eğer vatandaş, ortodoks hristiyanlardan değilse komünist geçinse bile -şayet dindarsa- mutlaka aşağılanır.

. Sözde demokrasiyle yönetilen Rusya'da durum böyleyken, yine demokrasi ile yönetilen Amerika Birleşik Devletleri'nde kapitalist zümre mide fesadına uğramıştır. Siyaset meydanında rol oynayanlar ise kapitalistlerdir. Yoksullar ise sefalet ve perişanlık içinde yaşamaktadırlar.

Keza Sovyetler Birliği'nde Ortodoks hristiyan olmak koşuluyla Rus kökenli vatandaşlar birinci sınıf, onların dışındakiler ise üçüncü, hatta dördüncü sınıf vatandaş sayılmaktadırlar. Müslümanların ise hangi sınıfa dahil edildikleri belli değil. Herhalde unsurların en sonuncusu sayılmaktadırlar. Aynı şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nde hristiyan beyazlar birinci sınıf, diğerleri ise daha aşağı sınıftan sayılmaktadırlar. Ayrıca Amerika'da beyazlarla siyahlar arasında ırk ayırımı yapılmaktadır.

Sovyetler Birliği İmparatorluğunda lke yönetimini tekeline tutan, sadece buradaki komnrist partisi değildir. Bilakis komünizmin egemen olduğu bütün ülkelerdeki komnrist partileri ile -kendi deyimlerine göre- gerek gelişmiş olsun gerekse geri kalmış olsun, tek parti'ile yönetilen ülkelerdeki egemen sınıf birlikte bu yönetimi paylaşmaktadırlar. Bu ülkelerde halk üzerinde otorite kuranlar parti üyeleridir. Devlet, burjuvalar arasında bir yağma malıdır. Bütün bunlardan sonra da demokrat olduklarını, ülkelerinin, demokrasi ile yönetildiğini ileri sürüyorlar. Sebebi de şudur "seçim" diye uydurdukları bir sistemle, partileri için belirledikleri yeleri "parlamento" adını verdikleri bir yerde topluyorlar. Ondan sonra da bir yerden talimat alıp onu oy birliği ile kabul ediyorlar, ya da oturum, kurul toplantısı diye adlandırılan birleşimlerde konan imzalarla -sözde- karara bağlıyorlar.

İşte demokrasi diye söylenen yönetim biçimi budur. Bu kamplardan herbiri-kendi rejimi adına şarkısını söylüyor ve onun en ideal yönetim biçimi olduğunu ileri sürüyor ise de bunu hiç bir sağduyu kabul edemez.

Devletin yönlendirici rolünü, yönetimlerin tehditleri altındaki vatandaşların kapıldığı korkuyu ve altında ezildikleri baskıyı da unutmamak gerekir. Bu nedenledir ki zaman zaman tarafsız hükümetler -bir önlem olarak- seçimleri denetlerler, bununla beraber yine de seçim, egemen gler

tarafından yönlendirilmekten kurtulamaz. Genellikle de devletin Öngördüğü şekilde seçimler sonuç verir.

Şu halde -yukarıdaki örneklerde de görüldüğü üzere- mademki ideal bir yönetim biçiminin kurulması için azınlık ve çoğunluk ayırımının hiçbir değeri yoktur; mademki halk iktidarı denilen ve demokratik olduğu ileri sürülen yönetim biçiminin hiçbir kıymeti yoktur; Ve mademki halen dünyada geçerli olan seçim sistemlerine dayalı yönetim biçimleri -adil bir düzen olmaktan çok uzaktır-ve ne kendisi bir işe yaramaktadır, ne de böyle bir düzene ayak uydurmanın bir yararı vardır.

Özet olarak seçim diye uygulanan sistem esasen systemsizlik üzerine kuruludur. Şu halde işe yarayan yönetim biçimi hangisidir, ve böyle bir yönetim biçiminin uygulaması nasıl olur? Hemen ifade edilmelidir ki insan dünyasında gerçek anlamda adaletin kurulabilmesi için gerekli olan yönetim şekli İslâm'dır. Çünkü -bütünkainatı yarattığı gibi- insanı da yaratan ve ona yarayışlı yasaları vahyeden Allah Teâlâ'dır. İşte insanlığın, gelişme ve ilerlemesini sürdürdüğü tarihin her aşamasında ona yarayan en ideal yönetim biçimi bu ilahi nizam olmuştur. Esasen bazı benzerliklere rağmen şöyle bir fark vardır: Bir aygıt icat eden bir kimse hiç kuşkusuz o aygıtı başkalarından çok daha iyi bilendir. Çünkü o cihazı kumanda etmesini ve bakım şeklini belirleyen ve şu kadar süre sonra yada şu aşamalardan sonra o aygıt üzerinde meydana gelecek değişiklikleri bilen yine o'dur.

İslâm'da yönetim biçimi "şura" sistemine dayanır. Allah Teâlâ Hz. Peygamber (sav)'e şöyle hitap etmektedir:

"Ey Muhammed! Sen onlara şefkat göstererek yumuşak dav-randm. Şayet kaba, katı yürekli olsaydın, hiç kuşkusuz etrafından dağılıp gideceklerdi. Şu halde onları bağışla ve - Allah tarafından da- bağışlanmaları için dua et. -Kamuya ait- işlerde onlara danış. Kararım kesin olarak verdiğin zaman ise Allah'a dayan -ve amacını gerçekleştir.- Çünkü Allah kendisine sığınanları sever." ^[90]

Yine Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "Onlar -yani müslümanlar-Rablerinin çağrısına uydular ve namazı kıldılar. Onların -kamu ile ilgili meselelerde- işleri aralarında danışma ile çözümlenir; ve kendilerine verdiğimiz nzıktan -başkaları için- de harcarlar. ^[91]

Yalnız burada açıklamak gerekir ki "Şûra", toplumun her bireyine danışmak demek değildir. "Şûra" sisteminde kamu yönetimi ile ilgili olarak yalnızca ilim erbabına, deneyimli insanlara ve uzmanlara danışılır. Bununla birlikte görüşünü ortaya koyan ve bir düşünce sunan herkese de ayrıca kulak verilir. Ancak şu var ki yönetimde devlet ve kamu işlerini ilgilendiren meseleler de kendilerine danışılan kimseler sadece "erbab-ı hall-ü akid"dir. Yani ilim adamlarından ve uzmanlardan oluşan danışma meclisi üyeleridir.

İşte halifenin danışacağı, görüş ve düşüncelerini alacağı kimseler bunlardır. Halife ondan sonra kendi görüşünü ortaya koyarve uygulanmasını emreder. İslâm nizamının (İslâm

yönetim biçiminin) temelini seçim (ve seçimle iş başına gelen parlamento ve hükümetler) değil "erbab-ı hall-ü akid"dir. Yani hilafet danışma meclisidir. İslâm nizamında toplumu yönlendirmenin ve yasamanın temeli günümüz örfündeki parlamentolar değil, işte bu mekanizmadır.

Şûra erbabı yani hilafet danışma meclisi üyeleri, İslâm devletinin homojen olarak her yerinden ve ilim erbabı arasından seçilir. Bu seçimde ne isteğe, ne adaylık koymaya, ne politik amaçlarla para harcamaya, yer vardır; ne taraftar kazanmak için propagandalar yapmaya, ne partizan kazanmaya ne de maddi çıkar sağlamaya ilişkin yandaş çoğaltmaya kabile ve akraba kullanmaya gerek vardır. Bu seçimin temeli iman (ilim ve ahlâk) dır. Çünkü îslâ-mî yönetimde Şûra meclisine seçilenlerin çoğu bu meclise üye olarak seçilmeyi ve başkente gitmeyi bile istemezler. -Halkın baskısı altında seçildikleri için- zorlanarak bu teklifi kabul ederler ve genelin çıkarı için bu görevi üstlenirler.

Ancak zorlandıklarında bu görevi alırlar. Ondan sonra uygun gördükleri doğrultuda görüş açıklarlar, ya da İslâm'ın temel kurallarından yasalar çıkarırlar. İslâm meclisi üyeleri, kişisel çıkarları ve hevesleri doğrultusunda değil, kendilerini seçenlerin çıkarı, mensup oldukları kabile ve aşiretin çıkarları ya da devlet politikası gerektirdiği için değil, özgür iradeleri ile görüş beyan ederler. Bazen üyelerin içtihatları arasında farklılıklar ve İslâm kaynaklarından yasa çıkarmaya

çalışırlarken öngördükleri tasarımlar arasında uzlaşmazlıklar olabilir.

Bu durumlar, Emirülmüminin (müslümanlarm efendisi) halife hazretlerine ya da başkanına veya bugün için uygun gördüğümüz sıfat ve unvan altındaki müslümanlarm başbuğuna sunulur. Tabiatıyla o da görüşlerden birini diğerine tercih edecektir. Ancak çoğunluğun ya da azınlığın görüşüdür diye bir ölçüye itibar etmeyecektir. Sadece doğruya en yakın olduğunu tahmin ettiği görüşü ya da toplum için daha yararlı olan görüşü onaylıyac aktır. Bütün bu anlatılanlar iki temel noktayı hükme bağlamaktadır: Birincisi Allah'ın kitabına ve Rasulallah'ın sünnetine dayalı olan İslâm nizamıdır. Zira hiç bir yargının, gerekçe -ne olursa olsun- bu kaynakların dışına çıkması meşru olamaz. Çünkü bu takdirde İslâm anayasasına aykırı olur. İkinci temel nokta ise imandır. Çünkü içtihat sonucu üyelerin görüşleri arasında bir uzlaşmazlık ortaya çıktığı zaman ölçü olarak başvuru olan şey ve temel yönlendirici faktör bu konuda imandır. Burada esasen anlatılmak isteyen şey şudur ki: Yasamada başvuru olan kaynaklar ve itici faktör aynı olduğuna göre görüş farkları çok büyük olmaz. Çünkü devlet başkanı da çoğu zaman ilim adamıdır. Dolayısıyla görüşler genellikle çakışır ve birbirlerine paralellik gösterir.

Demokrasilerdeki seçim sistemi ve bu sistemin getirdiği israf; parayla oy satmalmak, halka baskı yapmak, devlete çelme takıp bocalamasına neden olmak gibi spekülasyonlar;

Ayrıca sırf seçimi denetlemesi ve toplumun herhangi bir ideolojik doğrultuda yönlendirilmesine engel olması için zaman zaman geçici olarak hükümetlerin kurulması, seçim sonuçları ortaya çıkıncaya kadar ülke sorunlarının sonraki tarihlere ertelenmesi, seçimi kazanan siyasi kampın devlet politikasını değiştirmeye kalkışması, bakanlıklarda ve devlet kademelerinde "temizlik" diye nitelenen, kadroların değiştirilmesi gibi felaket denebilecek birçok olumsuzluklar, İslâm şûra sisteminde yoktur.

Yeni bir siyasi kampın seçimi kazanmasıyla birlikte bu kampın belirlediği politikadan piyasalar da etkilenir. Meclis içinde çekişmeler ve kavgalar başlar. Kişisel hevesler ve çıkarlar hükmünü icra eder. Siyasi kazançlar elde etmek, yönetimi ele geçirmek ve benzeri birçok çirkin amaçlar gibi uğrunda rezil araçlara başvuru sonuçların hepsi demokrasilerdeki seçimlerde vardır. Çoğunluk ve azınlık konusuyla halk yönetimi dedikleri şeyler de bu sistemin etkisi altında oluşur. ^[92]

Yönetim

Her ümmetin belli bir yönetim biçimi vardır ki ümmet bu çizgi üzerinde yürür. Bu yönetim biçiminin yasaları, sorumlu kişinin yetkilerini belirler, ona ödevlerini açıklar, yönetim yolunu aydınlatır, yönetim metodunu ve otorite kurallarını koyar...

Keza her ümmet için sosyal bir yaşam biçimi vardır. Bu yaşam biçimi, ümmetin bireyleri arasında egemendir. Ve genellikle o ümmetin inançlarından kaynağını alır.

Aynı şekilde ister bireyleri tarafından kurulmuş olsun, ister başka bir milletinkinden alıntı olsun, ya da ikisinin sentezinden meydana getirilmiş olsun her ümmetin bir de kendisi için tercih ettiği bir ekonomik sistemi vardır.

Genel olarak (sosyo ekonomik) sistemle siyasal rejim arasında uyumsuzluk olabilir. İster kaynak, ister yasama yöntemi bakımından olsun, ikisi arasında hiçbir ilişki bulunmayabilir. Çok kere ikisi de insan eliyle yazılıp çizilmiş birtakım kurallardan oluşur.

Bu nedenle her rejim, yani devletin hem yasası, hem de sosyoekonomik sürekli olarak değişebilir. Çünkü bu yasalar, onları tasarlayanların hava ve heveslerine rağbet ve şehvetlerine göre konmuşlardır.

Dolayısıyla yasamayı yapanlar değişince, kanunların, sistem ve rejimlerin de buna bağlı olarak değişmesi kaçınılmaz olur. Buradan da anlaşılıyor ki (öteden beri ileri sürüldüğü üzere çağın gereği ve değişen ortam ve şartların doğal sonucu değil, yukarıda açıklanan faktörlerin yapay etkisi altında) insan eliyle çiziklen-miş anayasalar, rejimler, sistemler ve kurallar sürekli olarak değişip durur.

İkinci bir nokta daha vardır ki o da bu yapay yasalarla toplumun inanç ve kutsal değerleri arasında hiçbir bağın bulunmayışıdır. Örneğin toplumun inancı zinayı

yasaklamaktadır. Oysa dinin yasaklamış olduğu zina, yalan, aldatmak ve adam öldürmek gibi suçları işlemekten devletin başında bulunanları engelleyecek hiçbir şey bulunmamaktadır. Bununla birlikte, propagandalarına yayan "Sezar'ın hakkını Sezar'a, Allah'ın da hakkını Allah'a ver." sözünü slogan olarak kullanmakta, Sezar'dan sosyal yaşamı, Allah'tan da ibadeti ya da kiliseyi amaçlamaktadırlar. Onlara göre kişi, kilisede ya da ibadethanede istediği kadar ibadet edebildiği gib i kilisenin dışında da istediğini işleyebilir.

Ayrıca pek de rağbet bulmuş olan şu batıl, asılsız ve uydurma deyimi de söyleyip dururlar:

"Din Allah'ın, vatan ise herkesindir.^[93]

Bu cümle de hemen hemen bir önceki cümlemin anlamını vermektedir. Bu da aslında şu demektir: Allah'a istediğin şekilde ibadet et. Vatanın ise dinle, ibadetle herhangi bir ilişkisi yoktur. Dolayısıyla vatan toprakları üzerinde yaşayanlarla birlikte sende vatana hizmet etmelisin. Vatandaşların kimisi isterse puta tapsın, kimisi buzağıya tapsın kimisi insanlardan birine tapsın ya da propaganda yaparak parayla, kadınla başkasını dininden çıkarsın veya isteyenler küfrü gerektiren sözler sarfetsin, küfre saptıran yazılar yazsınlar; herkes özgür olduğu için sen hiçbir şey yapamayacaksın, "Din Allah'ın vatan ise herkesindir." sözünden dolayı kılını kapırdatamayacaksın! ^[94]

Hayır, İslâm ümmeti, vicdanında bağlı olduğu anayasa ve yönetim şekli bakımından ve izlediği sistem açısından bütün ümmetlerden farklıdır.

Her şeyden önce İslâm ümmetinin idealindeki yönetim biçimi onun dininden ve inancından kaynağını almaktadır. Bu (öyle bir ilahi kurumdur ki) gerek bireyin gerekse toplumun yaşamını en dakik şekilde düzenlemiş, onun dünyaya geldiği günden öleceği güne kadar yaşamının her noktasını irdelemiş, kendisiyle başbaşa kalmasından, eşiyle yaşadığı en mahrem meselelere kadar her şeye el atarak sorunlara -doğal- çözümler getirmiş, kişinin müslüman kardeşiyle bütünleşmesinden toplumun en karmaşık konularına, sosyal ve ekonomik hayatın en zor yanlarına kadar her şeyi inceden inceye'değerlendirmiştir. İkinci bir nokta daha vardır ki o da bu yönetim biçiminin bizzat Allah tarafından belirlenmiş olduğu gerçeğidir. Bunun anlamı şudur:

1- İslâm şeriatı, insanların hava ve heveslerine alet edilmekten, belli bir kişinin, bir topluluğun, bir örgütün, bir milletin, bir rengin, bir ırkın veya belli bir kıtada oturanların kaydırılmasında sömürü aracı olarak kullanılmaktan son derece uzaktır.

2- Sabittir. Yani zamanla ve çevreye göre değişmez.^[95]

3- Alternatifi yoktur, içinde çelişki yoktur.

4- İnsan hayatı için en elverişli olan yönetim ve yaşam biçimidir. Çünkü yaratıkları yoktan var eden ve içinden peydahlandıkları doğa ile hepsini birlikte yaratanın bizzat

kendisi onlar için en yararışlı yasaları indirmiştir. Zira Allah Teâlâ yarattığı insanların meselelerini doğasını ve onların - ortak- doğal eğilimlerini hikmetiyle en iyi bilendir. Onlara karşı şefkatlidir.

Dolayısıyla Allah'ın belirlemiş olduğu yaşam ve yönetim biçiminden başkası insanlara yaramaz. Çünkü bunun dışındaki sistemler, eğilimleri farklı, çıkarları eşit olmayan, istek ve iştahları değişik yaratıklar tarafından öngürülmüştür. Nitekim bu yapay sistemlerin herbirinden ayrı bir yönetim ve yaşam biçimi ortaya çıkacaktır ki biri diğeriyle çelişecek ve ancak onu düzenleyen ya da yönlendirenin heveslerine uygun düşecektir.

5- İslâm şeriatı (yani İslâm'da yönetim ve yaşam sistemi) bir bütündür. Dolayısıyla onun bir yanı, bir diğeri yanım tamamlamaktadır. Bu nedenledir ki onun bir cephesini ihmal ettiğimiz ya da kabul etmediğimiz zaman bu sistemde bir arıza meydana gelmiş olur. Çünkü sistem, belli destekler üzerinde kurulmuş olan bir yapıya benzer. Bu yapının desteklerinden birini altından çektiğimiz, hatta duvarlarından bir tuğla bile aldığımız zaman hiç şüphesiz o binada ya denge, ya da biçim bozulacaktır.

Aynı şekilde, örneğin toplumda çıplak gezenler bulunduğu zaman halkın ahlâkı bozulacak ve bunun olumsuz sonuçları topluma yansiyacak, belki de sorun gelişecek ve ülke ekonomisini bile etkileyebilecektir. Zamanla bu olumsuzlukların sonuçları toplumunancının üzerinde de

kendini gösterebilecektir ki İslâm'ın emirlerine uymak esasen bu inancın bizzat gereğidir.

6- İslâm şeriatının bütün emir ve yasakları birbirleriyle bağlantılıdır. Onun bir ögesini diğerlerinden ayırmak mümkün değildir. Dolayısıyla şu mesele dinidir, bu ise dünyevidir diyerek olayları ve sorunları bu yargıyla birbirinden ayıramayız. Çünkü önce şunu bilmek lazımdır ki dünyanın karşılığı din değil, ahirettir ve çünkü din kavramı, hem dünyayı hem de ahireti kapsamaktadır.

Keza şu mesele ibadetle ilgilidir şu da sosyal ya da ekonomik meseledir diyerek yine bir ayırım yapamayız. Çünkü müminin meşru olarak attığı her adım ibadettir (dini bir anlam taşır). Allah'a kulluktur. Nitekim kişi Allah'ın koyduğu sınırlara uygun hareket etmek için titiz davranmayı ve Allah'ın emirlerine uymayı, onun hoşnutluğunu kazanmayı amaçladığı sürece onun yemek yemesi Allah'a kulluk sayılır; iffetli ve namuslu kalmayı amaçladığı müddetçe eşinin ağzına koyduğu her lokma sadaka sayılır. Dolayısıyla toprağı işlemek ve yeryüzünü kalkındırmak ibadettir, aileyi geçindirmek için çalışmak ibadettir. Allah yolunda küfür ehline karşı ci-had etmek ibadettir. Akraba ve yakınlarla sahip olmak onlarla ilgilenmek ibadettir. İster sosyal, ister ekonomik ya da ister idari bir konu olsun kişinin içtenlikle ve Allah'ın emirlerine boyun eğmek amacıyla yaptığı her iş ibadet sayılır.

7-İslâm şeriatı aynı zamanda imanı bir kurumdur. Yani vicdanda var olan inanılan, saygın bir kurumdur. Müslüman

kişi Allah'a inandığına, Kur'an'ı Kerim'e Allah katından vahyedilmiş bir kitap olarak iman ettiğine, içindeki ayet ve hükümlerin esasen uygulanmak ve hayata geçirilmek üzere indirilmiş bulunduğuna, amaçsız ya da eğlence olsun diye veya sırf ibadet için değil, bilakis gereğince çalışmak ve hükümlerine bağılı kalmak üzere gönderilmiş olduğuna, aynı zamanda Hz. Muhammed (sav)'in de Allah'ın elçisi olduğuna ve vahiy olarak bildirdiklerinin kendisine ait değil, Allah'ın sözleri olduğuna inandığı için müslüman kişi, İslâm'ı, bir yönetim ve yaşam biçimi olmasının yanında bir din olarak da benimsemek durumundadır. Allah Teâlâ Hz. Peygamber (sav) için şöyle buyurmaktadır:

"Batarken yıldıza andolsun ki arkadaşınız (Muhammed) sapmış ve sapıtmış değil; O havadan konuşmaz, onun söyledikleri kendisine vahyedilenden başka bir şey değildir. Çünkü bunları ona güçlüklerin güçlüsü öğretmiştir."^[96]

Şu halde Hz. Peygamber (sav)'in sözü ve emri mutlak surette uygulanması ve gerçekleştirilmesi gerekli olan birer yasadır. İşte bu olgu, müslüman kişinin vicdanında kesin bir imandır. Bu iman belirllediğı bir kural da şudur ki:

Müslüman kişi Hz. Peygamber (sav)'in sözünü ve emrini bir kenara itecek ve ondan yüz çevirecek olursa küfre sapmış (yani İslâm dininden çıkmış) olur.

Keza İslâm'ın kesin kurallarından bir kısmına inanmak bir kısmına ise inanmamak; İslâm'ın belirllediğı sistemin dışına çıkarak Allah'ın istemediğı biçimlerde ona ibadet etmek

yine küfürdür (İslâm'dan çıkmadır). Bütün bu sapmalardan toplum da sorumludur.

Müslüman kişi ise bu durumlarda İslâm'ın, kendi temel kuralları içinde uygulanmasını istemek ve bu doğrultuda çağrı yapmak zorundadır. Çünkü kişi, otorite kullanmak durumunda olmadığı için tek başına İslâm'ı toplum hayatına geçirmekten sorumlu değildir. Bununla beraber elinde güç ve otorite bulunan müslüman kişi, birinci derecede sorumludur.

Keza böyle bir kimseye yardım ve destekte bulunmayan müs-lümanlar da sorumluluktan kurtulamazlar.

Müslüman kişi ibadetin İslâm'da temel bir unsur olduğuna, ancak İslâm'ın tümünün de ibadetten oluşmadığına, örneğin İslâm ceza müeyyidelerinin de İslâm'ın bir parçası olduğuna, ancak bu boyutuyla İslâm'ın yönetim ve yaşam biçiminin sosyal, ekonomik ve siyasi alanlarda uygulanan rejimin tümünü; aynı zamanda dışarıdaki müslümanlarla ve İslâm düşmanlarıyla düzenlenen ilişkilerde uyulması gereken bütün kuralları; -ve sonuç olarak- ortaya çıkacak protokolleri; antlaşmaları; cihad faaliyetlerini; sınırların belirlenmesini ve yönetim şeklinin tatbikini de kapsar. İslâm ya^ şam ve yönetim sisteminin hangi cephesi olursa olsun, biri uygulanırken diğer yanı (ne kadar basit ve önemsiz gibi görünse bile) uygulanmadığı takdirde bu, İslâm nizamını sekteye uğratmak ve ona kötülük yapmak demektir. Böyle bir uygulama aynı zamanda İslâm'ı uygulamamak

anlamına gelir. Şu halde uygulamanın İslâm'ı bir bütün olarak kapsaması şarttır. [97]

YasamaVe Kaynaktan Araştırma

İslâm ümmetinin -esasen- bir anayasası vardır. Onun dışında ayrıca bir yasa edinmek elbetteki caiz değildir. Çünkü bu yasa Allah katındandır (Allah Teâlâ bu yasayı koymuş ve vahyetmiştir). İnsan denen varlığı, Allah Teâlâ yaratmıştır. Binaenaleyh insanlara yararışlı şeyleri o çok daha iyi bilmektedir. Dolayısıyla onların hayatına uygun olan yasaları kendisi takdir etmiş ve indirmiştir. Bu yasalar manzumesi ya da ilahi nizam sabittir. Zamanla -şartlardan etkilenmediği için- değişmez. (İhtiyaca cevap vermemek gibi haşa! bir yetersizliği olmadığı için de) farklı çevre ve mekana göre değişikliğe uğramaz. Çünkü şeriatın temel yasalarında her çağa ve her yere uygun kuralları araştırıp bu kuralları (geçici ya da kalıcı olarak hükme bağlamak ve ictihatlarda bulunmak gibi) "istinbat" denilen bir özellik vardır.

Bu temel yasalar Allah tarafından konuldukları için -tabiatıyla- hiç kimsenin çıkarlarına ya da heveslerine uyularak yaşanmış değildir. Keza insan oğlunun çeşitli mizaç ve eğilimlerine ve bu eğilimlerdeki kusur ya da aşırılıklara göre de yaşanmamışlardır. Aynı zamanda çevre ve mekanlara göre çelişki ve uzlaşmazlık göstermezler.

İşte insanlık tarihi boyunca değişik çağlarda ve çeşitli devletler tarafından insan eliyle düzenlenen yapay kanunlarla yüce İslâm şeriatı arasındaki bariz farklar bunlardır. Çünkü

yapay kanunlar, onları koyanların heves ve amaçlarını (komplekslerini ve zaafalarını) yansıtır. Onun için de bu yapay kanunlar çok geçmeden körelirler, sakat oldukları hemen belirmeye başlar.

Ondan sonra bir diğerleri çıkıp bu yasaları aceleden eleştirirler ve onları iptal ettirip yerlerine başka yasalar teklif ederler. Bu yeni yasalarda yarar olduğunu ileri sürerler. Ne varki bunlar da, koyucularının ortadan kalkmasıyla birlikte çok geçmeden değiştirilirler.

Çünkü bunlar yalnızca koyucularının çıkarlarına uygun düşerler. Dolayısıyla onlar ortadan kalktı mı koymuş bulundukları yasaların da sağlayacağı faydalar sona ermiş olur. İşte çağlar boyu, yapay kanunlar böyle sürüp gider.

Yüce İslâm şeriatına karşı gösterilen her haddini bilmez davranış, İslama karşı isyan bayrağını açmak demektir (Dolayısıyla bu gibi küstah insanlara hiç perva edilmez). Nitekim Allah Teâlâ, Hz. Peygamber (sav)'e, bu tiplere karşı izleyeceği tutumu şöyle açıklamıştır: "Sonra seni bir anayasaya sahip kıldık, sen buna uy, (bunun değerini) bilmeyenlerin havasına uyma ^[98]

Çünkü Allah'ın indirmemiş bulunduğu her hüküm, küfürdür, sapıklıktır, fısktır ^[99])ve zulümdür. Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Bir önceki kitabı doğrulamak ve onu da kapsamak üzere sana da Kur'an'ı indirdik. Öyle ise aralarında Allah'ın indirmiş bulunduğu -anayasa- ile hükmet sana gerçek olarak gelen bu

yasayı bırakıp onların havalarına uyma. Her ümmet için bir anayasa ve bir sistem koyduk. Allah dileyseydi -gelmiş geçmiş- siz bütün insanları bir tek ümmet haline getirebilirdi. Fakat sizi sınamak için böyle yaptı. Öyle ise iyi şeyler yapmak (hayırlı amaçları gerçekleştirmek için) birbirinizle yarışınız. Hepinizin dönüşü Allah'adır. Uzlaşamadığınız konularda o, sizi bilgilendirecektir."

"Sana şu emri veriyoruz: İnsanlar arasında Allah'ın indirdiği ile hükmet ve onların havalarına uyma. Allah'ın sana indirmiş bulunduğu hükümlerin bir bölümünden bile seni saptırmamaları için dikkatli ol! Eğer yüz çevirirlerse bilmiş ol ki -bu davranışları yüzünden- Allah günahlarının bir kısmını onların başına bela etmek istemektedir. Nitekim insanların bir çoğu zaten sapkındır."

"Yoksa onlar cahiliyet döneminin yönetim şeklini mi arıyorlar? Kesin inanmış bir millet için, Allah'ın koyduğu yönetim biçiminden daha iyisi var mı?" ^[100]

Bilindiği üzere Allah Teâlâ her ümmete bir elçi göndermiş ve ona, ümmeti arasında uygulamak üzere bir anayasa koymuştur. Nihayet son elçi olarak tüm insanlık dünyasına Hz. Muhammed (sav)'i göndermiş, onun elçiliği bütün elçiliklerin sonuncusu ve hepsinin kapsayıcısı olmuştur. Aynı zamanda önceki şariatleri yürürlükten kaldırmıştır. Hz. Peygamber (sav) bütün peygamberlerin en sonuncusudur.

Bu böyle olduğu için de O'nun getirmiş olduğu şeriatin, hem kıyamete dek yürürlükte kalması, hem de insan

yaşamının kaydedebileceği her türlü gelişme ve ilerleme aşamalarında da geçerliliğini koruması gerekir. Nitekim gerçekte olan da budur. Yani İslâm şeriatı çağlarüstü niteliğini daima korumuş ve koruyacaktır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Dini ^[101] doğru uygulayın ve onda ayrılığa düşmeyin." diye din olarak -Allah'ın- Nuh Peygamber'e öğütlediğini, sana vahyettiği-mizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya öğütl ediğim iz kuralları -Allah-size yönetim biçimi olarak yaşadı. Fakat -uymaları için- çağrıda bulunduğun bu yönetim şekli, Allah'a ortak koşanlara ağır geldi. Allah, kendisine boyun eğecekleri seçer ve kendisine yönelenleri de doğru yola iletir. ^[102]

Her peygamberin ümmeti, ona devlet ve hukuk düzeni olarak Allah tarafından indirilen yasaların tümüne aynı zamanda bir din olarak inanmak ve bağlanmak gibi bir sorumluluk yüklenmiştir. Bu yasalara -inkar ederek- karşı gelmek de küfür sayılmış {yani dinden çıkma olarak mahkum edilmiştir.)

Allah Teâîâ şöyle buyurmaktadır.

"Biz, içinde doğru yola kılavuzluk eden ve ışıktutan bilgilerin bulunduğu Tevrat'ı indirdik. -Emrimize- boyun eğen peygamberler, yahudileri onunla yönettiler. Allah'ın kitabını korumakla görevli dindar bilginlerle din adamları da onunla yargılandılar. Öyle ise (Ey yahudi hahamları) ^[103] halktan korkmayın, benden korkun ve âyetlerimi birkaç paralık

çıkartarak değiştirmeyin. Allah'ın yasalarıyla hükmetmeyenler, kâfirlerin ta kendileridir."

"Onlara, cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş ve yaralamaya karşılık da kisası ceza olarak yaşadık. Kim bağışlayacak olursa bu, onun günahlarına keffaret olur. Allah'ın yasalarıyla hükmetmeyenler ise zalimlerin ta kendileridir."

"Onların peşisira -kendisinden önce inmiş bulunan Tevrat'ı doğrulayıcı olarak- Meryemoğlu İsa'yı seştik; ve Ona da:- İçinde doğru yola kılavuzluk eden ve ışık tutan bilgilerin bulunduğu İncili- kendisinden önce inmiş bulunan Tevrat'ı doğrulayıcı olarak verdik. İncil erbabı, Allah'ın onda indirmiş olduğu yasalarla hükmetsinler. Allah yasalarıyla hükmetmeyenler ahlâksız günahkarlardır. ^[104]

Allah tarafından insanlığa gönderilen İslâm mesajı, daha öncekileri yürürlükten kaldırdığı için onların (yani Tevrat ve İncil'in) hükümleriyle yönetmek ve yargılamak artık sona ermiş bulunmaktadır. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm, önceki semavi kitapları da kap-samaktadır. Dolayısıyla insanlar, İslâm nizamına uymak ve Allah'ın Kur'ân-ı Kerîm'de indirmiş bulunduğu ve Hz. Peygamber (sav)'e gönderdiği (çağlarüstü şaşmaz) ilahi yasalarla yönetmek ve yönetilmek üzere sorumlu tutulmalıdır.

İslâm mesajı, hayatın serpilme, gelişme ve ilerleme aşamalarına paralel yürüyen {doğal ve temel} yasalar koyduğu için bu yasalardan içtihat ve yorumlarla çıkarılan tali

yasalarda (kurallarda ve müeyyidelerde) insanoğlunun yaşamında daima ortaya çıkan, ekonomik, sosyal ve idarî her yeni meseleye elbetteki uygun düşmek gibi esnek bir özellik vardır.

İşte ilim erbabının, İslâm'ın temel kurallarından istinbat yoluyla kaynaktan araştırıp içtihatla bulunarak ortaya çıkardıkları yasalar bunlardır. Bu ise hayatın gelişmeleriyle birlikte yürüyen bir gerçektir. Çünkü çok kere daha önce mevcut olmayan yeni yeni şeyler meydana çıkar. Bunlar hakkında ilim erbabının görüşlerini ortaya koymaları elbetteki bir zorunluk olur. Örneğin "Mudaraba" sistemiyle çalışan bankalar, kasko sigortası, müslümanların küfür ülkelerine ait topraklardan İslâm topraklarına geçiş durumları ve pasaport mevzuatı gibi... Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Eğer meseleyi peygambere ya da aralarındaki yetki sahibi kimselere götürürlerse işin iç yüzünü anlayanlar onun ne olduğunu bileceklerdir."^[105]

İslâm'ın yönetim ve yaşam sistemi Allah tarafından belirlendiği için alternatifi olmayan tek ve içindeki hükümler arasında aykırılık ve çelişki yoktur. Dolayısıyla İslâm nizamı bir bütündür. Bu nedenledir ki sistemin bir bölümünü hayata geçirip diğer bölümünü bir kenara bıraktığımız zaman düzenin dengesi bozulmuş olur ve sistemin esasen her ögesi bir diğerini tamamladığı için böyle bir durumda aksamalar ortaya çıkacaktır. Sistemin bütünlük esprisini bilmeyen cahiller ya da -bilmezlikten gelen- İslâm düşmanları ise İslâm

şeriatının hükümleri arasında birtakım çelişkiler bulunduğunu ya da her cephesiyle uygulanabilir olmadığını sanıyorlar. "Hâlâ Kur'an üzerinde gereği gibi düşünmeyecekler mi ki eğer O, Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı içinde birçok tutarsızlıklar bulacaklardı!"^[106]

Şu halde -en doğru olan şey- İslâm'ın yaşam ve yönetim sistemini (yani yüce şeriatı) bir bütün olarak uygulamaktır. Taki insanlık dünyası gerçek mutluluğu yaşayabilsin ve insan olarak değerinin ne kadar yüksek olduğunu anlayabilsin. Yoksa İslâm'ın ruhani cephesi olan- ibadetleri yerine getirip onun yaşamı düzenleyen ekonomik sosyal ve idari yasalarını hayata geçirmemek ya da din devlet diye bir ayırım yapmak Allah'ın emrine aykırıdır. Böyle bir tutumda açık bir küfür vardır. Birçok kimseler de böylesinin doğru olduğunu sanırlar. Hatta -müslümanları yöneten- bazı sorumlular bile: "İşte ibadetlerimizi yapıyor, toplu ibadetlere katılıyor, halkı da buna çağırıyoruz. Keza İslâm ceza yasaları da uyguluyoruz, dolayısıyla biz İslâm yönetim sistemini hayata geçirmiş bulunuyoruz." diyorlar(!) Şunu tekrar etmek istiyoruz.

İslâm bir bütündür. Onun ruhani cephesini alıp hayatı düzenleyen cephesini bir kenara atmak mümkün değildir. İslâm hem Allah'a kulluktur, hem de hayat düzenidir. İslâm komple bir yaşam biçimidir. Bu bakımdan ibadetle hayatı birbirinden ayırmak mümkün değildir. Keza -önemine rağmen- İslâm ceza yasalarını uygulamakla İslâm'ın,

tümünün hayata geçirilmiş olduğunu ileri sürmek mümkün değildir. ^[107]

İslâm'ın bir bütün olarak uygulanması şarttır. Çünkü halen toplumumuzda kadın erkek karışıklığı ve çıplaklık sürüp gidiyor-ken zinaya İslâm'da öngörülen (had) cezasını nasıl uygulayalım?

Ülkede açlık, yoksulluk ve sefalet genel bir durum almışken biz hırsızın elini nasıl keselim? Topluma musallat olmuş insanlar halkın, millet ve memleketin şerefini yağmalayıp duruyorlarken, zavallı yoksulun biri küçük bir şey çaldı diye onun elini nasıl keselim? Ülkede iktidarda olanlar, dünyada doğu ve batının süper güçleriyle işbirliği yapıyor, onların emrinde çalışıyorlarken vatan hainliği suçunun cezasını nasıl infaz edebiliriz? Bunlar sosyal, ekonomik ve siyasi alanlarla ilgili sadece bir kaç örnektir.

Şu halde bilinmelidir ki İslâm hayat sisteminde Allah'ın yasaları egemendir. (Bunlar temel yasalardır, "nas"lardır.) İlim erbabı insan hayatında ortaya çıkan sorunlara çözüm bulmak için işte bu "nas"lardan içtihatlarıyla hükümler çıkarırlar.

Keza ilim erbabından bir komisyon, (bir heyet ya da bir konsey) de bu içtihatları izler ve yeni yeni ortaya çıkan sorunlara çözüm olmak üzere İslâm'ın temel kurallarından çıkarılan yorumları inceler ve karara bağlar. ^[108]

Lüks Yaşam (Refah)

Bir millet kendine belli bir hedef seçtiği ve o hedefe ulaşmak için ciddi bir şekilde uğraş verdiği zaman varlık

gösterir. Ondan sonra da amacını gerçekleştirmek üzere yola koyulur. Bazan bu hedefler -insancıl bir amaç ya da evrensel bir ideal değil- birtakım maddi çıkarlardan ibaret olur. Moğollar'mki gibi. Onlar bozkırlarından bir anda taşarak -güzergahları üzerinde- neye rastladiysa-lar, soydular, yağmaladılar bol ganimetler ele geçirdiler, aradıklarından daha fazlasını elde etmek için insanları öldürdüler. Yaş kuru ne varsa her şeyi yok ettiler, yeşeren mahsulleri, süt veren memeleri kuruttular, şehirleri yakıp yıktılar ve düşmalarımm yararlanabileceği her türlü beslenme ve direnme aracını ortadan kaldırmak için ayakta duran bütün eserleri kesip biçtiler...

Bu tür saldırılar düşmanı, ya kaçmak ya da teslim olmak zorunda bırakır. Nitekim Moğollar bu suretle -düşmanlarının sırtını yere getirerek- varlık gösterdiler. Bir devlet kurdular fakat uygarlık alanındaki gerilikleri nedeniyle bu devleti devam ettiremediler. Ayrıca köklü bir uygarlığa sahip olan (İslâm ümmetini yok etmek üzere gelen Moğollar her ne kadar onları savaş alanlarında yenilgiye uğrattı iseler de) bu ümmetin içine düşerek onun -çok kısa bir süre içinde- dinini kabul ettiler ve hemen potasında eriyerek onun bir parçası oldular.

Bazan da bir milletin hedefleri savaşmaktan öteye gitmez. Bu, ya saldırı olur, ya savunma amaçlı veya kurtuluş mücadelesi ya da (birinin diğeri tarafından girilen tecavüzlerine karşı durması gibi) Avrupa devletlerinin şu anda

karşılıklı olarak gösterdikleri tepkiler şeklinde olur, ki bunlardan biri aslında bir diğërim dize getirip onun toprakları üzerinde egemenlik kurmak istemektedir. Ya da başkaları tarafından toprakları işgal edilmiş olan güçsüz devletlerin işgalden ve ezilmekten kurtulmak ve bağımsızlık kazanmak için çaba harcaması ve elinden gelen her türlü imkanı ortaya koyması şeklinde olur.

İslâm ümmetine gelince o, evrensel iman ve idealiyle varlık göstererek ortaya çıkmış, Allah'a inanmaları için tüm insanlığa çağrıda bulunmuştur. İslâm'ı yaymış; zulüm ve baskılara son vermek, toplumları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak, kula kul olmaktan kurtarıp insanların, yalnızca Allah'a kul olmalarını sağlamak, yozlaşarak gerçek kimliklerini yitirmiş eski dinlerin baskısından onları kurtarıp İslâm'ın adaletli ortamına kazandırmak, dünya gailelerinin şiddet ve darlığından çıkarıp onları ferahlığa kavuşturmak için ülkeler fethetmiştir. İslâm ümmetinin büyük ve evrensel bir ideali vardır. O, gerçekleşmesiyle birlikte her şeyin bittiği küçük ve maddi hedefler üzerinde durmamıştır.

Bir ümmet, hedeflerine ve amaçlarına doğru hareket etmeye başladığı zaman istediğini gerçekleştirmek için her çareye baş vurur ve aradığını elde etmek için de herşeyini ortaya koyar. Eğer içtenlikle imkanlarını kurban eder fedakarlık yaparsa ve davasına bağlı kalarak mesafe almaya çalışırsa zafer elde etmeye ve başarı kazanmaya başlar. Ondan sonra da gelişme, açılma, yapılanma ve kalkınma aşamalarını

tamamlar. İlk hareketi sırasındaki yolu izlediği sürece bu ilerleyişinde devam eder.

Ne var ki insanlık dünyasında ümmet (ya da millet) olarak kendisine düşen görevi artık yerine getirmiş olduğuna, binaenaleyh rolünün bittiğine ve amacına ulaşmış bulunduğuna inanacak olursa bir millet mutlaka pasifleşir, dinlenme periyoduna girer ve vaktiyle ne fedakarlıklar yaptığını, ideali uğruna ne değerler kurban ettiğini unutur ya da ümmetin başarılar sergilediği dönemdeemek veren, yorulan, bina eden ve her şeyini ortaya koyan nesil tükenmiş, yerine geçen yeni nesil ise refah ortamında, önceki kuşakların neler çektiğinden tamamen habersiz olur. Çünkü bu nesil kendini nimetler içinde bulmuştur, eski kuşaklar tarafından ekilenlerin meyvalarını devşirmektedir. Halbuki İslâm ümmetinin amacı, yeryüzünün tümü üzerinde Allah'ın yüce şeriatını hayata geçirmedikçe tam anlamıyla gerçekleşmiş olmaz; Zulüm ve baskıların kökünü kazımadıkça, sömürü ve köleleştirme düzenlerinin hepsine son vermedikçe ümmetin görevi sona ermiş olmaz. Bu nedenle İslâm ümmetinin görevi süreklidir. Ümmetin çalışmaktan ve mücadele vermekten başka bir şey tanımaması ve asla rahat yaşamı düşlememesi gerekir.

Süper güç olmuş ümmetin (refah ortamında yaşayan) yeni kuşağı farklı bir döneme girmeye başlar. Böyle bir kuşağın efendisi diktatörlerdir. Nesil hazırcıdır. Her taraftan nimet ve ganimetler ayağına kadar gelir. Başka milletler onun

hizmetindedir. Bu dönemin çocukları tarım, sanayi, öğretim ve inşaat gibi çeşitli sektörlerde hatta kendi evinin özel işlerinde bile sırf dünyasal amaçlarla insanları kullanmak için elindeki servetleri harcar. Bu paralar üzerinde istediği şekilde tasarruf eder. Ümmet bu düzeylerde lüks yaşam dönemine girmiş sayılır ki işte bu aşama artık çökmenin başlangıcıdır.

Yapılanma ve kalkınma aşamaları artık geride bırakılmış ümmetin güçsüz düşeceğini, sonra da hayata veda edeceğini adeta ilan eden gerileme başlamıştır. Düşmanların artık ümmete galebe çalacağı belirtileri ortaya çıkmıştır. Çünkü ümmetin mensupları artık başka toplumlara karşı direnebilecek enerji ve ataklığa sahip değildirler. Çünkü refah içinde yaşamaya alışmışlardır. Kendi beşeri güçleriyle herhangi bir işi artık beceremiyor olmakla, işçi ve hizmetçilere dayanarak yaşamakla gevşeyip hamlamışlardır. Atalarının (kendi bilek güçleriyle de katılımda bulunarak yaşadıkları) aktif yaşam biçimine yeniden dönüp o dönemi ihya etme imkanına da artık sahip değildirler.

İşte bu noktadan hareketle İslâm hayat sistemi, (israfi körükleyen, insan enerjisinin kullanımında dengesizliklere yol açan, birkesimin yıpranmasına bir diğer kesimin ise hantallaşmasına ve buna bağlı olarak ahlâk kurumunun yozlaşmasına neden olan) lüks yaşam biçimini, reddetmekte, insanlara, her türlü şartlarda yaşayabilme alışkanlığını kazandıran basit yaşam biçimini önermektedir.

Allah'ın kitabında sekiz yerde lüks yaşam biçimi sözkonusu edilmekte bu sekiz yerin hepsinde de hayatın bu şekli kötülen-mektedir.

İşte Allah'ın bu konudaki âyetleri:

1- "Sizden önceki kuşaklardan akıllı başında olanların, ortalıkta anarşi çıkaranları engellemesi gerekmez miydi? Fakat kurtarmış olduğumuz, onlardan pek az kişi ancak böyle yaptı. Zulmedenler ise kendilerine verilen lüks yaşama kapılıp şımardılar ve suçlu olup çıktılar." ^[109]

2- "Bir kenti yok etmek istediğimiz zaman oranın lüks yaşayanlarını yönlendiririz, orada günah işleyip dururlar. Orası da "yok ol!" sözünü hak etmiş olur. Biz de orayı darmadağın ederiz." ^[110]

3- "Boşuna kaçmayın! Lüks yaşamınıza ve evlerinize dönün, (yani siz yaşamınıza bakın!) nasıl olsa -birgün- hesaba çekileceksiniz." ^[111]

4- "Halkından refah içinde yaşattığımız o inkarcı ve ahiret buluşmasını yalanlayan grup (Onun için) diyordu ki: "Bu da sadece yediğimizden yiyen, içtiğimizden içen adamın biridir." ^[112]

5- "Nihayet refah içinde yaşayanlarını darlığa düşürdüğümüzde feryadı basarlar." ^[113]

6- "Biz nereye bir uyarıcı gönderdiysek, oranın şımarık zenginleri hemen (karşı çıkarak): "Biz, sizin getirdiğiniz mesajı reddediyoruz." derlerdi." ^[114]

7- Senden önce de nereye bir uyarıcı göndermişsek mutlaka oranın şımarık zenginleri: "Biz atalarımızın -belli- bir dine uyduklarını gördük, -binaenaleyh- biz de onlara uyarız." demişlerdir." [115]

8- "Aslında onlar daha önce de bolluk içinde azmışlardır. [116]

Refah içinde yaşayanlar genellikle zevk, safa ve eğlenceye daha çok dalarlar. Sapmaya daha yatkın olurlar. Hatta sapıkların başım çekenler, onların ilk safları arasında bulunanlar, sonlarını hiç düşünmeyenler onlardır. Çünkü servet, insanı başkaları üzerinde egemenlik kurmaya, zevk ve safaya dalmaya özendirir, günah işleme yollarını kolaylaştırır. Nefis bu ortamda şımarır, manevi değerleri küçümsemeye ve çiğnemeye başlar; onlara önem vermez. Sahip olduğu mali imkanlarla gösteriş yapar. Aynı zamanda başkalarının hak hukuk ve namusunu da çiğneme cüretini göstermeye başlar. Bu durumlarda malına güvenir, insanlara vereceği zarar ziyanı malıyla tazmin etmeye çalışır. Çünkü lüks yaşam ve refah içinde bulunan insanlara göre para demek her şey demektir. Bu anlayışla da toplumda insanlar arasındaki doğal ilişki dengeleri bozulur. Nefis artık her rezaleti kabullenmeye alışır.

İnsan belki de kişi olarak temelde çok iyi niyetli ahlâklı ve dindar olabilir. Ne var ki mal, mülk para ve servet bolluğu onu, etrafında olup biten gerçekleri göremeyecek hale getirebilir. Gözünü bürüyebilir. Bu durumda insan, etrafında

sadece düşündüklerini görebilir. Çünkü varlıklı insan daima lüks yaşayanları, sosyete, onlardan nüfuz sahiplerini taklit etmeye, onlardan tefecilik yoluyla ticari spekülasyonlarla liderlik mevkilerini ele geçirmekle, kumar, zina, haram ticaret işletmeleriyle kazanç elde edenlere özenir, zenginliğiyle büyüklenip böbürlenerek onları taklit etmek ister. Evine hizmetçiler getirir. Evi kadın erkek hizmetçilerle doldurur. Para onu kör eder, gözünü bürür. Öyleki evde çalışan hizmetçi ve kahyaların ne haltlar işlediklerini, bu hizmetçi gençlerle kendi karıları, ya da hizmetçilerin kanlarıyla kendi genç oğulları arasında ne biçim ilişkiler dönüp durduğunu bilemez.

Hiç kuşku yok ki (cinsel arzu denilen) bu eğilim, Allah tarafından insan doğasına aşılarmıştır. (Ancak lüks yaşam ve aşırı refahla birlikte körüklenen bu eğilim, yine lüs yaşamın bir sonucu olarak kurulan bu tür bir iç düzenle mikrop gibi) aileye bulaşarak onu kokuşturur. Üstelik aile reisi bu ahlâk enfeksiyonunu nasıl geliştirdiğinden de haberdar olamaz, ailenin her tarafı adeta vıcık vıcık kurtlanır, aile reisi bunun yine farkında olmaz, hatta bu ahlâksızlık böcekleri ailenin potası içinde yüzmeye başlarlar, aile reisi yine vurdum duymazdır. Evi artık ahlâksızlık yuvası haline gelmiş olmasına rağmen o, bu tutumu ile çok iyi şeyler yaptığı ve aile halkına rahat bir yaşamın zevkini tattırdığı, onlara hizmet ettiği kanısındadır.

Her şeye rağmen eğer o, ailesini bu durumdan kurtarmaya niyetlenecek ve eski temiz geçmişine dönmek

isteyecek olsa bile bunu asla beceremeyecektir. Çünkü bir kere aile halkının vücutları gevşemiş (rahatlığa alışmış ve hantallaşmıştır.) Böyle bir ailenin bireyleri artık çalışacak bir vücut ve ahlâk formuna sahip değildirler. Çocukların çalışmaya artık niyetleri yoktur. Çünkü çalışmaya alışık değildirler. Böylece felaket başlamış olur.

Ondan sonra çökmüş bulunan islâm ümmetini yeniden yapılandırmak için cihad edecek kahramanlık ruhuna sahip insanları, çalışacak elemanları, nereden bulup getireceksiniz?

Ümmeti yeniden eski canlılığına kavuşturabilecek, onu geliştirip kalkındıracak idealistleri nasıl sağlayacaksınız?

Çünkü aşırı refah ve lüks yaşam üzerine kurulu bir düzenin çarpıklığına onları vaktiyle kurban etmiş bulunuyoruz.

İslâm, lüks yaşam biçimine ve aşın refaha karşıdır. Sistemini, aşırı bolluk ve israf içinde yüzen, tüketici bir zümrenin müslümantopluluk içinde oluşmasına izin vermeyen temeller üzerinde kurmuştur. İslâm'ın ortaya çıktığı ilk dönemlerde hizmet elemanları çoktu. Köleler büyük bir sayı oluşturuyordu. Savaşlar da köle elde etmek için büyük kaynak oluşturuyordu. Fakat İslâm, hizmetçi çalıştırmak için bir takım sınırlar belirlemiştir. Aynı zamanda köle sistemini ortadan kaldırmak için bir mekanizma kurmuş, bir kölenin (yani evde eğitilen esirin) özgürlüğünü bağışlamayı büyük günahlara keffaret ve Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için başvuru bir yol saymıştır. Bu Özendirici nedenlerle çok

büyük sayılarda köle azad edildiği (esirlerin özgürlüğü bağışlandığı halde) sık sık girilen savaşlar yine bu açığı kapatmaya yardım ediyordu.

Bununla birlikte toplumda yine belli sayıda köle bulunuyordu. Fakat İslâm, mensuplarına çalışmayı ve hizmetçilerine, işçilerine şefkat göstermeyi, onlara iyi muamelede bulunmayı, haklarını ödemeyi farz kılmıştır. İmanı da bu konudaki davranışlar için bir ölçü kabul etmiştir.

Hz. Ali şunları anlatıyor diyor ki:

"Hz. Peygamber (sav) Fatıma'yı benimle evlendirdince çeyiz olarak onunla birlikte bir çul (kilim), içi hurma lifleriyle dolu deriden bir yastık, iki tane el değirmeni bir tas ve iki testi göndermişti."

"Hz. Ali birgün Hz. Fatıma'ya şöyle dedi:

- Vallahi su taşıya taşıya göğsüm ağrıyor. Allah Teâlâ (bu sıralarda) babana epey köle nasip etmiş, kalk git -bize- ondan hizmetçi iste. Hz. Fatıma da:

- Vallahi el değirmeni kullanmaktan benim de ellerim parçalanmış bulunuyor, diyerek yakındıktan sonra Hz. Peygamber (sav)'e gitti. Hz. Peygamber (sav):

- Yavrum! Bir şey için mi geldin? diye sorunca Hz. Fatıma:

- Sadece hal hatırını sormaya geldim dedi ve utancından bir şey istemedi döndü. Hz. Ali ona:

- Ne yaptın? diye sorunca.

- Utandım, ondan bir şey isteyemedim, deyince bu kez ikisi birden Hz. Peygamber (sav)'e gittiler. Hz. Ali şunları söyledi:

- Ey Allah'ın elçisi! Vallahi su taşımaktan göğsüm ağrıyor. Peşinden Hz. Fatıma da:

- Benim de ellerim, el değirmeni kullanmaktan parçalanmış bulunuyor. Allah Teâlâ sana çok sayıda köle nasip etmiş ferahlık vermiş. Bize de lütfedip (onlardan birini) verseniz nasıl olur diye istekte bulundu. Hz. Peygamber (sav) şu cevabı verdi.

- Vallahi ben, açlıktan karınları bellerine yapışmış olan "Suffa ehli"ni ^[117] bırakıp size hizmetçi veremem. Çünkü onlara harcayacak bir şey bulamadığım için bu köleleri satıyorum. Elde ettiğim paraları onlar için harcıyorum."

Bunun üzerine Hz. Ali ile Hz. Fatıma eliboş evlerine döndüler. Sonra Hz. Peygamber (sav) onları ziyaret etmeye geldiğinde bir de ne görsün, ikisi yorganlarının altına girmişler. Fakat öyle bir yorgan ki başlarını örttükleri zaman ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örttükleri zaman bu sefer de başları dışarıda kalıyor. Hz. Peygamber (sav)'in eve girdiğini görünce yerlerinden fırladılar. Fakat Hz. Peygamber (sav) onlara:

- Yerinizde kaim (rahatsız olmayın), bakın benden istediğiniz şeyden çok daha hayırlı bir işi size tavsiye edeyim mi? diye sordu.

- Elbette dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu:

- Bana Hz. Cebaril'in öğretmiş olduğu bir kaç kelimeyi size söyleyeceğim. Her namazdan sonra on kez "Subhanallah", on kez "Elhamdülillah", on kez de "Allahuekber" deyin. Ayrıca yatağınıza

girdiğinizde otuzüç defa "Subhanallah", otuzüç defa "Elhamdülillah", otuzüç defa da "Allahuekber" deyin."

Hz. Ali diyor ki:

"Allah'a yemin ederim Hz. Peygamber (sav) bunları bana Öğrettiği günden beri -bu dersi bir kere olsun- terketmiş değilim. İb-nü'l-Kavva' bir keresinde ona: "Sıffın savaşıнын cereyan ettiği gece de mi bu derse ara vermedin?" diye sormuş Hz. Ali de ona şu cevabı vermişti:

"- Siz Iraklılar'ın Allah belâsını versin! Evet Sıffın gecesi bile bu derse ara vermedim anladın mı!"

Şimdi düşünün insanlık dünyasının efendisi Hz. Muhammed Mustafa (sav) dünyada en çok sevdiği biricik kızı Hz. Fatıma'ya bile hizmetçi tahsis etmemiştir ki, Hz. Fatıma bu ümmetin hanıme-fendisidir.

İslâm, müslüman kişiden, bizzat kendisinin de çalışmasını ve kendi kendini emek sarfetmeye özendirmesini istemektedir. Mik-dam (ra) Hz. Peygamber (sav)'den şu hadisi rivayet etmektedir:

"Kişi, elinin emeğiyle kazandığından daha temiz bir lokma yemiş olamaz. Çünkü Allah'ın elçisi Davut, sadece elinin emeğiyle kazandığını yedi."^[118]

Urva b. Zübeyir de Hz. Ayşe'den şu hadisi nakletmektedir:

"Hz. Peygamber (sav)'in arkadaşları kendi kendilerinin işçileri idiler. (Kendi işlerini bizzat kendi elleriyle görürlerdi). Bu nedenle -terden- kokarlardı. Öyle ki "Yıkansanıza be adamlar! diye uyarı bile alırlardı."

Şu varki eğer gerçekten evde özel hizmetçi çalıştırmak herhangi bir sebeple mutlaka gerekiyorsa İslâm, bunlara yardımcı olunmasını, yapamayacakları işlerden sorumlu tutulmam al arını, evin efendisi ne yiyorsa onlara da aynı şeyi yedirmesini, ne giyiyorsa aynı şeyden giydirmesini emretmektedir. Yine ashaptan Ma'rur (ra) şunları anlatmaktadır: "Bir keresinde Rabza denilen yerde Ebuzer (ra)'e rastladım. Sırtında kumaştan bir harmanî vardı, hizmetçisinin de sırtında aynı kumaştan bir harmanî vardı. Sebebini sordum, şunu söyledi: "Bir keresinde adamın birine (yani bir köleye) sövdüm. Annesine dil uzatarak onu aşağıladım. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) bana şöyle dedi:

- Ey Ebuzer! Annesine dil uzatarak mı ona sövüyorsun?! Sen hâlâ cahiliyet ahlâkını taşıyan bir adamsın. Halbuki bunlar sizin hem kardeşleriniz, hem de hizmetçilerinizdir. Allah onları elinizin altına koymuş (hizmetinize tahsis

etmiştir.) Binaenaleyh kimin emrinde bir hizmetçi varsa ona yediğinden yedirsın, giydiğinden giydirsın ve onlara güç yetiremeyecekleri işleri yaptırmayınız. Şayet ağır bir görev vererseniz -böyle bir durumda- onlara yardımcı olunuz.

İslâm, bu konuda müeyyide ve şahit olarak imanı göstermiştir. Dolayısıyla zengin müslümanlar sahip oldukları güçlü iman sayesinde servetlerini Allah yolunda harcarlar. Bu nedenle belli şahısların elinde servet birikmez para, servet ve zenginlik tekeli kurulmaz. Tabiatıyla aşın zenginlik oluşamayacağından insanların içinde fesat ve kötü niyet de mayalanma imkanı bulamayacaktır. Bilindiği üzere Hz. Osman (ra) ve Hz. Abdurrahman b. Avf, sahabile-rin ileri gelenlerinden ve zenginlerden idiler. Fakat sürekli olarak (toplumda ihtiyaç sahiplerine) iyiliklerde bulunuyor, sadaka dağıtıyorlardı. Hz. Ebubekir de öyleydi. Keza Hz. Peygamber (sav) 'in. diğer varlıklı sahabileri ve tarih boyunca zengin müslümanlar da böyle hayırsever idiler.

"Hz. Ebubekir (ra) tanınmış bir tüccardı. Hz. Peygamber (sav)'e ilk vahiy indiği sırada kırkbin dirhem parası vardı. Bu parayla (İslâm'a girdikleri için işkence edilen müslüman) kölelerin hürriyetini satın alır, onları özgürlüklerine kavuşturur, müslü-manların güçlenmesini sağlardı. Medine'ye beşbin dirhem parayla gelinceye kadar hep böyle yaptı. Mekke'de yaptıklarını sonra Medine'de de sürdürdü."

"Hz. Ebubekir deve, at ve silah satınahr, Allah rızası için mücahitlere dağıtırdı."^[119]

Abdurrahman b. Habbab şunları anlatıyor, diyor ki:

"Bir ara Hz. Peygamber (sav), darlık çeken orduyu donatmak için halkı teşvik ediyordu. Hz. Osman ayağa kalkarak:

- Ey Allah'ın elçisi! Belleme ve semerleriyle birlikte yüz deve bana ait (orduya Allah rızası için yüz deve bağışlıyorum) dedi. Sonra Hz. Peygamber (sav) aynı şekilde orduya yardım etmeleri için halkı özendirmeye devam etti. Bunun üzerine Hz. Osman tekrar ayağa kalkarak bu kez de:

- Ey Allah'ın elçisi! Belleme ve semerleriyle birlikte Allah yolunda ikiyüz deve bana ait dedi. Hz. Peygamber (sav) halkı yine özendirmeye devam etti. Hz. Osman tekrar ayağa kalkarak.

- Ey Allah'ın elçisi! Belleme ve semerleriyle birlikte Allah rızası için orduya üçyüz deve bağışlıyorum, dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav)'in minberden inerken: "Osman bunu yaptıktan sonra artık onun üzerinde bir günah, bir sorumluluk yok, Osman bu -iyiliği- yaptıktan sonra artık onun üzerinde bir günah bir sorumluluk yok." deyip durduğunu duydum. ^[120]

Sahabeden el-Ahnef b. Kays (ra) anlatıyor diyor ki:

"Hac niyetiyle çıktık, Medine'ye geldik; hacca gitmek istiyorduk. Biz konakladığımız yerlerde yüklerimizi indirmek üzereyken adamın biri geldi. Halkın camide toplandığını ve panik içinde olduklarını haber verdi. Biz de fırlayıp gittik. Baktık ki halk cami in kuyusu üzerinde toplanmış (Kalabalık

nedeni ile sıkıntı ve izdiham var.) Hz. Ali, Zübeyr b. el-Avam, Talha ve Sa'd b. Ebi Vakkas da oradaydılar. Biz bu durumdayken Hz. Osman çıkageldi. Üzerinde sarı renkli bir örtü vardı. Başını onunla sarmıştı.

- Ali, Zübeyir, Talha ve Sa'd buradalar mı? diye seslendi.

Hazır bulunanlar:

- Evet, dediler. Bunun üzerine onlara:

- Allah aşkına biliyor musunuz ki Hz. Peygamber (sav) bir ara, "Filankeslere ait ağılı kim satın alacak?" diye sormuştu da ben gittim onun yirmibin (bir rivayete göre yirmibeşbin) dirheme satı-n aldım.

Sonra Hz. Peygamber (sav)'e gelip haber verdim. O da bana:

- Bu arsayı mescidimize bağışla sevabı senin olsun, dedi.

Allah için söyleyin bu doğru değil mi? Hep bir ağızdan:

- Doğrudur, dediler.

Sonra Hz. Osman (ra) tekrar:

- Allah aşkına biliyor musunuz ki Hz. Peygamber (sav) birgün: "Amma kuyusunu kim satmalacak?" diye sordu da ben gittim şu kadar para verip onu satınaldım ve gelip Hz. Peygamber (sav) 'e:

- Kuyuyu şu kadar para karşılığında satınalmış bulunuyorum dedim. O da öyle ise bu kuyuyu müslümanların su ihtiyaçları için bağışla sevabı senin ölsün dedi. Ben de öyle yaptım. Allah için söyleyin bu da doğru değil mi? diye sordu. Yine hep bir ağızdan:

- Vallahi de doğrudur! dediler. Sonra Hz. Osman tekrar sordu:

- Allah aşkına bilmiyor musunuz ki Hz. Peygamber (sav) birgün halkın yüzüne bakarak "Darlık çeken orduyu kim donatırsa Allah onu af buyursun -günahlarım bağışlasın.-" diye dua edince gittim orduyu donattım. Öyle ki orduda bir gem ve yular bile eksik kalmadı. Allah için söyleyin bu da doğru değil mi? diye sordu.

Yine hazır bulunanlar hep bir ağızdan,

- Evet doğrudur, dediler. Bunun üzerine Hz. Osman:

- Allahım şahit ol, Allahım şahit ol, Allahım şahit dedi.

Zühri de şunları naklediyor: "Avfoğlu, ^[121] Hz. Peygamber (sav)'in tavsiyesi üzerine dörtbin tutarında malının bir bölümüyle bağışta bulundu. Sonra kırkbin dinar bağışladı. Sonra bağışta bulunduğu malları beşyüz atla taşıdı. Sonra tekrar beşyüz hayvan yükü kadar mal bağışında bulundu; malının tümü ticaret mahsulüydü." Yine zühri anlatıyor, diyor ki: Abdurrahman b. Avf, Hz. Osman'a kırkbin dinar karşılığında bir yer satmıştı. O da bu araziyi Zühreoğulları kabilesinin yoksullarına, Mekkeli göçmenlere ve mü'minlerin analarına ^[122] dağıttı." ^[123]

Bu cömertlik ve hayırseverlik, gerçek müslümanlar arasında devam etmiştir. Çünkü ilk müslümanlar zenginlikten ve bolluğun genellikle neden olduğu ahlâk çöküntüsüne uğramaktan endişe etmiyorlardı. İlk müslümanlardan sonra aynı üstün örnekleri vermiş kimseler yaşamış olsun ya da

olmasın bu pek önemli değildir. Çünkü aslında bizim örnek almamız gereken şahsiyetler Hz. Peygamber (sav)'in yüce sahabileridir (onun dâva arkadaşlarıdır). İslâm'ı en iyi anlamış bulunan ve onu hem yaşayarak hem de uygulayarak hayata geçiren bu eşsiz şahsiyetlerdir.

Hz. Ömer ve Hz. Osman devrindeki ilk fetihlerin sürdüğü günlerde İslâm Devleti'ne servetler akıyordu. İnsanların ruh derinliklerine kadar işlemiş olan iman da o zamanlar çok güçlüydü. Zenginlik, müslümanları olumsuz yönde pek fazla etkilemiyordu. Dolayısıyla servetler hep hayırlı yollarda ve meşru amaçlarla harcanıyordu. Hz. Osman döneminin sonlarına doğru fetih hareketleri duraklamaya başlayınca servet akışı da ona paralel olarak yavaşladı. Fakat müslümanların ahlâk ve tutumlarında fazla bir değişiklik olmadı.

Emevîler'den Velid b. Abdülmelik zamanında iç durumların istikrara kavuşmasından sonra fetihler yeniden hareketlenince onunla birlikte servet ve köle akışı da tekrar hız kazandı. Hatta bu akış, ilk aşamadan daha geniş biçimde cereyan etti ve yaygınlaşan bu zenginlik, az da olsa bu aşamada din bakış açısından bir gevşemeyle beraber kendini gösterdi. Her şeye rağmen bu etki genel yaşama yansımadı.

Sonra Abbasi Devleti kuruldu. İlk halifeler otoriteyi iyice elde tutabilmek için verdikleri çetin mücadelelerin sonucu olarak başlangıçta bolluğun, servet ve zenginliğin toplum ahlâk üzerinde pek olumsuz etkileri görülmedi. Ondan sonra

da fetihler tamamen kesintiye uğradı, halk kişisel yaşamına yöneldi. (İnsanlar bütün toplumu ilgilendiren olaylardan ve gerçeklerden çok kendi özel hayatına daha önem vermeye başladılar.) Hilafetin parçalanmasının bir sonucu olarak bünyeden kopmalarla küçük devletçikler oluştu. Halk yere yapıştı, tembelleşti ve rahatı arar oldular. Sonuç olarak da lüks yaşamın, sosyetik hayatın belirtileri ortaya çıkmaya başladı. Müzik yaygınlaştı, sazlı sözlü eğlenceler çoğaldı. Bu gelişmeye de uygarlık adı verildi. Başlayan bu yozlaşmayla birlikte ise îslâm ümmeti yavaş yavaş yok olmaya yüz tuttu.

Abbâsîler'in orta dönemlerinde Irak'ın güneyindeki çiftliklerde çalıştırılmak üzere Somali'den büyük sayılarda zenci getirilmişti. Zamanla bu sayı çoğaldı. Bu insanlar, yorgunluk, sefalet ve perişanlıklarla dolu bir hayatın içinde yaşıyorlardı. Efendileri ise saltanatlı sedirlere kurulmuş kanlan ve cariyeleriyle birlikte sefa sürüyorlardı. İşçisi kızgın güneşin altında buram buram ter dökerek çalışırken efendi serin gölgeliklerde keyif çatıyordu. Tabiatıyla bu durum, işçi üzerinde büyük bir nefret uyandırdı. Çünkü işçi çalışıyor, üretiyor fakat ürettiğinden yoksun kalıyordu. Başkası için bu dayanılmaz sefaleti çekiyor ve bütün enerjisini tüketiyordu.

Bu nedenle de içinde iş sahibine karşı kıskançlık ve düşmanlık duygulan kabarıyor ve büyüyordu. Aynı zamanda gördüğü bu nimetlere kendisi sahip olmadığı için galeyana geliyordu. Kimsesi de yoktu. Bu, aynı zamanda gençliğin hızı, zıplılığın çığırdan çıkması ve ırkçılığın hortlamasıydı. Gizli

faaliyetleriyle İslâm ümmetini yıkmak için komplo kurmaya çalışan kötü niyetli insanlar da bu gelişmeleri kullandılar.

Sonuç olarak tarihe zenci isyanı olarak geçen olaylar patlak verdi. Bu olaylar bölgeyi altüst etti. Ardından Karmatilik hareketi patlak verdi. Irkçı yönü ve mal sömürüsü bakımından bu da zenci ayaklanmasından farklı değildi. Bu kez Karmatilik, malın ve kadının ortaklığı ilkesine davetiye çıkardı. Çektikleri perişanlığa ve sefaletle karşı duydukları şiddetli tepki nedeniyle manevi değerleri ayaklar altına alan cahil yoksullar da bu çağrıya kapıldılar. Çünkü baskılar şiddetli patlamalara neden olur.

Ümmetin gözleri bu dönemde uyukluyordu. Göz kapakları artık sarkmıştı. Neredeyse uykuya teslim olmak üzereydi. Nitekim zafer şarkıları söylemeye başlayan haçlı askerlerinin sesleriyle ancak uyanabildi. Hafifçe silkinerek onları İslâm topraklarından kovabildi. Henüz uykusuna tekrar dalmadan bu sefer de Moğol çeteleri onu biraz kımıldattı. Fakat Moğollar geldikleri gibi ümmetin potası içinde hemen eridiler.

Sonra İslâm ümmeti derin bir uykuya daldı, ta ki yakın geçmişte bu kez sömürgecilik adı altında haçlılar yeniden İslâm toprakları üzerinde egemenlik kuruncaya kadar. Haçlılar bu gelişlerinde İslâm yurdunu tekrar işgal ettiler. Toplumu etkileri altına aldılar ve müslümanlara yeniden bir ruh ve canlılık gelebilir, yeniden silkinebilirler diye korkarak

ümmede geriye kalmış bir iman pırıltısı daha varsa onu da söndürmek için komplolar üretmeye başladılar.

Haçlılar bu amaçla çeşitli planlar ortaya koydular ki bunlardan biri de şimdi işlemekte olduğumuz lüks yaşam konusudur.

Bu îslâm düşmanları, (sömürgeciliğe alternatif olarak daha başka fırsatlar keşfedip İslâm topraklarından çekilirken) mahalli yönetimlerin başına getirdikleri zümreleri refaha boğdular ve -özellikle- şu hedefleri gerçekleştirmek için bütün dikkatlerini topladılar:

1- Gözleri hiçbir şeyi görmesin {hiçbir gerçeğin farkına varmasınlar diye) yönetimlerin başına getirdikleri bu klikleri ahlâksızlık girdabında boğmak: Gerçekten de biz müslümanların oturduğu memletlerdeki lüks yaşam biçimlerine baktığımızda başka ülkelerde bunların eşine ve benzerine rastlamamız mümkün değildir. Bugün ülkelerimizin sosyete evlerindeki kalabalık kahya ve hizmetçiler, işçiler, uydular; bu evlerde tüketilen hesaba sığmaz yiyecek ve içecekler; müsrifçe dağıtılan hediye ve ödülleri; bunlara bağlı olarak düzenlenen sazlı sözlü rezil eğlenceler dünyanın birçok ülkelerinde yoktur.

2- Düşmanların hedeflerinden biri de halkın çoğunu taklit yoluyla bu rezaletlerin içinde boğmaktır. Çünkü insanlar daima başlarındaki ileri gelenleri ve toplum üzerinde etkili olan kimseleri örnek alarak onlara benzemeye özenir.

3- Bütün bu rezaletleri eninde sonunda İslâm'a maletmek ve nedenlerini onun içinde aramak. Çünkü tertiplenen bu komplo-lardaki figüranlar sözde müslümamdırlar. Bunlar İslâm için çalışmıyor olsalar bile (en azından kafa kağıdı müslümandırlar.) Gerçekte ise bu (oynatan ile oynatılan) kamplar birbirlerinin karşıtıdırlar.

4- Bütün bu işlenenlerin arkasında yapılan zulümleri ve İslâm'a bu nedenle sürülen lekeleri ve düşman ülkelerde propaganda edilen kötü imajları da unutmamak gerekir.

5- Yahudi ve haçlılar gibi İslâm düşmanlarına, İslâm aleyhinde propaganda yapmalarına, yandaş bulmalarına, ülkenin servetlerini sömürmelerine, mahalli yönetimlerin başındaki nüfuz sahibi çevrelerin gaflet içinde bocalayıp bu gerçekleri görmeye imkân bulmamalarına alet olmak ve bu durumu sürdürmek.

Lüks yaşam içindeki insanlar, dünyanın zevk ve safasını sürmeye baktıkları, ahiret için hiçbir hesap ve hazırlık yapmadıkları, Allah'ın verdiği nimetlerden dolayı şükretmedikleri, herhangi bir cezaya çarpılmaktan hiç korkmadıkları, bu nedenle de zulüm yapmaktan çirkin suçlar işlemekten ve haram yemekten çekinmedikleri ve Allah'ın takva sahiplerine vadettiği en güzel cennet nimetlerine, dünyanın geçici süs ve arzularını tercih ettikleri için yüce

Allah bu şımarmış insanlar hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Kâfirler ateşe yaklaştırıldıktan gün -onlara denirki:- dünya hayatınızda bütün güzel şeyleri telef ettiniz, -orada- bu nimetlere safa sürüp onları tükettiniz. Ortalıkta haksız yere büyüklük taslamanızdan ve sapmanızdan dolayı bugün aşağılayıcı bir işkence ile cezalandırılacaksınız. ^[124]

Uygarlık

Uygarlık, insana hizmet eden ve refah içinde yaşamasını sağlayan çeşitli araçların gelişmesine denir. Uygarlık, gerek bu araçların çeşitli şekilde gelişme kaydetmelerine gerekse insana hizmet kavramının farklı anlamlar kazanmasına göre değişmektedir.

Örneğin materyalistler gelişmenin, kalkınma ve ilerlemenin tek nedeni olarak araçları görüyor, zevk ve safa sürme arayışlarında olmak, günü gün etmek, arzuları doyuma ulaştırmak özel çıkarlar sağlamak, geniş çevreler üzerinde itibar kazanmak ve ünlenmek gibi kişisel ve maddeci amaçların tümünün, temelde insanlığa hizmet kapsamına girdiğini kabul ediyorlar.

Bu amaçların gerçekleşmesi hangi yollarla olursa olsun ve hangi sosyal değişimleri sonuçlandırırca etsin, yani isterse bir toplumun tamamen yıkımına, ya da bir ümmetin tüm bireylerinin öldürülmesine neden olsun, uygarlık anlayışının bundan ibaret olduğunu ortaya koyuyorlar. Müslümanlara gelince onlar, eğitici (manevi) ve maddi araçların birlikte ancak gelişme ve kalkınma ortamını meydana getirebileceğine inanıyorlar.

Şu var ki bunlardan ikincisinin (yani maddi araçların) manevi araçlar olmadan bir yarar sağlayamayacağına da inanıyorlar. Ayrıca müslümanlar, toplumun esenlik içinde kalmasına (genel için) sağlıklı ve olumlu sonuçların elde edilmesine özen göstermek şartıyla amaçlara ve arzuların doyumuna dürüst ve namuslu yollarla ulaşmanın ancak insanlık için hizmet kapsamına girebileceğini kabul ediyorlar. Dürüst ve namuslu olmayan yollara baş vurarak amaçların gerçekleşmesine çalışmak ise olumsuz işlerdendir, topluma zarar verir, onu parçalar ve kaydetmiş bulunduğa tüm ilerlemeleri ve geliştirilmiş sistemleri ortadan kaldırır. Bu suretle de meydana getirilmiş olan uygarlığı yıkar.

Esasen araç ve sistemlerin geliştirilmesi insanların, hayata bakış açılarının sonuçlandır ve hayattaki görevlerinin açıklamalarıdır. Aslında din de bunu sunmaktadır.

Fakat materyalist görüşler kişiye, sahip bulunduğu bütün araç ve sistemleri -doğuracakları sonuçlara bakmaksızın- arzularını doyuma ulaştırmada kullanmayı legal saymaktadır; ya da toplumun, bireyi sıkarak (onu baskı altına alarak yönlendirmesine) ve bütün kişiliğini eritmesine göz yummaktadır. Halbuki (materyalist düzenlerde) kişi, hiç bir engel tanımaksızın hayvansal eğilimlerin dizginini salıverme hakkına sahiptir. Dolayısıyla (bu tür yaşam ve yönetim biçiminin egemen olduğu yerlerde) herkes inandığını uygarlık diye nitelemektedir.

İslâm'a gelince herkes için -eşiğinde durması gereken- bir sınır koymuş, toplum sağlıklı kalabilsin ve hayattaki rolünü yerine getirsin diye sosyal olayların ve toplumsal gelişmelerin sonuçlarını değerlendirmiştir.

Öyle ise Uygarlık: -esasen- din kurumunun, kendi bağlarına yaşamın özel bir projesi olarak sunduğu ürünlerden biridir ve onların, -işbirliğiyle- bu projede üstlenmiş oldukları görevlerin bir açıklamasıdır. İşte bu görevden hareketle kişi çalışmaya ve faaliyet göstermeye itilir ki gelişmeler bundan doğar, ilerlemeler kaydedilir ve uygarlık bu şekilde oluşur.

Hayata (doğaya, varlıklara ve olaylara) bakış açılarında, beşeriyetin bu dünyadaki görevini değerlendirmede ve insanların gerçek mutluluğa nasıl erişecekleri konusunda farklı görüşlere sahipçeşitli dinler bulunduğu için -tarih boyunca- türlü uygarlıklar oluşmuştur. İnsanoğlu yeryüzünde mirasçı sayılmış olduğu için elbetteki onu hakkıyla kalkındırması ve kendisine verilmiş olan bu görevi tam anlamıyla yerine getirmesi gerekir.

İslâm, insanı dünyada yönetime karşı, ahirette de -onu yeryüzüne mirasçı kılan Allah Teâlâ'ya karşı sorumlu tutmuş, ona bu görevi yüklemiş, göklerde ve yerde ne varsa emrine vermiş ve üzerine gizli aşıkâr her türlü nimeti yağdırmıştır. Onun için insan yeryüzünde çalışmak, (büyük işler başarmak) işlenmemiş toprakları ihya etmek ve toprakta bulunan zenginlik ve servet kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirmek durumundadır.

Nitekim insanoğlunun, bu yöndeki çalışmalarının sonucu olarak tarım ve ona bağlı toprak işletmeciliğinin her türlü şeklini kapsayan, sanat, ticaret ve ulaştırma gibi ilgili ekonomik araçları da içine alan bir tarım uygarlığı oluştu. İslâm tarihi boyunca görüyoruz ki insanların seyahat güvenliğinden, onların bu seyahatlerde temel ihtiyaçlarını sağlamaktan devlet sorumluydu. İslâm uygarlığından kalan son izler bu hizmetlerle ilgilidir.

Devlet eskiden yaklaşık 40 km.lik aralıklarla güzergahlar üzerinde binalar yapardı. Yolcular bu tesisler de konaklar ve karşılıksız olarak yiyecek, içecek ve uyku gibi ihtiyaçlarını giderirlerdi. Hatta yolcuların konakladığı birinci binanın bitişiğindeki ahırda yolcunun hayvanına da yem verilir ve dinlendirilirdi. Eskiden bu 40 km.lik mesafeye bir ölçü olarak merhale denirdi. Bu mesafeyi yolcu birgün içinde normal olarak katederdi. Güzergahlar üzerinde devlet tarafından kurulan bu tesislere "han" adı verilirdi.

Han ise kral ya da emîr demektir. Tatarlar ve Türkler döneminde bu tesisler devlet büyüklerinin (yani hanların) talimat ve emirleriyle kurulduğu için bu ilgiyle sözkonusu tesislere -Türkçe bir sözcük olan- "han" adı verilmiştir (Günümüzde yalnız Suriye topraklarında bile): Hanyunus, Hanarnaba, Hanşeyh, Hanzinnun, Hanmislun, Hanşeyhun, Hanelbattih ve daha bir çok yolcu hanlarının binaları hala ayaktaadır. Bunlar şehirler arası ana güzergahlar üzerinde bulunmaktadır.

Aynı şekilde misafir ve yolcuların dinlenmelerini sağlamak için şehirlerin içinde de bu tesislerden bulunurdu. Şehir içindeki bu yapılar iki katlı olurlardı. Üst kat yolculara, alt kat ise hayvanlara ait olurdu. Fakat yolcular, bu tesislerde üç günden fazla kalma hakkına sahip değillerdi.

Şehirlerin içindeki bu dinlenme tesislerinin izleri diğerleri gibi mevcut bulunmaktadır ve yine Han adıyla anılmaktadır. İçinde bu tip hanların bulunmadığı hemen hiçbir kent yoktur. Örneğin Kahire'deki Halil han, Dımaşk'taki paşahan gibi... Hatta yolculara ve seyahatteki tüccarlara hizmet etmeye bu söylenenlerin de çok ötesinde önem veriliyordu.

Nitekim bazı kentlerde "esvapevleri" adı altında giysi temizleme ve onarma yerleri bulunurdu. Eğer yolcunun elbisesi yırtılmış ya da deforme olmuşsa karşılığında hemen kendisine yeni bir elbise verilirdi ve eski elbiselerden başka kendisinden bir karşılık alınmazdı.

İslâm, insana birinci derecede önem verdiği için onu onurlandırmış, sağlığına özgürlüğüne aklına ve düşüncesine ilgi göstermiştir. Bu sebeple de bütün bunların kaynağı olan iman ve inancına önemli bir yer ayırmış, ruhunda ve iç dünyasında yerleşen her türlü efsaneleri batıl inançları şüpheleri ve ilgili bütün şaibe ve hurafeleri söküp atmaya çalışmıştır; bu sebeple de cahillerin ancak aklına musallat olabilecek falcılık sihirbazlık ve şarlatanlık gibi şeylerden onu korumaya çalışmış, aklını özgürleştirmiştir. Müslüman kişinin hareket ve canlılığını, özgürleşme isteğini kısıtlayan bütün

engelleri kaldırmış bu suretle de İslâm insanı karanlıklardan zulümden ve uranlığın baskılarından kurtarmıştır. Şu bir gerçektir ki İslâm nerede bir zulüm görmüşse ona karşı savaş ilan etmiştir. Kaynağı ne olursa olsun her türlü karanlık düşüncelere karşı savaş bayrağını açmıştır.

Sağlık açısından da İslâm insanın ruh ve beden sağlığına zararlı olan zehirleri sarhoş edici ve keyif verici bütün maddeleri haram kılmış, keza insanı intihar etmekten ve başkalarını öldürmekten yasaklamış, bu cinayetleri işleyenleri cehennem ateşi gibi enağır bir cezayla tehdit etmiştir. Keza İslâm toplum bireylerinin sağlığıyla da son derece ilgilenmiştir. Vaktiyle İslâm devleti, her türlü hastalığa duçar olanları kabul eden ve onlara gereken bütün ilaç, tedavi ve ilgiyi sunan hastaneler inşa etmişti. Öyleki hastanın, iyileştikten sonra da evine kadar esenlik içinde ulaşmasından bile sorumluydu.

İslâm, insana sağlığına verdiği bu değer yanında hayvana da bu önemi vermiştir. Hayvana karşı merhametli ve ilgiyi kurumâş-tırmış, hayvanın sağlıksız olması halinde insanların zarar ve eziyet göreceklerinden yola çıkarak onu himaye etmiştir. Bu amaçladır ki artık çalışamaz durumda mecalsiz kalmış oldukları için sahipleri tarafından terkedilen hayvanlara özel alanlar ayrılırdı.

İslâm devletinde insanların sağlığı hakkında duyulan endişe nedeniyledir ki bu hayvanların ölüp bir yerde kokuşmasından sebep etrafa yayılacak fena kokulardan halkın rahatsız olmaması ve insan sağlığını tehdit eden

hastalıkların yayılmaması için o devirlerde terk edilmiş hayvanlar için bu özel alanlar ayrıldı. {Bugünkü belediyeçilik hizmetlerinden çok daha insancıl, çok daha uygar bir düşünceyle) terkedilmiş hayvanlara ayrılan bu alanlarda çayır ve yem de bulunurdu.

Dolayısıyla hayvan, kendi kendine otlar ve yaşamını sürdürürdü. Ayrıca çok bitkin olup yerinden kımıldayamayacak hayvanlar için de ağıl ve ahır gibi özel birimler yapılırdı. Halktan birinin hayvanı böyle bir duruma düştüğünde ilgililere haber verir, onlar da gelip hayvanı alarak bu bakım ve rehabilitasyon alanına götürürlerdi. Hayvan ölürse bu kez de yırtıcı hayvanlar ondan yararlansın diye çok uzaklara çöle götürülüp bırakılırdı ya da gömülürdü.

Bütün bunlar İslâm uygarlığının ayakta olduğu günlerde İslâm'ın ve müslümanların hayvana ne kadar büyük bir acıma duygusu ile yaklaştığını ve insan sağlığına ne derece önem verdiğini açıkça göstermektedir.

Bu hayvan rehabilitasyon merkezlerinden biri de günümüzde Dımaşk Uluslararası Fuarı'nın kurulduğu yerde bulunuyor ve "Marcu'l-Haşiş" adını taşıyor.

İslâm toplum bireyleri arasında eşitlik gözetmeye özen göstermiş, zengin, fakir, köken, çevre, mevki, oturduğu yer, sanat ve meslek gibi sosyal konumlara göre hiçbir ayırım yapmamış, halkın sosyal sınıflara, tabakalara bölünmemesi toplum bireyleri arasındaki bağların çözülmemesi insanlar arasında kin ve düşmanlık duygularının körüklenmemesi ve

genelde bugünkü toplumlarda meydana gelen katmanların oluşmaması için îslâm, toplum unsurları arasında fark gözetmemiştir. Çünkü İslâm, toplumun geneline insan nazarıyla ve temelde hepsinin aynı kökenden gelmiş olmasına bakar.

Hz. Peygamber (sav): "Ey insanlar! Hepiniz Adem'in sayımdansınız. Adem ise topraktır. İçinizde Allah katında en üstün olanınız ise Allah'ın yasalarına uymakta duyarlık göstereniniz-dir.^[125] demiştir.

İslâm, vatandaşlar arasında adaletin yayılmasına da önem vermiş, bu amaçla vatandaşların, zekatlarını İslâm Devleti'ne ödemelerini emretmiştir. Çünkü îslâm Devleti'nde yönetim, toplanan bu zekât gelirlerini kendi inisiyatifi ile yoksullara dağıtır. Ta ki zengin kişi zekatını doğrudan yoksullara verirken onların başına kakmasın. İslâm, sadaka vermeyi karşılıklı olarak sevgi göstermeyi komşular, akrabalar ve daha sonra da bütün müslümanlar arasında karşılıklı sevgi ve yardımlaşmanın yayılmasını emretmiştir.

Hz. Peygamber (sav) bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Müminler, birbirlerine karşı sevgi göstermede, acımada ve güzel duyguların alışverişinde birçok organları bulunan aynı vücuda benzerlerki bu organlardan biri uykusuzluk ya da bir ağrıdan şikâyetçi olduğu zaman diğer bütün organlar onun bu rahatsızlığına -ister istemez- katılırlar."

İslâm Devleti, vatandaşlarına iş sağlamaktan maluliyet (sakatlık) ve yaşlılık hallerinde hangi dinden olduklarına

bakılmaksızın onlara emeklilik yardımlarında bulunmaktan sorumludur.

İslâm, adalete çok önem vermiş, bu konuda hiç kimsenin sosyal mevkiini hesaba katmaksızın eşitlik gözetmiştir. Dolayısıyla İslâm nizamında halife de şariat karşısında toplumun sıradan bir ferdidir, gerektiğinde kadının (hakimin) karşısında dikilmek zorundadır; yargı gerekirse onun lehinde, gerekirse aleyhinde hükmünü verir. O, toplumda üstünlüğü olan bir kimse değildir.

Hız. Ebubekir devlet başkanı seçildiği gün aynen şunları söylemişti:

"Ey halk! Bakınız başınıza seçilmiş bulunuyorum. Ancak en hayırlınız (en üstününüz) değilim. Eğer güzel yönetirsem beni destekleyin, kötü yönetecek olursam beni doğru yola iletiniz..."

İslâm, hiç kimseyi gücünün yetmediği bir işten sorumlu tutmamış, ona, taşımayacağı bir yükü yüklememiş, günümüzde bütün toplumlarda olduğu gibi kompradorların ve kodamanların özel işlerinde ya da devlet çiftliklerinde çalışmak zorunda bırakmamıştır. Ancak sorumlu tutulan şahsın ya da tüm müslümanların genel bir çıkarı söz konusu olduğu zaman bu yapılmıştır.

İşte bu uygarlık anlayışı iledirki müslümanlar tarih boyunca zarif ve çarpıcı köşkler heybetli saraylar ve koskocaman camiler yapmamışlardır. Bunu bir kin ortamı oluşmasın, vatandaşlar yöneticilerine ya da zenginlere nefret

ile bakmasın diye yapmamışlardır. Eğer İslâm tarihinde bu tür gelişmeler meydana gelmiş ise bu, ancak İslâm'ın, müslümanların ruh derinliklerinden yavaş yavaş çekildiği son dönemlere rastlamıştır.

İslâm, yönetim mevkiinde bulunan idarecilerden vatandaşlara karşı alçakgönüllü olmalarını, onlara karşı makam ve mevkilerinden sebep büyüklük taslamamalarını istemiştir. İslâm, esasen bütün müslümanlardan bu tutumu istemiş ise de devlet adamlarından daha ciddi bir şekilde bu kuruma bağlı olmalarını emretmiştir. Çünkü onlar daha büyük sorumluluklar taşımakta ve daha ciddi uyarılar almayı hak etmektedirler.

Eğer İslâm'ın, toplum yönetiminde önem verdiği noktaların hepsi burada açıklanmaya çalışılacak olursa hiç kuşku yok ki söz çok uzayacak ve anlatılanlar ciltler dolusu olacaktır. Bizim ise konumuz esasen bu değil ancak genel bir fikir sunmaktır. Bu da bizi özet olarak şu noktaları öğrenmeye götürecektir:

1- İslâm uygarlığı insancıl bir uygarlıktır. Dolayısıyla sırf maddi temellere ve amaçlara dayanan diğer bütün uygarlıklardan çok büyük bir farkla ayrılmakta ve onları birer uygarlık değil sadece birtakım sanat, bilim ve folklor ekolleri saymaktadır.

2- İslâm uygarlığı, İslâm dininden kaynağını alan ve kendi orijinal kimliği ile varlık gösteren bir uygarlıktır. Bu nedenle kendisinden Önce mimari, bilim ve sanat alanlarında

oluşan uygarlık (?) adı altındaki gelişmelerden tamamen farklı bir -evrensel- gerçektir. Dolayısıyla hiçbir değeri olmayan son derece basit bazı ayrıntılar hariç, İslâm uygarlığı kendisinden önceki gelişmelerden asla etkilenmemiştir.

Avrupalılar'ın, onlardan ders almış batı hayranlarının ve oryantalistlerin geveleyip durdukları üzere sözde İslâm uygarlığının, Yunan, Roma ve eski uzakdoğu milletlerine ait ilimler birikiminden yararlandığı, onlara ait kitapların tercüme edildiği ve müslümanlar tarafından bunlara bazı şeyler daha eklenerek sonraları tekrar Avrupalılar'a bu birikimlerin ulaştırıldığı, dolayısıyla onların, temelde kendilerine ait olan bu altyapıyı müslümanlardan aldıktan sonra atalarının çizgisinde yürüyerek bugünkü batı medeniyetini kurdukları, müslümanların ise bu geçişte yalın bir aracı olmaktan başka rolleri bulunmadığı yolundaki savların tam tersine İslâm uygarlığı arı ve kendine özgüdür. (Avrupalılar'm bu savına göre) bazı batılılar, -en iyisi- müslümanların katkılarına bakmadan bugünkü Avrupa medeniyeti aslında Yunan ve Roma uygarlıklarına yeniden dönüş demektir, diye ortaya bir görüş bile atmaktadırlar. Bunu da, sırf bu aslı esası olmayan iddialarını kanıtlamak, savlarının doğru olduğunu ortaya koymak için yapmaktadırlar.

Haddizatında İslâm uygarlığı insanın hayata bakış açısından ve onun evrensel rolünden kaynağını almaktadır. İnsana ruh yüceliği kazandırmayı, topluma mutluluk ve refah sağlamayı amaçlamaktadır. Halbuki diğer bütün uygarlıklar

tamamiyle maddidir, insanın maddeye bakış açısından, arzularını doyuma ulaştırmaktan, sürmek istediği zevkleri ve keyifli bir yaşamı gerçekleştirmekten, ünlenmek, heybetli ve saltanatlı binalar kurmak, itibar ve saygınlık kazanmak gibi amaçlardan hareket etmektedir.

3- İslâm uygarlığı Hz. Peygamber (sav)'in devlet başkanlığı döneminde ve Raşid halifelerin yönetimleri sırasında, yani Hicri 1-41 yılları arasında zirveye ulaştı. Halk o dönemlerde tam bir mutluluk ve bolluk içinde yaşadı.

İslâm toplumunda bireyler bir tek vücut gibiydiler. Organlarından biri rahatsız olduğu zaman diğer yerleri de bu ağrıya katılan, bu sancıdan rahatsız olan bir vücut gibi idi. O dönemde eserler, kitaplar, incelemeler, araştırmalar ve materyalistlerin ön planda tuttuğu, baş köşeye oturttuğu tercüme hareketleri henüz başlamamış olmasına rağmen insanlar rahattı, mutluydu, bolluk içindeydi ve uygardı. Çünkü o dönemde yaşayan müslümanlar en yüce değerlerle ilgileniyor, yukarıda sayılanlardan çok daha büyük değerlere önem veriyorlardı.

Onlar her şeyden önce eğitimi ön planda tutuyorlardı. Çünkü uygarlığın, üzerinde temellendirileceği altyapı budur. Sonra kişi eğer özgür değilse, rahat yaşadığını hissetmiyorsa, içinde yaşadığı toplumun bireyleriyle ilişkileri iyi değilse onun için mutluluk söz-konusu değildir.

Nitekim daha sonra (hemen başlayan) bilimsel çalışmaların, inceleme ve araştırmaların hepsi, işte bu ilk

müslümanların meydana getirdiği şanlı -iman ve ahlâk uygarlığının- meyvasıdır. Eğer müslümanlar bu uygarlığın -iman ve ahlâk planındaki- temellerini daha önce atmamış olsalardı bu ilim ve gelişme daha sonra asla kendini gösteremeyecekti. Çünkü gerçekte bilimler ve sanatlar uygarlığın bizzat kendisi değil, uygarlığın meyvasıdır.

İster çölde bir çadır, ister köyde basit bir ev ya da kentte çok heybetli bir saray olsun, kurulan yapının mutlak surette bir amacı vardır. Yapının içine konan sergi ve mobilya iç cephesinde yapılan dekor binadan ayrı şeylerdir. Mobilya ve dekor binanın ne kendisidir, ne de binanın yaptığı görevi yapar. İşte bilim, sanat ve benzeri şeyler de böyledir. (Yani uygarlığın kendisi değildir.) Dolayısıyla uygarlığın insan mutluluğu ile ilgili insancıl bir amacı vardır. Sanatsal yönler ise başka şeylerdir.

Nitekim atom bombası çok büyük bir ilim ve bilgi birikiminin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Fakat insanoğlunun hizmetinde kullanılmadığı takdirde hiçbir zaman uygarlığı simgelemez. Bilakis insanlığı yok etmek için kullanıldığı zaman -uygarlığı simgelemek şöyle dursun- yıkıcı bir araçtan başka birşey değildir. Örneğin ikinci Dünya Savaşı'nda üzerine atom bombası atılan Hiroşima kentinin halkına atom bombasının, uygarlığın bir meyvesi olduğunu söyleyecek olsak bizi kınayacaklardır. Çünkü atom bombası yüzünden bu insanlar çok büyük acılar tatmışlardır.

Batılılar ve genelde bütün materyalistler şöyle diyorlar:

"İslâm uygarlığı Abbasi devrinde Hicri dördüncü yüzyılda yükselişinin en uç noktasını bulmuştur."

Onlar, aslında bu ifadeyle meseleye maddesel ve sanatsal açıdan önem verdiklerini vurgulamak istiyorlar. Çünkü müslüman-ların yaşamına terennüm, müzik, dışının olduğu kadar erkeğin de konu olduğu gazel sanatı, askerin halk yönetimine el koyması bu dönemde olmuştur. Irkçılık bu dönemde boynuzlarını göstermiştir. Aynı zamanda görkemli yapılar, köşk ve saraylar bu dönemde inşa edilmiştir. Arapça'ya tercümeler yine bu dönemde yapılmıştır.

Bütün bunların bu dönemde yapıldığının vurgulanması aslında İslâm uygarlığına maddi bir nitelik mâledip bu uygarlığın temelindeki manevi altyapıyı terk ve inkâr etme gayretlerini ortaya koymaktadır. Halbuki İslâm manevî değerlere çok büyük bir önem vermiştir.

Batılıların bu şekildeki yorumu, aynı zamanda İslâm'ın maddi yönden insana önem verdiği kanaatini sergilemekte, diğer bir yönden de erkek ve kadına karşı aşk duygularının işlendiği gazel sanatı, sazlı ve sözlü müzik, cariyelerle birlikte yaşanan debdebelihayat ve halk üzerinde kurulan sıkı yönetim gibi özelliklerle İslâm uygarlığı nitelenmektedir; Dolayısıyla bütün bu seviyesizlikler hile ve planlarla İslâm'a mal edilmektedir.

4- Eskilerin ve yenilerin tanık olduğu köşkler, saraylar, kale bedenleri, piramitler, heybetli mabetler ve tiyatrolar gibi asırlar boyu ayakta kalabilmiş görkemli yapılara müslümanlar

birer uygarlık eseri olarak asla bakmamışlardır. Çünkü temelde bu binalar insanların mutluluğu için yapılmamış bilakis angaryada çalıştırılan milyonlarca ezilmiş insanların yorgunlukları, canları ve kanları üzerinde kurulmuştur. Bu yapılar, insanlara güçlerinin yetmediği yükler yüklenerek kurulmuştur. Nice zavallı kimseler efendisine ait sarayın inşaatında çalışırken can vermiştir. Ve nice kimseler bir kale bedeninin, bir surun ya da bir abidenin yapımı sırasında yıkılan enkazın boşluğunda mahsur kalmış, feryad ederek imdat istemiş ancak hiç kimse dönüp yüzüne bile bakmadığı için oracıkta can vermiştir.

Avrupalılar ve onların görüşünü paylaşanlar işte bunu halen ayakta duran bir sanat eseri saymaktadırlar. Halbuki hiçbir uygarlık, insana layık olduğu değeri ve Allah'ın insana yakıştırdığı yeri ona vermedikçe ve insanlığa hizmet etmedikçe uygarlık sayılmaz. Buna karşın eğer kurulurken insanın baskı altına alınmasına, kö-leleştirilmesine ve ezilmesine neden olmuşsa böyle bir uygarlık olsa olsa ancak zulüm ve uranlığın eserlerinden biri olabilir. Zulüm ise Allah'ı inkârdır. Hem sonra eğer uygarlık bir meyva ise o meyva ne kadar tatlı ve iri olursa olsun lezzeti yoksa -ki zulmün meyvası leziz olamaz- insan bu meyvayı yiyemez. Böyle bir meyva ne kadar göze çarpıcı gözükse de meyvalardan sayılamaz ve insanlara da hizmet edemez.^[126]

Cihad

Cihad, İslâm'ın farz kıldığı (kesin olarak emrettiği) kıyamet gününe kadar geçerli kalacak bir görevdir. Allah'ın insanı yeryüzüne mirasçı bıraktığı günden beri kendilerine verilen temel rolü yerine getirebilmeleri için müslümanların bu görevi mutlak surette yapması şarttır. Cihad, hiç bir zaman kesintiye uğramaz, meğer ki İslâm, bütün yeryüzünü kapsamış olsun, güven, gönül rahatlığı ve barış her yerde egemen olmuş olsun, ya da hayat sona ermiş olsun. Cihad, müslüman kişinin Allah katında işleyebileceği en hayırlı ve en üstün eylemdir.

Hiz. Peygamber (sav) şöyle buyurmaktadır.

"İşin başı İslâm'dır, -çatısını ayakta tutan- direği namazdır, en üst mertebesi ise cihaddır."

Başka bir hadisinde şöyle buyurmaktadır:

"Allah yolunda mücadele verirken ayaklan tozlanan kişiyi Allah Teâlâ asla ateşe atmayacaktır."

Bir diğer hadisinde de şöyle buyuruyor:

"İki göz vardır ki onlara ateş değmiyecektir: Biri Allah korkusuyla yaşayan, diğeri ise Allah yolunda nöbet bekleyen gözdür."

Bir diğer hadisinde yine şöyle buyurur:

"Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak yolunda bir gece nöbet tutmak, gecesi namazla gündüzü ise oruçla ihya edilmiş bin gecenin ibadetinden daha üstündür."

Cihadın yüksek mertebesini anlatan daha birçok hadisler vardır.

Cihadın amaçları ise şunlardır:

1- Yeryüzünde yalnızca ve yalnızca Allah'a kulluk edilmesinin sağlanması ve Allah'a şirk koşulmaması. İşte bu sebeptendir ki yalnızca Allah'a ibadet etmedikleri sürece kâfirlere karşı mücadele etmek müslümanlar için kesin görevdir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Haram aylar sona erince Allah'a ortak koşanları nerede bulursanız öldürün; onları yakalayın, hapsedin ve her pusu yerinde onları oturup gözetleyin. Eğer tövbe eder, (pişman olur) namazı kılar, zekatı verirlerse yollarını serbest bırakın. Çünkü Allah bağışlayıcı ve merhamet edicidir."^[127]

İşte böylece, yeryüzünde şirk devam ettiği sürece cihad emri de sürekliliğini korur, Kitap ehline (yani yahudi ve hristiyanlara) gelince eğer kitaplarını henüz değişikliğe uğratmadıkları dönemdeki doğru inançlarına bağlı iseler; ve mecusiler de Allah'a kulluk ediyor ve ona ortak koşmuyorlarsa bir tek şartla onlara karşı silah kullanılamaz. O şart da şudur:

Elleriyle İslâm devletine cizye vergisini verecek, bu vergiyi öderken de kendilerini küçük görecektir (müslümanlara saygı gösterecek)lerdir. Aynı zamanda bu gayrimüslimler müslümanlar tarafından ileri sürülecek olan şu şartları da kabul edeceklerdir: Müslümanların sırlarını ifşa etmeyecek, dış güçlere istihbarı bilgiler sızdırmayacaklardır; İslâm

düşmanlarına herhangi bir şekilde yardım etmeyecek, onlarla işbirliği yapmayacaklardır. İslâm düşmanlarından birinin sığınma isteğini kabul etmeyecek, onları evlerine almayacaklardır. İslâm devletinin -zımmilere serbest, ancak müslümanlara yasak kıldığı- alkollü içkileri ve müslümanlara haram olan diğer maddeleri fıkıh otoritelerinin belirlediği sınırlar dışında ve açıkça kullanmayacaklardır. (Bu maddeleri gizlice kullanabilirler.) Çünkü bu zımmiler dinlerini terk etmeye zorlanamazlar. Onlar müslümanların zimmetinde bir emanetirler ve onların koruması altındadırlar.

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Dinde zorlama yoktur. Doğruluk, sapıklıktan ayrılıp ortaya çıkmıştır. Kim tağutu kınayıp Allah'a inanırsa gerçek şu ki o kimse kopmak bilmeyen bir kulpa tutunmuş olur. Allah işitendir, bilendir.^[128]

İşte burada görüldüğü gibi İslâm toplumu içinde yaşayan gayrimüslimler Allah'a inandıkları ve O'na ortak koşmadıkları sürece din konusunda zorlanamazlar. Fakat ortalıkta müşrikler bulunursa onlar ya İslâm'ı, ya kitap ehlinin birinin dinini ya da İslâm yurdundan çıkmayı seçinceye kadar baskıya uğrarlar.

2- Cihadın amaçlarından biri de zulmün ve baskının her türlüşünü yeryüzünden kaldırmaktır. Bu nedenle zalimlere (diktatörlere, tiranlara, cuntacılara, kliklere, baskıcı zümrelere, mafyaya ve baskıcı bütün rejimlere) karşı silâhlı

mücadele vermek, onlara karşı nerede olurlarsa olsun cihad etmek, müslümanların kesin görevidir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Size ne oluyor ki Allah yolunda ve; "Ey Rabbimiz! Halkı işkenceci olan şu kentten bizi çıkar, tarafından bize bir koruyucu gönder ve bize bir yardımcı ver." diyen ezilmiş erkek, kadın ve çocuklar uğrunda savaşıyorsunuz?!"

"İnananlar Allah yolunda savaşırlar, inkâr edenler ise tağutun yolunda (azgınlara emrinde) savaşırlar. Öyle ise şeytanın yandaşlarına karşı savaşın, çünkü şeytanın hilesi zayıftır

3- Cihadın bir amacı da İslâm'a çağrı ve İslâm'laştırma faaliyetlerine karşı çıkan engelleri ortadan kaldırmaktır. Dolayısıyla İslâm'ın yayılmasına karşı duranlara ve onların yönettiği toplumun bireylerine kadar islâm çağrısının ulaşmasına engel olanlar silahlı mücadeleye hedef olmalılardır, onlara karşı cihad sürdürülmelidir. İslâm'a çağrı faaliyetlerine izin verildiği ve müşrik toplum, İslâm'ı kavrayıp onu kendi din ve inançlarıyla karşılaştırdığı (onu tartışma bilincine eriştiği) takdirde bu toplumun bireylerine istedikleri dine girmeleri için kendilerine izin verilir. Yani ehl-i kitaptan herhangi birinin dinini ya da mecusilik gibi aynı kategorideki bir dini kabul etmek şartıyla veya -daha önce söylediğimiz gibi- İslâm dinini seçmeleri için kendilerine izin verilir.

4- Cihadın bir amacı da müslümanları, dinin emir ve yasaklarını oyuncak haline getirmekten (istedikleri şekilde

yorumlayıp onları çarpıtmaktan ya da hafife almaktan) korumaktır. Örneğin (bu tür tehlikeli gelişmelerin sonucu olarak) zekât vermekten kaçınabilir, ya da dinin kesin emir ve yasaklarına uymama cüretini gösterebilirler.

İşte Hz. Ebubekir bu anlamdaki cihadı da yaparak İslâm devletine zekât vergisini vermemekte direnenlere karşı (amansız bir mücadele vermiş) silahla çarpışmıştır. (Ashab'm ileri gelenleri tarafından) ona:

"Hz. Peygamber (sav): Allah'ın bir, Muhammed'in de Allah'ın elçisi oğluna tanıklık edinceye kadar insanlara karşı silahlı mücadeleyi sürdüreceğim. Eğer bunu derlerse -dinin hakkını vermemeleri durumu hariç, kanlarını ve mallarını bana karşı sağlama almış olurlar." dediğini hatırlatarak:

"Sen insanlara hangi yetkiyle silah çekiyorsun?!" diye Hz. Ebubekir (ra)'i uyaranlara şu cevabı vermiştir:

"İşte zekat dinin hakkıdır. Binaenaleyh Allah'a yemin ederim ki vaktiyle Hz. Peygamber (sav)'e -Hz. Peygamber'in devlet başkanlığı döneminde- ödemek durumunda oldukları zekattan bir keçi yavrusunu bile vermemekte direnirlerse onlara karşı bu tutumlarından sebep savaşacağım."

5- Cihadın bir başka amacı da müslümanları ehl-i kitab'a ve mecusilere karşı sürekli mücadelede tutmaktır. Ta ki müslüman olmak ya da cizye ödemekten birini seçsinler. Çünkü bu iki seçenekten birini kabul ettikleri takdirde artık müşriklere yardım etmek onlara müslümanlarm sırlarını vermek gibi ihtimaller ortadan kalkar.

Şimdiye kadar anlatılan bütün bu durumlarda cihad "farz-ı ki-faye"dir. ^[129]

Çünkü müslümanların bir kısmı vaktiyle bu görevi hakkıyla yerine getirmiş, zaferler gerçekleştirmiş ve düşmanlara üstün gelmişlerdir. Bu suretle sorumluluklarının gereğini yapmışlardır. Onlardan yalnızca bir kesimin bu ödevi yapmış olmasında toplum adına bir yeterlilik vardır.

Şu var ki cihad görevini üstlenmiş olan kesim eğer üstünlük elde etmek için yeterli bir güce sahip değilseler ya da düşman onları yenilgiye uğratmışsa veya İslâm toprakları genel anlamda düşman saldırısına uğramışsa bu durumda cihad etmek farz-ı kifaye olmaktan çıkar, farz-ı ayn olur. Ve müslümanlar zafer kazanıncaya kadar gücü yeten herkesin Allah yolunda mücadeleye katılması kesin bir şart olur.

Müslümanların, uğrunda her zaman ve gerektiği her yerde çalışmaları ve hazırlıklı olmaları şart olan cihadın amacı işte budur. Dolayısıyla cihad görevi, bu anlattığımız şartların devam etmesi halinde hiçbir zaman duraklam ayacaktır. Cihadın sırf Allah yolunda (Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak) uğruna yapılıyor olabilmesi için bu görevi yerine getirirken başka bir amacın güdülmesi de şarttır. Çünkü Allah Teâlâ kendisi için içtenlikle yapılmamış olan amelleri asla kabul etmez.

Şu halde toprak için (yani vatanseverlik duygularıyla ve sırf vatan savunması amacıyla) düşmana karşı savaşmak; veya ırkını korumak için savaşmak cihad sayılmaz.

Nitekim Hz. Peygamber (sav)'e: "Kişi cesaret gösterisiyle, ırkını, milletini, vatanını savunmak amacıyla ya da desinler diye savaşırsa bunlardan hangisi Allah yolunda cihad sayılır?" diye sorulunca Hz. Peygamber (sav) şu cevabı vermiştir: "Kim ki Allah'ın mesajı üstün gelsin (Allah'ın istediği yaşam ve yönetim biçimi yeryüzünde egemen olsun) diye çarpışırsa işte o cihaddır."

İlahi mesajın yeryüzünde her tarafa ulaştırılması için verilecek mücadele şartının yanında bir şart daha vardır ki o da cihad çalışmalarını ancak ve ancak Allah'a iman etmiş bulunan müslümanlar tarafından yapılmasıdır.

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Allah müminlerden canlarını ve mallarını, cenneti onlara vermek üzere satın almıştır. (Bunun karşılığında) Allah yolunda savaşanlar, öldürecekler ve öldürüleceklerdir. Bu, Allah'ın, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da üstlendiği bir vaaddir. Kim Allah'tan vaadinde çok daha iyi durabilir? Öyle ise O'nunîa yaptığınız bu alış verişinizden dolayı sevinin. Gerçekten bu büyük başarıdır.^[130]

Allah Teâlâ yine şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Sizi acı işkenceden kurtaracak kârlı bir işi size öğütliyeyim mi? Allah'a ve elçisine inanın mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşın. Eğer bunu kavrarsanız sizin için en iyisi budur. Böyle yapın ki Allah günahlarınızı bağışlasın ve altlarından ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerinde güzel evlere sizleri koysun. Büyük başarı işte

budur. Seveceğiniz birşey daha var ki o da Allah'tan bir zafer ve yakın gelecekte bir fetihtir. Öyle ise mü'minleri müjdele.^[131]

Bu âyet-i kerîmede mü'minlere, yani bu Kur'an'a ve yalnızca Allah'a inanan mü'minlere ve O'na şirk koşmayanlara seslenil-mektedir.

Böylece görüldüğü üzere cihad yapmak müslüman kişiden başka kimseden kabul edilmeyen bir görevdir. Eğer müslümanlar günün birinde içinde bulundukları çetin şartlardan dolayı ya da herhangi bir sebeple müslüman olmayan topluluklardan yardımistemek zorunda kalırlarsa bu insanların müslümanlarla birlikte verecekleri savaş, cihad sayılmaz. İslâm'a inanmadıkları ve Allah yolunda çarpışmadıkları için bu girişimlerine cihad denmez. Bilakis müslümanlarla aralarındaki çıkarlara dayalı bir işbirliğidir. Aynı zamanda onların savaş sırasında öldürülenlerine de şehit demeyiz. Çünkü şehitlik mertebesi yalnızca mü'min olan müslü-manlara özeldir. ^[132] Dolayısıyla madem ki bunlar iman etmemekteve İslâm'daki bu mertebeye inanmamaktadırlar. Şu halde öldürülünce şehit sayılmazlar.

Hadis olarak bu konuda bize ulaşan ve Hz. Peygamber (sav) tarafından: "Namusu uğruna ölen kişi şehiddir, malı uğruna ölen şehiddir, toprağı uğruna ölen şehiddir." sözlerine gelince buradaki şehitlik mertebesi de yine içtenlikle mü'min olma şartına bağlıdır. Dolayısıyla bir putperest eğer saldırganlara karşı kendini savunurken öldürülürse biz böyle bir kimseye hiç şehit diyebilir miyiz? Çünkü bu kimse ne

Allah'a inanmakta, ne şehitlik mertebesine inanmaktadır; ne de böyle bir inançla herhangi bir ilişkisi vardır.

İşte İslâm'daki cihad ve cihadın amacı, şartları ve sonuçları bunlardır.

İlk müslümanlar bu anlamda cihad yaptıkları için, dünyanın kapıları ardına kadar yüzlerine açılmıştı. Müslüman milletler bu sayede hayatın zevkini tattılar. İslâm'ın serin gölgesinde asırlarca safa sürdüler. Bolluk ve rahatlık içinde yaşadılar. Ondan sonra bir zaman geldi ki müslümanlar cihadı ihmal ettiler, tembelleşip oturdular. Bunu gören diğer milletler onlara karşı savaş açtılar, topraklarını işgal ettiler ve onları ezdiler. Bu yüzden müslüman-larda bir ezilmişlik ruhu (bir aşağılık kompleksi) başgösterdi. (çöküş dönemine girilince) İlk müslümanlar yenilgiye uğradı, toprakları işgal edildi. Buna'rağmen düşmanlarını küçümsediler, mademki müslüman idiler herhalde üstünlük onlarda kalacaktı. Onlardaki bu ruh -bir süre- sıçrayıp durdu. Dolayısıyla direniş gösterdiler. Nitekim cihad sancağı yeniden dalgalandı. Allah'ın yardımıyla zafer kazandılar. Bu sayede haçlılar İslâm yurdundan kovuldu. Müslümanlar böylece biricik Kudüs'lerini ve topraklarını tekrar kurtarıp geri almış oldular.

İlk yenilgiden sonra müslümanlar bu kez de moğollar karşısında ikinci bir yenilgiye uğradılar. Buna rağmen (Yine morallerini yitirmediler. Mademki Allah'a ve ahiret gününe inanıyorlardı şu halde) yine onlar üstün idiler ve zafer kazananların kendileri olması gerekiyordu. Bu asil ruh

direnişinin sonucu olarak (nihayet işgalci moğollar, yendikleri bu milletin dinini kabul etmek durumunda kalarak) müslüman oldular ve bizzat kendileri İslâm'a çağrı görevini üstlendiler. Ondan sonra da (otuz yıl bile geçmeden) müslümanların potasında eriyip gittiler. Aynı zamanda yerlisi çok seyrek olan (Türkistan ve Maverâünnehr gibi) memleketleri doldurarak buralarda çoğunluğu oluşturdular ve günümüze kadar da İslâm'a çağrı görevini sürdürerek yaşadılar. Öyleki vaktiyle Çarlık Rusyası ve daha sonra da komünist rejim onlar üzerinde egemenlik kurmasına rağmen bunu devam ettirdiler.

Müslümanların tarihte uğradığı üçüncü yenilgi ise daha önceki yenilgilerden (ifade ettiği anlam bakımından) farklı oldu. Çünkü bu kez müslümanlar düşmanlarının karşısında artık kendilerini küçük görmeye başladılar. Bu yenilgide onlarla eşit olmadıklarını hissettiler. Çünkü bir ordu giriştiği bir meydan savaşında yenilgiye uğrayabilir, ancak her şeye rağmen savaşı biraz daha sürdürebilecek imkanlara henüz sahipse; birinci turda kayıplar verse bile, ikinci turda atak yapabilecek imkanlarını henüz koruyabilir. Ama eğer ordu moralini kaybetmiş maneviyatı çökmüş ise, kendisini düşmanının karşısında güçsüz görüyorsa böyle bir ordu her şeyden önce yenik düşeceğine peşin olarak hükmetmiş sayılır. Aynı zamanda namusunu savunmakta olduğu ümmetin de düşman boyunduruğu altına girmesini kabul etmiş sayılır.

İşte düşmanla girişilen bu en son meydan savaşında ümmetimizin başına gelen budur.

İslâm ümmetinin esasen uğradığı en büyük zarar, cihad ruhunun kaybedilmiş olması, hıristiy ani arın, yahudilerin ve mürtedle-rin ümmet kuvvetleri arasına alınması, ondan sonra da yenilmiş-lik düşüncelerinin ortaya çıkmasıdır. Ki bu faktörler düşmana karşı verilen savaşa mühürünü basmış ve halkın ruhuna boyasını vermiş oldu. Özet olarak diyebiliriz ki, bu konuda yenilmişlik deyimi bile bizim yaşadığımız gerçekleri yansıtmak için yeterlidir.

Müslümanlar özellikle son dönemlerde yabancıların karşısında geri kaldıklarına, güç, bilim ve uygarlık alanında onlardan çok geri olduklarına, onların seviyesini yakalayabilmek için peşleri sıra adımlarını izlemek zorunda olduklarına sözde bilim yarışında ilerleme kaydetmek ve - kendi ifadeleriyle- ülkelerini kalkındar-mak için onları taklit etmek durumunda olduklarına iyiden iyiye inanmaktadırlar. Bütün felaket ve musibetleri üzerimize çeken sebep işte bu aşağılık duygusu ve yenilmişlik ruhudur. Evet bilim alanında onlardan geri olabiliriz.

Fakat ilerlemek ve kalkınmak için başvurulacak yol onları izlemek değildir. Bilakis onların karşısında hiç de aşağılık duygusuna kapılmadan, (dinimizden kaynağını alan sosyal yaşam biçimimizden tamamen farklı bir niteliğe sahip olan) onların sosyal yaşantısını örnek almadan bilim kaynaklarından yararlanmamız mümkündür.

Bizim yaşam biçimimiz -toplantılarımızda, kadınlı erkekli karışık hayatımızda ve sabahlara kadar süren eğlence alemlerimizde, onların çizgisini izlemek suretiyle; keza giyim ve kuşamda hayatımız düşmanlarımızı örnek almakla onlara özenmekle sürüp gidiyor. Bununla beraber biz bunları İslâmıla çelişmeyen birtakım ayrıntılar olarak meşrulaştırmaya çalışıyoruz.

Ne yazık ki birtakım çirkef insanlar ve zaman zaman siyaset adına ya da takiyye yaparak konuşan politikacılar (yani bu) menfaat odaklarından bazı cahil kimseler bu tür yargıları ortaya koymakta, bu imajı yerleştirmektedirler. Esas amaçları geri kalmışlık imajını ön plana çıkarmak ve bu durumu müslümanlara kabul ettirmektir. Burada ortaya çıkan büyük sorunlardan biri ise bu adamlardan başkasının hakim olamadığı medya tarafından bu yıkıcı propagandaların yapılmasıdır.

Düşmanlar İslâm'ın kılıç zoruyla yayılmış bulunduğunu ve eğer zorlama olmasaydı İslâm'ın bu kadar geniş bir alana yayılmış olamayacağını imaj haline getirmişlerdir. Yenümişlik ruhuyla eziklik duyanlar ise bu savlamaya karşı İslâm'ın kılıç zoruyla yayılma-dığını, dinde zorlama olmadığını, müslümanların yalnızca saldırılara karşı ancak tepki göstermek ve bağımsızlıklarını korumak için silaha sarıldıklarını ileri sürüyorlar; heybetlerini koruyabilmek için saldırıya karşı saldırıyla cevap vermenin en uygun bir yöntem olduğunu söylüyorlar.

Fakat biz diyoruz ki hayır, İslâm'a çağrı görevinin yerine getirilebilmesi ve İslâm mesajının insanlık dünyasına iletilebilmesi için gerektiğinde zor kullanılabilir. Bu suretle ancak mesajın amaçları korunabilir, onun yayılmasına, insanların bu mesajla tanışmalarına engel olan güçler ortadan kaldırılabilir. İşte bu amaçla başvurulmuş güce Allah yolunda yapılan cihaddır. Aslında her haklı davayı koruyacak bir güç seferber olması lazımdır. Aksi halde batıl ideolojiler şımaracak ve hakka karşı küstahlaşacaklardır.

Yine bu ezilmişlik ruhunun kompleksli insanları, izinde oldukları hristiyan efendilerinin çocuklarını orduya ve silahlı kuvvetler taraflarına almakla efendilerini memnun etmeye çalışıyorlar. Halbuki eskiden ordu, cihad sancağını taşıdığı gerekçesiyle gayrimüslimlerin İslâm ordularına katılma istekleri asla kabul edilmiyordu. Fakat bu kompleksli (müslümanımsı)lar bu konudaki gerekçeleri şu şekilde meşrulaştırmaya çalışıyorlar; diyorlarki: Gayrimüslim vatandaşları korumaya karşılık vaktiyle onlardan cizye vergisi tahsil edilirdi. Halbuki şimdi bizzat kendileri de savunmaya katılmayı kabul ediyor ve vatanı korumada bize yardımcı oluyorlarsa aslında onların bu tutumu bizce makbuldür. Dolayısıyla artık cizye ödemek durumunda değildirlere.

Ancak biz diyoruz ki bu tez doğru değildir. Aslında cizye ayrı şeydir, askerlik hizmetinden muaf tutulmak üzere bedel ödemek de ayrı şeydir. Dolayısıyla yahudi, hristiyan ve mürted unsurların İslâm ülkelerinde silahlı kuvvetlerin

saflarına alınmaları doğru değildir. Çünkü biz her an onların dindaşlarının hedefi bulunuyoruz. Onlara karşı cihad ediyoruz. Ve onlar da her türlü yöntemle bize karşı savaşıyorlar.

Şimdi de sözü şu şekilde bitirelim ya da özetleyelim:

1- Allah yolunda cihad, geçerliliğini kıyamet gününe kadar koruyacaktır. Müslümanlar Allah'ın izniyle günün birinde evrensel rollerini üstlenmeye hazırlanacak olurlarsa İslâm'ın mesajını korumak ve dışta yayılmasını sağlamak, içerde de sapıklara karşı onu koruma altına almak için cihad sancağını tekrar dalgalandırmak gerekecektir.

2- Allah yolunda cihad etmek yalnızca ve yalnızca mü'mirile-rin yapacağı bir görevdir. Cihad hizmetlerinde kafirlere karşı diğer kâfirlerden ancak bir şartla yardım kabul edilebilir. Bu da onların müslüman olmayı kabul etmeleridir. Buradan hareketle müslü-manlar ehl-i kitabın, mürtedlerin ve müslümanlardan yolunu şaşırılmış sapıkların cihad faaliyetlerine katılma isteklerini kabul edemezler. Aynı zamanda İslâm kanunlarının onlara uygulanması gerekir.

3- Mü'min olanlar ve bununla birlikte ilahi mesajın insanlığa ulaşmasını ve İslâm nizamının yeryüzünde hayata geçirilmesini amaçlayanlar hariç, günümüzde patlak veren savaşlar sırasında ölenlerin hiçbiri şehit sayılmaz.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "Kim Allah'ın dinine yardım edecek olursa -O'nun vahyettiği yönetim ve yaşam biçimini yeryüzünde hayata geçirmek için mücadele

verecek olursa- Allah Teâlâ da ona yardım edecektir. Allah güçlüdür ve azizdir. Allah'ın dinine yardım edenler ise öyle kimselerdir ki yeryüzünde onlara imkan tanıdığımız zaman namazı kılar, zekatı verir, iyiyi-doğruyu, güzeli ve faydalı her işi her eylemi -emreder- ve öğütler -ler; kötülükten- her türlü yararsız, çirkin zararlı fiil ve eyemlerden- sakındırırlar, işlerin sonucu ise Allah'a aittir." ^[133]

Zafer

Hak ve gerçek olan her davanın hareket kazanabilmesi (yayılp tutunabilmesi) için mutlak surette onu destekleyecek bir güce ihtiyaç vardır. Aksi halde batılın taraftarları, o davayı, kuvvetlenmemesi için bastırmaya çalışırlar.

Keza davayı tanıtacak mesajın topluma, insanlara ulaşabilmesi için de o mesajı koruyacak yine bir güce ihtiyaç vardır.

Hak ile batıl arasındaki çekişme eskidir.

Batılın yandaşları daima bir araya gelir, hakkın ve hakseverlerin aleyhinde işbirliği yaparlar. Hak dâva ise, onu omuzlarında taşıyanların sahip oldukları güç oranında ancak ortaya çıkabilir, varlık gösterebilir. Allah yolunda mesaj verenlerle karşıtları arasındaki kavgalar da çok eskidir.

Çıkarıcılar, zevk ve şehvet esirleri, itibar düşkünleri ve nüfuzlu insanlar daima haklı davanın mesajı karşısında durur ona engel olmaya çalışırlar. Çünkü hakkın ve haklının başarısında onların ve çirkef işlerin peşinde olan herkesin kaybı vardır.

Hız. Peygamber (sav)'e, vahiy inince halkım imana davet etti. Onlardan çıkarları ve sömürme hevesleri olmayanlar iman ettiler. Azgın şehvetlere ve doyumsuz arzulara sahip olmayanlar ancak onun davasına gönül verdiler.

Kureyş toplumu içinde otoritelerinin zevalinden korkan, köle ve cariyelere sahip, çoğunluğu oluşturan nüfuzlu elit tabaka ise ona karşı çıktılar. İslâm ise kulların kullara musallat olmasına insanların bir bölümünün bir diğer bölümünü baskı altına almasına, onları sömürmesine engel olmaktadır. İnsanlara zulmeden servet sahipleri de İslâm davasına karşı çıkıyorlardı. Çünkü İslâm zulmü önler, insanların birbirlerini sömürmesine engel olur.

Keza yüksek itibara zenginlik ve güce sahip olup bu imkanlarla insanların namusunu çiğneyenler de İslâm'a karşı çıkıyorlardı. Bu adamlar İslâm'ın mesajını aldıkları günden beri, bu yeni dinin, (bu yeni yaşam ve yönetim biçiminin) insanların birbirlerine çamur atmasına birbirlerinin namus ve haysiyetiyle oynayıp bu rezaletin çamuru içinde tepinmesine izin vermeyeceğini anlamışlardı.

Dolayısıyla Kureyşliler'in çoğu ve özellikle liderleri İslâm davasına karşı durmakla yetinmediler, bilakis bu davaya gönül vermiş olan, şahsiyetlere karşı eylemsel düşmanlıklarda yaptılar, güç yetirdiklerine işkence yapıyor, onları alaya alıyor, aşağılıyorlardı. Müminleri dinlerinden döndürmek için onlara boykot uyguluyorlardı. Müslümanlar ise Önceleri gerek vücutlarına yapılan işkencelere, gerekse kendilerine

uygulanan ekonomik psikolojik ve manevî işkencelere karşı sabır gösterip dayanmaktan başka çareleri yoktu. İslâmî atağa hazırlıklar olgunlaşıp Allah'ın emri gelinceye kadar yapılabilecek tek şey o gün için bundan ibaretti.

İslâm'a çağrışı üstlenen azınlığın Mekke'de (müşriklere karşı) silaha sarılacak ya da direniş gösterecek güçleri yoktu. Bunu yapamazlardı. Çünkü eğer böyle bir girişimde bulunmuş olsalardı. Mutlak surette savaşı kaybederlerdi. Ve çünkü İslâm'ın bu ilk çocukları henüz yeteri kadar eğitim görmemişlerdi. Dolayısıyla nefis ve maneviyat planında mükemmel bir hazırlık içinde olmayan bu müslüman azınlık kendilerini zafere götüremeyecek bir savaşa giremezlerdi.

Müşriklere karşı direnmek İslâm'a davet faaliyetlerini tamamen yok edebilirdi. Hz. Peygamber (sav) aslında İslâm'a davet çalışmaları için güvenli ve davetçileri Kureyş müşriklerinin eziyetlerinden koruyacak, yeryüzünde ilahi nizamın uygulanmasını kolaylaştıracak bir yer arıyordu. Işınlama merkezi ve hareket noktası olmak üzere bu yerde İslâm mesajını yaymak için hazırlanıyordu. Tabiatıyla İslâm'ın yolu üzerinde engel oluşturan herkese karşı direnmeye ancak o zaman hazırlanmak mümkün olabilirdi.

İşte Hz. Peygamber (sav) bu amaçladır ki Taife gitti. Fakat orada reddedildi. Bu sefer de davasını kabilelere anlatmaya çalıştı. Fakat onlara Kureyşliler'in etkisi altında Hz. Peygamber (sav)'in yoluna engel oldular. Ancak sonunda Allah Teâlâ O'na Medine'yi hazırladı. O da ashabını buraya yolladı.

Sonra kendisi de oraya göç etti. Orada ilk İslâm devletini kurdu ve direklerini tesbit edip erkanım kurmaya başladı.

Elbetteki harekete geçilince Kureyşliler'le fiili bir şekilde çatışmak, onlarla sıcak temasa girmek kaçınılmaz olacaktı. Bu nedenle, Mekke ve Medine güçlerinin karşılaşması halinde zafer elde etmek için önceden hazırlanmak gerekiyordu ki bu karşılaşma kaçınılmazdı. Sonra müslümanlarla şirkin dünyadaki diğer üsleri arasında meydana gelebilecek karşılaşma için de yine hazırlıklı olmak gerekirdi ki zaten her yerde zulüm egemen bulunuyordu. Kureyşliler'in dışındaki diğer bütün şirk ve zulüm odakları da İslâm davasının karşısına dikilecek onun yayılmasını sınırlamak ve beşiğinde onu boğmak için uğraşacaklardı. Bu da yine kaçınılmazdı.

Zafer, esasında dört ana noktaya bağlıdır. Bunlar:

Hazırlıklı olmak, davaya içtenlikle inanmak, çalışıp bu çalışmada da titizlik göstermek ve zaferi Allah'tan dilemektir. Bu dört şeyden birini ihmal etmek zaferin kaybedilmesine neden olabilir ve mücadeledeki sevabı da götürebilir.

Bu dört noktanın en birincisi hem maddi hem manevi cephede tam anlamıyla hazır olmaktır. Maddi bakımdan hazırlıklı olmak, savaşa girişilecek günde insan oğlunun elinde bulunan en son model silahlara sahip olmak ve aynı zamanda dünyada bilinen en son savaş ve mücadele stratejilerini de bilmekle olur.

İnsan güç olarak yeterli sayıda asker bulundurmak, gıda açısından gerekli yiyecek stoklarına ve kaynaklarına sahip

bulunmak; savaştan gerçek amacın ve sonuçlarının ne olduğunu bilmek, savaşçılara kahramanlık ruhu aşılama bakımından da manevi olarak hazırlıklı olmak şarttır. Şu bir gerçektir ki Allah yolunda öldürülenin şehitlik olduğuna inanan müslümanlardan daha yüksek morale sahip bir ordu yoktur. Müslümanlar inanırlar ki şehitlik mertebesinin mükafatı cennettir. Cennetin ise yalnızca eni göklerle yer arası kadardır.^[134]

Aynı zamanda müslümanlar, şehitlerin sonsuza dek cennette olacaklarına inanırlar; Keza sağ kalmanın da düşmanlara karşı zafer olduğunu, Allah'ın nizamını yeryüzünde hayata geçirmek, düşmanların ruhunda heybet uyandırmak, onları ürpertmek olduğunu biliyorlar ki bu da düşmanın yenilgisini hazırlar.

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve savaş amacıyla eğitilmiş atlar (savaş araçları) hazırlayın. Bununla Allah'ın düşmanını (aynı zamanda) kendi düşmanınızı ve daha bilmediğiniz, ancak Allah'ın bildiği diğer düşmanları da korkutmuş olursunuz. Allah yolunda (düşmana karşı verilen silahlı mücadele sırasında) ne harcarsanız -karşılığı- tam olarak size ödenecektir. Haksızlığa asla uğratılmayacaksınız."

^[135]

Müslümanlar sırf müslüman oldukları için (mücadele vermeden) zafer elde edemezler. Çünkü İslâm, öyle bir dindir ki mucizelerle zafer elde etmeye çalışmaz. Her ne kadar

mucizeler meydana gelmiş ise de böyle bir yola başvurulmaz. Bu iş teyidle (yani her defasında Allah'ın, göklerden saflar halinde meleklerden ordular göndermesiyle) de olmaz. Teyid'in örnekleri varsa da böyle bir beklenti ile düşmana karşı savaşa girilmez. Bilakis zafer insan eliyle (insanın harcayacağı çabayla) ve daha önce düşmana karşı çekişi hazırlıklar yapmakla ancak kazamla olur. Her insan gibi müslüman da (doğal imkanlarla hazırlanmalıdır.)

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Eğer sana karşı komplo kurmak isterlerse korkma, Allah sana yeter. Nitekim yardımıyla seni ve müminleri vaktiyle destekleyen o dur. ^[136]

Şu var ki Allah Teâlâ'nın Hz. Peygamber (sav)'e vermiş olduğu bu destek, Onun mükemmel bir şekilde hazırlanmasından, gerekli tedbirleri tam olarak almasından ve Allah'a tevekkül ettikten sonra olmuştur.

Şu bir gerçektir ki Bedir savaşının cereyan ettiği gün meleklerden ordular inmiş ve müslümanlarla birlikte (müşriklere karşı) savaşmışlardır. Gelecekteki savaşlar için de onlara moral vermişlerdir. Meleklerin Huneyn ve Uhud'da da müslümanlara destek verdikleri söylenmektedir. Fakat onlardan sonraki savaşlarda bu desteği vermemişlerdir.

Bununla beraber müslümanlar yine de İslâm tarihinin ilk aşamalarındaki savaşların çoğunda zafer kazanmışlardır. Çünkü em-rolundukları şekilde hazırlanıyor, emrolundukları

gibi çarpışıyor ve Allah'a tevekkül ediyorlardı. Dolayısıyla Allah Teâlâ da onlara zafer nasip ediyordu.

Haddizatında Allah (cc) yalnız bir melek göndererek de îslâm düşmanlarının ayaklarının altından yeri bir anda çekip onları -emrederse- yerin dibine hemen batırabilir, ya da -peygamberler tarafından ona yakarılırsa- onların üzerine yeri hemen kapatabilir. Bununla beraber, müslümanların safında savaşmak üzere Allah Teala binlerce melek indirmiştir.

şöyle buyurmaktadır:

"Vaktiyle mü'minlere diyordun ki: Rabbinizin imdadınıza üç bin melek göndermesi yetmez mi?"

"Elbette, eğer sabreder kuralları çiğnemekten sakınırsanız, onlar şu anda üzerinize gelecek olsalar, rabbiniz size nişanlı beş-bin meleklerle yardım edecektir."

"Allah vermiş olduğu bu sözü size sırf müjde olsun ve gönlünüzü rahatlatсын diye yaptı. Yardım yalnız daima aziz ve hikmet sahibi olan Allah tarafındandır."(41

{savaş sırasında müslümanları desteklemek üzere Allah (cc) tarafından indirilen) meleklerin sayısındaki çokluktan amaç (sayının çoğalmasıyla doğru orantılı olarak daha fazla) g  sağlamak değildir. Çünkü Allah (cc)'m göndereceği bir tek melek sayesinde, hatta onun (melek göndermeden) vereceği bir emir ya da bir işaretle bile gerekli olan güç elde edilebilir. şu var ki meleklerin yardıma gönderilmesinden amaç, müminlerin aslında mucize ile zafer kazanılmayacağına (bilakis g  kullanarak ancak düşmana karşı mücadele

verilmesi gerektiğine) inanmaları içindir. Çünkü eğer üstünlük yalnızca bir melekde elde edilecek olsa bunun da mucize olduğu ortaya çıkacaktır. Nitekim melekler de savaşa fiilen katılmışlardır. Ancak meleklerin katılımına rağmen Allah'ın emri olmadıkça zafer yine de elde edilemez.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Siz, vaktiyle rabbinizden imdat istiyordunuz. O da: Ben imdadınıza ard arda bin melek göndereceğim, diye duanızı kabul etti. Allah, bunu sırf size moral olsun ve gönülleriniz huzura kavuşsun diye yaptı. Zafer ise yalnızca Allah tarafından dır. Allah aziz ve hikmet sahibidir."^[137]

Şu halde zafer Allah'ın elindedir. Hazırlanmak ise tedbir almak babından bir şey ve müslümanların bütün imkan ve güçlerini bir araya getirmeleridir. Bu, aynı zamanda Allah Teâlâ'nın vereceği destek, ancak müslümanların hazırlık yapmalarından sonra olur, hazırlık yapılmadan, doğrudan ilahi destek beklenmez demektir. Allah (cc)^[138] vereceği destek ise zaferdir, müminlere yardımdır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Rabbin meleklerle vahyediordu ki: Ben sizinle beraberim. Siz müminleri sabitleştirin (direnmelerini sağlayın) ben ise kâfirlerin yüreklerine korku salacağım; Vurun boyunlarını, vurun onların her bir parmağını. Sebep: Çünkü onlar Allah'a ve elçisine karşı geldiler. Gerçek şu ki Allah cezayı şiddetle verendir. Siz işte şimdi tadın onu. Ayrıca kâfirler için ateş işkencesi de vardır."^[139]

Şunu da hemen söyleyebiliriz ki müslümanlar hiçbir zaman sayıya bağlı olarak çok oldukları için ya da üstün silahlara sahip bulundukları için zafer elde etmemişlerdir. Bilakis iman ve içtenliklerinden aldıkları güçle ve Allah (cc)'ın yardımıyla düşmanlarını daima yenmişlerdir. Hz. Peygamber (sav)'in değerli sahabileri-nin her münasebette dile getirdikleri gerçek de işte budur. Şimdi bu konuda Abdullah b. Ravvaha'yı ele alalım:

İmparator Herakleius komutasında yüzbin kişilik bizans ordusunun Balka Bölgesinde, Muab denilen yere ulaştıklarını müslümanlar haber aldıktan sonra Abdullah b. Ravvaha Mute Sava-şı'ndan önce onları cesaretlendiriyor, onlara moral vermeye çalışıyordu. (Çünkü şartlar çok ağırdı). Hristiyan araplardan Lakhni, Cüzam, Bahra, Beliy ve el-Yakiyn kabileleri de yüzbin kişilik bir kuvvet olarak Bizanslılar'a katılmışlardı. Bu suretle Bizans Ordu-su'nun sayısı ikiyüzbin bulmuştu. Halbuki müslümanlar üçbin kişiden bile fazla değillerdi. Abdullah b. Ravvaha bir ara ayağa kalkarak şu konuşmayı yaptı:

'Arkadaşlar! Allah'a yemin ederim ki nefret ettiğiniz şu ölüm varya, bizzat uğrunda yola çıkıp aramakta olduğunuz şeyin ta kendisidir, ki o da şehitlik mertebesidir. Şunu biliniz ki biz ne sayıyla, ne güçle, ne de çoklukla elaleme karşı savaşıyoruz. Bilakis yalnızca Allah'ın bize bir ihsanı olan bu dinle onlara karşı koyuyoruz. Öyle ise haydi davranın. Sonuç

ise mutlaka şu iki güzel şeyden biri olacaktır. Ya zaferdir ya da şehitlik mertebesidir."

Bunun üzerine Abdullah b. Ravvaha'yı dinleyenler:

- Vallahi de Ravaha'nın oğlu doğru söylüyor, dediler ve ordu hedefin üzerine atıldı.

Esasen zafer Allah'ın elindedir. Bu ise imamî bir gerçektir. Müslümanın, aklının, herhangi bir nedene takılmaması için de onun her halükarda iyi hazırlanması ve çok çalışması şarttır. Fakat onun sırf kendi imkan ve gücüyle zafer elde etmesi mümkün değildir. Çünkü temelde üstün gelmek sırf Allah'ın elinde olan bir şeydir. Tedbir almaktan başka bir çareye baş vurmamak durumunda olmayan insanın ise elinde hiçbir şey yoktur.

İkinci noktaya gelince bu da mücahit kişinin (yani savaşçı müslümanın) bütün içtenliği ile Allah'a yönelmesidir. İslâm'da savaşın tek ve temel amacı ise, Allah'ın sözünün yeryüzünde üstün olmasıdır. (Yani Allah Teâlâ'nın vahyettiği Kur'an'la belirlenmiş olan yüce İslâm şeriatının hayata geçirilmesidir.) Aksine savaş, diğer herhangi bir dünyevi amaca yönelik olmamalıdır; ta ki müslü-man savaş zafer elde edebilsin ya da şehitlik sevabına nail olabilsin. Ashaptan Ebû Musa şunları anlatıyor, diyor ki:

Hız. Peygamber (sav)'i ziyaret eden bir adam O'na:

"Kimi var ki ganimet için savaşa gider, kimisi, desinler diye, kimisi de ordudaki önemli yerinin göze çarpması için

savaşa katılır. Bunlardan hangisi Allah yolunda bulunmuş sayılır?" diye sordu. Hz. Peygamber (sav):

"Kim sırf Allah'ın sözü üstün olsun diye çarpışırsa, işte O, Allah yolunda cihad etmiş sayılır," diye cevap verdi.

Şu halde müslüman kişi bir liderin, bir kralın, bir partinin, bir kitlenin, bir ırkın ya da bir devletin egemenliği uğrunda savaşa-maz; Aynı şekilde baştakini devirip yerine bir diğerini geçirmek, liderin birini öbürüne tercih etmek, partinin birini diğerinin yerine işbaşına getirmek ya da cahili bir yönetim şeklini bir başka cahili sistemle değiştirmek gibi amaçlarla da müslüman kişi savaşılamaz. Fakat müslüman kişi yeryüzünün her yanından zulmün kazınması, dikta düzenlerinin bertaraf edilmesi, nerede olursa olsun cahili yönetim biçimlerine son verilmesi için ancak savaşır ve mücadele eder. Dolayısıyla yeryüzünün tümü müslüman için çalışma alanıdır.

Müslüman kişi bir toprağı, bir memleketi ele geçirmek ve orayı sömürüp servetlerini işletmek zenginliklerini yağmalamak, halkını kendi hizmetlerinde çalıştırmak, orayı kendi ticareti için bir pazar haline getirmek ve ürettiklerini pazarlayacak bir mekan yapmak için değil, bilakis insana özgürlüğünü kazandırmak ve onu kula kul olmaktan, onu mala, paraya, şehvete ve sömürüye tapmaktan kurtarmaktır.

Müslüman kişi, ne kapitalist ne komünist, ne ekonomik ne de sosyal herhangi yapay bir dünya düzeni için de savaşılamaz. O, ancak Allah Teâlâ'mn belirlediği sistemin

yeryüzünde uygulanması. İlahi hükümlerinin insanlık tarafından kesin şekilde kabul edilmesi için ancak savaşır ve mücadele eder. İşte niyeti, düşüncesi ve ideali bu olan müslüman kişi ancak Allah (cc)'m takdir buyuracağı destek ve zaferi hak etmiş olur. Bu niyet ve amaçla savaştığı sırada öldürülecek olursa şehitlik mertebesine erer.

Üçüncü noktaya gelince bu da amel ve takvadır.^[140]

Çünkü sırf maddi olarak hazırlanmak yeterli değildir. Bunu mümin olsun kâfir olsun her savaşçı yapar. Aynı zamanda yalnızca niyet etmek ve amacı, ideal edinmek de yeterli değildir. Bununla birlikte çalışmak, çabalamak ve uğraşmak da gereklidir. Hareketten soyutlanmış olan iman ve inançta da hiçbir yarar yoktur. Evet iman hali, küfür halinden ayrıdır, fakat hareketsiz bir iman yürekle iyice yerleşmiş bir iman sayılmaz. Çünkü eğer iman sağ-lamsa, yürekle birlikte bütün organlar da iman edecek, eylem de yürekteki imanı kanıtlayacaktır. Dolayısıyla kişi, Allah'ın tüm emirlerini yerine getirmiş, yasakladığı her şeyden sakınmış ve gerek gizli gerekse aşikar durumlarda Allah'tan daima korkmuş olacaktır.

İşte bu şekilde yaşayan mü'min ancak gerçek bir mü'mindir.

Eğer müslümanlar böyle olursa Allah'ın takdir buyuracağı zaferi hak etmiş olurlar. Çünkü yaratıcılarına karşı yükümlü oldukları görevleri yerine getirmekle Allah'ın dinine yardım etmiş (ve bu dinin yeryüzünde hayata

geçmesiyle gerçekleşen zafer uğrunda her şeylerim ortaya koymuş olacaktıdır.)

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Eğer Allah'ın dinine, (onun yeryüzünde uygulanmasını emrettiği yaşam ve öyretim biçimine, hayata geçirilmesinde) yardımcı olursanız, Allah'da size zafer nasip eder ve (düşman karşısında) ayaklarınızın üzerinde durmanıza yardım eder." ^[141]

Şu halde Allah'ın vadettiği zafer, mü'minlerin kendi içlerinde (kendi ruhlarında, niyet ve kalplerinde) Allah'ın dinine yardım etmeleri şartına bağılıdır. Allah'ın vadettiği zafer gerçekleşip mü'minler de inançlarına içtenlikle bağılılıklarını sürdüreceğ olurlarsa Allah Teâlâ bu kez onları sapmalardan sapıklıklardan ve lüksyaşam sevdasından koruyacak onları yeryüzünde egemen ve hükümrân kılacaktır.

Müslümanlar hazırlıklarını tamamlayıp niyette ve çalışmada içtenlikle davranarak yükümlülüklerini yerine getirdikleri takdirde Allah Teâlâ onların zafer dileklerini gerçekleştirir. Allah'ın değişmeyen yasalarına göre artık müslümanlara bu şartlar içinde zafer nasip olur.

Şurası çok ilginçtir ki Hz. Peygamber (sav) Bedir Harekâtı sırasında askerlerini savaş düzenine koyup komuta çardağına dönünce yanında yalnızca Hz. Ebubekir (ra) vardı. Başka hiç kimse yoktu. Allah'ın elçisi işte bu sırada ellerini kaldırarak (vaktiyle) ona zafer vadetmiş bulunan Allah Teâlâ'ya yakarmaya başladı. Şöyle diyordu:

"Allahım! Şu küçük birliği eğer bugün yok edecek olursan yeryüzünde artık ibadet edilmez olursun."

Bu yakarışlara tanık olan Hz. Ebubekir (ra) dayanamayarak:

"Ey Allah'ın elçisi! Yakarışlarına ara ver. Şu bir gerçektir ki Allah Teâlâ sana verdiği sözü yerine getirecektir."

Nitekim Allah'ın vadettiği zafer, gerçekleşti. Bedir günü hak ile batılı birbirinden ayıran bir fasıla oldu. Bu suretle müslümanlar ilk dönemlerinde girdikleri bütün savaşlardan başarıyla çıktılar. Ne varki emrolundukları görevleri ihmal etmeye başlayınca zamanla dengeler bozuldu ve yenilgi adeta onlara yapışan bir marka haline geldi. Öyle ki -Allah korusun- bu kez de müslümanlar dinlerine karşı olan güvenlerini yitirmeye başladılar.^[142]

Müslüman Kişinin Görev ve Yükümlülükleri

İslâm kendi mensuplarına hayattaki temel görevlerini açıklamıştır. Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Ben, yalnızca bana kulluk etsinler diye cinleri ve insanları yarattım. Ben onlardan azık istemiyorum; Beni beslemelerini de istemiyorum. Aslında -herkesi- geçindiren ve çok güçlü olan O'dur. ^[143]

Bu âyetteki kulluk sözünden anlaşılan yalnızca (namaz, oruç, hac vb. gibi) rutin ibadetler değil, bilakis daha geniş boyutta bir kulluk anlamı bulunmaktadır. Bunu da beş ayrı şıkta açıklamak mümkündür:

1- Rutin ibadetleri yerine getirmek: Hz. Ömer'in oğlu Abdullah şunları anlatıyor, diyor ki: Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdular:

"İslâm beş temel üzerinde kurulmuştur: Allah'ın bir olduğuna ve Hz. Peygamber (sav)'in de onun elçisi olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekat vermek, hacca gitmek ve ramazan orucunu tutmak. ^[144]

Ancak bunları doğru ve içtenlikle Allah'ın sırf hoşnutluğunu kazanmak şartıyla yapmak, dünyevi bir amaç güderek, korkudan ya da herhangi bir nedenle yapmamak. Hz. Ömer (ra) da şunları naklediyor:

"Hz. Peygamber (sav)'in şöyle dediğini dinledim: "Ameller niyetlere göredir. -Dolayısıyla- kişi neye niyet etmişse ona göre (Allah tarafından) yargılanır. Bu nedenle Allah'a ve elçisine - taraf olmak için- göç edenler bu niyetle göç etmiş olmanın mükafatına nail olurlar. Yok dünyevi bir amaçla ya da göz koydukları bir kadınla evlenmek için göç edenler de bu niyetlerine göre karşılık alırlar. ^[145]

Tabiatıyla, akrabalarına karşı sevgi ve ilgi bağlarını kesmemek, anne ve babaya karşı gelmemek, suretiyle ve zina, şirk, yalan yere şahitlik, haksız yere can almak, sihirle uğraşmak, riba (faiz) yemek, suçsuz ve hiçbir günahkarlıktan haberi olmayan namuslu kadınlara ahlâksızlık suçlamasında bulunmak, yetim malı yemek ve İslâm devletinin ordusunda silah altındayken cepheden firar etmek gibi çok büyük

günahları işlememek şartıyla ancak kulun yapacağı ibadet Allah katında makbul olabilir.

2- Müslüman kişinin temel yükümlülüklerinin başında Allah'ın indirmiş bulunduğu vahye ve Hz. Peygamber (sav)'den sağlam ve mütevatir şekilde nakledilmiş olan gerçeklere bir bütün olarak kemal derecesinde inanmaktır. Çünkü iman etmeden hiçbir söz ve eylem geçerli değildir. Aynı zamanda Allahtan gelmiş olan mesajların tümünü -bir zorunluk yokken- yorumlamadan teslim etmek ve kabullenmek Allah'tan gelmiş bütün bilgilere tam olarak iman etmektir.

Esasen bu bilgiler içinde gizli bir şey yoktur. (Sanıldığı yada ileri sürüldüğü gibi) âyetlerin bir iç, bir de dış anlamı diye bir şey yoktur. Hakikat ve şariat olmak üzere farklı manalara geldiği yolundaki sözlerin aslı yoktur. Bütün bunlar açık bir küfürdür. Nitekim İslâm düşmanlarının etkisi altında ve onlar tarafından müslü-manlar arasında yapılan propagandalar yüzünden birçok batınî kamplar oluştu. Sahtekârlar ve şarlatanlar da amaçlarına ulaşmak için bu tür sözleri kullandılar. Sonuçta gerek gafil müslümanımsı-ları aldatma faaliyetlerinde, gerekse doğrudan İslâm'a karşı girişilen saldırılarda Kur'ân-ı Kerîm hakkındaki spekülatif yorumlar tehlike oluşturdu.

3- Müslüman kişinin sorumluluklarından biri de dünyaya varis olma misyonundan hareketle yeryüzünü kalkındırmaktır ki bu ideal, toprağın türlü servetlerini işlemek için faaliyetlerde bulunmayı, yeraltı zenginliklerini, çıkarmayı,

bilimsel çalışmalarla, dinamizmle yeni yeni buluşlarla ve bu yolda yararlı sonuçlar elde etmekle yaşam düzeyini yükseltmeyi gerektirmektedir. Nitekim İslâm yurdunun dışında bilimsel bir gelişme ya da yeni bir buluş kaydedildii zaman bunu aralarında yaymak ve aynısını gerçekleştirmek için müslümanların da bu gelişmelerden kendilerine yetecek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadarını almaları kaçınılmaz bir görevdir. Bu, müslümanlar için bir farz-ı ayndır. Bunu yapmadıkları takdirde ise yapmaya gücü yetenlerin tümü ya'da sorumlular günahkar olurlar.

Yeryüzünün kalkandırılmasında ihmalkar davranmak, tembellik etmek ve azla yetinmeye çalışmak son derece tehlikelidir. Çünkü böyle bir tutum, yeryüzünün kalkandırılması ve insan türünün dünyaya varis olması konusundaki Allah emrine aykırıdır. Aynı zamanda böyle bir tutum izlemek müslümanları geri bırakmaya ve üretim güçlerini zayıf düşürmeye dene olur. Nitekim İslâm düşmanları, zühdü (yani azla yetinerek bir lokma bir hırkayla yaşama anlayışını) daima müslümanlar arasında yaymaya çalışmış, vaktiyle müslümanlar arasında fitnelerin patlak verdiği (İslâm tarihinin ilk dönemlerinde) bu kavgalardan uzak durmaya çalışanları örnek göstererek onları dünya hayatından soğutmuş, dünyadan el etek çekmeye özendirmişlerdir.

Zühd anlayışının tutunmasıyla birlikte sonuç olarak bu gelişmenin ardından batınlık düşünceleriyle karışan bir takım

mistik akımlar yayılmaya başladı. Onunla pekişerek lokma hırka geçinen miskin tiplerle kafasını öne eğip kamburunu çıkarmış cahillerden oluşan tembel bir zümrenin peydahlanmasına neden oldu. Halbuki bu iki tip de nereye gideceğini kestirememekte, hangi doğrultuda yönlendirildiğini bilememekte idiler. Aynı zamanda bu batı-ni-mistik düşünce ortamında İslâm'ı içeriden yıkmayı planlayan ajanlarla şehvetlerine tapan, cinsel arzularının karşısında dize gelmiş ve bu arzusun peşinde sürünen sapıkların ya da maddenin kulu olmuş paraya tapan ve çıkar peşinde koşuşturan insanlar ortaya çıktı, işte bu kanaldan da bazı tasavvuf çul ara ibahiyecilik düşüncesi bulaştı. Dayanışma adı altında (günah ve yasak tanımayan ilişkiler kurularak) sözde hizmet propagandası yapıldı. Ondan sonra da sufilik bu amaçdan hareket ederek başını aldı yürüdü.

İslâm düşmanları birtakım batini kampların kurulmasına önyak olarak İslâm'ı içenden infilak ettirmek amacıyla komplolar kurdular. Bunun sonucu olarak herhangi bir yolla sufilik ortaya çıktı ya da batıniler sufi kamplarının içine sızarak onları kendilerine doğru yönlendirdiler. Nitekim tasavvufçuların ileri gelenlerinden bazılarının sözleri, onların temelde batmilerle aynı çizgide olduklarına işaret etmektedir. Aynı zamanda tutum ve davranışlarında da her iki kampı birbirine bağlayan kanıtlar vardır.

4- Müslümanların yine evrensel anlam taşıyan görev ve yükümlülüklerinden biri de İslâmî esaslara dayalı bir yönetim

şeklini kurmak ve bu suretle Allah'ın emrettiği sistemi hayata geçirmektir; Kur'ânî müeyyideleri uygulamak, yine İslâm'ın temel kurallarından ve İslâmî sistemden hareketle ekonomik sosyal ve idari birçok alternatifler geliştirmektir.

5- Müslümanların bir diğer temel görevi de zulüm ve baskıyı, insanların köleleştirilmesini ve onların çeşitli ahlâksızlıklara, şehvetlerin sebep olduğu rezaletlere batmalarını önlemektir.

İşte bu görev ve yükümlülükleri yerine getiren her müslüman, uğrunda var olduğu amacı gerçekleştirmiş olur. Bundan kaçman ise varlığının gereği olan ödevini iptal etmiş sayılır ki onun varlığı boş ve amaçsız kalır. Bu varlığın birinci derecedeki değeri (olan kulluk görevinin) kaynağını aldığı yüce anlam da ortadan kalkmış olur. Sonuç olarak kişi, insanlık değerini tamamen yitirmiş olur. Bu suretle de hayvansal bir yaşam tarzı içine girer ki yer yüzünü anarşiye boğmak pahasına bile olsa artık onun tek amacı yemek, içmek, çiftleşmek ve arzularını doyuma ulaştırmaktan öte bir şey değildir.

Müslüman kişinin yine Önemli görevlerinden bazıları da, düşüncesini açıkça ortaya koymak, amirin (yöneticinin) öğütlerini dinlemek, emirlerini yerine getirmektir.

Temimü'd-Darî'den rivayet edilen bir hadiste Hz. Peygamber (.sav) şöyle buyurmaktadır:

"Din öğüt dinlemektir; din öğüt denilmektir; din, Allah'ın, müslümanları yönetenlerin ve tüm genelin öğütlerini dinlemektir.

Cünade b. Ümeyye de şunları anlatmaktadır. Diyor ki: Ubade b. es-Samit'in ziyaretine gittik, hastaydı. Şöyle konuştu, dedi ki: "Hz. Peygamber (sav) bizi davet etmişti. Biz de gidip ona biatte bulunduk. Bize üstleneceğimiz sorumlulukları şu şekilde kabul etmemizi telkin buyurdular:

"Kederde ve kıvançta, darlıkta ve ferahlıkta sözlerimi dinleyip emirlerine boyun eğeceğinize, beni kendinizden önde tutacağınıza, çok açık bir küfür (yani İslâm'dan çıkma suçunu işlediğine dair elinizde Allah'tan açık bir kanıt bulunmadıkça işin ehline (yani başınızdaki yöneticilere) karşı siyasi rekabete girişmeyeceğinize dair biat ettik (deyiniz.)" ^[146]

2.bölüm

İSLAM

TARİHİNDEN ÖZET BİLGİLER

İlk İslam Devleti Dönemi (Hicri: 1-10)

Hulefa-ı Raşidîn Dönemi (Hicri: 11-40)

Emevi Dönemi (Hicri: 41-132)

Abbasi Dönemi (Hicri: 132-656)

Memlükler Dönemi (Hicri: 658-923)

Osmanlı Dönemi (Hicri: 923-1342)

İSLAM TARİHİNDEN ÖZET BİLGİLER

Bismillahirrahmanirrahim

Alemlerin Rabbi olan Allah Teala'ya hamd, yüce elçisi Hz. Mu-hammed Mustafa (sav) 'ya, âline, ashabına ve kıyamet kopuncaya kadar onun izinde yürüyenlerle, ve O'nun hidayetiyle hidayet bulanlara salat ve selam olsun.

Şunu belirtmek gerekir ki yüce İslam Dini insanlık dünyası için yepyeni kavramlar getirmiştir. Bu kavramlar vahyin indiği çağda egemen olan cahili toplumların alışık olduğu yaklaşım ve anlayış biçimlerinden farklıydı. Şu var ki o gün için geçerli olan çok güzel değer yargıları da vardı ki İslam'ın getirdikleriyle aynı zamanda çakışıyordu.

Nitekim İslam dini bu yaklaşımları özümsemiş ve olduğu gibi yürürlükte bırakmıştır. Çünkü İslam Dini, çizmiş olduğu hidayet çıkırında mükemmel, açtığı yolda eksiksiz ve olgun bir sistemdir. (Bu sistemin, olgunlukta bir diğer benzeri bulunmamakla beraber) eğer insanoğlunun koyduğu sistemlerden birine benzer bir yönü ve çakışacak bir tarafı olursa bu da insanın (Allah tarafından bazan) hayırlı yollara iletildiğini ve onun güzel şeyleri bulma eğilimine esasen sahip bulunduğunu kanıtlamaktadır. Bu eğilimler, insanın masum ve temiz doğasının gereği olarak bazı hayırlı yollara çıkış yapacak olursa İslamla çakışacaktır. Ancak insan nefsi, fitrata

aykırı doğrultuya sapacak olursa işte o zaman da İslam dışı bir yol izlemiş olacaktır. Şunu da bilmelidir ki İslam ne tek yönlü benzeşmeyi, ne de cahili gidişatın İslam'a bir yönüyle benzemesini meşru görür. Vahiy ile gelen yeni kavram ve yaklaşımlar ister başka sistemlerdeki bazı noktalarla çakışsın ya da çakışmasın salt İslam'a aittirler.

Örneğin anne ve babaya saygı göstermek, komşu hukukunu gözetmek ve onlara saygılı olmak, misafir ağırlamak gibi kurallar, İslam'ın ilk hitap ettiği toplumda egemen olduğu ya da güzel ahlâk örnekleri olduğu için değil, tam tersine bizzat İslâm tarafından konduğu ve İslâm'ın esasen öğretileri arasında bulundukları için İslâm bu kuralları onaylar. Dolayısıyla İslâm bu noktalarda cahili-yetçilerin dahi sağduyularıyla çakışmış olabilir. Nitekim İslâm, mülkiyet özgürlüğü konusunda kapitalizmle çakışmaktadır. Ancak bu, onun kapitalist bir düzen olduğu anlamına gelmez. Çünkü her iki sistem, diğer konularda birbirleriyle uyuşmamaktadırlar. Bu, aynı zamanda kapitalizmin de mülkiyet prensibini İslam'dan aldığı anlamına gelmez.^[1]

Keza İslam nizamı, faizi yasaklamak ve bazı alanlarda devlete denetim hak ve yetkisini tanımak gibi konularda komünist rejimle benzerlik göstermektedir. Tabiatıyla bu, İslam'ın, komünist bir düzen olduğu anlamına gelmez. Çünkü her iki sistem de birbirlerinden tamamen farklıdırlar. Elbette ki komünizmin de faizi yasaklama prensibini İslam'dan aldığı anlamına gelmez. Keza durum, İslam'ın cahili toplumla

karşılaştırılmasında da aynıdır. Aralarında çakışan ve benzerlik gösteren noktalar olabilir. Ben bunu çok Önemli bir konu saymaktayım.

İlk müslümanlar İslamî ilkelere mükemmel bir şekilde bağlı idiler, onları hayatlarında uyguluyorlardı. Yaşam biçimleri bu değerlerden parlak bir tablo oluşturuyordu. İslam'a olan bu bağlılık, Hz. Peygamber (sav)'in dönemi ile Raşid Halifeler dönemi boyunca sürdü. Ondan sonra bu değerler, kademeli bir düşüşle yaşamdan soyutlanmaya başladı. Ta ki müslümanlar gerileyip otoriteleri ortadan tamamen kalkıncaya kadar.

Ancak bu kavramlar teorik olarak yine de -zihinlerde- kaldı. Modern çağda ise bunların yönetimdeki uygulamaları artık son bulmuştur. Çok küçük orandaki bir müslüman topluluk tarafından ancak teorik olarak bilinmekte olan bu değerler günümüzde sadece bir azınlığın vicdanında yaşamaktadır. Bunun yanı sıra bugün İslam'a aykırı birçok yeni değer yargıları ortaya çıkmış ve ne yazık ki İslam'ın bir kısım çocukları tarafından da bunlar benimsenmiş bulunmaktadır.

Keza onların arasında gayet doğal şekilde yaşamakta olan azınlıklar da bu yeni yaklaşımları kabullenmişlerdir, ki bunlar gayrimüslim topluluklardır. İşte bu yüzden - sözkonusu- değer yargılarım kabullenmek durumunda olmayan müslümanlarla bu zihniyete kapılmış olanlar arasında zıtlasmalar doğmuştur. Daha doğrusu bu

kamptakilerin, vicdanlarında taşıdıkları eski kavramlarla diğerlerinin benimsediği yeni anlayışlar çatışmaktadır. Ancak ne yazık ki İslam'ın çocukları -vicdanlarında besledikleri bu-İsla-mi değerleri hayatlarına geçirmemekte, onları uygulamalı olarak yaşamamaktadırlar. Ta ki bu değerlerin gerçekçi bir tablosu ortaya çıkmış olsun, insanlar bunu örnek alsın ve ona karşı istek duysunlar. Bir diğer nokta vardır ki bu daha korkunç ve acıdır. O da son zamanlarda ve müslümanların özellikle yardıma en çok gereksinim duydukları bir dönemde, İslam düşmanlarının, İslami örgütlerin içine, hatta en örnek öncü kadroların saflarına kadar sızabilmiş olmalarıdır. Onlar bu teşkilatların içine girmeyi başarmış, hatta onları, izlemekte oldukları sapık yola bile sürüklemeye koyulmuş (ve öncü kadrolar yüzüstü olsun, bu örgütler alaşağı olsun) diye sapıklıklarını ilan bile etmişlerdir.

Tabiatıyla onlar, müslümanların hâlâ vicdanlarında yaşatmaya çalıştıkları İslami değerlerin ve sadece teorik olarak bilinmekte olan İslam ölçülerinin tamamen yok olup gitmesi için bu tür komplolara başvurmaktadırlar. Nitekim Araplar'ın yaşadığı alanlarda varlık gösterebilmiş en büyük bir İslami örgütün başında bulunan -bu tip- liderlerin çoğu kimliklerini gizleyebilmiş, hatta İslam gençliğini ve İslam uğrunda mücadele verenleri şaşırtmak için çifte standart kullanarak İslam için çaba sarfettikleri imajını daima vermeye çalışmışlardır. Bu adamlardan biri, düzeni ilhad' [2]

üzerine kurulu bir ülkenin İslam'a hizmet etmekte olduğunu, müslümanları kucakladığını, onları korumaya çalıştığını bile ileri sürdü. Sebebine gelince bu adamın o ülkeyle ilişkisi vardı ve o materyalist düzenle -cephe olarak- çıkar sağlayan bir grup liderle birlikte çalıştı. Bu suretle de halkın kenara itmiş olduğu bir takım kimselere itibarları yeniden iade edildi. Aynı zamanda çıkarıcılar, materyalistlerle çalışmanın legal olduğuna ilişkin fetva bile verdiler. Hatta, âlimlerden birileri böyle bir fetva vermiş diye bir takım bühtan ve iftirada bile bulundular.

Vakıa dıştan "Ehl-i Salâh" (yani takva sahibi dürüst âlimler) görünümünde olan gafil, aldatılmış bir adam, önceleri böyle bir ortak çalışmanın, İslamî ölçülere göre meşru olamayacağı yolunda açıklama yapmışken daha sonra bu işbirliği gerçekleşince (tükürdüğünü yalayarak) şer'i birtakım "nas"ları da delil göstermek suretiyle bunun isabetli olduğu yolunda yazılı bir bildiri dahi yayınladı. Ancak müslüman gençliği saptırmak ve gerçekleri çarpıtmak amacıyla bu "nas"ları hiç de ait olmadıkları yerde kanıt olarak göstermiş bulundu. Tabiatıyla bu tür davranışlar, ister düşmanlardan ister (onların güdümündeki) davetçilerden gelmiş olsun sadece aldatmacanın devam etmesi içindir. Ondan sonra amaç hem bu İslâmî örgütlerin, hem de başlarında bulunan davetçi önderlerin alaşağı edilmesidir ki bu suretle meydan İslâm düşmanlarına kalmış olsun. Şu halde -bazı kimselerin- gerçek kimliklerini gizleyerek bu örgütlerin kadroları arasına sızması

esasen amaç değil, sadece araçtır. Çünkü bu suretle, yepyeni örgütler ve yeni yönetim kadroları ortaya çıkacak ve -İslâm dışı- ideoloji yoluna devam edecektir.

Ama esas amaç, İslâm fikriyatının {İslâmî düşünce biçiminin} yıkıma uğratılmasıdır; bu sahte kimlikli liderlerin yönetimdeki devamlılığıdır; gizlenmelerine ve başkalarının güdümünde olmalarına rağmen ideolojilerinin propagandalarını sürdürmeleridir.

Burada özet olarak şunu anlatmak istiyorum:

Esasen İslâmî değerler, İslâm hayat nizamının, uygulandığı dönemlerde hem devlet düzeninde, hem de kişisel ahlâk ve gidişatta toplum hayatına egemen olmuştur, Ne varki bu ölçüler daha sonra günümüze kadar uygulama alanından yavaş yavaş kaybolmuş bununla beraber teorik olarak zihinlerde kalmış, daha doğrusu, bir zaman gelmiş bu ölçü ve değerler artık laftan ibaret kalmışlardır, o vakit şöyle diyebiliriz:

Hız. Peygamber'in ashabı esasen laftan öteye ve felsefi düşünce ve yorumlara girmeden bu değer ve Ölçüleri hayata geçirmeyi çok iyi biliyorlardı. Günümüz müslümanlarma gelince bu kavramları, hitabet ve felsefe olarak eskilerden daha iyi bilirler. Fakat onları hayata geçirmeyi becerememektedirler. Hitabet ve felsefe ise uygulama pazarında geçer akçe değildir, yani fiiliyatı olmayan kuru laftan ibarettir. Eskilerin dediklerini bugün biz de aynen tek-

rar ediyoruz. Fakat onların sözleri eyleme dönüşüyordu. Bizim sözlerimiz ise havaya karışıp gidiyor.

Dolayısıyla, onlarla kendimizi karşılaştırdığımız zaman her birimiz birer banknot kağıdına benziyoruz. Bunlardan biri sahici, diğeri ise sahtedir, işte ilk müslümanlar bu sahici banknot kağıtlarına benziyorlardı. Çağımızın insanları ise sahte banknotlara benziyorlar. Düşünün ki, her iki kağıt paranın da üzerinde, aynı resim, şekil ve figürler vardır. Fakat bir kimse bu paralardan sahici olanını pazara götürüp harcadığında karşılığını alabilmekte, diğeri ise sahte para taşıdığı için yakalandığında tutuklanmaktadır. İşte bu benzetmedeki tutuklanma, bazı kimselerin sahte kimlikle müslümanların arasına sızmaları imkanıdır. Halbuki kişi dürüst olsa bunu yapamayacaktır. Ne varki bu adamların çoğu konuşurken politik ticaret yapmaktadırlar. Amaçları vurgundur. Dolayısıyla tuzağa da düşüyorlar, ya da böyle olsun istiyorlar. [3]

Sözkonusu değer ve ölçüler -hiç değilse- düşünce planında hâlâ bilinmektedirler. Şu halde bu değerlerin hayata geçirilerek uygulanmaları mümkündür.

Ancak eskiden olduğu gibi bugün de çalışırken -her şeyden önce- dürüst ve samimi olmaya ihtiyacımız vardır. Ya da başka bir ifadeyle bu kavramların sözden eyleme geçirilmesi gerekir.

Ben -kitabın bu bölümünde- bazı İslâmî kavramları seçerek ele aldım ve bu kavramlar hakkında bir fikir vermeye

çalıştım; şimdilerde nasıl anlaşıldıklarına ilişkin açıklamalar yaptım.

Bu açıklamalar içinde bazı noktaları tekrar ettim. Tabi bunu sadece te'yid için değil, aynı zamanda çok büyük önem taşıdıkları ve bu kavramlardan bazılarının, diğerleriyle karıştırıldığı noktasından hareketle yaptım. Diğer bazılarında da esnek oldukları için işaret ettim. Tartışmaya açılması ve üzerinde durulmaya değer kavramların tümü elbetteki sadece bunlardan ibaret değildir.

Bunlardan çok daha önemli kavramlar da vardır ki onlara açıklama getirmek, ruhların derinliklerine yeniden işlemeleri için üzerlerine dikkatleri çekmek ve araştırmaya onları konu yapmak için zorunluluktur. Fakat konuyu özetlemek ve elimi çabuk tutmaktaki eğilimim beni ancak bu kadarlık kısa bir açıklamaya şevketti.

Bu konuyu ele almaktaki amaç esasen bu kavramlar üzerinde önemle durmaktır. Ta ki müslümanlar nezdinde bu değerler apaçık şekilde anlaşılır hale gelsin, onlar da böylece inanarak çaba sarfetsinler, bu değerleri ihya etmeye insanları gayret ve ciddiyetle davet etsinler; toplumun inanç ve kanaatlarına sızmış olan ithal yaklaşımlara karşı dursunlar, onları yerlerinden söküp atsınlar, taşıyıcılarının ruh derinliklerindeki bu yabancı düşünce unsurlarını sarsıntıya uğratsınlar ve İslâmî çözüm şekilleriyle onları değiştirsinler.

İki bağlamda düzenlediğim bu çalışmamın birinci bölümünde bu kavramları açıklamaya çalıştım. Tabi bunu

İslâm tarihinin aşamaları hakkında verdiğim özet bilgilerden sonra yaptım.

Çalışmamın ikinci bölümünde ise bir İslâm anayasası örneğini düzenledim. Olaki sözkonusu değerler ve ölçülerden hareketle kurulabilecek bir İslâm devleti bu örneği esas alır. Bu benim kişisel bir içtihadımdır. Elbetteki konuyu yeniden tartışmak buna yeni maddeler eklemek ya da bazılarını kaldırmak suretiyle yeniden gözden geçirmek gerekebilecektir.

AllahTeâlâ'dan başarı diliyoruz; Adımlarımızı sağlam atmamıza, sapmalardan uzak kalmamıza, kendi görüşümüzde veya belli bir topluluğun görüşünü desteklemede tutucu davranmamıza Allah'ın yardımcı olmasını diliyor, sadece ve sadece O'nun hoşnut -luluğunu kazanmak için vereceğimiz çaba ve mücadelede samimi olmamızı bize ilham etmesini istiyoruz. O en güzel sahibimiz ve en güzel yardımcımızdır.

H. 12. Rebiülevvel 1406

Mahmut Şakir^[4]

İslam Tarihinden Özet Bilgilerİlk İslam Devleti Dönemi (Hicri: 1-10)

Hız. Peygamber (sav) Mekke-i Mükerrreme'den hicret eder etmez, Medine-i Münevvere'de hemen İslâm Devletim kurdu. Bu devlet, adalet, eşitlik, insanlar arasında sevgi ve kardeşlik temelleri üzerinde kuruldu.

İlahi vahiy, henüz Hız. Peygamber'in üzerine inmeye devam ediyor, İslâm'ın hayat sistemini olgunlaştırıyor, müslümanların, uymak zorunda oldukları nizamı tamamlamayı sürdürüyordu. Bu ideal hayat sistemi sayesinde insanlar doyumluluk ve mutluluk içerisinde yaşıyorlardı.

Bunun tabii sonucu olarak müslümanlar da yeryüzünü, bu ideal ilahî düzenle yönetilmek üzere, kendilerinden sonraki nesillere terketme hedefini gerçekleştirmeye başladılar. Tarihin bu aşaması on yıldan fazla sürdü. Ondan sonra Hız. Peygamber (sav) ahi-ret hayatına intikal etti. ^[5]

Hulefa-İ Raşidîn Dönemi(Hicri: 11-40)

Hiz. Peygamber (sav)'den sonra Raşid halifelerin dönemi başladı. Bu dönemde de devlet, aynen Hiz. Peygamber (sav)'in çizmiş bulunduğu hattı izlemeye devam etti; Bu arada mürtedleri ortadan kaldırdı; İdeal yapıcı yolu izledi; Bu dönem boyunca geniş fetihler gerçekleştirildi.

İslâm Dini geniş alanlara yayıldı ve müslümanların fethettikleri ülkelerde zulüm ve fesadı ortadan kaldırdı. Fetihler sayesinde İslâm ülkesine bol ganimetler aktı. Bu sayede de halk büyük bir refah içinde yaşadı. Toplumun mutluluğu devam etti. Doyumluluk-ıan sürüp gitti. Öyle ki fertler arası insani ilişkileri bozacak hiçbir olay cereyan etmiyordu. Bu da çeyrek asır kadar sürdü.

Ancak ondan sonra Sebeîlik Akımı İslâm'ı yıkmak için rolünü oynadı. Birbirlerine karşı masum ve tertemiz duygularla ilişkilerini sürdüren müslümanlar böyle bir rezaleti bilmiyorlardı. Onların iyi niyetlerini istismar edenler, kurdukları komplo ile öyle bir fitne kopardılar ki yıllarca izleri sürdü. Bu fitnenin bitmesiyle birlikte Raşidi dönemi de sona erdi. ^[6]

Emevi Dönemi(Hicri: 41-132)

Hulefa-i Raşidin'den sonra Emeviler işbaşına geldiler. Ebû Süf-yanoglu Muaviye (ra) İslâm Devleti'nin yönetimini üstlenerek yirmi yıl kadar işbaşında kaldı. Müslümanlar tekrar istikrarlı bir dönem yaşadılar. Ne var ki bu durum, İslâm düşmanlarının kinini kabarttı. Nitekim Muaviye'nin, tekrarından endişe ettiği fitneler onun ölümünden sonra yeniden koptu. Hakikatte Muaviye müs-lümanları anarşi ve kargaşadan koruması için yerine oğlu Yezid'i bırakmıştı. Çünkü vaktiyle Hz. Ebubekir (ra)'in de kendisinden sonra, çıkabilecek ihtilaflardan korktuğu için yerine Hz. Ömer'i bıraktığını; aynı nedenle İslâm şura meclisi tarafından Hz. Ömer (ra)'in, yerine oğlu Abdullah'ı bırakması yolunda tavsiye aldığını, ancak Hz. Ömer'in bunu reddettiğini; aynı şekilde müslümanların ayrılığa düşecekleri endişesiyle Hz. Ali (ra)'ye de, yerine oğlu Hz. Hasan (ra)'ı bırakması konusunda teklif yapıldığını; Onun da buna karşılık "Ben bunu ne size emrederim, ne de yapmayın derim" şeklinde cevap verdiğini daha önce hep görmüştü.

Ne çare ki Yezid, çok güçlü, cesur ve meselelerden haberdar olduğu halde, kopan fitneler O'nu aştı ve aleyhinde söylenen sözlerle ve yapılan propagandalarla, dedikodularla adeta onu dağladı. Nitekim Yezid henüz genç yaşta öldü. Ondandır da Emevi hanedanı kanaatlarmdan hareket

ederek, belki fitne yatıştır diye Ye-zid'in oğlu İkinci Muaviye'yi seçip işbaşına getirdiler. Fakat bu delikanlı iflah etmedi. Anarşinin devam ettiğini görünce halkı camiye davet ederek, hilafet makamını tekrar topluma iade etti ve yeni bir halifenin seçimini şûra'ya bıraktı. Ne yazık ki bu makamdan vazgeçmek bazı kimselerin sandığı gibi fitnenin hafiflemesine hiç de yaramadı. Halbuki birçok kimse hala böyle sanmaktadır. (Yani eğer Emevîler yönetimden çekilseydiler fitneler sönecekti diye bir sanıya kapılmaktadırlar.) Ancak şunu belirtmek gerekir ki anarşinin daima tahrikçileri vardır ve bu provokatörlerin bir takım hedef ve amaçları vardı.

Ondan sonra büyük sahabe Abdullah b. Zübeyr (ra) Mekke-i Mükerrede halife seçildi. Ürdün'ün Balka bölgesi hariç bütün İslam diyarında halk Ona bey'atte bulundu. Fakat Balka'da, yine Emevîler'den biri olan Mervan b. el-Hakem, Abdullah b. Zübeyr'in yönetimine baş kaldırarak siyasî etkinlik alanını genişletti. Sonra yerine oğlu Abdülmelik geçerek, Hilafet makamını Abdullah b. Zübeyr'in elinden zorla aldı. Devlet yönetimi konusunda sahip olduğu bilgi ve yeterlilikten olduğu kadar, Abdullah b. Zübeyr'in bu meselelerdeki bilgisizliğinden de yararlanarak onu öldürtüp ortadan kaldırdı. Ondan sonra da artık yönetim Emevîler'de babadan oğula geçen bir mutlakiyet rejimine dönüştü. Emevîler sanıyorlardı ki yönetimi bu şekle dönüştürmekle, hemen her bey'at sırasında meydana gelmesi muhtemel olan kargaşa ve anarşinin önüne bu suretle geçilmiş olacaktır.

Her Őeye raęmen Emeviler zamanında ortalık yatıřtı. Geniř fetihler geręekleřtirildi. Halkın ekonomik durumu dűzeldi ve insanlar tekrar mutluluęa ve doyuma kavuřtular. Bu durum ise yaklařık elli yıl kadar sűrdű.

Bűyle bir istikrarlı ortamın doęması İřlâm dűřmanlarının zoruna gidiyordu. Bu nedenle Emeviler aleyhinde bir sűrű dedikodu yaydılar. Onların arap ırkçılıęı yaptıklarını ve bu suretle de İřlâm'a ters dűřtűklerini ileri sűrűyorlardı.

Halbuki geręekte bűyle bir Őey yoktu. űnkű çok sűrmeden arap olmayan milletler de İřlâm'a girdiler ve İřlâm dinini çok iyi űęrenerek onu hazmettiler. Bu da onlara yűnetimde yer almak, devlet kademelerinde sevk ve idare gűrevlerini űstlenmek için yeterlilik kazandırıyordu. űnkű toplumu sevk ve idare etmek cesaret ve bilgi sahibi olanlara mahsustu. Ve űnkű devlet bařkanı, ordusuna imam olacak milletini yűnetecek ve onları yargılayacaktı (Bu da bilgi ve cesaret istiyordu).

Devletin űst kademelerinde yűnetime katılmak, toplumu sevk ve idare etmek gibi gűrevler, -bařka milletler műslűman oluncaya kadar- bu konuda gerekli yeterlilik ve tecrűbeye sahip olan arapla-rın elinde kaldı. Ancak dięer milletler de műslűman olunca onların arasında İřlâm ilim ve kűltűrűnden nasiplenmiř kimseler de bu yűneticiler arasında bulunmaya bařladı. Hiç kimse onları bu gűrevden engellememiřtir.

Nitekim Tarık b. Ziyad ^[7] iřte bu geręeęin bir řahididir. Hem sonra bazı kűtű niyetli insanların sandıęı gibi devletin

askeri ve sivil makamlarına gelmek, birinci derecede önemli statüler değildi.

Esasen birinci derecede önem taşıyan statüler ilmi ve dini makamlardı. İşte bu makamlara gelmiş, bu statüyü kazanmış olan şahsiyetler ancak toplum içinde önemli bir sosyal mevkiye gelir ve saygın bir kimliğe sahip olurlardı. Bu makamların çoğu olmasa bile küçümsenemeyecek sayıdakileri arap olmayan unsurlar tarafından işgal ediliyordu. Fakat askerî ve sivil yönetim makamlarını teslim almak ve bu görevleri üstlenmek için bu şahsiyetlerde gerekli diğer yeterlilik şartları henüz tekamül etmiş değildi. (Bu yalnız arap olmayan unsurlar için değil, bilakis araplardan da bu konuda gereken yeterliliğe sahip olmadıkları için askerî ve sivil amir olamayan birçok değerli ve saygın arap kökenli şahsiyetler vardı.}

Nitekim ilim erbabının en büyüklerinden ve Rasulullah (savjm sahabilerinden olan Abdullah İbni Mes'ud, Ebuzer el-Gı-fari ve Ebu Hureyre Hazretleri işte böyle kimselerdi. Bu şahsiyetlerde bulunan geniş bilgi, tertemiz ruh ve seciyenin yanı sıra, Ra-suluilah'm birer sahabisi olmak gibi ayrıcalıklara rağmen örneğin Ebû Ubeyde es-Sakafî, Osman b. Ebi'l-As ve Utba b. Farkad gibi daha nice kimselerin askerî ve sivil yönetim görevlerinde sahip oldukları yeterliliğe bu şahsiyetler sahip değillerdi. Çünkü bu statünün cephesi insanların yüzüne karşı açıktır. İşte bu cephedir ki toplulukları sevk ve idare eder.

Bir ara Emevîler döneminde yeni müslüman olmuş bulunan kimselerden de cizye vergisinin -bir tek defaya mahsus olarak-alınması olayına gelince (ki bu olay büyük dedikodulara konu olmuştur.) bunda bir içtihat hatası yapıldı. Ne var ki ardından kıyametler koptu. Bu hata bütün Emevîler'e mal edildi. Halbuki bu olay Ömer b. Abdülaziz (ra) zamanında meydana gelmiştir. Ömer b. Abdülaziz Hazretleri şu Ölümsüz ifadesiyle bunu geri çevirmiştir. Ölümsüzleşen sözleri ise şöyledir:

"Allah Hz. Muhammed (sav)'i bir vergi memuru değil, bir hidayet rehberi olarak göndermiştir."

İşte Ömer b. Abdülaziz'in bu ölümsüzleşen sözleridir ki olayı da Ölümsüzleştirmiştir. Bu hadise Avam nezdinde ve heveslerine uyan kimselerin zihninde ise genelleştirilmiştir.

İslâm düşmanlarının düzmece olarak yazıp çizdikleri gibi Emevîler kendi çıkarları icabı İslâm'ın kurallarını çiğneyen ve onları hiçe sayan kimseler de değillerdi. Haklarında uydurulan bu dedikodular gelmiş geçmiş asırların tanınmış düşünce ve ilim adamları tarafından kabul görmemiş, onların aklına yatmamıştır.

Hal böyleyken Emevîler'in yaşadığı asırdaki sahabi ve tabiiler gibi müminler böyle şeylere nasıl göz yumabilir, bunları nasıl kabul edebilirlerdi. Nitekim o dönem öyle bir zaman dilimidir ki Hz. Peygamber (sav) tarafından, kendisinden sonraki asırların en hayırlısı olarak nitelenmiştir.

Emevîler'in bir kabahati olarak ileri sürülen dönemin: Ziyad b. Ebih, oğlu Abdullah ve Haccac b. Yusuf gibi Zalim valileri tarafından sahnelenen teröre, baskı ve zulme gelince şunu çok iyi bilmek lazımdır ki fitne koparmaya, anarşi çıkarmaya alışmış olan insan topluluklarını, ancak ve ancak zor kullanmak yola getirir. Yukarıda adlarından söz ettiğimiz bu valiler, aynı bölgenin (yani Irak'ın) yöneticileridir.

Bu bölgenin halkı ise -ne ilginçtir ki tarih boyunca- daima anarşi çıkarmayı ve ortalığı kargaşaya boğmayı huy edinmiş insanlardır. Halbuki başka bölgelerin valilerine baktığımız zaman onlar tarafından bu şekilde zalimane muamelelerin yapıldığı görülmemiştir. Şu varki devleti korumak için kuvvet gösterisine ihtiyaç vardır.

Aynı zamanda şu da bir gerçektir ki zayıf yöneticiye karşı ancak anarşi çıkarılır. Fitne ancak korumasız ve engelsiz alanlara boynuzlarını dayar. Hoş görülmesi insanlara karşı ancak kurallar çiğnenir. Bilindiği üzere İslâm diyarında aynı anda iki halifenin ortaya çıkması caiz değildir. Öyle ki müslümanlar bir halife varken, hilafetini ilan eden ikinci bir şahsı öldürmekle emrolunmuşlardır.

Nitekim Emevî Devleti'nin taraftarları, Abdullah b. Zübeyr (ra) hazretlerinin, yönetime karşı gelen ve Hilafet makamına baş kaldıran bir asi olduğu şeklinde içtihatla bulundular -ki bu içtihat esasen hatalı idi, Binaenaleyh içtihatları doğrultusunda onunla savaştılar.

Emevîler'in düşmanları, hilafetin, kendilerine özel bir makam olduğunu ileri sürmelerine rağmen, aynı hataya düşen Emevîler'e karşı mücadele ediyorlardı. (Eğer suçsa) bunu her iki tarafa da yüklüyoruz. Ayrıca Emevîler'i (çok kere devlet yönetimini çocuk yaşta olan ya da bu görevi yapmaktan aciz kimselere bıraktıkları için) sorumlu tutuyoruz ki esasen onların bu tutumu devletlerinin geri kalmasına, kötü niyetli insanlar tarafından dedikodu konusu edilmelerine, haklarında istenen şeylerin kalemle yazılarak ya-kıştırmasma neden olmuştur.

Her şeye rağmen, devlet kayıtları Emevîler zamanında arapça-ya çevirilmiş, Kur'ân-ı Kerîm nüshaları çoğaltılmış, 'i'rap hareketleri' ^[8] konmuş, ölü topraklar işlenerek hayata kavuşturulmuş, fetihler gerçekleştirilmiştir. Toplum Emevîler zamanında -genel anlamda refaha kavuşmuş, halk mükemmel ve mutlu bir hayat sürmüştür.

Bu gerçekleri örtbas eden şey esasen o dönemde yönetimi ele geçiren küçük bir klik hakkında yapılan ancak genelleştirilen dedikodulardır. Bu dedikodular yalan olmakla beraber biz o günkü toplumda egemen olan doyumluluk, refah ve halkın gerçekleştirdiği fetihlere ve fetihler durakladığı zaman onların ilimle nasıl uğraştıklarına bakalım. İşte esas mutluluğun işaret ve kanıtı budur. Şurası bilinmelidir ki uygarlık, güvenli, istikrarlı bir ortamda; mutluluk ve rahatlığın yaşanmasıyla birlikte ancak kurulabilir.

Hiç kuşku yok ki Raşid Halifeler dönemindekine oranla İslâm nizamının uygulanmasında gittikçe düşüş kaydedildi. Bununla beraber İslâm hükümlerine karşı açıkça bir hareket yapılmazdı. İster yetkililerden biri olsun, ister halktan biri olsun, nadiren böyle davranışlar olurdu. Bu ise müslümanların gaflette bulundukları sıralarda ve çok gizli şekilde ancak yapılırdı. Dolayısıyla Emevîler zamanında hükmünü icra eden onlar değil, İslâm'ın ta kendisiydi. Toplum da bu sayede mutluluk ve refahtan nasibini alıyordu. ^[9]

Abbasi Dönemi(Hicri: 132-656)

Emevîlerden sonra Abbasi Devleti kuruldu. İslâmî yönetim sisteminin grafiksel olarak en azından ilk başlarda yükseldiğini pek söyleyemezsek de uygulanıyordu. Şu var ki İslâm'ın içerideki düşmanları istediklerine nail olamayınca bu kez de Abbasî Devle-ti'ne karşı (Emevîler'e yaptıklarından daha şiddetli bir şekilde) saldırıya geçtiler. Ancak bu saldırılarda tepkilerin sonucu olarak çelişik düzeyler görüldü. (Zaman zaman azdı, bazan da hızı düştü.) Dolayısıyla komplocular, ya da başka bir ifadeyle içerideki düşmanlar aradıklarını pek bulamadılar.

Bazı kimselerin sandığı gibi Abbasi Devletine, Mevalî denilen azatlı kölelerin, ne de milliyetçilerin eliyle kurulmuştu. Başlangıçta Abbasi propagandasının ilk merkezi Küfe kenti idi. Bu şehir, Fars topraklarında değil, bilakis Arap bölgesinin içinde bulunuyordu. Merv kenti ise bu propagandanın ikinci merkezi idi.

Bu yüzden Merv, sadece doğu bölgesinin, medeniyet merkezi değil, aynı zamanda Kayseriler ve Yemaniler gibi Arap kabilelerinin çekiştikleri bir alan durumundaydı. Dolayısıyla bu siyasi çekişmeler fırsat olarak kullanıldı.

Çünkü Yemaniler Abbasi propagandasını destekliyor ve oradaki arapların çoğunluğunu oluşturuyorlardı. Nitekim propagan-distlerin çoğu da araptı.

Buna ek olarak, lehinde siyasi propaganda yapılan sülale de araptı. Peki hal böyle olunca nasıl olur da ileri sürüldüğü gibi Abbasi Devleti İranblar'ın omuzlan üzerinde kurulmuş olabilir? Ve nasıl olur da milliyetçilik daha o devirlerde rol oynamış olabilir? Gerçek şu ki İslâm düşmanları Emevîler'i kabilecilikle suçladıkları zaman Abbasiler'i de karşıt olarak halkçılıkla suçlamaları gerekirdi. ^[10]

Olabilir ki İslâm düşmanları, bu konuda söylediklerinin gerçeğe uymadığını ve (dolayısıyla inandırıcı olmadığını) farketmiş, bunun üzerine hatalarını itiraf etmek durumuna düşmemek için yeni gerçekler uydurarak tezlerini bunlarla kanıtlamaya çalıştılar.

Bu amaçla halifelerin arap olduklarını, fars kökenli grupların devlete egemen olmaya çalıştıklarını gördükçe onlara karşı tedbir aldıklarını ve elebaşılarını ortadan kaldırdıklarını ileri sürdüler.

Ebû Müslim Horasanı ile Bermekî ailesinin ortadan kaldırılmasını da buna örnek göstermeye çalıştılar ki bu, bir anlamda devlet gücünün arapların elinde olduğunu açıkça söylemektir. Halbuki halife, yalnız başına hiç bir şey yapamaz, hiçbir şeyi ileri ya da geri kımıl d atamazdı. Esasen onu destekleyen yönetim erkânı araptı. Fars unsurunu ortadan kaldıranlar da bunlardı.

Binaenaleyh bu erkânın mensupları fars değillerdi (yani İran kökenli değillerdi.) Aynı zamanda fars kökenli devlet adamları Abbasi Devleti'nde siyasi bir güce sahip değillerdi; Devlet sadece onlara dayanmıyordu. Bundan dolayı onlara karşı bir arap milliyetçiliği de yoktu.

İkinci bir husus daha vardır ki Abbasi Halifeleri Ebû Müslim Horasânî'yi şayet ortadan kaldırmış iseler, aynı zamanda amcaları olan Abduilah b. Ali'yi de öldürmüşlerdir ki bu zat hem komutanlarının en büyüğü, hem de devletlerinin kurucularındandı. Çünkü yönetim, uzağı, yakını (yani yabancıyla akrabayı) ya da arapla arap olmayanı ayırt etmiyordu. Sadece destekleyeni ve rekabet edeni tanıyor, destekleyeni koruyor, rekabet edeni ise kim olursa olsun ortadan kaldırıyor.

Tarihi çarpıtan İslâm düşmanları tekrar kendi kendileriyle çelişkiye düşerek (Türkler ve Acemler tarafından yönetim ele geçirilince İslâm Devleti'nin gerilediğini, yükselme devrinin sona erdiğini) ileri sürmeye başladılar. Buna göre - sözde- yönetim, ilk dönemlerde, yani İslâm Devleti'nin yükselme devrinde farslar tarafından değil, araplar tarafından yürütülüyordu.

Elbette ki kabileciliği biz de kabul etmiyoruz, ancak diyoruz ki:

GüyaAbbasiler'in halkçı olduğuna ve farsların yönetimi ele aldıklarına dair İslâm düşmanlarının yaydığı dedikoduların aslı esası yoktur. Gerçekte egemen olan İslâm nizamı idi. Düşmanları öfkeliendiren de işte budur ve kinlerinden çeşitli dedikodular yaymışlardır. Dilden dile nakledildiği için halk da zamanla bu yalanlara inanır olmuştur. Sonra ilim adamları arasında bu suretle yerleşmiştir.

Halk ikinci Abbasi döneminde de mutluluk içinde yaşadı. Fetihler duraklayınca insanlar bu kez de ilmi çalışmalara yöneldiler. Çeşitli bilim dallarında değerli eserler verdiler. İslâmdan uzaklaşma grafiği yavaş süren düşüşüne devam ediyordu. Fakat egemen olan yine İslâm hayat sistemiydi. İnsanların en mutlusu bu dönemde dikkati çekmeyen şahsiyetlerdi. Çünkü bu zevat hem olumlu hem de olumsuz yönde genellikle dikkatleri çekerler. Fakat bizim İslâm tarihimizde hep büyük şahsiyetler, tarihi çarpıtan düşmanlarımızın dikkatlerini çeken odaklar haline

gelmişlerdir. Çünkü onların üzerine sıkılan ışıklar daima düşmanların eliyle kumanda edilmiştir. Dolayısıyla düşmanların hoşuna nasıl gitmişse İslâm tarihini o şeklide yazıp çizmişlerdir.

Sonra Abbasiler Devri gelip çattı. Bu sefer de düşmanlar, arap ırkçıları kisvesinde ortaya çıktılar ve arap şovenizmini savunarak Abbasi Devleti'nin gerilemesini -güya- arap egemenliğinin ortadan kaybolmasına bağlamaya çalıştılar. Arapların, yönetimde ağırlıklarının ilk Abbasi döneminde mevcut olmadığını ileri sürmeye başladılar. Abbasiler (yani araplar) devleti yönettikleri halde ön plana çıkar çıkmaz anlamıyorum nasıl oldu da hemen yok oldular; daha vücut bulmadan, ortadan kalktılar! Nasıl olur da Türk-ler'in İran asıllı Buveyhiler'in ve Selçuklular'm yönetimi sözde ele geçirmelerinin sonucu olarak devlet geriledi ve Araplar'ın hiç bir rolü olmadı! Ben bütün bu iddialara hayret ediyorum.

Evet Abbasi Devleti'nin zamanla gerilediği tarihi bir gerçektir. Fakat bu gerçek, yabancı unsurlardan birinin yönetimi ele geçirmesi, bir diğerinin ise zeval bulması ile değil, esasen Abbasi devlet yönetiminin başına geçen siyasi liderlerin sayıca çok olması ve bunların elinde iktidarın sık sık değişmesi yüzünden oldu. Bu lir derlerin birbirleriyle boğuşması yüzünden devlet geriledi. Her iktidar bölgeye göre değişik kökenden geliyordu.

Örneğin devletin arap bölgesinde liderler arap kökenli oluyorlardı. Nitekim büyük devletlerin ana bünyesinden

kopan bölgelerde genel olarak liderler de aynı bölgeden çıkarlar (ve bölgelerini bağımsızlığa kavuştururlar).

Keza Abbasi Devleti'nin doğu kesimlerini yöneten liderler de Afgan, Fars ya da Türk olmak üzere bu toprakların öz çocukları arasından çıkarlardı. Bazan da arap kökenli olmakla beraber doğuda yerleşmiş bir aile içinden sivriliklerdi. Taberistan'da ortaya çıkan ve bu bölgeyi bağımsız yönetmek isteyen Hasan b. Zeyd gibi...

Irak toprakları Arap topraklarıyla acem memleketleri arasında bir tampon bölge olduğu için belki de bu yabancı unsurlar buralara hakim olmuşlardır. Bağdat, devleti hilafet merkezi olduğu için daima liderlerin siyasi emellerine konu olmuştur.

Bunun yanı sıra şehir hayatı, doğu insanının tabiatını pek değiştirememiş, onun siyasi hırsını frenliyememiştir. Bu yüzden siyasi çekişmeler için uygun bir alan ve stratejik bir direniş noktası olma niteliğini daima korumuştur. Bu nedenle Bağdat'da merkezi yönetimi ele geçirmek isteyen klikler, sürekli birbirlerini devirerek iş başına gelmişlerdir. Mesela Türkler, sonra Büveyhiler, onlardan sonra da Selçuklular merkezi yönetimi ele geçirebilmiş, bu arada arap kökenli Hamdaniler Musul'a, Berberiler de Vasıt kentine hakim olmuşlardır.

Siyasi nüfuz sahibi her klikle beraber bir güç de bulunuyordu. Bu askeri bir güç olmasa bile ona benziyordu. Dolayısıyla yönetim bu askeri nitelikteki odaklarla halife

arasında doğal bir siyasi çekişme konusuydu. En iyi hallerde bile halife sadece bir isimden ibaretti. Çünkü genellikle onunla bir oyuncak gibi oynanırdı. İşte devletin esas gerilemesinin sebebi buydu.

Tabiatıyla bu nüfuz çevreleri arasında sıkça cereyan eden siyasi boğuşmaların ve bunlardan birinin diğerine ait bölgeye doğru sarkmasının sonucu olarak feodal sistem yaygınlaşmaya başladı. Bu da refahın artmasına ve karşılıklı kuvvet gösterilerine, siyasî amaçlı şımarıklıklara neden oldu.

Netice olarak bununla birlikte kargaşa arttı; Kavgalar cereyan etmeye başladı. Bunları tepki hareketleri izledi. Bu ayaklanmalar genel olarak İslâm Dini'ne karşı birer isyan görünümünü içinde patlak veriyordu. Zenci isyanı ve Karmatilik gibi.

Nitekim en sonunda ancak İslâmî çözümlerle bu hareketlere son verilebilmiştir. Çirkin fiiller sapık arzular müslüman toplum içinde daima gizli kaldı. Bu eğilimler oran olarak azdı. Kimse açıkça bu eğilimi sergileyemezdi. O bakımdan zarar ve sapıklık bu tür eğilimlere sahip olan bir azınlık içinde sınırlı kaldı. Toplumun geriye kalan kısmı ise İslâm çizgisinde yaşıyor ve ahlâk sapkınlığından uzak bulunuyorlardı. Dolayısıyla maddî yönden imkan sahibi olan müslümanlardan bazı kimseler kendilerini bilime ve bilimsel çalışmalara verdiler. Hatta, hali vakti yerinde olmayan birçok kimseler de (özenti ile) bu tabakadaki insanlara ayak uydurmaya koyuldular. İşte bu sebeptendir ki devlet

gerilemekle beraber bu ikinci Abbasi dönemi de ilmi çalışmalara sahne olmuştur. İslâmî yönetim şekli egemen olmakla beraber diyebiliriz ki grafik, bir basamak daha düşmüş bulunuyor, ya da görünürde sistem, İslâmî olmakla beraber tamamen çökmüş bulunuyordu.

Abbasi Devleti'nin gerilemeye başlaması, İslâm düşmanlarının hevesini kabartıyordu. Nitekim haçlılar bu gerilemeyi fırsat bilerek batıdan hareketle İslâm topraklarına sarktılar ve bazı başarılar da elde ettiler. Bunun sonucu, olarak ülkede uygulanmakta olan İslâm hayat nizamı, bir basamak daha düşüş kaydetti. Ancak müslümanların sahip olduğu güç, bu dönemde henüz küçümsenecek düzeyde değildi. Potansiyel olarak bu güç mevcuttu. Nitekim cihada çağrı faktörü ile bu potansiyel güç, ipini koparınca haçlıları İslâm topraklarından kovabilmiş tir. Bununla beraber, toplumdaki fesada gidiş, çözülme ve kötüleşme gittikçe yaygınlaşma eğilimi gösterdi. Nitekim devlet yeniden gerileme periyoduna girdi.

Toplumun, yönetime karşı kabarmış olan öfkesinin, ondan selbedilmiş olan birtakım hakların, ve haçlı teşviklerinin etkisiyle bu kez de doğudan Abbasi devleti üzerine Moğol istila dalgaları gelmeye başladı. Bütün bunlara rağmen, İslâm'ın potansiyel gücü sebebiyle İstilacı Moğollar, müslümanların şiddetli direnişiyle karşılaştılar. Eğer ülkedeki şii vatandaşlar vatana hiyanette bulunma-salardı. Hülagu Bağdat'a giremeyecekti. Evet sonunda Abbasi Devleti ortadan

kaldırılmış oldu. Fakat İslâm nizamı yine de uygulanıyordu. İslâmdan uzaklaşma grafiği bu olaydan sonra her neka-dar düşüşüne devam ettiyse de müslümanlarda yine bir kuvvet mevcuttu.

İslâm dünyasındaki bu çöküntü beşyüzyıldan fazla sürmüştür. ^[11]

Memlûkler Dönemi(Hicri: 658-923)

Abbasi Devleti'nin, tarih sahnesinden silinmesiyle birlikte, müslümanları yönetme sorumluluğunu bu kez de Mısır'daki Memlûkler üstlendiler ve toplumun vatanperverlik heyecanını harekete geçirdiler; cihad bayrağını açarak Moğol ilerleyişini durdurmaya başladılar ve nihayet onlara karşı zafer elde ederek Kahire'de Abbasi hanedanından birini seçmek suretiyle sembolik dahi olsa Hilafet makamını yeniden ihya ettiler. Gerçekte İslâm diyarını halife değil, onun adına Memlûk hükümdarları yönetiyor ve sultan unvanını taşıyorlardı.

İşbu Memlûkler dönemi âlimlerin sayı olarak artış gösterdikleri ve birçok camilerin inşa edildiği bir aşama olarak tarihe geçmiştir. Şu bir tarihi hakikattir ki Memlûk sultanları âlimleri dinliyor ve hakettiklerini de onlara veriyorlardı. Bu

konuda örnek olarak El-İz b. Abdüsselam ve İbni Teymiyye'yi zikretmek mümkündür.

Memlûk Sultanları, cami inşa ettirerek birbirleriyle yarışıyorlardı. Çünkü bu eserler gelecekte onların devamlı anılmasına vesile olacaktı.

Çeşitli aykırılıklara ve olumsuzluklara rağmen, İslâm hayat düzeninin uygulanması Memlûkler Döneminde de sürdü. İslâm'a aykırı davranışlar ile âlimlere karşı duyulan şiddetli korku sebebiyle ve verilecek şer'î cezaların kaygısıyla çok gizli bir şekilde işlenirdi.

Aynı zamanda, Memlûkler'den ancak çok küçük bir topluluk suç işlemeyi göze alabiliyordu. Bunun sebebine gelince Memlûk-ler'in başındaki yöneticinin otoritesi zayıfladıkça ona karşı şıma-rır, bu yüzden de İslâm'a aykırı davranışlarda bulunurlardı. Bu fiilleri işleyenlerin bir kısmı da seviyesiz ayak takımından oluyorlardı. (Dolayısıyla suç işleme oranı çok düşüktü).

Bu dönem ise iki asır kadar sürdü. ^[12]

Osmanlı Dönemi(Hicri: 923-1342)

Bu kez de müslümanları yönetme emanetini, Osmanlılar yüklenerek tarih sahnesine çıktılar. Bilim alanında Osmanlılar'ın düzeyi zayıftı. Dolayısıyla Hilafet makamının kendilerinden önce olduğu gibi verasetle ancak alınabileceğini sanıyorlardı. Nitekim bu çizgide yürüdüler ve İslâm topraklarının bir kısmını kontrollerinin altına alarak Afrika ve Asya kıtalarında geniş bölgeler üzerinde egemenlik kurmaya çalışan haçlıların eline düşmekten bu toprakları korudular.

Bu sebeptendir ki dünyada mevcut müslüman unsurlar arasında evrensel haçlılık kini Osmanlılar'a karşı daha çok kabardı. Özellikle vaktiyle, müslüman Tatarlar, Rus topraklarına egemen oldukları için bu ilgiyle Rusya Osmanlılar'a karşı büyük düşmanlık besliyordu. Bu düşmanlığın bir sebebi de: Ruslar'ın da mensup oldukları hristiyan Ortodoks mezhebinin koruyucusu sayılan Bizans Devleti'nin başkenti Konstantiniye'nin Osmanlılar tarafından fethedilmiş olması ve boğazların Osmanlı hakimiyeti altına girmiş olmasıydı. Bu suretle Rusya'nın sıcak denizlere inme ideali önünde Osmanlılar bir engel oluşturmuyorlardı.

Ayrıca Orta Asya'da Türk kabileleri vardı. Bu bölgeler, Rusya'nın, açılıp yayılmak istediği bir alan durumundaydı. Ayrıca Batı Avrupalı haçlı milletlerin de Osmanlılar'a karşı kinleri kabarıp duruyordu. Çünkü Osmanlı Devleti, onların İslâm toprakları üzerinde egemenlik kurmalarına engel olmaya çalışıyordu. Bütün bunlara ilaveten haçlılık kinine genelde bütün müslümanlar hedefti. Ki Osmanlılar da müslümanların bir parçası idiler.

İşte Osmanlılar'a karşı haçlılar tarafından güdülen bu şiddetli kin yüzündendir ki Osmanlı Devleti'ne karşı tarih boyunca Avrupalılar, sürekli olarak savaşmışlardır. Buna ilaveten haçlılar, Osmanlıları ve Osmanlı yönetim şeklini daima alaya alarak onlara karşı ayrıca manevi alanda savaşlarını sürdürmüşlerdir.

Haçlılar Osmanlı Devleti'nin bilimsel alandaki geriliğinden olduğu kadar Avrupa'daki güçlenme ve bilimsel alandaki kalkınmadan da bu savaşlarda yararlanmışlardır. Ayrıca Osmanlı toprakları üzerinde yaşayan gayrimüslimler ve Hristiyanlar'a ayak uydurarak İslâm'dan kopan batı hayranları da haçlıları desteklemişlerdir. Tabiatıyla bu gelişme Osmanlı toplumunun psikolojisi üzerinde olumsuz etkiler bırakmış, netice olarak halk psikolojik yenilgiye uğramıştır. Zaman içinde bu yenilgi bariz bir şekilde ortaya çıkmış ve yaygınlık göstermiştir. Buna paralel olarak devlet de gittikçe çökmüş, ilmi seviye düşmüş, buna karşın Avrupa gittikçe güçlenmiş, bilim alanında büyük ilerlemeler kaydetmiştir.

Bu durum, birinci dünya savaşı patlak verinceye kadar devam etti ve nihayet Avrupa, Osmanlı Devleti'ni yendi, haçlılar ülkenin topraklarına girdiler ve aralarında paylaştılar. İçerideki durum öyle kötü bir raddeye vardı ki hilafet makamının lağvedilmesinde adeta yardımcı bir faktör oldu.

İslâm hayat sistemi cahilane ve bilinçsizce de olsa yine de uygulanıyordu. Zaman içinde İslâm çizgisinden büyük saplamalara rağmen İslâmî yönetim şekli Osmanlılar'da da vardı. İslâm kanunlarına aykırı davranışlar gizli yapılıyordu. Ne var ki toplum bunları hissediyordu. Ancak Osmanlı Devleti ortadan kalkınca İslâm'a karşı saygısızlık yapmaya aleni şeklinde cüret edilmeye başlandı.

Osmanlı yönetiminin son bulmasıyla birlikte bu kez, İslâm dışı yaklaşımlar yayılıp zihinlere yerleşmeye başladı ve bu yabancı yaklaşımlarla İslâmî kavramların çatışması ön plana çıktı. Bu yüzden gayrimüslimler müslümanlara karşı büyükmeye başladılar. Bundan çok daha kötüsü ise batı hayranı müslümanlann, İslâm'a bağlı kesime karşı takındıkları tavır ve İslâm düşmanlarıyla yaptıkları işbirliği oldu. Batı hayranlarının, müslümanlara karşı olan düşmanlığı gerçekten de çok şiddetli oldu. Bu, onların İslâm'dan ne derece uzaklaştığını ve müslümanlara karşı hiçbir zaman barışçı davranmadıklarını, keza İslâm düşmanlarına nasıl dalkavukluk ettiklerini kanıtlıyordu.

Diğer taraftan haçlılar Osmanlı toprakları üzerinde, tasarılarını gerçekleştirmek üzere yerlerine başkalarını

görevlendirdiler. Kendileri ise arka planda manzarayı seyretmeye koyuldular. Şekilleri ekranda oynatmaya başladılar. İstediklerini Ön plana çıkarıyor, istediklerini bertaraf ediyorlardı. Kimilerini de yedekte bekletiyorlardı. Bütün bunlardan sonra da meydana gelen olayların, müslümanlar arasında cereyan eden iç sorunlar olduğunu ileri sürüyorlardı. İşte biz bu aşamada îslâm hayat düzeninin topluma uygulandığı, îslâmî kavramların zihinlere ve vicdanlara hakim olduğu İslâm tarihini artık geride bırakmış, İslâm nizamının, uygulamadan kaldırıldığı ve İslâm dışı zihniyetlerin vicdanlara hakim oldu-ğuçağdaş tarih aşamasına girmiş bulunuyoruz.

Şimdiye kadar dile getirmeye çalıştığımız bu îslâm tarihi boyunca, gerek Hz. Peygamber {sav}'in, gerekse Raşit halifelerin dönemlerinde uygulanan, ondan sonra da Emevi Devrinden başlamak üzere Abbasiler devrine, ondan sonra Memlûklüler dönemine ve daha sonra da Osmanlılar döneminin sonuna kadar önceleri yavaşça, ancak daha sonraları hızlı bir düşüş periyoduyla uygulaması süren îslâm hayat sisteminin bugün artık tamamen ortadan kalkmış bulunduğunu görüyoruz. Vaktiyle yakın geçmişte (Osmanlıların son döneminde bile) îslâm yönetim sisteminin sadece izleri kalmış olmasına rağmen İslâm'a aykırı davranışlar son derece gizli yapılmaktaydı ve buna çok küçük bir azınlık, büyük bir korku içinde ancak cür'et edebiliyordu. Nitekim bunlar da yargının eline düştükleri zaman cezaya

çarptırılmaktan kurtulamı-yorlardı. Bu da yüce İslâm şeriatının fiilen tatbik edildiğini, -asırlarca uygulandığını kanıtıyor- ve şeriat kurallarına uyulmasına yardım ettiğini ortaya koyuyordu.

İslâm düşmanlarının iddialarına baktığımız zaman, İslâm hayat sisteminin güya Hz. Peygamber (sav) ile iki halifesi Hz. Ebube-kir fra) ve Hz. Ömer (ra) zamanından başka, yani 23 yıldan fazla uygulanmadığını ileri sürmektedirler. İslâm ahkâmı sözde uygulanmamıştır (!) Aslında amaçları, islâmî hükümlerin uygulanabilir olmadığını söylemektir.

Onların bu görüşüne -maalesef- müslümanlardan, oryantalistlerin kitaplarından ve İslâm tarihi boyunca halifeler hakkında uydurulan dedikodulardan etkilenen batı hayranları buna katılmaktadırlar.

Bunun aksini kanıtlayan şu kadarını söyleyebilirim ki, Osmanlılar zamanında yayınlanan ve iktidarlarının sonuna kadar da şeriat ahkâmının, İslâmî usul ve esaslardan araştırılarak çıkartıldıktan sonra içinde kaleme alındığı bir Mecelle-i Ahkâm-ı Şer'ie dergisi vardı. Bu hükümler daha çok İmam-ı Azam Ebu Hanife (ra) Hazretlerinin mezhebi üzerine İbni Abidin tarafından yazılmış bir fıkıh ansiklopedisi olan haşiyesine dayanılarak verilirdi. ^[13]

3.BÖLÜM

İSLAM DEVLETİ

ANAYASASI

İslam Devleti Anayasası

Ümmet Ve Devlet

Yönlendirme Konseyi

Yasama Ve Yürütme

Bakanlıklar

Yargı

Müteferrik Konular

İSLAM DEVLETİ ANAYASASI

Ele aldığımız kavramlar -islâm'ın tanımladığı boyutlar içinde-müslümanların anlayış biçimi olarak tarih boyunca daima egemenliğini korudu. Bu anlayış biçimi Hulefa-i Raşidîn döneminden sonra her ne kadar uygulamadan yavaş yavaş kalktı ise de zihinlerde bilinen ve karşı konmaz, dokunulmaz değerler olarak kaldı.

Hilafetin kaldırılmasıyla ve müslümanların, yabancı dünya karşısında aşağılık kompleksine kapılmaya başlamalarıyla birlikte bu kavramlara batı kaynaklı yeni kavramlar eşlik ederek yaşamımıza girdi. Kendilelerini aydın ya da ilerici niteleyen içimizdeki bir kesim bu yeni kavramları alarak benimsediler. Çünkü artık yönler batıya dönmeye başladı. Batıya yanaşıldı ve batı taklit edilir oldu. Aydınlanma kompleksiyle insanlar, îslâmî kişilikten sıyrıldı.

Bununla birlikte batı kaynaklı bu kavramlar da îslâmî kavramlarla çatışmaya başladılar. Elbette ki kimliğimizin net olarak ortaya çıkabilmesi için bizim, îslâmî kişiliğimizden kaynağını alan düşüncemizi ideal olarak ortaya koymamız ve çağrısını üstlendiğimiz -tasavvurumuzdaki- İslâm devletinin dayanacağı bir anayasayı bu düşünce zemini üzerinde kurmamız gerekmektedir. Çünkü inanıyoruz ki böyle bir devletin kurulmasında önce bütün müslümanların ondan sonra da bütün insanlık dünyasının mutluluğu vardır.

Umulur ki bir devlet (politikasını değiştirerek) İşlâmî yönetim şekline doğru üzerinde hareket etmeye başlar, ya da sorumlulardan biri İşlâm'ın ideal ve amaç edinilmesini onaylar veya İşlâmî eğitim ve İşlâm'a çağrı faaliyetlerinin bir sonucu olarak bu hizmetleri üstlenmiş olan şahsiyetler İşlâm yönetim biçiminin yeniden hayata geçirilmesini sağlarlar, buna hazırlanırlar.

İşte böyle bir durumda İşlâmî değerler üzerinde kurulmuş bir anayasaya şiddetle ihtiyaç doğacaktır. Bu amaçla bir anayasa taslağını önceden hazırlayıp ortaya koymak belki de (zamanı gelince karşılıklı olarak tartışacak) tarafların daha fazla uzlaşmalarını sağlayacaktır. Bu sayede İşlâm idealeine sahip olan cephenin saflarına katılım daha çok olacaktır. İşte bu noktadan hareketle, gerekirse bazı şeyleri daha eklemek ya da bazı maddelerini çıkarmak üzere tartışılabilecek olan işbu anayasa tasarısını ortaya koydum.

İlk defa İşlâm ideali doğrultusunda hareket edecek (ve İşlâmî yönetim biçimini hayata geçirecek) olan devlet, alt yapıyı oluşturan devlet sayılmış olacak, ondan sonra bu ideali benimseyen eyaletler çekirdek devlete katılacaklardır ki az çok eksene bağlı, ancak merkezietçi olmayan büyük İşlâm devleti bu suretle meydana gelmiş olacaktır.

Anayasanın metninde, kaynaklardan yararlanarak yeniden düzenleme yapmayı kolaylaştıracak bir esneklik bulunması gerekir. İşte buf amaçla -bir maddenin ibaresini

hazırlamaya çalışırken- bir "nas" bulamadığım zaman "tercih sebebidir." deyimini kullandım.^[1]

Ümmet Ve Devlet

MADDE-1

ÜMMET: İslâm'ı bir din ve yaşam tarzı olarak kabul etmiş bulunan, vatani, ırkı ve rengi ne olursa olsun onu hayata geçirmeye inanmış olan her insanı kapsayan evrensel birliğin adıdır.

MADDE-2

Devlet, İslâm'ı hayata geçirmiş bütün eyaletleri kapsayan (büyük ve evrensel) organizasyonun adıdır.

MADDE-3

EYALET: Federal İslâm devletini oluşturan milletlerden herbi-rini, üzerinde barındıran toprak parçasıdır.

MADDE-4

Arap milleti ve Türk milleti gibi büyük milletlerin birden çok sayıda eyaletlerden oluşması normaldir.

MADDE-5

MİLLET: Aynı dili konuşan ve birlikte yaşayan halk topluluğudur.

MADDE-6

Etnik topluluk, içinde yaşadığı eyalet halkının bir parçası sayılır ve bunu belirlemek, ilgili konuda yetkili olan yönlendirme konseyine aittir.

MADDE-7

Arapça, arap milletinin ana dili, diğer İslâm milletlerinin ise ikinci dili sayılır.

Dini ilimlerin öğretimi bu dille yapılır ve bu maddeyi Öğretecek eğitimcilerin yetişmesi için okullar kurulur.

MADDE-8

Her eyaletin resmi dili, o eyalet sınırları içinde yaşayan müslü-man halkın öz ana dilidir.

MADDE-9

Eyaletlerin sınırlarını belirleme yetkisi yönlendirme konseyi aittir.

MADDE-10

İslâm devletinin genel çıkarları doğrultusunda veya toprağının bir bölümünü istemeyen eyaletin teklifi üzerine bu bölüm başka bir eyalete bağlanabilir.

MADDE-11

Yönlendirme meclisinin onayı olmadan bir eyaletten toprak alınıp (bir diğerine bağlanamaz).

MADDE-12

İslâm devletinin bayrağı, bütün eyaletlerin de aynı zamanda tek bayrağı sayılır.

MADDE-13

İslâm devletinin bayrağı yeşil renklidir ve uzunluğu eninin iki katıdır.

MADDE-14

Her müslüman -amacının asıl ve saygıdeğer olduğu saptandıktan sonra- İslâm topraklarına girme hakkına sahiptir.

MADDE-15

Ehl-i kitap olan (hıristiyanlar ve yahudülerle) onların statüsünde olan mecusiler ve sabûler, ticaret amacıyla, ziyaretçi ya da turist olarak tek başlarına ve topluluklar halinde İslâm topraklarına girebilirler.

Ancak her grup yedi kişiden fazla olamaz.

MADDE-16

İslâm topraklarına giren gayri müslimler, haram maddelerin ticaretini yapamaz, bu maddeleri taşıyamazlar.

MADDE-17

İslâm topraklarına giren gayrimüslimler, avret yerlerini örtmek, yasak davranışlarda bulunmamak ve İslâm devletinin sınırlarını araştırıp istihbarat ve casusluk faaliyetlerinde bulunmamak üzere yürürlükteki yasalara uymak zorundadırlar.

MADDE-18

İslâm Devleti'nin resmi makamları dikkatle ve sorumlulukla yabancıları izlemek durumundadır.

MADDE-19

İslâm Devleti'nin her eyaleti için -eyalet içinde- bir başkan seçilir ve bu bölgenin valisi sayılır.

MADDE-20

Valinin yönlendirme konseyi üyesi olması şarttır.

MADDE-21

Vali, halifeye danışılarak ilim erbabı tarafından seçilir.

MADDE-22

Vali, halifeye ters düşemez, bilakis ona uymak zorundadır ve ondan talimat alır.

MADDE-23

Vali kendi eyaletinin bakanlar kuruluna başkanlık eder.^[2]

Yönlendirme Konseyi

MADDE-24

Yönlendirme konseyinin görevleri şunlardır:

- a-** Halifeyi ve yardımcısını seçmek,
- b-** Halifenin emirlerini uygulamak,
- c-** Devleti yönlendirmek,
- d-** İslâm şeriatına dayanarak yasama yapmak.

MADDE-25

İslâm yönlendirme konseyi yüz üyeden oluşur.

MADDE-26

Yönlendirme konseyinin üyeleri, bütün eyaletlerdeki âlimler arasından seçilir.

MADDE-27

Eyaletler, temsilcilerinin sayısı bakımından eşit olmayabilirler. Bu konuda eyaletlerin nüfus oranı ve dili bir ölçü değildir.

MADDE-28

Bütün eyaletlerin yönlendirme konseyinde temsil edilmesi şart değildir. Ancak tercih sebebidir. Eyalet bu konuda yeterlilik kazanırsa temsilcileri seçilir.

MADDE-29

Yönlendirme Konseyine üye olacak kişide aranan şartlar şunlardır:

- a-** Müslüman olmak
- b-** İlim ehlinden olmak
- c-** İyi bir hal ve gidişat sahibi olmuş olmak
- d-** Sosyal adalet anlayışına sahip bulunmak
- e-** Daha Önce "had" cezalarından birine çarptırılmış olmamak, ya da kınanmamış olmak
- f-** Hicri yıl hesabıyla yaşı kırkı geçmiş olmak
- g-** İlim erbabı tarafından aday gösterilmiş olmak.
- h-** Kendi kendini aday göstermemiş olmak ve bu amaçla uğraşmamış olmak

MADDE-30

Yönlendirme Konseyi üyeliğinin süresi beş yıldır.
MADDESİ

Üyenin yaşı, hicri yıl hesabıyla yetmişi buluncaya kadar mükerrer olarak seçilebilir.

MADDE-32

Konseý üyelięi sıfatı ařaęıdaki durumlarda kendilięinden sona

erer:

- a-** Ölüm hali
- b-** Yüz kızartıcı bir suç işlemek
- c-** Bir topluluk tarafından suçlanmak
- d-** Üyelik şartlarından birine ters düşmek.^[3]

Yasama Ve Yürütme

MADDE-33

Halife, yasama organının başıdır.

MADDE-34

Cihad, dış işleri ve maliye hariç, her eyalette bir yasama ve yürütme organı oluşturulur.

MADDE-35

Merkezi eyaletin ayrıca şu Özelliği vardır:

Halife ve yardımcısı (yani başbakan) ile yönlendirme konseyi, keza cihad, dış işleri ve maliye bakanları bu eyaletin sınırları içinde bulunurlar.

MADDE-36

Halifenin ve yönlendirme meclisinin onaylaması halinde herhangi bir eyalet, merkezi eyalet (yani başkentin bulunduğu eyalet) olabilir.

MADDE-37

Başkentler, genellikle savaşlar sırasında saldırılara hedef oldukları için hilafet makamının Mekke-i Mükerrreme ve Medine-i Münevvere dışında olması tercih sebebidir.

MADDE-38

Halife ve yardımcısı Merkez eyalette oturabilir, bununla beraber yönlendirme konseyi üyeleri Mekke ya da Medine'de bulunabilirler. Nitekim günümüz modern iletişim araçlarıyla haberleşmeleri her an mümkündür.

MADDE-39

Yürütme organı, herbirinin ayrı ihtisas alanları olan birçok bakanlıkları kapsayabilir.^[4]

HALİFE

MADDE-40

Halife, devletin en üst mercii (en üst başvuru makamıdır). MADDE-41

Cihad ilan etmek, savaş haline son vermek ve uluslararası antlaşmalara imza koymak halifenin elindedir. O, müslümanların imamıdır. Hükme bağlanmış olan cezalar onun adına verilir.

MADDE-42

Halife, müslümanlara danıştıktan sonra yönlendirme konsey üyelerini seçer.

MADDE-43

Halife, bakanları ve kendi yardımcısını, yönlendirme konseyine danıştıktan sonra seçer.

MADDE-44

Halife, devlet meselelerinde ve fıkhi konularda, yönlendirme konseyine danışır ve danışmadan sonra danıştığı kişinin görüşüyle hüküm verir. Danışma, konseyinin oybirliği olmadıkça istişarede bulunmak halife için şart değildir.

MADDE-45

Halife, İslâm yasama kaynaklarına bağlı kalmak zorundadır. Bu konuda bir tek noktaya dahi ters düşemez.

MADDE-46

Yönlendirme konseyi üyelerinde aranan şartların tümü, aynen halifede de aranır.

MADDE-47

Halife, yönlendirme konseyi üyeleri tarafından aynı konseyin üyeleri arasından veya dışından seçilebilir.

MADDE-48

Halifenin elli yaşını geçmiş olması tercih sebebidir.

MADDE-49

Hilafet müddeti için belli bir zaman limiti yoktur.

Ancak aşağıdaki hallerde halifelik sıfatı sona erer.

a- Ölüm

b- Apaçık küfür (İslâm'dan çıkmış olma hali)

o Akli dengenin bozulması

MADDE-50

Halife, yaşı yetmişi bulduğunda hilafet makamından çekilmesi (istifa etmesi) tercih sebebidir.

MADDESİ-51

Halife, seyahat veya hastalık nedeniyle görevinin başında bulunmadığı zaman yerine yardımcısı bakacaktır.

MADDE-52

Halife ölünce, yönlendirme konseyi tarafından yerine yeni halife seçilinceye kadar yardımcısı vekâlet eder.

MADDE-53

Gerek, yardımcının, gerekse yeni halifenin, bir önceki halifenin oğlu ya da yakını olmaması tercih sebebidir (Ancak bu caizdir). Çünkü, yönetimde kalmaya ısrar etmek ya da yönetimi aile monarşisine çevirmek gibi bir sebep olabilir.

MADDE-54

Halifede aranan şartlar halife yardımcısında da aranır.

MADDE-55

Halife yardımcısı bakanlar kuruluna başkanlık eder.

MADDE-56

Halifenin yardımcısı, aynen halifenin tüm yetkilerine sahiptir ve ona görevinde yardımcı olur.

MADDE-57

En üstün meziyetlere sahip kimse varken aynı düzeyden daha geride bulunan kimselerin halife seçilmesi caizdir.

MADDE-58

İslâm ülkesinde tek halifeden başka birinin aynı sıfatla bulunması caiz değildir.

Böyle biri ortalığa çıkacak olursa, âlimler, güvenlik güçleri ve halk, meşru halifenin yanında yerlerini alarak halifenin karşısını caydırmaya çalışırlar.

Vazgeçerse sorun çözümlenmiş olur. Aksi halde ona karşı mücadele verirler, ta ki aklını başına devşirinceye kadar veya idam edilir.

MADDE-59

Eyaletlerden birinin federe İslâm devletinden ayrılmasını halife onaylayamaz. Bilakis bünyeye ilhak edinceye kadar gerekirse güç kullanarak eyaleti eski statüsüne çevirir. Böyle asi bir eyalette yaşayan âlimler halifenin yanında yerlerini alırlar.

MADDE-60

Halifenin, İslâm ümmeti içinde herhangi bir ırktan ve herhangi bir eyaletten olması caizdir.^[5]

Bakanlıklar

MADDE-61

Bakanlıkların sayısı ihtiyaca göre belirlenir.

MADDE-62

Temel Bakanlıklar şunlardır:

Cihad, dışişleri, içişleri, maliye, eğitim, adalet, yüksek öğretim ve azınlıklar Bakanlığı.

MADDE-63

Temel bakanlıkların başına getirilecek bakanların müslüman olması şarttır.

MADDE-64

Ehl-i zimmet (müslüman olmayan vatandaşlar) askere alınmazlar.

MADDE-65

Azınlıklar savaşa katılmak zorunda kaldıkları zaman vergiden muaf tutulmazlar.

MADDE-66

Savaşa katılan gayrimüslimler de ganimetten yararlanırlar.

MADDE-67

Cihad, İslâm şeriatının belirlediği şekilde ilan edilir.

MADDE-68

İslâm devletini dışarıda temsil eden büyükelçilerde, konsoloslarda ve diplomatlarda müslüman olma şartı aranır.

MADDE-69

Uluslararası ilişkilerde izlenecek dış politika İslâm şeriatının belirlemiş olduğu doğrultuda yürütülür.

MADDE-70

İç güvenlik örgütünde görev alanlarda müslüman olma şartı aranır.

MADDE-71

İç güvenlik örgütü içişleri bakanlığına bağlıdır ve polis-bekçi kesimi bu örgütün bir bölümü sayılır.

MADDE-72

Zekat dairesi maliye bakanlığına bağlıdır ve özerk bir niteliğe sahiptir.

MADDE-73

Öğretim sistemi imani bir ruhtan hareketini alır. Bütün müfredat ve programlar îslâmî doğrultuda yönlendirici bir nitelikte hazırlanırlar.

MADDE-74

Tercüme dairesi yüksek öğretim bakanlığına bağlıdır ve özerk bir niteliğe sahiptir.

MADDE-75

Bütün medya ve iletişim araçları İslâm ideali doğrultusunda yönlendirici faaliyet yaparlar.

MADDE-76

Yabancı iletişim araçlarının, İslâm devleti sınırları içinde faaliyet yapması yasaktır.

MADDE-77

Diğer bakanlıkların başında gayrimüslim vatandaşlardan kimseler bulunabilirler. Ancak bakanla birlikte müslüman bir bakan yardımcısı ya da genel sekreter bulundurmak zorunludur.^[6]

Yargı

MADDE-78

Yargı organı bağımsızdır.

MADDE-79

Yasama ve yürütme organının yargı üzerinde hiçbir otoritesi yoktur.

MADDE-80

Adalet bakanı kadıları görevden alamaz, tayinlerine karışamaz.

MADDE-81

Adalet bakanının yönetimsel ve resmi bir sıfatı vardır.
MADDE-82

Kadıların, tayin, görevden alma ve terfi işlerine "Kadı'l-kuzât" (kadılar kadısı) karışır.

MADDE-83

Yargı oraganının başına gayrimüslim vatandaşlardan kimse getirilemez.

MADDE-84

Ehl-i zimmet (yahudi, hıristiyan, mecusi ve sabii) vatandaşlar,davalarını, cemaatlarına özel mahkemelerde görebilirler. Kendi dini ve özel sorunlarının çözümünü kendileri üstlenirler.

MADDE-85

Zımmilere ait mahkemelerde hükme bağlanmış olan davalar ayrıca adalet bakanı tarafından onaylanır.

MADDE-86

Zımmiler, İslâmî mahkemelere baş vurarak da davalarının hükme bağlanmasını isteyebilirler.

Ancak İslâmî mahkemelerde dava hükme bağlandıktan sonra ilgili kişiler, davalarını yeniden görüşülmek üzere azınlık mahkemelerine havale etme hakkına sahip değildirler.^[7]

Müteferrik Konular

MADDE-87

Devlet, vatandaşa iş bulmak zorundadır.

MADDE-88

Devlet, vatandaşların işsiz durmasına izin vermez.

MADDE-89

Maluliyet ve yaşlılıktan sebep çalışamayacak duruma gelen

vatandaşa devlet belli bir maaş bağlar.

MADDE-90

İslâm şeriatının belirlediği çerçeve içinde bütün vatandaşlar kanun karşısında eşittirler.

MADDE-91

Kadının çalışabileceği, öğretmenlik, doktorluk, hemşirelik ve eczacılık gibi meslekler belirlenir.

MADDE-92

İş sektörleri kadına, erkeğin yükümlü tutulduğu işin yarısı kadar iş teklif ederler. Çünkü kadının çalışması şiddetli bir zorunluluk sonucudur ve bu -sınırlayıcı- kapsama azami sayıda kadının girebilmesi ve kadının, evinden uzak kaldığı saatlerin en aza indirgenmesi içindir. Kadına, erkeğin, aldığı maaşın yarısı ödenir.

MADDE-93

Haram maddelerin alışverişi ve ticareti yasaktır, piyasalar bu gibi maddelerden arındırılır.

MADDE-94

Müslümanlara haram, ancak zimmilere helal olan maddeler onlara ait mahallelerde bulunabilir. Ancak müslümanların semtlerine taşınamaz, açıkça bulundurulamaz.

MADDE-95

Devlet, iş yerlerinde kadınlarla erkeklerin aynı mekanlarda karışık bulunmalarını önler. Bu konuda islâm şeriatının müeyyideleri uygulanır.

MADDE-96

Devlet bütün vatandaşlara haftada ortalama iki saat kadar silah kullanma eğitimi yaptırır. Bir madde olarak okul müfredatlarına konur, iş yerlerinde uygulanır. Devlet askeri okullar açar ve bunu zorunlu hale getirir.

MADDE-97

Her bakanlık ve daire, ayrıntılı bir çalışma programı düzenler. Sorumlu bakanlık bunu onaylar, yönlendirme konseyi de teyid eder.

KAYNAKÇA

1.BÖLÜM

^[1] islam düşünce yapısında Ümmet kavramının yeri çok önemlidir.

Islamm evrensel boyutlarından biri de ümmet kavramında gerçek ifadesini bulur. Çünkü ümmet kainatın bütünlüğü içinde insanlık dünyasını Allah'ın mutlak ve sınırsız hükümlanlığına bağlamak; dünyada bir tek kişinin bile mutsuz yaşamaması için bütün insanları en geniş anlamıyla ırklar üstü bir dünya kardeşliği şemsiyesi altında toplamak; zulmün her türlüşünü ortadan kaldırarak yeryüzünü Özgür bir dünyaya dönüştürmek ve kökeni, ırkı, rengi, kültürü, dili ne olursa olsun beşer cinsine yüce şeriatın

şaşmaz adaleti karşısında eşitlik sağlamak üzere Kur'an'ın önerdiği en büyük organizasyondur.

Bu organizasyonu gerçekleştirmek -ümmeť düşmanlarının ileri sürdüğü gibi- bir ütopya değildir. Müslümanlara Allah tarafından yöneltilmiş bir ideal, bir dava, onlara yüklenmiş bir görev ve uygulanmış bir sınavdır. Dolayısıyla müslü-manlar bu organizasyonu hangi çapta gerçekleştirebilirlerse ümmeť olma şerefine o kadarhk bir oranda sahip olmuş olurlar. Dünya miislümanlar kendi aralarında organize olmadıkları (yani islam ümmeťini yeniden ihya etmedikleri) takdirde insanlar üzerindeki zülüm ve baskılar devam edecektir. Bundaki sorumluluk ise tüm müslümanlara ait olacaktır Dolayısıyla dünyada işlenen cinayetlerin, gaspedilen hakların, çiğnenen değerlerin, yağmalanan servetlerin, kirletilen namusların vebalini paylaşmak için dünya müslümanları, ümmeťi yeniden hayata kavuşturmak zorundadırlar.

İslam düşmanlarının en büyük hedeflerinden biri de, müslümanların ümmeť olma idealini her çareye baş vurarak sabote etmektir. Bu amaçla müsİü-manlar arasında ırkçılık, ölücölük, laiklik, tarikatçılık ve demokrasi gibi sapık düşünce ve ideolojilerin propagondasına çok büyük ağırlık vermektedirler. Çünkü bu düşünce ve ideolojilerin hepside insanları farklı kitlelere, partilere, kamplara, fraksiyonlara, lobilere ve sosyal

sınıflara bölmek, ya da tarafsızlık sloganıyla uyuşturarak onları, din namus, vicdan, utanç ve haysiyet gibi her türlü ahlak ve disiplin kayıtlarından soyutlayarak dejenere etmek için kurulmuş birer şeytani tuzaktır.

Ümmet bilincine sahip olma duyarlılığını bir suç gibi gören ve şerefli rñüs-lümanlara bu yüzden "ümmeççi" diyerek sözde onları aşağılamaya çalışan bazı gafiller vardır. Bunların, ümmet bilincine sahip olmayan bir müslüman düşünölemeyeceğini bilmeleri gerekir. Müslümanlar, bu tür suçlamalarda bulunanlara ancak şairin şu sözleriyle cevap vermeyi uygun görebilirler:

Duydum bana kelp demiş Tahir,

İltifatı sözlerinden zahir;

Mezhebim Malikidir Zira,

Mezhebimde Kelp Tahir.

Kısaca ifade etmek gerekir ki; her müslüman ümmetçidir, ümmetçi olmayan yoktur, çünkü olamaz. (Mütercim)

[2] Aslında bu çok öziü İfade, ümmetin, insanlık tarihi boyunca sürekli var olduğu anlamını vermemektedir, ki doğrusu da budur. Çünkü peygamberlerin gelişleri arasında zaman zaman fetret dönemleri yaşanmıştır. Son peygamber olmasına rağmen Hz. Muhammed (sav)'den sonra da yine kopukluk baş göstermiş İslam ümmeti ne yazık ki tekrar tarihe gömölmüştür. Ancak İslam'ın dünya üzerindeki kalıcı mührü ve derin izleri sayesinde

ümmetine yeniden canlanma gayretlerine tarih tanıklık etmiştir. Nitekim çağımızda da böyle bir sevindirici gelişme gözlenmektedir.

Çok küçük bir azınlık bile olsalar müslümanların dünya üzerinde her zaman varlıklarını sürdürebilmeleri, kıyamet kopuncaya kadar ümmetin yeniden ihya olabileceği şansına sahip olduğumuzu hatırlatmaktadır. Dolayısıyla ümmetin mecut olmadığı dönemlerde bile bu ideal dünya müslümanlarının yüreğinde her zaman yaşamış, bu dâva tartışılmış ve gündemde tutulmuştur.

Yazarın yukarıda: "Ortak inanç kurumu devam ettiği sürece ümmet de var demektir." sözünden ümmetin günümüzde var olduğu anlamını çıkarmak mümkün değildir. Sadece ortak inanç kurumunun devam ediyor olması ümmetin var olduğu anlamına gelmez. Çünkü ümmet yalnızca aynı şeylere inanan ve bu değerlerden hareket etseler bile aynı ilkeleri birbirlerinden bağımsız olarak uygulayan dağınık bir topluluk değil, aynı zamanda dünya çapında organize bir kitledir. Şu halde bir topluluğa ümmet denebiîmesinin şartları:

- 1- Ortak inanç kurumuna bağlı olmak
- 2- Siyasi, Sosyal ve ekonomik alanlarda organize olmuş bulunmaktır.

İslam ümmeti bu anlamda günümüzde mevcut değildir. Sonuç olarak diyebiliriz ki ümmet yoktur, ama müslümanlar dünyada dağınık ve serpilmiş halde vardır. (Mütercim

[3] Enbiya sûresi, ayet 48-92.

[4] Zuhurf sûresi, âyet 22

[5] Kanaatimizce burada ümmetten amaç dünyadaki dağınık müslüman-lardır. Çünkü ümmet henüz yapılanmamış, dünya müslümanları dağınık ve henüz organize olamamışlardır. İlahi nizâmı hayata geçirebilmek için müslümanların yapması gereken daha çok şey vardır ki bunların başında ve herşeyden önce dünyada bir islam devleti kurmaktır. Halbuki müslümanlar günümüzde adeta Mekke devrini yaşamaktadırlar; Birbirlerinden kopuk ve dağınıktırlar, aralarında işbirliği ve dayanışma için gerekli elverişli ortam henüz oluşmamıştır.

Siyonist -Haçlı ittifakının islam toprakları üzerindeki işbirlikçileri olan müslümanımsi çoğunluk tarafından sıkı bir çember içinde tutulmakta büyük tehlikelerle burun buruna yaşamakta ve her gün sayısız kayıplar vermektedirler. (Mütercim)

[6] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/175-187.

[7] Bu da onlardan herbirine göre kendisinden başkası değildir (Mütercim).

[8] Kehf sûresi, âyet 110

[9] Hz. Ayşe (ra)'dan rivayet edilmiştir

[10] Buhari-Müslim

[11] tbn Kesîr, el-Bidaye ve'n-Nihâye

[12] Şerhu's-Sünneh, el-Bağavi 10/44.

[13] İbni Kesîr, el-Bidaye ve'n-Nihaye

[14] Hucuraî Suresi; Ayet, 13

[15] Burada amaçlanan, toplum fertlerinin ekonomik açıdan eşitliği değildir. Çünkü bu eşitlik sadece rejimle sağlanamaz ancak adaletli uygulamalarda yaklaşıklık temin edilebilir. Amaçlanan, toplumlararası refah eşitliğidir (Mütercim).

[16] Taberi Tarihi

[17] Müslim-tmaret (Emirlik) Babı

[18] Müslim-Imaret (Emirlik) Babı

[19] ŞECERE (Soyağacı): Belli kişi ve ailelerin, atalarını gösteren kronolojik liste. Bu tür listeler arasında -yazarın da söylediği gibi- düzmece olanlar çoktur. Ancak gerçek şecereler de vardır.

Şecere düzenlemenin nedenleri ise çeşitlidir. Bazen kişi "Safkan" olduğunu {yani belli bir sosyal sınıftan geldiğini ve genelin üstünde bir ayrıcalığa sahip olduğunu) anlatmak için böyle bir belgeyi ortaya koyma gayretini gösterir ki bu gayret, İslâm ahlâk ve anlayışına tamamen aykırıdır. Esasında "safkan"

özelliği, seçkin cinsin avantaj ve veriminden yararlanmak amacıyla, Örneğin Holstein ve Montafon inekleri, Legorn horoz ve tavukları ile İngiliz ya da arap atı gibi cins hayvan türlerinin belirlenmesinde ancak aranabilir.

Tanışmak ve kendini tanıtmak amacıyla kişinin, dinini, kültürünü ve tarihini paylaştığı topluma dayandığını söylemesi çok kere gerekli hatta zorunlu olabilir. İslâm'ın ve bilimin kabul ettiği budur. Ancak gerek şecereye dayanan soyca üstünlük davasının, gerekse şovenist düşünceyle güdülen ırk üstünlüğü davasının ne İslâm'da ne de bilimsel anlayışta yeri vardır. Bu nedenledir ki "Ne mutlu Türküm diyene" ve "Bir Türk dünyaya bedeldir." gibi sözlere bizzat Türkler bile daima gülüp geçmişlerdir Şecere denilen belgeler doğu ülkelerinde -daha çok- soyluluk yarışında bir araç olarak kullanılır. Tanınmış kişi ve aileler, toplumdaki statülerini koruyabilmek veya misyonlarını sürdürmek için bu tür belgelere dayanmaya, bunları bir amaç olarak kullanmaya eskiden beri çalışmışlardır. Bu grupların en belirginleri ise özellikle tarikat şeyhliğini üstlenmiş olan aile ve şahıslardır. Tarikat şeyhliği statüsü son asırlarda oluştuğu için tarihte çok yeni bir gelişmedir.

Ancak Seyyitlik unvanını korumak için Haşimiler hemen her çağda soy şecerelerini muntazam olarak düzenler ve devrin resmi otoritelerine onaylatırlar-di. Bu Özelliğe sahip şecereler

parmakla sayılabilecek kadar azdır. Geriye kalanlar ise aile içinde yazılıp çizilen ve rivayetlere dayanan şecerelerdir. Bu aileler gerçekten seyyit ya da, şerif bile olsalar ellerindeki şecereler bunu bilimsel açıdan kanıtlayacak özellikte değildir.

Esasen İslâm hukukunda Haşimi Hanedanı'nın belli bir statüsü olduğu için bu aileden gelenlerin adları vaktiyle özel nüfus kayıtlarına geçirilirdi. Çünkü bunlara, zekat, fitre ve adak gibi ödenekleri kabul etmek yasaktır.

Ne büyük bir ilahi tecellidir ki bu aileden gelen insanlar zamanla diğer toplulukların içinde erimiş ve sünnetullah hükmünü icra etmiştir. Bu suretle hem sosyal bir sınıfın oluşma imkanı ortadan kalkmış, hem de Hz. Peygamber'in bu torunları, İslâm'ın yardım kurumlarının şemsiyesi dışında kalıp perişan olmaktan kurtulmuşlardır. Ayrıca tüm ümmetin manevi atası olan Hz. Muhammed gibi evrensel bir şahsiyetin belli bir aileye maledilerek küçültülmesi ve çoğunluğun bu şereften yoksun bırakılması ihtimalleri de böylece ortadan kalkmıştır. Çünkü zaten her insan temelde peygamberzadedir (Peygamber torunudur.) Çünkü her İnsan Hz. Adem'in soyundan gelmektedir ki Hz. Adem ilk insan ve ilk peygamberdir (Mütercim).

^[20] Müslim İmaret (Emirlik) Babı

^[21] Buhari

[22] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/189-208.

[23] Fizilali'l-Kur'an

[24] Tin sûresi, âyet 4

[25] Fizilali'l-Kur'an.

[26] Fizilali'l-Kur'ân

[27] Bakara sûresi, âyet 30

[28] Isra sûresi, âyet 70.

[29] Mâide suresi, âyet 32

[30] Buhari.

[31] tbni Mace

[32] Nisa sûresi, âyet 92-93

[33] Bu hadisi Abdullah b. Mes'ud rivayet etmiştir

[34] Ebû Davud, Tirmizi ve Neseî.

[35] Bakara sûresi, âyet 124.

[36] Al-i İmran sûresi, âyet 57

[37] Enbiya sûresi, âyet 29.

[38] Şura sûresi, âyet 42

[39] Hucurat sûresi, âyet 11-12

[40] Buharı - Müslim

[41] Müslim-Buhari

[42] Ebudavud

[43] Hiç kuşku yok ki bu sözlerle amaçlanan toplum İslâm ümmetidir (Mütercim)

[44] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/209-222.

[45] Müslim-Mesâkât: Gıda maddelerinin ticaretinde ihtikar babı

[46] Bakara sûresi, âyet 275-276.

[47] Nisa sûresi, âyet 160-161

[48] Buhari, Müslim (Aynı zamanda İmam Malik Muvatta'da rivayet etmiştir.)

[49] Harmani: Saygın kişilerin eskiden giydikleri bol bir giysi türü (Mütercim)

[50] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/223-231.

[51] Bakara sûresi, âyet 282

[52] Buhari, Müslim, Ebû Davud... (Buhari Hayız Babı).

[53] İbni Mace, Nikah babı

[54] Tirmizi

[55] Buhari, Ahmed ve her dört Sünen'in sahipleri

[56] Es-Sımt'us-Semin

[57] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/233-250.

[58] Hucurat sûresi, âyet 10

[59] Buhari-Müslim

[60] ve kabilesine karşı nasıl din kardeşinin safında yer aldığını anlayalım:

[61] Mücadele Suresi, Ayet: 22

[62] Ebuzer'in; "Birine sövdüm" dediği adamın, onun kölesi olduğu anlaşılmaktadır. (Mütercim)

[63] Buhari

[64] Hucurat sûresi, âyet 9

[65] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/251-267.

[66] Ehl-i Zimmet" terkibi bir İslâm hukuku terimidir. Müslüman olmayan vatandaşlar aniamına gelir. Bunun yerine "Zımmîler" de denir, tekili zımmîdir (Mütercim).

[67] Tevbe Suresi, Ayet; 29

[68] Belki yazarın ele aldığı açıdan değil, fakat bir başka açıdan köle konusuna açıklık getirmek pek lüzumludur. Bilindiği üzere islam düşmanları zaman zaman bazı konulan gündeme getirip bunları dillerine dolayarak islamı suçlamaya çalışırlar. Bunlardan biri de kölelik konusudur. Aslında kölelik, islamdan çok daha önceleri bütün dünya milletleri arasında kurumlaşmış bir toplum gerçeği idi. Güçlü insanlar güçsüzleri aynen hayvan kabul ediyor, onları alıp satıyor, ırzlarını kirletiyor, işkence ediyor ve hatta istekleri zaman öldürebiliyorlardı. Köle

denilen insanın yaşamını ve özgürlüğünü teminat altına alan hemen hemen hiç bir müeyyide yoktu.

Kölenin hayatı ve geleceği tamamen efendisinin elindeydi. Eski çağlarda Roma diktatörlerinin ve Mısır Firavunlarının emriyle yapılan piramitlerin, tapınakların, sarayların, barajların ve benzeri büyük tesislerin inşaatında yüzbinler-ce köle kırbaç altında çalıştırılmış, bunların çoğu, bu ağır işlere dayanamayarak hayatlarını kaybetmişlerdir. Hatta stratejik önemi olan yapıların inşaatında çalıştırılan köleler, bu tesislerdeki sırları başka kimselere sızdırmasınlar diye suçsuz yere hunharca öldürülmüşlerdir. İnsanlık tarihi bu cinayetlerin meçhul kalmamış olan maalesef ancak çok azını belgeleyebilmiştir.

İşte islam devletinin kurulmasıyla beraber kölelik kurumunun bu şekli müslüman toplum içinde hiç bir zaman oluşmamıştır. İslamın köleliğe yeni bir düzenleme getirdiği ve kölelere belli haklar verdiği yolundaki kanaatlar da yanlıştır. Bilakis îslam, kölelik kurumunu hiç bir zaman tanımamıştır. Ancak İslamın esirler için yaşadığı statü, onun kölelik sistemini tanıdığı şeklinde yorum-lanmasıyla bu yanlışlık doğmuştur.

Bilindiği üzere tarihin her döneminde ve dünyanın her yerinde savaş esirleri için belli yasalar uygulanmış ve çok kere esirler ellerine düştükleri düşmanları tarafından insanlık dışı muamelelere uğramışlardır, insan hayatının, şerefının, hak ve

haysiyetinin korunması amacıyla kurulmuş olan günümüzün uluslararası dev organizasyonlarının bile her türlü çabalarına rağmen insanlık dünyasının yarısından çoğu kominizm ve kapitalizm gibi çarpık ve zalim sistemlerin elinde hâlâ köleliğini sürdürmektedir.

Milyarlarca insan, tarihin en rezil yönetim biçimi olan demokrasi ile bugün uyutulmakta, sömürülmekte ve özgürlük sloganlarıyla aldatılmaktadır. Hiç bir rejim, hiç bir yönetim biçimi, laikliğin, demokrasinin ve parlementer eşkiyahk sisteminin, insan şeref ve haysiyetini çiğnediği, onu ruhsuzlaştırdığı kadar değerleri tahrip etmemiştir, özellikle son yıllarda Filistin ve Afganistan'a, (körfez savaşında} Irak'a, Azerbaycan'a ve Bosna-Hersek'e karşı tüm küfür dünyası ve içerideki işbirlikçileri tarafından müslüman esirlere reva görülen zulüm, işkence ve katliamlar ortaçağı aratmayan vahşet örnekleriyle doludur. Bu olaylar sırasında esir alınan müslümanların çoğu ya esir kamplarındaki kötü hayat şartlarına dayanamadıkları için, ya da işkence altında can vermişlerdir.

İslama gelince onun çağlar üstü adil kanunlarında esir kampı diye bir şey yoktur. Savaş sırasında sağ olarak ele geçirilen düşman askerleri İslama göre mür cahitlere dağıtılarak evlerde ailenin sıcak ortamında eğitilirler. Böylece esir, ait olduğu müslüman ailesinin, çok kısa süre içinde bir ferdi haline

gelir ve bu sayede toplumla sürekli temas etme avantajlarından da yararlanır. Bu cümleden olarak esaret ve gurbetin duygusal etkilerinden nisbeten kurtularak sosyal yat-' kınılığa sahip olduğu. oranda müslüman halka entegre olma imkanlarını elde etmiş olur. Örneğin müslüman halkın konuştuğu dili öğrenir, mesleki yetenek ve tecrübelerini geliştirir, arkadaş edinir...

Müslümanın elindeki esir bu durumuyla (günümüzde bile en acımasız şekilde uygulanan) esir kampının dışı kapalı atmosferindeki sıkıntılardan, baskılardan ve stresten uzak, herkesle haşır neşir ve ferah bir hayat yaşar. Onun, toplumun diğer bireylerinden tek farkı İslamın esirler hakkında belirlemiş olduğu kurallar içinde muamele görmesidir. Bu kurallar elbetteki ona birinci sınıf vatandaşın sahip olduğu hakları vermez. İslamın bu konudaki isabet ve haklılığı tartışılmayacak kadar açıktır. Çünkü esir, her şeye rağmen İslama ve müslümanlara silah çekmiş, islam devletini ortadan kaldırmayı amaçlamış olan yabancı bir unsurdur. Ele geçirilerek etkisiz hale getirilmiştir. Dolayısıyla rehabili-te edilip savaşın şokundan kurtarılincaya kadar onun nasıl davranacağını kestirmek mümkün değildir.

Toplumun güvenliği açısından onun gözetim altında bulundurulması ve belli bir rejime tabi tutulması şaşmaz adaletin burada Özetlenemeyecek kadar birçok haklı gerekçelerine dayanmaktadır ki islam bunun en insancıl yöntemini bulmuştur.

Bu insanın, sıcak aile ortamında psikolojik olarak eğitilmesini, korunmasını, bununla beraber toplumu, onun emeğinden yararlandırmasını Öngören yüce İslam şeriatı, aslında ona en büyük iyiliği yapmıştır. Dolayısıyla onun, bu kadarlık ilgiyi çok büyük bir nimet sayması gerekir. Çünkü her şeyden Önce etrafı tel örgülerle çevrili bir alanda ve tektip bir elbise içinde tutsağı hapseden zalim rejimlerden farklı olarak islam, onu aileye emanet etmiştir. Esirin efendisi, ona yediğinden yedirmek, giydiğinden giydirmek zorundadır. Esire, gücünün üzerinde bir iş yaptırmak, onu dövüp sövmek, hakaret etmek, hatta kalbini kırmak bile yasaktır. Esasen merhamete muhtaç olan bu insanın, efendisini şikayet etmek yada onunla mükâtebe yapmak (yani belli bir tazminat karşılığında özgürlüğünü ondan satınalmak) İçin şeriatta yollar her zaman açıktır.

İslam şeriatı, esirin özgürlüğünü bağışlama hak ve yetkisini efendisine vermiş ve esiri özgürlüğüne kavuşturmayı Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için en büyük vesilelerden saymıştır. Bu cümleden olarak çok büyük günahların keffa-reti olmak üzere Kur'an-ı Kerim esir bağışlamayı emretmiştir. {Örnek: 4/92-4/92-4/92-5/89-58/3-90/13)

İslamın esirle ilgili olarak ortaya koyduğu bu en insancıl bakış açısını ne yazık ki düşmanlar görmezlikten gelmiş ve î si amin güya köle sistemini koruduğunu ileri sürerek yüce şeriata

dil uzatmışlardır. Üzülerek kaydetmek gerekir ki özellikle Türkiyeli meal yazarları da köle kavramını esirle karıştırarak esirin îs-lamdaki farklı ve insancı! statüsünü ortaya koymakta acizlik göstermişlerdir. Son derece kalitesiz bir eğitim sisteminin uygulandığı Türkiye'de ilahiyatçıların gerek arapçaya hakim olamamaları, gerekse islam fıkıh uzmanlarının yok denecek kadar azalmasıyla bu ve benzeri sorunların ortaya çıktığı ihtimali büyüktür.

Nitekim arapçada hepsi de yerine göre: kul, köle ya da tutsak anlamına gelen "Ahd", "Rakiyk", "Rakabe" ve "Esir" sözcüklerinin kavram olarak nerede ve hangi ifade kalıbı içinde ortaçağ sistemindeki "Köle" anlamına, ya da İslami sistemdeki "Esir" anlamına geldiğini pek ayırt edememişlerdir. İslami haklı çıkarmak için -güya- vaktiyle cahiliyet döneminden îslamı döneme zorunlu olarak sarkan ve kısa sürede ortadan kaldırılması pek kolay olmayan köleliği toplum hayatından zaman içinde silmek isteyen islamm bu amaçla bir süreç başlattığıyolunda tutarsız yorumlar yapan bir kesim de vardır. Oysa toplum hayatında köleliğin var olduğunu kabul etmek ve bu kurumun bir yandan varlığının devamına adeta yardımcı olmaya çalışırken, diğer yandan onu ortadan kaldırmayı amaçlıyor gibi gözükmek İslama yakışmayan bir çelişkidir.

Şunu çok iyi bilmek gerekir ki İslam, köle kavramından anlaşılan hemen hiç bir yanı onaylamamış , bilakis dış dünyada geçerli bir kölelik sistemi varsa -ki her devirde çeşitli şekilleriyle vardır- işte onu yıkmayı hedeflemiştir. Çünkü baskı ve zulme dayanan her türlü yönetim ve muamele şeklini ortadan kaldırmak İslamın temel amaçlarımdandır.

Dolayısıyla bu insanlık dışı kurumun varlığına göz yummak hele onu zaman içinde ortadan kaldırmayı amaçlamak gibi bir yolla köleliğin bir süre daha devam etmesine fırsat vermek, islam için asla düşünölemeyen bir hedeftir.

Ancak şu kadarını söylemek mümkündür ki, tüm insanlık dünyasında şaşmaz adaletin hakim olacağı güne kadar zulmün egemen olduğu her köşede kölelik de geçerliliğini koruyacak, buna karşın islam da egemen olduğu her yerde bu düzene karşı daima savaş ilan edecektir.

Dolayısıyla savaşın yaşandığı her devirde esir de bulunacak ve yukarıda anlatıldığı gibi esir için özel bir ıslah ve rehabilitasyon rejimi uygulanacaktır. Bu rejimin terminolojisinde her ne kadar esir erkeğe köle, esir kadına da cariye dense bile bu kavramların, kafalara yanlış propagandalarla yerleştirilmiş bulunan klasik çahiüyetçi kölelikle hiç bir benzerliği yoktur.

Çünkü her türlü cahilî anlayışa göre köle: güçlü bir kimsenin, yada bir zorba takımının, herhangi bir gerekçeye

dayanmadan ÷lke içinde veya dışında üzerine mal gibi el koyup istedikleri şekilde emellerine alet ettikleri insandır.

İslamdaki esir ise yalnızca savaşta ele geçirilerek etkisiz hale getirilen ve ailenin şefkat dolu kucağında özel bir rejimle eğitime tabi tutularak ıslah edilmeye, toplum ve dolayısıyla insanlık için yararlı bir unsur haline getirilmeye çalışılan yabancı insandır.

İşte bu nedenledir ki İslam tarihi boyunca milyonlarca esir zamanla toplumun birer doğal bireyi haline gelmiş, islam diniyle şereflenmiş ve hatta islam ordularının saflarında kendi milletlerine karşı kahramanca savaşmışlardır, islam tarihi, bu kutlu yolda şehid olmuş yüzbinlerce mühtedi müslümanın kahramanlık örnekleriyle doludur.

Özet olarak belirtmek gerekir ki eski çağın insanlık dışı sistemlerindeki kölelikle islamdaki esir rejimi arasında -yukarıda da açıklandığı üzere- hiç bir benzerlik bulunmamasına rağmen ne yazık ki bu fevkalade insanî ve şefkat dolu uygulama zaman içinde yozlaşmış, islamın bütün çarpıcı güzellikteki değerleri gibi esir rejimi de yakın geçmişte bir hayli çarpıtılmış idi. Oryantalistlerin, Yahudi ve Hıristiyan yazarlarla onları örnek alan toplumumuzdaki batı hayranı müşriklerin, dillerine dolamaya çalıştıkları kölelik işte bu çarpıtılmış olan uygulamadır. Bu konudaki gerçekleri öğrenmek hiç de zor bir iş

değildir. İslam kaynakları, kıyamet kopuncaya kadar her konuda olduğu gibi bu gerçeği de açık şekilde kanıtlamakta, zaman zaman patlak veren savaş sonralanndaki esir kamplarında yaşanan insanlık dramı tekrar etmemesi için de bu şefkat kurumunun yeniden fa-aleyete geçirilmesi için en ideal sistemi sunmaya devam etmektedir.

İslamın esir rejimine dil uzatarak bunu insanlık şeref ve haysiyetiyle bağdaşmaz gösterek Laik ve Demokrat putperestler aslında dönüp önce kendi uygulamalarına bir bakmalıdırlar.

Ölmüş adama dilekçe yazmak, heykel karşısında ibadet etmek gibi çağdışı bir kafayla yaşayan ve terörist diye damgaladıkları binlerce insanı -sırf bu çağdışı kafaya boyun eğmedikleri için- evlerinde basarak onları öldüren şeref ve haysiyetten yoksun insanların İslama dil uzatmaya hakları yoktur (Mütercim

Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:/ 8269-283.

[69] Yazarın da özet olarak işaret ettiği gibi Arapça islam ümmetinin hem ibadet dilidir hem de ortak haberleşme dilidir.

Şunu hemen kaydetmek gerekir ki islam ümmetinin, bu açıdan sahip olduğu şansa hiç bir ümmet sahip olamamıştır. Çünkü müslümanlardan önce yaşamış olan ümmetlerden hiç

birinin ortak bir dile sahip olduğuna ilişkin herhangi bir kanıt yoktur.

İslam ümmetinin gelmiş geçmiş bütün ümmetlerden çok belirgin farkları vardır. Bunların başında:

1- Süreklilik gelir. Yani dünya durdukça -zaman zaman kopukluklara rağmen- müsiümanlar ümmet niteliğini daima koruyacaklardır.

2- Ümmetin kitabı (yani Kur'an-ı Kerim) hiç bir zaman Zebur'un, Tevrat'ın ve İncil'in akıbetine uğramayacak, hiç bir zaman değiştirilemeyecektir.

3 - Kur'an-ı Kerim hafızalarda da korunacaktır. Yani her zaman yazılı nüshalar halinde mevcut bulunacağı gibi, geçmişte olduğu üzere gelecekte de diğer semavi kitapların aksine her ıktan yüzbinlerce müslüman tarafından ezberlenecektir. Bilindiği üzere diğer semavi kitaplar, mensupları tarafından ezberlenmemişlerdir.

4- İslam ümmetinin ortak bir dili vardır. Bu da arapçadır.

Arapça,' İslamdan önce de çok mükemmel bir haberleşme, yazı ve edebiyat diliydi. Cahiliyet döneminin parlak şiiirleri ve dünya edebiyatının birer şaneseri olan Muallekât-ı Seb'a (yedi askılar) bu gerçeğin en büyük ve canlı kanıtlarıdır. Kur'an-ı Kerim'in bu dille inmiş olması, arapçanın o dönemde zirveyi

yakaladığını ve dünya dillerinin tümünü geride bırakmış bir olgunluğa eriştiğini kanıtlamaktadır.

Gizemli duyguların derinden kıpırdanışlarmı, insan iç dünyasının bütün fenomenlerini, aşıkların iniltisinden, mazlumların feryadına kadar sevgilerin, coşkuların, ızdırap ve elemelerin her türlü içsel dalgalanışlarmı çarpıcı bir şiir ahen-giyle terennüm eden arapça, Allah'ın sestten münezzeh olarak yüceler yücesi katından yansıyan kutsal sözlerini Hz. Peygamber'in tertemiz kalbine kendi engin ifadeleri içinde taşıma şerefine nail olmuş bir dildir. Yani arapça, ilahi vahyin dilidir. Arapça, ilim, edebiyat ve uygarlık dili olarak tarih boyunca günümüze kadar önemini daima korumuş ve koruyacaktır.

Arapçanın diğer bütün dünya dilleri arasında sahip olduğu ayrıcalıkları şu şekilde Özetlemek mümkündür.

1- Kelime hazinesi bakımından dünyanın en zengin dillerinden biridir. Bu dildeki eş anlamlıların her biri -yerine göre- diğerlerinden farklı bir mana verdiği için, insanoğlu anlatmak isteyebileceği bütün duygularını en içince ayrıntılarına kadar arapçayla dile getirme imkanına sahiptir.

2- Bir kelimenin -konuya göre- bulunduğu her ifade kalıbı içinde ayrı ve güncel bir anlak kazanması, insan zihnini adeta yönlendirmekte ve ona sınırsız yorumlama imkanları sunmaktadır.

3- Diğer dillere oranla daha az kelimeyle daha çok şey anlatma özelliğine sahiptir. Bu nedenle arapça kullanımı, konuşma dili olarak zaman açısından; yazı dili olarak da hem zaman, hem de harcanacak malzeme açısından çok daha ekonomiktir.

4- Arapça zaman aşımına uğramamış, hem değişmemiş, hem de gittikçe zenginleşmiştir. Diğer dillerin tersine 1500 yıl önce konuşulduğu ve yazıldığı şekliyle günümüzde de aynen kullanılmaktadır. Bununla beraber bütün çağdaş kavramların anlatımı, -hiç bir dilden alıntıya gereksinim duyulmadan- çok yönlü- türeme özelliğine sahip arapçanın doğurgan etimolojisi sayesinde mümkün bulunmaktadır.

5- Arapçanın dil ve edebiyat kuralları başta Hz. Ali ve Ebu'l-Esvet Ed-Duelî olmak üzere, Sibeveyh, İbni Cînni, El-Ahfeş, Kessaî, Ebu'lalâ El-Mazinî, Halil Bin Ahmed ve daha nice bilginler tarafından 1400 yıl Önce konarak sağlam temellere oturtulmuştur.

6- Tarihin her döneminde arapça hem evrimsel yozlaşmaya, hem de düşmanların oyunlarına karşı İslam alimleri tarafından daima titizlikle korunmuştur. Günümüzde ise bu koruma işini -uluslararası bir boyut içinde Arap Birliği Teşkilatı üstlenmiştir. Arapların her türlü perişanlıklarına ve dağılmışlıklarına rağmen bu organizasyona bağlı olan birimlerden "Arap Kültür ve Bilim

Örgütü" bütün arap ülkelerinde çıkan yayınları günlük olarak denetlemekte ve -kasıtlı ya da kasıtsız olsun-arap diline yönelik her türlü yanlışlık ve olumsuzluklara karşı önlem almakta, gerekirse yaptırım uygulamaktadır.

7- Bütün arap ülkelerinin ortak bir alfabesi vardır. Basit sokak dili hariç, hayat, kültür ve bilim dili olarak bütün arap dünyasında gramatik "Fusha" arapça-sı kullanılmaktadır.

8- "TC" hariç, -İsrail de dahil olmak üzere-dünyanın bütün ülkeleri, vahyin inmesinden 50 yıl sonra hemen arapçayla ilgilenmeye başlamış ve günümüze kadar bu ilgiyi kesintisiz olarak sürdürmüşlerdir. Dünyanın ünlü kütüphaneleri arapça kaleme alınmış yazma ve matbu eserlerle doludur. Ünlü oryantalistler ve ilim adamları daima arapçayla haşır neşir olmuş, bu dili çok ileri düzeylerde öğrenmeye özen göstermişlerdir. Keza başta Avrupa ülkeleri olmak üzere -dünyanın önemli merkezlerinde bulunan üniversitelerde arap dili ve edebiyatı kürsüleri kurulmuştur. İslam milletleri arasında en yaygın dillerden biri olan türkçe bile Birleşmiş milletler tarafından kabul görmezken arapça uluslararası önemli bir ilim, uygarlık ve kültür dili olarak tescil edilmiştir. Arapların yıllardır kanını içen israil'de bile bir çokyahudi, arapçayı ana dili gibi konuşabilmektedir.

9- Miladi 1258'de Bağdat kütüphaneleri, Hülagu ordusu tarafından yakılıp külleri Dicle'ye savurulmasmâ rağmen dünyanın yazılı ilim ve kültür mirası içinde arapça kaleme alınmış olan kaynaklar, taşıdıkları bilimsel ve tarihi değer yanında sayı ve hacim açısından da ön sıralarda yer almaktadır.

Farabi, İbni Sina, İbni Heysem, İbni'n-Nefis, İbni Haldun Harizmi ve daha nice bilginler tarafından yazılmış olan ve Avrupa'nın önemli ilim merkezlerinde asırlarca ders kitabı olarak okutulan eserlerin tümü arapçadır. Bu bilginler arasında Zemahşeri gibi türk asıllı büyük ilim adamlarının sayısı, tahmin edildiğinden çok fazladır. Bütün bu gerçeklere rağmen arapça 70 yıldır "TC" tarafından boykot edilmiştir. Vaktiyle arapça yasaklanırken Sevr Antlaşmasıyla "TC'yi ebedi terörist" ilan eden ve günümüze kadar bu kanaatini hiç değiştirmemiş bulunan İngilizlerin ve Fransızların dili okullara mecburi ders olarak kondu. Müslümanlara yapılan manevi işkencelere bu suretle bir yenisi daha eklenmiş oldu.

Bu yasak ancak yıllar sonra 20.03.1992 günü çıkarılan ve 21177 sayılı resmi gazetede yayınlanan bir yasayla kaldırıldı. "TC" tarihine bir kara leke olarak geçen bu yasağın insan hakları ve adalet terazisinde hiç bir açıklaması yoktur; Aynen İngilizce, Fransızca ve Almanca gibi bir dil olan arapçanın islamla özdeşleş-tirilerek yasaklanmasının da hiç bir mantığı yoktur.

Türkiye'de arapça öğrenmeyi imkansızlaştıran dört büyük engel vardır. Bunların hepsi de birbirleriyle ilintilidir. Bu engelleri sırayla özetlemek gerekirse,

Birincisi : "TC'nin siyasi anlayışı ve devlet politikasıdır. Türkiye'de devlet politikasını belirleyen unsurlar vardır. Bunlar genelde önplana çıkmadıkları için toplum, devleti yönlendiren faktörlerin, gizli kliklerin ve elit örgütlerin farkında değildir. Bunların başında Selanik yahudileri gelmektedir.

Bağışlanırsa burada belki konunun az çok boyutlanm aşabilecek bazı bilgilerin verilmesinde -toplumun aydınlanması bakımından- yarar vardır.

Selanik yahudiler, köken olarak Hazar türklerinin soyundan gelmektedirler. Müslümanken Miladi VII. yüzyılda Museviliği seçen Hazarlar, bu gerekçeyle Abbasi imparatorluğu tarafından devletleri yıkılınca Doğu Avrupa'ya ve Balkanlara dağıldılar. Zamanla Selanikte odaklanan bu toplumun döküntüleri, türk kökenli olma avantajından da yararlanarak, topluma ve hatta devlet kademelerine sızdılar. Kısa sürede, tanzimatın ilanıyla birlikte yönetimi kısmen ele geçirdiler.

Birinci Dünya savaşının neden olduğu kargaşadan yararlanarak Osmanlı Devleti'nin yıkılışını içeride çabuklaştırdılar. Böylece Abbasiler'in, Selçuklulardan sonraki doğal halefi sayılan -İslam ümmetinin tek temsilcisi- müslüman

os-manlılan ortadan kaldırmak suretiyle Hazarlar'ın intikamını almayj başaran Selanik yahudileri 1923'te "TC'yi kurduktan sonra Türkiye'li müslümanlarm üzerine bir kabus gibi çöktüler. 1400 yıl boyunca îslam yurdu üzerinde yükselen ezanı arapçadır diye değıştirdiler.

Halbuki müslümanlarm yönetimi altında yaşadıkları asırlar boyu zaman içinde onların din ve inanç Özgürlüğüne hiç bir kısıtlama getirilmemiş, ibadet şekilleri üzerinde herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Arapça konuşan müs-lümanlara karşı Türkiye'li müslümanlar arasında nefret uyandırmak için her çareye baş vuran Selanik yahudileri bu iki kardeş millet arasındaki en büyük bağı oluşturan Kur'an-ı Kerim diine bu kez e! attılar. Fakat dünyadaki özgürlük hareketleri karşısında daha fazla direnemeyerek geri adım atmak zorunda kaldılar. Yüce Allah bu gizli yahudi örgütünün, Anka-ra'daki kuklalarına yıllardır kanlı bir belayı da musallat edince 20.03.1992 tarihinde arapça yasağını kaldırdılar.

Ancak göz açtırmadan 70 yıl süren bu terör, Türkiye'li müslümanlarm vicdanı, sosyal düzeni, düşünce biçimi ve kültürel kurumlan üzerinde onanılmaz yıkımlara neden oldu. Örneğin bugün Türkiye'de arapçayı bir arap entellektü-eli düzeyinde konuşabilen, yazabilen ve anlayabilen kimselerin beş kişiyi bile geçmediğı araştırmalarla saptanmıştır ki bunlardan bazıları gizli

istihbarat servisinin elemanlarıdır ve özel olarak yetiştirilmişlerdir. Buna karşın, LE FIGARO Gazetesi'nin köşe yazarları kadar Fransızca'yı, yazı ve konuşma dili olarak başarıyla kullanabilen; Bir Oxford profesörü düzeyinde İngilizce'ye hakim olan insan sayısı Türkiye'de Arapça'yı mükemmel konuşup yazanlara oranla bir hayli kabarıktır.

Selanikli Yahudiler tarafından Arapça'ya karşı haksız yere yetmiş yıl boyunca estirilen bu terör fırtınasının, Türkiyeli müslümanlar açısından sonuçları çok ağır olmuştur. Bunları kısaca üç noktada özetlemek mümkündür:

a) Türkiye'li müslümanlarla Arapça konuşan müslümanlar arasında büyük bir kopukluk ve iletişimsizlik doğmuştur. Bu da ümmeti yeniden ihya etme dâvasını sekteye uğratmış, dolayısıyla bu ideal doğrultusunda gerek Türkiye'de, gerekse Arap ülkelerinde müslümanlar tarafından harcanan yoğun çabalar birleş-tirilememiştir. Türkiye'yi yöneten Hazar yahudileri ise batıdan ve -dindaşları olan- İsrail'den de destek alarak Amerikancı Arap diktatörler ve onları arkaplan-da yönlendiren Lübnan'lı Hristiyan Arapçılarla birlikte bu topluluktan yararlanmış, dünya müslümanlarının başına çoraplar örmüşlerdir.

b) Son zamanlarda Arap ülkelerine açılan Türk müteahhitlik ve ticaret firmaları, kaliteli mütercimler bulamamış, bu yüzden ikili ilişkilerde tahmin edilemeyecek boyutlarda skandallar,

yanlış anlamalar ve her iki tarafın da uğradığı milyonlarca dolar değerinde maddi zararlar meydana gelmiştir.

c) Türkiye'de bu yüzden din konulan çağdaş gelişmeler karşısında sağlıklı bir şekilde İşlenememiş, türkçe konuşan ilahiyatçılar uluslararası İslami Fo-rum'larda diğer islam ülkelerinin delegasyonu arasında son derece sönük kalmışlardır.

Bütün bu sorunlar ölmüş taparlık, ırkçılık, tarikatçılık ve Laiklikle birleşerek ümmet bilincinin müsûmanımsı toplum arasında yayılma eğilimini engellemiştir. Arapçanın Türkiye'de sorun olmasında rol oynayan dört temel faktörden, İkincisi: Şövenist kafa yapısıdır. Hiç bir bilimsel açıklaması bulunmayan ırkçılığın Kur'an-ı Kerim diline karşı ortaya koyduğu tavır son derece haksız, bağınaz ve saldırgandır. Bu kafa yapısı, arapçanın türk kültürüne bin yıldır yaptığı katkıyı inkar etmiştir.

Esasen Türk milletinin kendine özgü bir alfabesi ve istikrarlı bir dili yoktur. Bugün bile türk dünyasında çeşitli alfabeler kullanılmaktadır. Birbirleriyle anla-şamayacak kadar farklı ağızlar ve lehçeler kullanan türkler az değildir. Bu sorun, tarih boyunca çözümlenememiştir. Irkçı ideolojiler, türkleri birleştirmekten daima aciz kalmış ve kalacaktır. Dolayısıyla türk âlemi îslam ümmetinin bütünlüğü içinde birleştirebilecek tek güç islam'dır. îslamm ise dili, Kur'an-ı Kerim'in, yani vahyin dilidir.

İrkçılar Selanikli Yahudilere kanıp arap alfabesini kaldırarak yerine çok daha yabancı bir alfabeyi (yani latin alfabesini) getirmiş, üstelik Sevr'de islam topraklarını parçalayan düşmanları alkışlarcasına, onlara ait alfabeyle birlikte batı kaynakları her türlü seviyesizliği de kabul etmişlerdir.

Cahil halk yığınları uzun yıllardır bu odaklar tarafından yönlendirildikleri için İslam'ın ve onun mesajını ileten Kur'an dilinin evrenselliğini kavramaktan yoksun kalmışlardır. Arapça konuşan müslümanlar, Kur'an-ı Kerim'i doğrudan anlayabildikleri için şovenİst arap diktatörleri tarafından desteklenen -haşa!-(Allah'ın, bir arap ilahı olduğu yolundaki) propagandaları hiç bir zaman ciddiye almamışlardır. Buna karşın Türkiye'de halkın bu olanaktan yararlanmasına şiddetle engel olduğu için İslam, bu ülkede evrensel kimliği içinde algılanama-mış, Kainatın yüce Rabbi, zihinlere adeta bir türk tanrısı olarak yerleşmiştir. Türkiye'deki ırkçı kafa yapısı, islam dinini, "Türk-İslam sentezi" şeklinde çarpıtmaya çalışırken islamm ırklar üstü diline karşı şimdi de her türlü düşmanlığı yapmaktan geri durmamaktadır. Bu gayretlerin elbette ki halk üzerinde yıkıcı etkisi büyüktür.

Türkiye'de arapçanın önündeki dört büyük engelden,

Üçüncüsü de sakat eğitim sistemidir. Türk eğitim mekanizması her bakımdan çok ilkeldir. Bizzat eğitim uzmanları da bu gerçeği kabul etmektedirler.

Arapçanın karşısında Milli Eğitimden kaynaklanan sorun, aynı zamanda bütün yabancı diller için de sözkonusudur. Türkiye'de devlet tekelindeki eğitim kurumlarında ve Üniversitelerde yabancı dil öğrenmek adeta imkansızlaştırılmıştır. Bu sorunun kısa vadede çözümlenmesi ise hayal gibi görünmektedir.

İmam Hatip Liselerinde okutulan arapça, cenaze imamlarının bile işine yaramaktan uzaktır. İlahiyat Fakültelerinde öğretilen arapça ise sınırlı bir ruhbanı yet dilinden ibarettir. Bu nedenle en başarılı ilahiyatçılar bile üç beş basit cümleyle dertlerini arapça dile getirmekten acizdirler.

Türkiye tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı koltuğuna oturmuş hiç bir adam, Kur'an-ı Kerim dilini, (günlük hayat dili olarak kullanmak şöyle dursun) bir arap bedevîsiyle dahi anlayabilecek kadar öğrenebilecek kadar öğrenememiştir!

Arapçanın karşısındaki; Dördüncü engel ise, ruhani fanatizmdir. Bir tarikatlar cenneti olan Türkiye'de özellikle - tutucu bir ruhani örgüt olan- Nakşibendi Tarikatı, ülke çapında sahiplendiği Kur'an Kursları kanalıyla yüzbinlerce genç üzerinde kendi ilkel ve karanlık sistemini uygulamaktadır. Onlara -güya-

İslami ilimler alanında özel eğitim yaptırmakta, İslamın ilahi mesaj dili olan arapçayı öğretmektedir. Ancak nasıl ki Fıkıh, Tefsir, Hadis, Siyer ve Kelam gibi ilimler bu kurslarda tarikatın özel yorumlan doğrutusunda verilmeye çalışılıyor ve çarpı-tıyorsa arapça da Osmanlı döneminden kalma son derece köhne yöntemlerle okutulmaktadır. Bu kurslarda okuyan öğrencilere sadece gramer kuralları ezber-letilmektedir. Bu medreselerde belli bir müfredat programı yoktur. Öğrenci ile hocanın birlikte belirledikleri bir kitaptan dersler izlenir. Bazan onbeş yıl kadar zaman alan bu çabaların sonunda öğrenci ne arapça öğrenmiş olur, nede çağın kültürünü almış olur. Bu trajedi günümüzde bütün hızıyla devam etmekte, bu sakat gidişe ise hiç kimse dur dememektedir.

Dünya müslümanları Kur'an-ı Kerim'i Allah'tan İndiği şekliyle anlayabilmek, birbirleriyle rahat haberleşebilmek bu sayede homojen bir islami anlayışa ve sağlam bir islami anlayışa ve sağlam bir ümmet bilincine sahip olabilmek İçin arapçayı, çağın her türlü teknik imkanlarından yararlanarak bilimsel yöntemlerle öğrenmek durumundadırlar. Bu mesele, bütün dünya müslümanların zimmetinde ciddi bir sorumluluktan Dolayısıyla bu konuda ne kadar gecikirlerse ümmetin yeniden hayat bulması ve yüce islam şeriatının insanlığa vadettiği mutluluğun yaşanması da o kadar gecikecektir. (Mütercim)

[70] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/285-293.

[71] Buhari-Cihad Babı

[72] Buhari-Cihad Babı

[73] En'am sûresi-Ayet: 24

[74] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/295-306.

[75] Namazgah: Fıkıhta "Musalla" diye geçer. Hz. Peygamber (sav) döneminde ve onu izleyen ilk asırlarda her islâm kentinin dışında bayram namazlarının kılındığı belirlenmiş açık bir alandı. Ne yazık ki bu kural daha sonraları ihmal edilmiş ve unutulmuştur (Mütercim).

[76] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/307-315.

[77] El-Âraf Suresi, Ayet; 96

[78] İsra Suresi, Ayet; 18-20.

[79] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/317-322.

[80] Said b. Zeyd b. Amr (ra) dünyada cennetle müjdelenmiş on büyük saha-biden biridir ve Hz. Ömer'in eniştesidir. (Mütercim)

[81] Buhari, Ebu Davud, Nesei

[82] Hac sûresi-Ayet: 39-40.

[83] Yazarın burada kısaca İSLAM CEMAATLERİ dediği kümeler: İslam ümmetini yeniden ihya etmek amacıyla dünya müslümanıarmi birlik ve beraberliğe çağıran; cahil müslümanımsi kalabalıklara ve bütün müşrik sürülerine, isla-mm mesajını iletmeye çalışan; yeryüzünde zulmün, uranlığın ve her çeşit sömürünün kökünü kazımak üzere yüce İslam şariatının hayata geçirilmesi uğrunda cihad ederek evrensel islam davasına gönül vermiş bulunan müslüman topluluklardır.

Bunları Türkiye'deki tarikat örgütleriyle karıştırmamak gerekir. Bilindiği üzere eski şirk dinlerinin öğretilerini İslamla sentezleyerek çeşitli mistik inanışlara dayanan bu örgütler arasında özellikle Nakşibendîlik, patankalist düşünce biçimiyle, Budizm'den aldığı "rabita"sıyla ve "Hûş derdem, nazar berkadem..."le başlayan onbir erkanıyla İslama boyanmış Hint kaynaklı bir meditasyon sistemidir. (Mütercim

[84] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/323-333.

[85] En'am Suresi, ayet; 116.

[86] Sad Suresi, ayet; 1-2

[87] Zuhruf Suresi, ayet; 22-23

[88] Yazarın yukarıda Muhammed bin Abdülvahhab'ı överek, lehinde ortaya koyduğu kişisel düşüncesi ile bu eserin evrensel

boyutlarındaki konusu arasında bağ kurmaya çalışması duygusal bir çabadır.

Çünkü bu şahıs ve öğretileri her şeyden önce hâlâ bir tartışma konusudur.

Ayrıca onun islâmı yeniden ihya ettiğine ilişkin ileri sürülen tez, en az şu so-ru-ları gündeme getirmektedir.

1- İslâm ümmetinin yeniden yapılanması uğrunda gerek kendisi, gerekse Vahhabiler olarak tanınan yandaşları birbuçuk asırdır tarih sahnesinde cirit attıkları halde ne gibi hizmetler yaptılar ve insana tapma inancına karşı direnmekten başka şimdiye kadar hangi başarıları sergiledirler?

2- İslama hizmet etmek için bir yandan -sözde- batıl inanışlara bid'at ve hurafelere karşı savaşırken diğer yandan kutsal topraklara musallat olmuş diktatörlerin yanında yer almak, islâm dünyasını ezmeye, hatta yutmaya çalışan Amerika, Avrupa ve İsraille işbirliği halindeki Aramco'cuları desteklemek gibi içine düştükleri çelişkileri Vahhabiler nasıl açıklayacaklar?

Ayrıca arap Vahhabiler, karşılıklı can düşmanı oldukları Nakşibendi Türklerle 1970'lerden beri son derece içli dışlı bir ilişki içindedirler. Halbuki Nakşibendi Tarikatı islâmı içeride tahrip etmeye çalışan en tehlikeli örgütlerin başında gelmektedir.

Üstelik 1816-1818 yılları arasında Osmanlı orduları tarafından onbinlerce Vahhabi öldürülmesine rağmen askeri

çabalarla çökertilemedikleri için bu kez Halid Bağdadi adında Iraklı bir Nakşibendi şeyhinin önderliğinde başlatılan tarikat çalışmalarıyla Vahhabiliğe karşı 150 yıldır Türkiye'de devlet desteğinde yoğun bir mücadele verilmektedir.

Özellikle 12 Eylül ihtilalinden sonra "TC'ye tamamen entegre olmuş bulunan ve ellerindeki bankalar, sigorta şirketleri gibi büyük tröstler, holdingler ve Medya ile laik müşriklerin yanında yer alan Nakşibendiler, Türkiye'li müslüman-lara karşı çok büyük bir tehlike oluşturlarken Vahhabilerin onlarla ticari alanda işbirliği yapması ve büyük sermaye ortakları kurması sermaye ortakları kurması, dünya islam birliği idealine karşı ne derece samimi olduklarını ortaya koymaktadır. (Mütercim)

[89] Yazarın bu eseri kaleme aldığı yıllarda SSCB henüz ayaktaydı (Mütercim)

[90] Al-i İmrân sûresi, âyet: 159

[91] Şûra sûresi, âyet: 38

[92] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/335-348.

[93] Türkiye'de müşriklerin, islâm'ı aşağılamak için, ellerindeki güçlü iletişim araçlarıyla ve devlet imkanlarıyla İslâm'a hergün yağırdıkları binlerce aşağılayıcı sözlerin bir benzeri olan bu cümle de, Ürdün, Irak, Suriye ve Tunus gibi bazı arap ülkelerinde İslâm düşmanı bir kesim tarafından sık sık

tekrarlanmaktadır. Bu ülkelerin sınır kapılarında, otobanların kenarında ve önemli güzergahlarda bu sözleri taşıyan dev levhalar görmek mümkündür (Mütercim)

[94] Yazar burada laik toplum anlayışına dokunmaktadır.

Laiklerin ileri sürdükleri sav budur, ancak uygulamada bu anlayış hiç bir zaman bir toplumun mutlu, başarılı ve sürekli olmasını sağlayamaz.

Çünkü toplum bireylerinin birlikte yaşayabilmesi bazı ortak değerlere (asgari müştereklere) sahip olmaları ve bu değerlere - aynı zamanda- içtenlikle bağlı bulunmaları sayesinde ancak mümkün olabilir. Bunların başında ise din ve inanç birliği gelir. Çünkü böyle olmadığı takdirde manevi değerlere karşı toplum bireylerinin her birinin tavrı, öbürlerinkine göre son derece farklılık gösterir; birinin gerçek ve saygıdeğer diye inandığı şeyi, bir diğeri batıl, gerçek dışı ve saçma diye niteleyebilir, hatta onu aşağılayabilir. Üstelik bu değer yargıları birer dogmaya, birer "nass"a dayanıyorsa onları zorla ya da yasal yaptırımlarla değiştirmek de mümkün değildir.

Örneğin Yezîdiler Allah'ın (haşa!) şeytana haksızlık ettiğine inmiyor ve Allah'a inat olsun diye şeytana tapıyorlar. Peki Allah'ın şaşmaz adaletine ve tartışılmaz otoritesine inanan müslüman, hatta hristiyan ve yahudi bir kimse bile bir yezidiyle nasıl huzur içinde birlikte olabilir?

Çok daha yaygın olan bir örnek verelim:

Bilindiği üzere puta tapmak puta herhangi bir şekilde saygı göstermek, yani açıkçası -canlı olsun cansız olsun- fani bir şeyi tanrılaştırmak (ki Allah'tan başka her şey fanidir) onu ölümsüzleştirmek, ona karşı saygı duruşunda bulunmak, ölmüş bir kimsenin, türbesi, mezarı, heykeli ya da mozolesi karşısında huşu içinde durarak tapınmak ona dilekçe yazmak, ona hitap ederek bilgi sunmak, ona karşı yakarıшта bulunmak, İslama göre Allah'a karşı işlenebilecek suçların en affedilmez olanı ve en büyüğüdür.

Nitekim Hz. Muhammed (sav)'ın, hayatında en çok korktuğu şey ölümünden sonra mezarının tapınak haline getirilmesiydi. Bu yüzden özellikle türkler-de böyle bir eğilimin gittikçe artması üzerine Vahhabi araplar, ondokuzuncu yüzyılın başlarında Mekke ve Medine'de bulunan bütün türbeleri yıkıp yerle bir etmişlerdir. Belki aşırı bir saygısızlık olmasın, ya da islam dünyasında büyük tepkiler uyandırmasın diye sadece Hz. Peygamber (sav)'in türbesine dokunmamış, ancak onu bir tapmak olmaktan korumuşlardır. Vahhabiler'in büyük çabalarının bir sonucudur ki bugün dünya müslümanları Hz. Muhammed (sav)'i Allah'ın merhametine muhtaç bir kul olarak tanımakta ona selavat getirmek suretiyle Allah'ın onu ödüllendirmesini dilemektedirler.

Çünkü islamda "tevhid" esastır ve dinin en büyük ve temel direğidir. Sebep ne olursa olsun, insanın Ölüsünü veya dirisini (ya da Allah'tan başka herhangi bir şeyi) ölümsüzleştirmek gibidir! Nitekim Allah Teala, böyle bir suçu işleyen kimseyi asla affetmeyeceğini Kur'an-ı Kerim'de ilan etmiştir. (4/48-116) Ha! böyle olunca Allah'a karşı Ölçü ve tarife sığmayan bir saygıyla dolu olan müslüman kisinin, putperest bir insanla yanyana oturması, onunla birlikte çalışması, onun yüzüne bakması şöyle dursun, onunla aynı toprak üzerinde aynı bayrak altında yaşaması nasıl mümkün olabilir? Tamamen ayrı dünyalarda yaşayan bu iki insanın herhangi bir gün düşünce ve ülkü birliği içinde olabileceklerine kim inanabilir? Ortak bir düşman karşısında bu iki insan, birlikte aynı tavrı alabilirler mi? Çok kere onlardan biri diğerine karşı ortak düşmanla işbirliği içine bile girebilir, tran islam devrimi öncesi, kamplar arasındaki dayanışma, bunun en canlı Örneğidir.

Şimdi sormak gerekir:

Birinin, son derece saygı duyduğu bir şeye, diğerinin aşağılık gözüyle baktığı, birinin tanrı diye taptığı şeyi diğerinin köpek, hatta bit ya da pislik böceği gibi iğrenç gördüğü insanlardan oluşan hangi toplum, nasıl ayakta durabilir, nasıl uzun Ömürlü olabilir?

Bazı kimseler, tarafsız bir anlayış doğrultusunda insanların, eğitimle ve yoğun propagandalarla şartlandırılarak zaman içinde birbirlerine katlanabilir hale getirilebileceklerini belki savunabilirler. Ancak bunun dünyada bir örneğini gösteremezsiniz. Tarih denen şeyin hep aynı örneklerle tekrar etmesi bunu kanıtlamaktadır. Devletin sık sık yıkılması ve haritaların göz açıp kapayıncaya kadar değişmesi genellikle bu sorundan kaynaklanmaktadır.

İşte İngiltere ve Kuzey İrlanda örneğindeki protestan-katolik çatışması. Çünkü çok kere bir ülkede herkesin işinde gücünde olduğunu, ortalıkta aç ve perişan kimselerin pek bulunmadığını gördüğünüz bir sırada her şeyin birden değiştiğine, dengelerin altüst olduğuna ve ortalığın bir kıvılcımla karıştığına tanık olursunuz. Araştırdığınızda sorunun ne sosyal ne ekonomik nede siyasi bir sebepten kaynaklandığını anlarsınız. Ve yine işte Hindistan örneği. Hinduların en az bir kaç yüz müslümanı öldürmediği hiç bir kurban bayramı geçmemiştir. Çünkü hindular, hayvanlara tapmakta, onları kutsal ve dokunulmaz saymakta ve onlara ibadet etmektedirler.

Müslümanlar ise bu hayvanları (yani hinduların tanrı bildikleri inekleri ve danaları) Allah rızası için boğazlayarak ibadet ederler. Böylesine aykırı inanışlar içindeki bu insanlar, aynı ülkenin vatandaşları olarak nasıl birlikte ve huzur içinde

yaşayabilirler, birbirlerine nasıl güvenebilirler? Nitekim asırlar boyu böyle bir ortam sağlanamamıştır.

Türkiye örneği bundan pek farklı değildir. Hatta bu ülkede zıt inanışlara sahip iki cepheden biri Allah'a ibadet ederken diğeri inek kadar bile yararı olmayan bir şeye tapmaktadır. Tabiatıyla okumuş ve aydın geçinen bir sürü insanın insan şerefine aykırı bir inanış içinde olması ve böylesine çağdışı bir hurafeye inanması müslüman topluluğun mantığını zorlamakta ve özellikle üç noktada onlara son derece manevi sıkıntı vermektedir.

Birinci: Faniye tapmanın Kur'an-ı Kerim'de çok ağır suçlanmış olması yönünden putperestlerin Allah'a karşı büyük bir küstahlık örneğini sergilemesidir. Ki bu aynı zamanda müslümanların şeref ve namusuna adeta küfretmek anlamına gelir.

İkinci: Faniye tapmak, ölüyü tanrılaştırmak, bilime, hayat kanunlarına, sağduyuya ve mantığa karşı savaş açmak demektir. Halbuki İslam insanın şerefi kadar akla ve ilme büyük yer verdiği için aydın geçinen bir insan kitlesinin bu hurafeye inanması, üstelik bu saçma inanç uğruna ülkenin ekonomisini sarsacak boyutlarda mezar, türbe, heykel ve mozole gibi şeylere para harcaması, bütün bu masrafların da müslümanların ödediği vergilerden karşılanması Allah'a karşı korkunç bir suç oluşturduğu gibi müslümanların da hem maddi hem manevi

haklarını çiğnemek anlamına gelmektedir. Üstelik bu suç yasalarla desteklendiği ve dayatıldığı İçin müslümanlar üzerinde büyük bir gerilim meydana getirmektedir.

Üçüncü bir sorun daha vardır ki bütün bu putperestlerin ve arka planların-daki Selanik yahudilerinin tümü, doğan çocuklarını müslüman olarak nüfusa geçirmek suretiyle müslümanları şaşırtmak için akli ve hayali zorlayıcı spekülasyonlara başvurmaktadırlar.

Adeta iki dinli gözüken bu azınlık, bir yandan İslamı günlük hayatta yaşamamakla, diğer yandan ise kendi putperest dinlerine bir takım devlet törenleri süsü vermek suretiyle müslümanlara karşı çok tehlikeli komplolar kurmakta, bunu da bilimin karşısında yalanlanmış ve iflas etmiş ipe sapa gelmez bir Fransız megalomanisi olan Laiklik dedikleri şeyle açıklamaya çalışmaktadırlar. Aslında zaman içinde uydurmuş oldukları bu hilenin ne kadar işe yarayacağını önümüzdeki yıllar ortaya çıkaracaktır, (Mütercim)

[95] Yazarın, değişmezliğine işaret ettiği, islamm temel yasalarıdır. Örneğin kişi, mahremleriyle (yani doğurduğu ya da doğurulduğu kimselerle, keza kardeşiyle, halasıyla, teyzesiyle, geliniyle, süt kardeşiyle...) ebediyyen evlenemez. Is-lamda zaman, mekan ve şartlara göre değişebilen şeyler, içtihatların

gerekçelerle öngördüğü meselelerdir. Kûrtaj, kasko sigortası, hava parası, organ nakli vs. gibi... (Mütercim)

[96] Necrî sûresi, âyet: 3-5

[97] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/349-357.

[98] Casiye sûresi, âyet 18

[99] Fısk ya da fasıldık; Suçluluk kural çiğneyicilik ve günahkarlık anlamına jelen bir fıkıh terimidir. (Mütercim)

[100] Maide Suresi, Ayet: 48-50

[101] Din kavramı, Yusuf sûresi, âyet 76'da olduğu gibi burada da kanunlar manzumesi hukuk düzeni ya da devletin yönetim biçimi anlamlarına gelmektedir (Mütercim).

[102] Şura sûresi, âyet: 13

[103] İftu âyet Hz. Peygamber (sav) zamanındaki yahudi hahamlarına hitap etmektedir (Mütercim).

[104] Maide sûresi, âyet: 44-47

[105] Nisa sûresi, âyet: 83

[106] Nisa Suresi, ayet: 82

[107] Yazarın bu taşlaması -hiç kuşkusuz- Suudî rejimine yönelik ağır bir eleştiridir. Çünkü Suudi patronları hırsızın elini kesmek ve kısas uygulamakla İslâm şeriatini hayata geçirdiklerine müslümanların İnandığını sanıyorlar! (Mütercim)

[108] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/359-365.

[109] Hud sûresi, âyet 116.

[110] tsrâ sûresi, âyet 16

[111] Enbiya sûresi, âyet: 13

[112] Müminim sûresi, âyet: 33

[113] Müminim sûresi, âyet: 64.

[114] Müminun sûresi, âyet: 64

[115] Zuhurf sûresi, âyet: 23

[116] Vakıa sûresi, âyet: 45

[117] Suffa Ehli, ya da Ashab-ı Suffa: Hz. Peygamber (sav)'in denetim ve yönetimindeki ilk islam medresesinin öğrencilerine denir.

Genellikle hali vakti yerinde olmayan kimselerden idiler. Sayıları 400-500 arasında değişirdi. Ünlü sahabi Hz. Ebu Hureyre bunlardandır. Abhabı Suffa'mn geçim ve harcamalarını Hz. Peygamber ve zengin sahabiler sağarlardı. Hz. Peygamber onları kabilelerin eğitiminde görevlendirirdi. (Mütercim)

[118] Yukarıdaki hadis-i şerifte Hz. Davud'un örnek gösterilmesinin nedeni şudur:

Hz. Davut hem bir peygamber, hem aynı zamanda devlet başkanıydı. Sahip bulunduğu saygın kişilik ve özel statü, ilahi elçilik yanında üstlendiği devlet yönetimi gibi ağır görevlerden

başka onun, geçimini sağlamak için ayrıca bir sanat ve meslek icra etmesi pek kolay şey değildi. Ne var ki o, her şeyden önce bir peygamber olarak taşıdığı sorumluluktan, sahip bulunduğu meziyet ve faziletlerden hareketle bizzat kendi elinin emeğiyle geçinmek istemiştir. Bu tertemiz niyetin hem bir ödüsü hem de katı yürekli inanmazların ikna edilmesi için Allah Teâlâ O'na demiri yumuşatmıştı. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de Sebe' sûresinin, onuncu âyetinin sonunda: "Biz ona demiri yumuşattık." buyurulmaktadır. Bu sayede Hz. Davut demiri elleriyle hamur gibi yoğurarak zırh ve çeşitli araç gereç yapıp satar, bu suretle geçinirdi (Mütercim).

[119] Tabakat-ı Ebû Saad

[120] Tirmizî, Hz. Osman'ın Menkıbeleri

[121] Abdurrahman b. Avf ı kastetmektedir (Mütercim).

[122] Müminlerin Anaları; Peygamber Efendimiz (sav)'in iffetli ve tertemiz hanımlarıdır.

Kur'ân-ı Kerîm'de Ahzab sûresinin altıncı âyetinde Allah Teâlâ Hz. Peygamber (sav)'in hanımlarını böyle nitelemiştir.

"Peygamber, müminlere canlarından bile ileridir. Onun eşleri de onların anneleridir" buyurarak Hz. Peygamber (sav)'in hanımlarını saygın kılmıştır. Ayrıca aynı surenin eiliüçüncü âyetinde de:

'Allah'ın elçisini incitmeniz ve kendisinden sonra onun eşleriyle evlenmeniz kesinlikle yasaktır." buyurarak onlar için çok ayrıcalıklı bir statü belirlemiştir.

Bu nedenle çağdaşları olan müslümanlar onlara hiçbir zaman hizmette kusur etmemiş ve genelde İslâm tarihi boyunca bu imaj günümüze kadar sürmüştür. Bugün bile müslümanlar örneğin "Hz. Hatice annemiz", ya da "Hz. Ayşe annemiz" diyerek onları saygı ve derin bir sevgiyle anmaktadırlar (Mütercim)

[123] Taberânî ve Ebû Nâim.

[124] Ahkâf sûresi, âyet: 20

Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/367-383.

[125] Veda hutbesinden

[126] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/385-395.

[127] Tевbe sûresi, âyet: 5.

[128] Bakara sûresi, âyet: 256

[129] Farz-ı Kifaye, bir fıkıh terimidir.

İslâm'ın kurumlaştırdığı çok Önemli kavramlardan biri de "Farz-ı Kifaye" dir. Ne var ki kötü amaçlı yorum ve propagandaların, sakat yaklaşımların sonucu olarak İslâm'ın manevi değerlerinden birçoğu gibi "farz-ı kifaye" kavramı da

yo laştırılmıştır. Fıkıhtaki anlamı  arpıtılmamış olmakla beraber üzerinde ciddiyle durulmamıştır. Mevcut fıkıh kitaplarında geleneksel yaklaşımlarla bu kavram kısa tanımlarla ge iştirilmiş bu nedenle de çok geniş olan alanı daraltılmıştır. Dolayısıyla dikkatlerin bu kavram üzerinde yoğunlaşmasına bilerek ya da bilmeyerek engel olunmuştur. Bu yüzden müslümanm yaşamında bu kavramın nerelerde söz konusu olduğuna ilişkin birçok kimsenin günümüzde hemen hemen hiç bilgisi yoktur. Örneğin kayıp bir şeyi bulan kimsenin bu şeyi (sahibine ulaştırmaya kadar) onu koruma altına almak, değerlendirmek ya da  eriat mahkemesine havale etmek gibi bir sorumluluk taşıdığını, bunun da islâm'da farz-ı kifaye olduğunu bilen insan sayısı toplumumuzda yok denecek kadar azdır.

Bilindiği üzere islâm'da farz, kesin emir demektir ve:

1- Farz-ı ayn,

2- Farz-ı kifaye olmak üzere ikiye ayrılır.

Farz-ı ayn: mükelleflere  artlan çerçevesinde -istisnasız olarak- yöneltilmiş olan, Allah'ın kesin emirleridir Adaletle hükmetmek, emaneti ehline vermek ve borç ödemek gibi...

Farz-ı kifaye ise, mükelleflerden bazılarının yapmasıyla diğerlerinden d  en kesin emirlerdir. Selamlanan bir grup insan arasından birinin sel mı alması, islâm devletinden vatandaşların bir bölümünün askerlik yapması gibi...

Farz-ı kifaye Örnekleri sayılamayacak kadar çoktur. Ve gerek kişinin, gerekse toplumun hayatında homojen olarak yaygındır. Ne var ki başta içimizdeki İslâm düşmanları olmak üzere yozlaşmış din anlayışının temsilcileri olan din adamlarının kaleme aldıkları kitaplarda farz-ı kifayeye örnek olarak hep cenaze namazı gösterilmiştir. Yani îslâm dini tamamen ruhanileştirilmiştir. Hıristiyanlık nasıl bir kilise dini seviyesine düşürülmüş ve sosyal hayattan soyutlandırılmış ise aynen o şekilde İslâm da bir cami dîni haline getirilmiştir. Daha doğrusu vaktiyle cami sosyal hayatın yönetim merkezi iken zaman içinde kavramların yoz-laştırılması ile birlikte o da ruhani bir kimliğe büründürülmüştür. İşte bu yüz-dendirki aslında tüm evreni kucaklamakta olan din ve onun sosyali yaşam üzerindeki egemen yeri adeta inkâr edilmiştir (Mütercim)

[130] T evbe Suresi, ayet; 111

[131] Saf Suresi, ayet; 10-13

[132] Yazarın ifade ettiğ i gibi islamda şehitlik mertebesi, (gerçek mümin olan) müslüman kiş i için ancak sözkonusudur. Şehitlik tamamen İslama ait olan bir kavramdır. Dolayısıyla, Yahudilikte, hristiyanlıkta, herhangi bir şirk dininde, ya da demokrasi ve laiklik gibi islam dışı küfür rejimlerinde şehitlik diye bir şey yoktur.

Yukarıda sayılan din ideoloji, düşünce ve yönetim biçimlerinde amaç uğruna ölmek belki bir başarı bir özveri diye nitelendirilebilir ve kutlanabilir. İslama ve müslümana göre bunların hiç bir geçerliliği yoktur. Dolayısıyla bu şekilde ölmenin şehitlikle hiç bir ilişkisi yoktur.

Eu ilgiyle önemle hatırlatmak gerekir ki müslümanlar en acımasız yollarla sindirmek, onları demokrasi ve laiklik gibi şirk düzenlerinin potasında eritmek için müşriklerin baş vurduğu sinsi komplolardan biri de günümüzde onların şehitlik gibi islami kavram ve değerleri kullanmalarındır. Müslümanlara karşı sürdürülen yoğun kültür savaşının tipik bir taktiği olan yozlaştırma çabaları içinde şehitliğin -birlikte yaşadığımız islam düşmanları tarafından sık sık kullanılması toplum üzerinde canlandırıcı etki yapmaktadır, tç düşmanlarıyla bir yol ayırımına gelmiş bulunan müslümanlar tarafından bu sinsi çabaların, amaca ulaşmadan boşa çıkarılabilmesi için her şeyden önce onların bu sorunla ilgili olarak aydınlanmaları gerekir.

Bilindiği üzere şehitlik ya da "şahadet": ilahi mesajların toplumlara iletilmesi ve Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de insanlık için öngördüğü yaşam ve yönetim biçiminin hayata geçirilmesi uğrunda çarpışırken öldürülmekle kazanılan yüce bir mevkidir. Şehitliğin tanımı budur.

Şu halde şehitlikte iki önemli nokta vardır:

1- Mümin olmak, yani Kur'an-ı Kerim'e bir bütün olarak inanmak.

2- "îlâyi kelimetullah" uğrunda can vermek.

îlâyi kelimetullah: Allah'ın emri olan islam hayat düzenini egemen kılmak, yüce şeriatı hayata geçirmek demektir. İşte ancak bu uğurda çaba harcarken; bu yüce ideal uğrunda çarpışırken öldürülen insan şehittir. Ancak bu iki noktanın çok iyi anlaşılması şarttır. Aksi halde günümüzdeki laik müşrikler ve putperest islam düşmanları sırf İslama ait olan bu kavramı ve daha bir çok islami değerleri sömürmeye devam edecek, üstelik müslümanları ezmeye çalışırken bile bu değerleri onlara karşı kullanacaklardır.

Laiklik eğer müslümanların sandığı gibi bir din düşmanlığı değilse en azın-dan-bizzat laiklerin inandığı ve tanımladığı gibi: "dinde tarafsızlıktır. Ancak unutulmamalıdır ki dinde tarafsız olan ve hiç bir dini diğerine tercih etmeyen; dinler arasında, hatta din ile dinsizlik arasında hiç bir fark gözetmeyen kimse, yani laik insan, herhangi bir dine ait olan değerleri laiklik ideolojisi uğrunda kullanma hakkına sahip değildir. Şehitlik ise sırf İslama ait olan bir kavram ve ancak müslümanın Ödüllendirilebileceği yüce bir mevkidir. Şu halde laik-demokratik-putperest müşrikler bu kavramı kullanamaz, nüfus kayıtlarına yazdırdıkları "İslam" sözcüğünün arkasına sığınarak bu hileye kimseyi inandıramazlar,

ilim, ahlak ve mantık yasaları karşısında bu çok büyük bir çelişkidir.

Dolayısıyla laik rejimin teorisyenleri, kanun koyucuları, yasama ve yürütme organları, ilgili kurum ve kuruluşları bu fahiş yanlışlığı en kısa zamanda düzeltmelidirler. Çünkü karşıtlarıyla hesaplaşırken öldürdükleri müşrik ya da müslüman kimselere "ölü olarak ele geçirildi veya öldürüldü" derken kendilerine "şehit oldu" (!) demeleri çok büyük bir skandaldır ve müslüman kitleyi son derece rencide etmektedir. Onların üzerindeki gerilimi gittikçe arttırmaktadır! (Mütercim)

[133] Hac sûresi, âyet: 40-41

Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/397-409.

[134] Bu açıklama Al-i İmrân sûresinin 133ncü âyetiyle Hadîd sûresinin 21. âyetinden mülhemdir (Mütercim)

[135] Enfâl sûresi, âyet: 60

[136] Enfal sûresi, âyet: 62

[137] AH İmrân sûresi, âyet: 124-126

[138] Enfal sûresi, âyet: 9-10

[139] Enfal sûresi, âyet: 12-14

[140] Amel kelimesinin Arapça sözlük anlamı çalışmak demektir ve bu kelime Kur'ânî bir terimdir. Şu varki Türkiye'de

İslâmî kültürün yozlaşmasıyla birlikte bu terimin ne ifade ettiğini anlayan insanların sayısı gittikçe azalmaktadır.

Bu kelime Kur'ân-ı Kerîm'de daha çok "Salih amel işlemek" şeklinde bir ifade kalıbı içinde geçer. Bu da "yararlı işler yapmak" demektir.

Takva da Kur'ânî bir terimdir. Ne yazık ki Türkçe meal ve tefsir yazarları bu terimin hakkını pek verememişlerdir. Çünkü bu yazarların hemen tümü "Tak-va"yı (Allah korkusu) yada (Allah'tan korkmak şeklinde tercüme etmişlerdir. Bu kopyecî zihniyetle Kur'an'ın önemli birçok ifadeleri, terim ve deyimleri çarpıtılmış, ya da anlaşılmaz kalıplarla nakledilmiştir.

Özellikle son zamanlarda doğrudan Kur'ân-ı Kerîm'le yüzyüze* gelmek gibi çok sevindirici bir yöneliş içine girmiş olan, Türkçe konuşan müslümanların karşısına bu sakat tercümenin bir sorun olarak çıkması; üzücüdür.

"Takva" teriminin gerçek anlamda ne demek olduğuna gelince, bu kelime esasen Arap sözlüğünde, korunmak demektir. Dolayısıyla takvalı davranmak: Yanlış zararlı ve yasak şeyleri yapmamak -elbetteki bir müeyyide olarak- Allah'tan korkmaya bağlıdır. Fakat sırf bu çağrışımla kelimeye, asıl anlamı yerine - ilgiyle hareket ederek- dolaylı bir anlam vermek- doğru olur mu? Kur'ânî bir terim olan "Takva": gerçekte Allah'ın koymuş bulunduğu kuralları ve sınırları bilerek çiğnemekten korunmak

demektir. Bu konuda çok daha titiz davranmaya "verâ" denir (Mütercim).

[141] Muhammed sûresi, âyet: 7

[142] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/411-421.

[143] Zariyat sûresi, âyet: 56-58

[144] Müslim-Buhari

[145] Buharı, Müslim, Ebû Davut, Tirmizi, Nesei, İbni Mâce ve Ahmed b. Han

[146] Buharı; Fitne babı; Müslim; İmaret babı

Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/423-427.

2.BÖLÜM

[1] Kapitalizmin mülkiyet prensibini islam'dan almadığına dair yazarın yargısına katılmak kolay değildir. Çünkü kapitalizm, sanayi devriminden sonra sermayenin kısa süreler içinde astronomik düzeylere ulaşmasıyla birlikte hayata geçen ekonomik bir rejimdir. Bu rejim modern anlamdaki tanımıyla oluşmadan önce de mülkiyet kavramı ve mülkiyet hakkı vardı. Kaldı ki ekonomi literatürüne tescil oluncaya kadar ister teorisyenler tarafından özellikle tasarlanmış olsun, isterse doğal

oluşumla (yani rastlantı ve gelişmelerden beslenerek) bir takım temel kurallara kavuşmuş olsun, mutlak surette her hayat gerçeğinde olduğu gibi kapitalizmin temelinde de bir çok ilham kaynakları vardır ki, islam da bazı özellikleriyle kapitalizm için bu kaynaklardan biri olarak örnek alınmış olabilir. Nitekim Avrupalıların çeşitli alanlarda müslümanlardan basit düzenlemelerle alıp uyguladıkları bir çok sistemler, yararlandıkları temel bilimsel malzemeler ve geliştirdikleri teoriler vardır.

Belki bazı kimseler tarafından ilginç bir yakıştırma olarak nitelenebilir ama İslam fıkıh kaynaklarında "Şeair" diye geçen günlük beş vakit toplu namazlar, haftalık cuma kongreleri ve yıllık uluslararası genel hac kongresi -büyük olasılıkla- batı dünyasında hayat disiplininin kurallarını tasarlamada ilham kaynağı olmuştur. (Mütercim)

[2] Yazar -büyük ihtimalle- adını vermek istemediği için komünist ülkelerden birine işaret ederken "...düzeni İlhad üzerine kurulu bir ülke (...)" diye onu nitelemektedir.

Aslında üzerinde durmak istediğimiz nokta ne bu ülkenin adı, ne de rejimidir. Burada esasen ilhad sözcüğü üzerinde durmak istiyoruz.

İlhad, gerek araplar, gerekse türkler tarafından hemen her zaman materyalizm -daha doğrusu- ateizm yani dinsizlik

anlamında kullanılmıştır. Halbuki Kur'an-ı Kerim'de kullanıldığı yerdeki anlamına baktığımızda bu sözcükten böyle bir şey çıkarılmamaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de İlhad sözcüğü bir tek yerde: Hac suresinin yirmibeşinci

ayetinde geçmektedir. Meali Şöyledir: ".....gerek yerli, gerekse yabancı olsun

tüm insanlar için bir ibadet yeri haline getirdiğimiz Mescid'ül-Haram'dan onları savanlar (şunu bilsinler): Kim orada baskı kullanarak sapkınlık yapacak olursa ona acı bir İşkence tattıracağız."

Bu ayette geçen İlhad kelimesi, türkçede dinsizlik değil sapkınlık gibi bir anlam vermekte, bunu, çeşitli arapça sözlükler de desteklemektedir. İlhad sözcüğünün dayandığı kökün değişik türevlerinden ayrıca iki tanesi daha Kur'an-ı Kerim'de geçmektedir. Bunlardan;

a} "Yılhidûne" sözcüğü, El-Arâf/180, En-Nahl/103 ve Fussilat/40 ayetlerde;

b) "Mültahaden" sözcüğü de Kehf/27 ve Cin/22 ayetlerde geçmektedir. Bu kelimelerde de böyle bir anlam yoktur.

Bu sözcüğü irdelerken asıl amacımız, dinsizlik diye bir yargının, insan mantığı açısından mümkün olup olmadığı, ya da bir insanın dinsiz olup olmayacağı üzerinde durmaktadır.

Kanaatimizce din duygusu aynen sevgi, korku, kuşku ve benzeri duygular gibi fitri bir olgudur, insan doğasında zorunlu olarak vardır. Çünkü bunlar insan aklının dinamikleridir; ve çünkü insan muhakemesi zorunlu olarak bir şeye ya inanır ya da onu reddeder, inkar eder. Ancak her iki halde de yargısını bir gerekçeye bir kanıta dayandırmak zorunda olduğunu bilir.

Bu konuda bir çobanla bir ilim adamı arasındaki fark sadece onlardan her birinin izlediği muhakeme biçimidir. Akıl zeka ve muhakeme gücünün gittikçe olgunlaşmasıyla bu duygular da çevrenin, telkininin ya da eğitim etki ve yönlendirmesiyle yavaş yavaş belirginleşir.

Böylece zamanla insan, kendisini yaratmış olan gücün arayışı içinde, ya onu ilahi mesajlardaki gerçek kimliğiyle ya da hayal ettiği veya kendisine empoze edildiği biçimlerden biriyle kabul etmek durumunda kalır.

"Ben dinsizim, ateistim, hiç bir yaratıcı güce inanmıyorum" diyen ya da benzeri ifadelerle tanrı tanımaz olduğunu açıklayanlara gelince bunları aslında ikiye ayırmak gerekir.

Bunlardan bir grup vardır ki gerçekte dinsiz olmadıklarını anlatabilecek gelişmiş bir mantığa sahip değildirler. Bunlar Pagandır. Tabir caizse şaşkınlırlar, nereye nasıl inanacaklarını şaşırmış durumdadırlar. Ne kadar geniş bir entellek-tüaliteye sahip olurlarsa olsunlar dünyadaki çeşitli dinlerin, mezhep ve

tarikatların cümbüşünü bir kargaşa olarak görürler; bu inanışlar arasındaki çatışma ve aykırılıklara, çıkara dayalı yaşam kavgasının bir kesiti, bir ayrıntısı olarak bakarlar; zaman zaman bu inanışlardan birine yaklaşırken en ufak bir kuşku sonucu ondan da hemen kopabilirler.

Semavi kitapların ve ilahi mesajların inişlerinden önceki ve sonraki gelişmeleri, cahili bunalımları, Kur'an'dan önceki kitapların "tahrif" edilmiş sorunlarını, ayetlerdeki hikmetleri, vahyin evrensel esprilerini anlamakta zorluk çekerler. Akim tartışılmaz üstünlüğüne ve yenilmezliğine ilişkin kesin yargılarından hiç ödün vermedikleri için Allah, ahiret, ruh ve melek gibi metafizik kavramları sorgulanmaya kalkışır. Bilimin acizliğini ve sınırlılığını bir türlü kabullenemedikleri için anlayamadıkları hemen her şeye şarlatanlık gözüyle bakar birçok manevi değerleri saçmalıklarla nitelerler ancak bu yüzden çok kere açmazlara girerler, bocalar ve çok gülünç durumlara düşerler.

Özetle söylemek gerekirse bunlar hemen bütün dinlerden şikayetçidirler; Bir çeşit dinsel nevrastaniktirler.

Dinsiz olduklarını ileri süren ikinci bir grup daha vardır ki bunlar çok kesin ifadelerle ve ısrarla bu kanaatlerini açıklarlar. Ancak akıllı bir insanın dinsiz olamayacağı gerçeğine karşı çıkabilmek için akılcı bir açıklama getirmek mümkün

olmadığından bu gruptan olanların savları ciddiye alınamaz. Ne varki cahil insanları p rop ağan dal arıyla etkilemeleri bir takım sosyal sorunların ortaya çıkmasına toplum huzurunun kaçmasına zaman zaman neden olabilmektedirler.

Özet olarak denebilir ki paganların tutumları daha çok bilgisizlikten, ateistlerin ise bazan ruhsal sıkıntıların, bazan da toplumsal sorunların ve çelişkilerin doğurduğu gerilimden kaynaklanmaktadır. Dinsizliğini ilan eden insanların ruh sağlığına sahip olmadıkları, onların toplumda yarattıkları kargaşalardan ve sebep oldukları anarşiden de açıkça anlaşılmaktadır. Bu da akıllı ve ruh sağlığına sahip bir insanın, yaratıcı bir güce inanmamasının akıl ve mantık ölçüleriyle mümkün olmadığını göstermektedir. Yani gerçekte dinsizlik diye bir şey yoktur. (Mütercim)

[3] Yazarın, bu önsözünde kullandığı ifade ve üsluba dikkat edilecek olursa O'nun, az konuşup çok şeyler anlatmak istediği, bu nedenle zorlandığı ve özellikle bu bölümde gözlendiği üzere anlatımın çok kapalı geçtiği fark edilmektedir. Bu da arap ülkelerinde müslüman yazarlarla düşünce ve ilim adamları üzerindeki korkunç baskıların, Türkiye'deki şartları bile aratacak derecede ne düzeylere vardığını göstermektedir! {MÜTERCİM}

[4] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/145-153.

[5] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/155.

[6] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/156.

[7] Tank bin Ziyad Emevi halifesi Velid bin AbdülmeÜk (Velid I.) döneminin ünlü komutanı ve İspanya fatihidir. Berberi kökenliydi. Doğum ve ölüm tarihleri saptanamamıştır. Miladi 7H'de 7000 kişilik bir ordunun başında İspanya'ya geçti gemilerini ateşe vererek emrine uymaktan başka ordusuna hiç bir tercih yolunu açık bırakmadı. Askerini kendi iradesi yönünde kesin şekilde şartladı. Onlara aşıladığı heyecanla Got kralı Rodriguez'i yendi. Sonra kuzey Afrika valisi Musa bin Nusayr'ın talimatını dinlemeden fetih faaliyetlerine devam ettiği için ordusunun gözleri önünde kırbaşılanarak cezalandırıldı ve Suriye'ye sürüldü. Ölünceye kadar da orada kaldı. (Mütercim)

[8] İ'rap hareketleri: Arap dili gramerinde sessiz harflere ses kazandırmak için kullanılan işaretlere denir. Araplar yazılarını bu işaretlen kullanmadan okurlar. Dolayısıyla arap di! gramerini bilmeyenlerin) arapça metinleri doğru okuyabilmeleri için bu hareketler kullanılır, Nitekim Kur'ân-ı Kerîm nüshaları, arap olmayan müslümanlarca da hatasız okunabilmesi için hemen bütün mus-haflar hareketli olarak basılır.

İrap harekelerinin, Abdülmelik dönemi Irak Eyalet valisi Haccac b. Yusuf es-Sekafî (Haccac-ı Zalim) tarafından icat edildiği söylenmektedir (Mütercim)

^[9] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/156-162.

^[10] Yazar burada, Abbasi Devleti'nin arap olmayan kitleler tarafından, sözde ırkçı Emevî yönetimine karşı bir tepki olarak kurulduğunu savunanların tezini Çürütmek istemektedir (Mütercim).

^[11] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/162-167.

^[12] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/167-168.

^[13] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları: 8/168-171.

3.BÖLÜM

^[1] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/431-432.

^[2] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/433-436.

[3] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/ 436-438.

[4] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/438-439.

[5] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/439-442.

[6] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/442-444.

[7] Mahmud Şakir, Hz. Âdem'den Bugüne İslam Tarihi, Kahraman Yayınları:8/445-446.